

မန္တလေးမြို့ အနောက်ဘက်
မင်းကွန်းတောင်ရိုး ဓမ္မနာဒတိုက်
မဟာဗုဒ္ဓဝင် ကျမ်းပြု

တိပိဋကဓရ ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိက ဆရာတော် ဦးဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ
ရေးသားတော်မူသော

မဟာရာဟုလောဝဝါဒသုတ္တန် ဖျားနှင်း

ဝိဇယသုတ္တန် ဖြန့်မာပြန်

ရောင်းရန် မဟုတ်၊ ဓမ္မဒါနအဖြစ်သာ

ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့ပုံနှိပ်တိုက်

မစိုးရိမ်ဆရာတော် ပျံလွန်တော်မူပြီ

ရန်ကုန် အောက်တိုဘာ ၃၁
အဂ္ဂမဟာ ပဏ္ဍိတ အဘိဓမ္မ မ
ဟာရဋ္ဌဂုရုဘဒ္ဒန္တ သူရိယာဘိဝံသ
ဆဋ္ဌသံဂါယနာ ဂိုဏ်း ပေါင်းစုံ ဝန်
ဆောင်သံဃာ အဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌ မန္တလေး
မြို့ မစိုးရိမ်ဆရာတော်ဘုရားကြီး သက်
တော် ၉၆ သိက္ခာတော် ၇၆သည်
၁၃၃၇ခု သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော်
၁၂ရက် ၃၁-၁၀-၇၅သောကြာနေ့
နံနက်၈နာရီ ၅မိနစ်တွင် ရန်ကုန်မြို့ အ
မှတ် ၃၀ တာဝါလိန်းလမ်းပတ္တမြား
ခြံ၌ ဘဝနတ်ထံပျံလွန်တော် မူသွား
ပြီဖြစ်သည်။

ဆရာတော်ဘုရားကြီးအား ၁၂၄၁
ခု တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော်၉ရက်
သောကြာနေ့တွင် မန္တလေး မြို့နယ်
သမင်ဒြီ ရွာ၌ဖွားမြင်တော်မူခဲ့သည်။

ရဟန်း၁၀ ဝါတွင်မန္တလေး မစိုး
ရိမ်ကျောင်း တိုက် ကြီးကို အလှူခံ၍

● မစိုးရိမ်ပု

၆၆ဝါကာလပတ်လုံးသာသနာတော်
ကို ချီးမြှောက်သည်။ မစိုးရိမ်တိုက်သစ်
ကို ဆရာတော်ကြီး ကိုယ်တိုင် ၁၃၁၆
ခုနှစ်မှ စ၍ တည်ထောင် ပြီး
သာသနာပြုခဲ့သည်။

မန္တလေးမြို့တွင် ပရိယတ္တိ သာသ
နာ့ဟိတအသင်းက ကျင်းပသောသကျ
သီဟာစာမေးပွဲကို ပထမဆုံး အောင်
မြင်တော်မူသော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည်။ ဆ
ရာတော်ဘုရားကြီးသည် ပရိယတ္တိသာ
သနာတော်အတွက်အချိန်ရှိသမျှ အား
စိုက်တော်မူပြီး နိကာယ်ငါးရပ် အာဂုံ
ပြန်စာမေးပွဲကြီးကို မန္တလေးနှင့် ရန်
ကုန်မြို့တွင်၎င်း၊ မြန်မာပြည်လုံးဆိုင်ရာ
အတွက် နိကာယ်သာသနာ ထွန်းကား
ရေးအသင်းကြီးကိုတည်ထောင်ဆောင်
ရွက်တော်မူသည်။

ရန်ကုန်မြို့ ရန်ကင်းမြို့နယ် ကံဘဲ
ဘူတာရုံလမ်း၌လည်းတိပိဋကရိပ်သာ
မစိုးရိမ် ကျောင်းတိုက်ကြီးကို တည်
ထောင်တော်မူလျက် ဆဋ္ဌသံဂါယနာ
ပိဋကတော် ကျောက်စာများကိုလည်း
ဆောင်ရွက် အားထုတ်တော်မူစဉ် ပျံ
လွန်တော်မူသွားခြင်းဖြစ်သည်။ ဆရာ
တော်ဘုရားကြီးသည် ရဟန်းအဖြစ်ယူ
သည့်နေ့မှ ယခုပျံလွန်တော်မူသည့်အ
ချိန်တိုင် စာဝါမပျက် ပို့ချတော်မူခဲ့
သည်ဆိုသည်။ (ကပ)

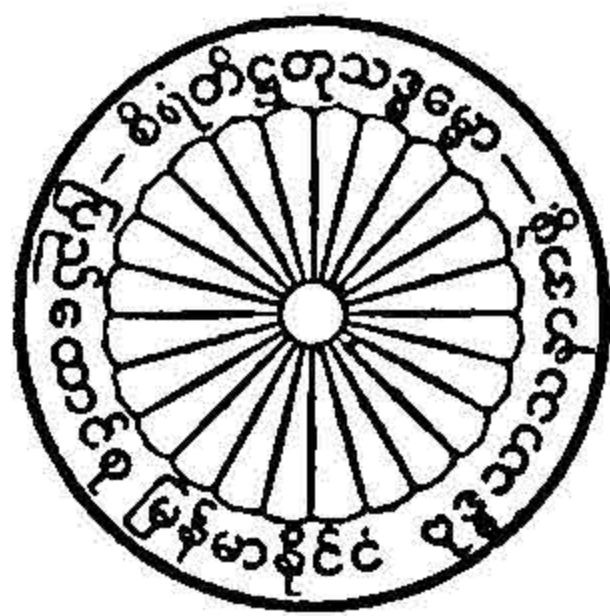

ပရိယတ္တိ ဝပဿနာယ ဝဋ်သကာဘွဲ့
သာသနဓဇ သိရိပဝရ ဝပဿနာဘွဲ့
အစိုးရပဌပကျော်ဘွဲ့
ဗုဒ္ဓသာသနာဝိသိဋ္ဌတိပိဋကဓရ ပဟာတိပိဋကကောဝိဒဘွဲ့
တိပိဋကဓရ ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိကဘွဲ့-ရ
မဟာဗုဒ္ဓဝင် ကျမ်းပြုဆရာတော်
အရှင်ဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ

မန္တလေးမြို့ အနောက်ဘက်
မင်းကွန်းတောင်ရိုး ဓမ္မနာဒတိုက်
မဟာဗုဒ္ဓဝင် ကျမ်းပြု

တိပိဋကဓရ ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိက ဆရာတော် ဦးဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ
ရေးသားတော်မူသော

မဟာရာဟုလောဝဂါဒသုတ္တန် ဖျားနှစ်
ဝိဇယသုတ္တန် ဖြစ်မာပြန်

ရောင်းရန် မဟုတ်၊ ဓမ္မဒါနအဖြစ်သာ

ဗုဒ္ဓသာသနာ့အဖွဲ့ပုံနှိပ်တိုက်

မာတိကာ

ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁။	နိဒါန်း	က
၂။	ကောင်းမှုရှင်တို့၏အာသိသ	င
၃။	အမ္မလဋ္ဌိကရာဟုလောဝါဒသုတ်	၁
၄။	မဟာရာဟုလောဝါဒသုတ်	၁၇
၅။	စူဠရာဟုလောဝါဒသုတ်	၃၇
၆။	အန္ဓဝန်တောအုပ်အကြောင်း	၄၁
၇။	ဆ ပဉ္စကတရားဒေသနာတော်	၄၈
၈။	တရားနှလုံးကျင့်သုံးဆင်ခြင်ဖွယ်	၆၂
၉။	အဘိဏ္ဍရာဟုလောဝါဒသုတ်ဆောင်ပုဒ်လင်္ကာ	၇၅
၁၀။	ဝိဇယသုတ္တန်ကို ပဌမအကြိမ် ဟောခြင်း	၇၈
၁၁။	ဝိဇယသုတ္တန်ကို ဒုတိယအကြိမ် ဟောခြင်း	၉၅
၁၂။	ဝိဇယသုတ္တန်မြန်မာပြန်	၁၀၆
၁၃။	မေတ္တသုတ်လာမေတ္တာပွားနည်း	၁၄၈
၁၄။	နာထတရားဆယ်ပါး....	၁၆၀
၁၅။	ထိနမိဒ္ဓဝယ်ဖျောက်ကြောင်းတရား....	၁၆၂
၁၆။	သုတဓမ္မလက်ဆောင်	၁၆၅

ရန်ကုန်မြို့၊ ကမ္ဘာအေးစာတိုက်၊ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ
ဗုဒ္ဓသာသနာ့အဖွဲ့ပုံနှိပ်တိုက်၌ အတွင်းရေးမှူး (အုပ်ချုပ်ရေး
အရာရှိချုပ်) ဦးလှမောင် M.A., M.S., B.L.
(မှတ်ပုံတင်အမှတ် ၀၈၇၉/၀၅၂၂) က ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသည်။

နိဂါန်း

ဤဝိဇယသုတ္တန် မြန်မာပြန် နှင့် ရာဟုလောဝါဒသုတ္တန်
မြန်မာပြန် ဓမ္မလက်ဆောင်တို့ ဖြစ်ပေါ်လာရခြင်း အ
ကြောင်းရင်းအတိုချုပ်ပုာ—

အကျွန်ုပ်ဦးစီးရေးသားသည့် “နိုင်ငံတော်ဗုဒ္ဓသာသနာ မဟာ
ဗုဒ္ဓဝင်ကျမ်း” အတွဲတို့ ထွက်ပေါ်လာတိုင်း ကျေးဇူးရှင် အဘိဓဇ
မဟာရဋ္ဌဂုရု အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ မစိုးရိမ်ဆရာတော်ဘုရားကြီး အထံ
တော်သို့ နိုင်ငံတော်ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့က ဆက်ကပ်ခဲ့ပါသည်။

ဆက်ကပ်တိုင်းသော မဟာဗုဒ္ဓဝင် စာတွဲတိုင်းကိုလည်း ကျေးဇူး
ရှင် ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် တပည့်ရဟန်းငယ်များကို လုံးစေ့
ပါဌ်စေ့ အဖတ်ခိုင်း၍ နာယူတော်မူခဲ့ပါသည်။ (ထိုသို့နာယူခြင်းမှာ
လိုအပ်က ဖြည့်စွက်ရန် မွန်မြတ်သောရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် နာယူခြင်း
ဖြစ်ပါသည်)။

ယင်းသို့ဖြင့် အစဉ်အတိုင်း မဟာဗုဒ္ဓဝင်ကျမ်း စတုတ္ထတွဲထွက်၍
အခန်း(၃၂)နှင့် (၃၄)တို့ကို နာယူပြီးသောအခါ ကျေးဇူးရှင်
မစိုးရိမ်ဆရာတော်ဘုရားကြီးက မြေး=တပည့်ဖြစ်သူ မန်းခေတ်
ဒါယကာ ဦးလှရွှေကို ခေါ်၍—

“လှရွှေ....

(က) ငါ ဦးပဉ္စင်း၏(အကျွန်ုပ်ကို ဆရာတော်ဘုရားကြီးက
ချစ်စနိုးအားဖြင့် ဦးပဉ္စင်း—ဟု ခေါ်ဆိုမိန့်ကြားလေ့ရှိပါသည်)

မဟာဗုဒ္ဓဝင် စတုတ္ထတွဲကို နာယူပြီးဖြစ်သည်။ ထိုစတုတ္ထတွဲ၌ စူဠရာဟုလောဝါဒသုတ္တန်နှင့် ဝိဇယသုတ္တန်တို့ကို အသီးထုတ်နုတ်၍ တရားအားထုတ်လိုသူ နှလုံးသွင်းလိုသူတို့အား ဓမ္မဒါနအဖြစ် ဝေငှရလျှင် အလွန်အကျိုးများလိမ့်မည်။

(ခ) ဦးပဉ္စင်းက ထိုသုတ္တန်နှစ်ခုကို သီးခြားထုတ်နုတ်၍ ပေးရန် မင်းက ဦးပဉ္စင်းကို လျှောက်ထားပါ။ (ဗုဒ္ဓဝင်စာအုပ်ကြီးကို လူတိုင်းဖတ်နိုင်ကြမည်မဟုတ်၊ သီးခြားထုတ်၍ စာအုပ်ငယ်ရိုက်နှိပ်၍ ဓမ္မဒါနအမြှိုက်လက်ဆောင်အဖြစ် ဝေငှမှ အများကြည့်ခွင့်ရ၍ အကျိုးရှိကြမည်)။

(ဂ) မင်းကကြပ်မတ်၍ ဦးပဉ္စင်းကတည်းဖြတ်၍ မင်း၏ မန်းခေတ်ပုံနှိပ်တိုက်က အမြန်စာအုပ်ဖြစ်အောင် ရိုက်ပေးပါ။

(ဃ) ဓမ္မဒါန အမြှိုက်လက်ဆောင် ဒါယိကာအဖြစ် ဒကာမကြီး ဒေါ်သန်း(မန္တလေးမြို့ ဒါးတန်း ဘုရားအမကြီး ဒေါ်ဒေါ်သန်းကို ဆိုလိုသည်) မိသားစုက ဒါယိကာအဖြစ် ခံယူရန် ငါက အမိန့်ရှိလိုက်သည်-ဟု ပြောပြလေ” —

ဟူ၍ မိန့်တော်မူကြောင်း မဟာဗုဒ္ဓဝင် စတုတ္ထတွဲ ထွက်ပြီးစကပင် မန်းခေတ်ဦးလှရွှေလျှောက်ထား၍ ဝမ်းမြောက်ဖွယ်ရာ ကြားသိခဲ့ရပါသည်။ (သို့သော် ထိုအချိန်က အကြောင်းမညီညွတ်၍ ဓမ္မလက်ဆောင်အဖြစ်သို့ မပို့ဆောင်ရပါချေ)။

ယခု ၁၃၃၄-ခု တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော်(ဂ)ရက်နေ့က ရန်ကုန်မြို့ သမိုင်းရပ် ဝိပဿနာပြန့်ပွားရေးအဖွဲ့ အကျိုးဆောင် ဒကာ ဦးသန်းအောင်က—

“တပည့်တော်၏သားငယ် မောင်အေးမင်းကို လာမည့်နှစ် သင်္ကြန်မတိုင်မီ ကြို၍ ရှင်ပြုပေးလိုပါသည်။ ထိုရှင်ပြုပွဲ၌ ဓမ္မလက်ဆောင်အဖြစ် သင့်လျော်မည့် တရားစာပေ တခုခုကို ရိုက်နှိပ်ဝေငှ လှူဒါန်းလိုပါသည် ဘုရား၊ သင့်လျော်မည့် တရားစာပေ တခုခုကို ညွှန်ကြားပါဘုရား” —
ဟူ၍ လျှောက်ထားပါသည်။

ထိုအခါ ကျေးဇူးရှင် ဆရာတော်ဘုရားကြီး မိန့်ကြားတော် မူဖူးသည့် စကားကို ချက် ခြင်း သ တိ ရ လာ ပြီး ဒါ ယ ကာ ဦးသန်းအောင်အား—

“ဟောဗုဒ္ဓဝင် စတုတ္ထတွဲ ထွက်စဉ်က ကျေးဇူးရှင် မစိုးရိမ် ဆရာတော်ကြီးဘုရားက ဤမဟာဗုဒ္ဓဝင် စတုတ္ထတွဲပါ ဝိဇယ သုတ္တန်မြန်မာပြန်နှင့် စူဠရာဟုလောဝါဒသုတ္တန် မြန်မာပြန်တို့ကို သီးခြားထုတ်နုတ်၍ စာအုပ်ငယ်အဖြစ် ရိုက်နှိပ်လျက် ဓမ္မ လက်ဆောင်အဖြစ် ဖြန့်ဝေပါက တရားလိုက်စားသူ သူတော်စင် တို့အား အထောက်အပံ့ဖြစ်၍ ကျေးဇူးများမည်ဖြစ်ကြောင်း မိန့်ကြားတော်မူဖူးပါသည်။

ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ အလိုဆန္ဒတော်လည်း ပြည့်ဝ+ တရားလိုက်စားသူ သူတော်စင်တို့အားလည်း အကျိုးရ ဖြစ်စေ ရန် ဝိဇယသုတ္တန် မြန်မာပြန်နှင့် စူဠရာဟုလောဝါဒသုတ္တန် မြန်မာပြန်တို့ကို ရိုက်နှိပ်၍ ဓမ္မလက်ဆောင်အဖြစ် ဖြန့်ဝေလှူ ဒါန်းရလျှင် အကျိုးများလိမ့်မည်-ဟု ယူဆမိပါသည်” —
ဟူ၍ အကြံပေးခဲ့ပါသည်။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ အဆုံးအမ ဩဝါဒသာသနာ ပြန့်ပွားရေးကို ရှေးရှုသောအားဖြင့် နိုင်ငံတော်ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့မှလည်း (ဝါ-မူ

ပိုင်ရှင်ဖြစ်သော နိုင်ငံတော်အစိုးရမှလည်း) ထိုမဟာဗုဒ္ဓဝင် စတုတ္ထ
တံပါဝိဇယသုတ္တန်မြန်မာပြန်နှင့် စူဠရာဟုလောဝါဒသုတ္တန်မြန်မာပြန်
တို့ကို သီးခြားထုတ်နုတ်၍ စာအုပ်ငယ်အဖြစ် ရိုက်နှိပ်လျက် ဓမ္မဒါန
ဓမ္မလက်ဆောင် ဖြန့်ဝေခွင့်ပြုပါရန် ဤနိဒါန်းစာဖြင့် အနှူးအညွတ်
မေတ္တာရပ်ခံ တောင်းပန်အပ်ပါသည်။

ထိုသို့ အနှူးအညွတ် မေတ္တာရပ်ခံ တောင်းပန်အပ်သည့်အတိုင်း
မူပိုင်ရှင်ဖြစ်သော နိုင်ငံတော်ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့မှ (ဝါ-နိုင်ငံတော်
အစိုးရမှ) ဗုဒ္ဓဩဝါဒသာသနာ ပြန့်ပွားရေး ရှေးရှု ခွင့်ပြုချက်အရ
အလှူဒါယကာ ဦးသန်းအောင် အလှူဒါယိကာမ ဒေါ်သိန်းလှနှင့်
ညီဖြစ်သူ ဦးထွန်းလှိုင် မိသားစုတို့က—

ကျေးဇူးရှင် မစိုးရိမ်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏

ဓမ္မစန္ဒ အလိုတော်ပြည့်ဝရန်

(နှင့်)

ဓမ္မလိုက်စား သူတော်များအဖို့ အထောက်အပံ့ဖြစ်စေရန်၊

မိမိတို့လည်း မဂ် + ဖိုလ် + နိဗ္ဗာန်ကို လျင်မြန်စွာ မျက်မှောက်
ပြုရန် ရည်သန်ကြ၍ ဓမ္မလက်ဆောင် ဤစာစောင်ကို ဖြန့်ဝေ
လှူဒါန်းအပ်ပါသည်။

“ဘောဇဉ်မြိုက်ခဲ၊ ဓမ္မပွဲလျှင်၊ လက်ထဲပုံသေ၊ ဆိုက်ရောက်
နေလျက်၊ ရှောင်သွေနှလုံး၊ ကိုယ်မသုံးက၊ အရှုံးကိုယ်ပြင်
ရှိချိမ့်လော—

ဦးဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ

(၁၂-၈-၃၄)

ကောင်းမှုရှင်တို့၏အာသီသ

ဤ တရားစာအုပ်၏ နိဒါန်းပါ—

တိပိဋကဓရ ဆရာတော်ဘုရား ညွှန်ကြားတော်မူသည့်အတိုင်း နိုင်ငံတော် ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့၏ တာဝန်ခံ (အုပ်ချုပ်ရေးမှူး) ဦးလှမောင်၏အထံသို့ တင်ပြတောင်းခံရာတွင် နိဒါန်း၌ ပါရှိပါသည့် စုဋ္ဌရာဟုလောဝါဒသုတ္တန်နှင့် ဝိဇယသုတ္တန်တို့ အပြင် တရားဓမ္မ လေ့လာလိုက်စားသူ သူတော်စင် အပေါင်းတို့အတွက် သိသင့် သိထိုက်သည့် အခြေခံ အချက်အလက်များ များစွာပါရှိနေသည့်—

အဗ္ဗလဋ္ဌိက ရာဟုလောဝါဒသုတ္တန်နှင့် မဟာရာဟုလောဝါဒ သုတ္တန်တို့ကိုပါ တပေါင်းတည်းပြု၍ လှူဒါန်းလိုပါကြောင်း ခွင့် တောင်းခံရာ ချောမောစွာပင် ခွင့်ပြုလိုက်ပါသည်။

ထို့အပြင် အဘိဓဇမဟာရဋ္ဌဂူရု မစိုးရိမ်ဆရာတော်ဘုရားကြီး နှင့် တိပိဋကဓရ ဆရာတော်တို့၏ ဆန္ဒတော်ကို အမြန်ဆုံးပြည့်ဝ နိုင်ရန် နိုင်ငံတော် ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့ကပင် ပြီးစီးအောင် ရိုက်နှိပ် ဆောင်ရွက်ပေးမည့်အကြောင်း ပြောကြားပါသဖြင့်—

ထို အကြောင်းခြင်းရာတို့ကို တဆင့် ကြားသိကြသည့် ဆရာ တော်ဘုရားကြီးများ၏ တပည့် ဒါယကာများဖြစ်ကြသော—

ရန်ကုန်မြို့၊ အမှတ် ၃၉၇၊ အောက်ပုဇွန်တောင်လမ်းနေ ဦးသန်း၊

ရန်ကုန်မြို့၊ အမှတ် ၃၃၊ လမ်း ၃၀-နေ ဦးစွန်၊

ရန်ကုန်မြို့၊ အမှတ် ၂၈၄၊ ကုန်ဈေးတန်းလမ်းနေ ဦးထွန်းတင်—

ပုဂ္ဂိုလ်တစုတို့ကပါ ဆရာတော်ဘုရားကြီးများ၏ဆန္ဒတော်ကို ပါဝင်
ဖြည့်စွမ်း လှူဒါန်းမှု ပြုကြပါသဖြင့် (ဤ ဖော်ပြပါရှိသည့်) အလှူ
တော်ဝင် စာရင်းပါအတိုင်း အားလုံးစုပေါင်းကာ ဓမ္မ+ဒါန
ပြုလိုက်ရပါကြောင်းနှင့် -

တရားဓမ္မ လေ့လာလိုက်စားကြ၍ ဤတရားစာပါ သဘောသွား
တို့ကို နှစ်သက်တော်မူကြသူ သူတော်ကောင်း အပေါင်းတို့အား
အဆင့်ဆင့်ပွားကြလျက် အလှူဒါန ထမြောက်အောင်မြင်နိုင်ပါရန်-

လိပ်စာပါ ပုဂ္ဂိုလ်တစုတို့၏ အထံတွင် -

အလှူတော် ခံယူကြပါမည့်အကြောင်း ဖော်ပြရပါကြောင်း။

(ပုံ) သန်းအောင်

ဓမ္မ-အကျိုးဆောင်

ဝိပဿနာပြန့်ပွားရေးအဖွဲ့ခွဲ၊

အမှတ်-၅၀/၂၀၅၊ ကျိုက်ဝိုင်းဘုရားလမ်း၊

သမိုင်း-ရန်ကုန်မြို့။

အမွေလဋ္ဌိက ရာဟုလောဝါဒသုတ်

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ရှင်ရာဟုလာကို အကြောင်းပြု၍ များစွာ
သော တရားဒေသနာတို့ကို ဟောတော်မူခြင်းအကြောင်း

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ရှင်ရာဟုလာ မထေရ်အား များစွာ
သော တရားဒေသနာတို့ကို ဟောကြားတော် မူအပ်ကုန်၏။
(၁) သာမဏေရပဉ္စ (၂) ရာဟုလသံယုတ် (၃) မဟာရာဟု-
လောဝါဒသုတ် (၄) စူဠရာဟုလောဝါဒသုတ် (၅) အမွေလဋ္ဌိက
ရာဟုလောဝါဒသုတ်=ဤတရားဒေသနာတို့ကို ရှင်ရာဟုလာမထေရ်
အား ဟောကြားတော်မူအပ်ကုန်၏။

ခွဲဦးအံ့--ဤ အရှင်ရာဟုလာကို မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ကပိလ
ဝတ်ရွှေနန်းတော်သို့ ပဌမအကြိမ် ရောက်ရှိချိန်ဝယ် ခုနစ်နှစ်အရွယ်
ရာဟုလမင်းသားငယ် အချိန်၌ပင် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ သင်္ကန်းတော်
စွန်းကို ဆွဲကိုင်၍ “ကိလေသာခပ်သိမ်း ငြိမ်းအေးတော်မူပြီးသော
ခမည်းတော်ဘုရား.... အကျွန်ုပ်အား အမွေပေးသနားတော်မူပါ”
ဟု အမွေတောင်းခံလာသည်ကို မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အရှင်
သာရိပုတ္တရာမထေရ်အား အပ်နှင်း၍ ရှင်သာမဏေ ပြုစေတော်မူအပ်
လေသည်။

(၁) ထို့နောက် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် “ကလေးသူငယ်တို့
မည်သည် သင့်သောစကား မသင့်သောစကား ထွေရာလေးပါး

ပြောကြားတတ်ကုန်၏။ သို့ရကား ရာဟုလာအား အဆုံးအမ သြဝါဒပေးပေအံ့” ဟု ဆင်ခြင်ဆုံးဖြတ်တော်မူပြီးလျှင် ရှင်ရာဟုလာကို ခေါ်တော်မူ၍ “ရာဟုလာ...သာမဏေမည်သည် မဂ်ဖိုလ်အား ကျေးဇူးမပြုသည့် မင်းစကား စိုးစကား-အစရှိသော တိရစ္ဆာန်ကထာစကားကို မပြောကြားသင့်၊ သင်ချစ်သားသည် စကားပြောဆိုလျှင် ဤသို့သဘောရှိသော တရားစကားကိုသာ ပြောကြားလော့” ဟု မိန့်တော်မူပြီးလျှင် ခပ်သိမ်းသော ဘုရားရှင်တို့ မစွန့်အပ်သော ပုစ္ဆာဆယ်ချက်ရှိ၍ အဖြေတရားပေါင်း ငါးဆယ်ငါးပါး ပါရှိသော (ခု၊ ၁၊ မျက်နှာ ၃-လာ) “သာမဏေရပဉ္စာ” မည်သော တရားဒေသနာကို ဟောကြားတော်မူသည်။

(၅) တဖန် မြတ်စွာဘုရားရှင် ကြံစည် ဆင်ခြင်တော်မူမိပြန်သည်မှာ “ကလေးသူငယ်တို့မည်သည် မဟုတ်မမှန်စကား ပြောကြားရသည်ကို နှစ်သက်ကြကုန်၏၊ မိမိတို့ မမြင်အပ်သည်ကိုပင် ‘ငါတို့ မြင်အပ်ကုန်၏’ ဟူ၍၎င်း၊ မိမိတို့ မမြင်အပ်သည်ကိုပင် ‘ငါတို့ မမြင်အပ်ကုန်’ ဟူ၍၎င်း ပြောဆိုတတ်ကြကုန်၏၊ သို့ရကား ရာဟုလာအား စောစီးကကြိုတင်၍ အဆုံးအမ သြဝါဒ ပေးပေအံ့” ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်တော်မူပြီးလျှင် မျက်စိဖြင့် ကြည့်၍လည်း သိလွယ်မှတ်လွယ်ရန်အလို့ငှါ ရှေးဦးစွာ ရေခွက်ဥပမာလေးပါး၊ ထို့နောက် စစ်ဆင်ကြီးဥပမာနှစ်ပါး၊ ကြေးမုံ (မှန်) ဥပမာတပါး = ဤ ဥပမာ ခုနစ်ပါးကို အစဉ်အတိုင်း ဖော်ပြကာ (မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသပါဠိတော်၊ တိက္ခာဝဂ်၊ မျက်နှာ ၇၇-လာ) အဗ္ဗလဠိကရာဟုလောဝါဒသုတ္တန်ကို ဟောကြားတော်မူလေသည်။

ထိုမှတစ်ပါး ပစ္စည်းလေးဖြာတို့၌ တွယ်တာ တပ်မက်သော တဏှာမဖြစ်စေရန်ကို၎င်း၊ ကာမဂုဏ်ငါးပါးတို့၌ ဆန္ဒရာဂတဏှာကို

ပယ်ခြင်းကို၎င်း၊ မိတ်ဆွေကောင်း ပေါင်းမိခြင်း၏ အကျိုးကြီး မြတ်မှုကို၎င်း ဖော်ပြတော်မူ၍ (ခ၊၁၊၃၂၈-မျက်နှာ သုတ္တနိပါတ် ကျမ်းအလာ) ရာဟုလသုတ်ကို ဟောကြားတော်မူလေသည်။ (ဤ ရာဟုလသုတ်ကို အဘိဏ္ဍရာဟုလောဝါဒသုတ်ဟူ၍လည်း ခေါ်ဆို ၏)။

(၂) ရောက်လေရာရာ ဌာနတိုင်းဝယ် ဘဝသုံးပါး၌ တပ်မက် နှစ်သက်သော တဏှာဆန္ဒကို မပြုရာဟု ပြတော်မူခြင်းငှါ (သံ၊၁၊ ၄၃၉-မျက်နှာ စသည်၌လာသော) ရာဟုလသံယုတ်ကို ဟောကြား တော်မူလေသည်။

(၃) “ငါသည် တင့်တယ်၏၊ ငါ၏ရုပ်အဆင်းသည် သန့်ရှင်း ကြည်လင်လှ၏ဟူ၍ ခန္ဓာကိုယ်အတ္တဘောကို အမှီပြု၍ ဂေဟသိတ ဆန္ဒရာဂကို မပြုရာ”ဟု ပြတော်မူခြင်းငှါ (မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသပါဠိ၊ စာမျက်နှာ ၈၃-လာ) မဟာရာဟုလောဝါဒသုတ်ကို ဟောကြား တော်မူလေသည်။

(၄) ထို့နောက် မြတ်စွာဘုရားရှင် ၁၄-ဝါအရ (ရှင်ရာဟုလာ ရဟန်းဖြစ်ပြီးစ ဝါမရမီ) အချိန်ဝယ် အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက် ချေ ချွတ်ရန် (ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိ၊ စာမျက်နှာ ၃၂၄-လာ) စူဠရာဟု လောဝါဒသုတ္တန်ကို ဟောတော်မူလေသည်။

ထိုတွင် ရာဟုလသုတ် (=အဘိဏ္ဍရာဟုလောဝါဒသုတ်) ကို ဤ မည်သောအခါ၌ ဟောကြားတော်မူအပ်၏ဟု အချိန်ပိုင်းဖြတ် သတ်မှတ်၍ ပြောဆိုမရနိုင်၊ မှန်၏-ထိုရာဟုလသုတ် (=အဘိဏ္ဍ ရာဟုလောဝါဒသုတ်)ကို မပြတ်မပြတ် ဆုံးမတော်မူသောအားဖြင့် မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူအပ်လေသည်။

(၂) ရာဟုလသံယုတ်ကို ရှင်ရာဟုလာ ခုနစ်နှစ်အရွယ် သာမဏေငယ်ဘဝမှစ၍ ဝါမရသေးသော ရဟန်းငယ်ဖြစ်သည့် ကာလတိုင် ဤအတွင်းဝယ်အလျဉ်းသင့်သလိုဟောကြားတော်မူအပ်လေသည်။

(၃) မဟာရာဟုလောဝါဒသုတ်ကို ရှင်ရာဟုလာ တဆယ့်ရှစ်နှစ်အရွယ်၌ ဟောကြားတော် မူအပ်လေသည်။

(၄) စူဠရာဟုလောဝါဒသုတ်ကို ရှင်ရာဟုလာ ရဟန်းဖြစ်စ ဝါမရမီအချိန်၌ ဟောကြားတော်မူအပ်လေသည်။

(၁-၅) သာမဏေရပဉ္စာ (နှင့်) အမွလဋ္ဌိကရာဟုလောဝါဒ သုတ္တန်တို့ကို ရှင်ရာဟုလာ ခုနစ်နှစ်အရွယ် သာမဏေငယ်အချိန်၌ ဟောကြားတော်မူအပ်လေသည်။

ထိုသုတ္တန်တို့တွင် ရာဟုလသုတ် (= အဘိဏ္ဍရာဟုလောဝါဒ သုတ်) ကို အမြဲမပြတ် ဆုံးမရန် ဟောကြားတော်မူအပ်သည်။ (၂) ရာဟုလသံယုတ်ကို အရှင်ရာဟုလာမထေရ်မြတ် ဝိပဿနာဉာဏ် တရားသားကို ရယူဖို့ရန် ဟောကြားတော်မူအပ်သည်။ (၃) မဟာ ရာဟုလောဝါဒသုတ်ကို ဂေဟသီတဆန္ဒရာဂ (အာရုံငါးပါး ကာမ တရားတည်းဟူသော အိမ်၌မှီသည့် တဏှာလောဘ) ကို ပယ် ဖျောက်ရန် ဟောကြားတော်မူအပ်သည်။ (၄) စူဠရာဟုလောဝါဒ သုတ်ကို အရှင်ရာဟုလာမထေရ်၏ ဝိမုတ္တိပရိပါစနိယတရားတဆယ့် ငါးပါးတို့ ရင့်ကျက်သောအခါ (ရဟန်းဖြစ်စ ဝါမရသေးမီအချိန်) ၌ အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရယူစေရန် ဟောကြားတော်မူအပ်သည်။

ဤယခုဖော်ပြမည့် အမွလဠိကရာဟုလောဝါဒသုတ် ကိုသိလျက် မုသားစကားပြောကြားခြင်း အမှုကိုမပြုရန် ဟောကြားတော်မူအပ်၏။ (မဋ္ဌ၊ ၃၊ ၈၈၊ ၈၉ မှ ထုတ် နုတ်ချက်များ ဖြစ်သည်)။

အချိန်အားဖြင့် မြတ်စွာဘုရားသခင် ဒုတိယဝါဆို၍ ရာဇဂြိုဟ် ပြည် ဝေဠုဝန်ကျောင်း၌ သီတင်းသုံးနေထိုင်တော်မူသောအခါ ဖြစ်သည်။ ထိုအခါ အရှင်ရာဟုလော (= သာမဏေငယ်) သည် ဝေဠုဝန်ကျောင်းတိုက်၏ အစွန်အဖျား သရက်ပင်ပျို၏ အနီးဝယ် ဆောက်လုပ်အပ်သောကြောင့် “အမွလဠိက” ဟူ၍ အမည်တွင် သော ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်း ပြာသာဒ်၌ ဝိဝေကတရားကို ပွားများ အားထုတ်လျက် နေထိုင်တော်မူဆဲ ဖြစ်လေသည်။

(ဆူးသည် မည်သူတဦးတယောက်ကမျှ တမင်သက်သက် ထက်အောင် မပြုအပ်ပါပဲ ပေါက်သစ်စအချိန်ကပင်စ၍ သဘာဝအားဖြင့် ထက်မြက်၍လာသကဲ့သို့၊ ဤအတူပင် ဤအရှင်ရာဟုလောသည်လည်း (၇)ခုနစ်နှစ်အရွယ် သာမ-ဏေငယ်အခါ၌ပင်လျှင် မည်သူတဦးတယောက်ကမျှ တိုက်-တုန်းနှိုးဆော်ရခြင်းမရှိပဲ ကာယဝိဝေက၊ စိတ္တဝိဝေကတရား နှစ်ပါးကို ပွားများအားထုတ်လျက် နေတော်မူသည်)။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ညနေချမ်းအချိန်၌ ဖလသမာပတ်မှ ထတော်မူ၍ အမွလဠိက ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်း ရှင်ရာဟုလော ရှိရာအရပ်သို့ ကြွတော်မူလေ၏။ ရှင်ရာဟုလောသည် မြတ်စွာဘုရား သခင် ကြွလာတော်မူသည်ကို အဝေးမှပင် မြင်လတ်၍ (မြတ်စွာ ဘုရားအတွက်) နဂိုရိပ်ကတိခင်းထားရင်းရှိသော နေရာတော်ကိုခါ၍

တဖန်ပြုပြင် ခင်းထားပြီးလျှင် ခြေဆေးရေကိုလည်း တည်ထားလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် ရှင်ရာဟုလာ တဖန်ပြင်၍ ခင်းထားအပ်သော နေရာတော်၌ ထိုင်နေတော်မူပြီးလျှင် ခြေတော်တို့ကို ဆေးကြောတော်မူလေ၏။ (ဤ၌ မြတ်စွာဘုရား၏ ခြေတော်ဝယ် မြို့မှုန်ငြိကပ်သောကြောင့် ဆေးကြောခြင်းမဟုတ်၊ စင်စစ်သော်ကား ဝတ်ပြုသော တပည့်သာဝက၏ ဝတ်ပြုမှုကို ခံယူတော်မူရန် အတွက်သာ ခြေတော်ကို ဆေးကြောခြင်းဖြစ်သည်)။ ရှင်ရာဟုလာသည်လည်း မြတ်စွာဘုရားကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးပြီ လျှင် အပြစ်ခြောက်ပါးကင်းလွတ်ရာအရပ်၌ ထိုင်နေလေ၏။

(၁) ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ခြေဆေးရေခွက်ငယ်၌ ရေအနည်းငယ်မျှကို ချန်ထားပြီးလျှင် ရှင်ရာဟုလာကို “ချစ်သား ရာဟုလာ...သင်ချစ်သားသည် ခြေဆေးရေခွက်ငယ်၌ ငါဘုရား ချန်ထားအပ်သည့် ရေအနည်းငယ်ကို မြင်၏မဟုတ်လော”ဟု မေးတော်မူလျှင် ရှင်ရာဟုလာသည် “မြင်ပါသည်မြတ်စွာဘုရား....” ဟူ၍ ပြန်ကြားလျှောက်ထားလေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် “ချစ်သားရာဟုလာ သိလျက် မုသားစကား ပြောကြာ မှုဝယ် အရှက်မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏သန္တာန်၌ ဤရေခွက်ငယ်၌ အနည်းငယ်သော ရေအတူပင် ကိလေသာငြိမ်းကြောင်း ကောင်းမြတ်သော ရဟန်းတရား အလွန်အလွန် နည်းပါးလှပေ၏” ဟူ၍ အဆုံးအမ စကား မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။

(၂) ထို့နောက် မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုချန်ထားသည့် ရေအနည်းငယ်ကို စွန့်သွန်လိုက်ပြီးလျှင် “ချစ်သားရာဟုလာ....သင် ချစ်သားသည် အနည်းငယ်မျှသော ရေကို ငါဘုရား စွန့်သွန်အပ်သည်ကို မြင်၏ မဟုတ်လော”ဟု မေးတော်မူလျှင် ရှင်ရာဟုလာ

သည် “မြင်ပါသည် မြတ်စွာဘုရား....”ဟူ၍ ပြန်ကြားလျှောက်ထားလေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် “ချစ်သားရာဟုလာ....သိလျက် မုသားစကား ပြောကြားမှုဝယ် အရှက်မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌ ဤအနည်းငယ်မျှသော ရေကို ငါဘုရားစွန့်သွန်အပ်သည့် နည်းတူ ကံလေသာငြိမ်းကြောင်း ကောင်းမြတ်သောရဟန်းတရားကို စွန့်သွန်အပ်ပြီးသား ဖြစ်လေတော့၏” ဟူ၍ ဒုတိယအဆုံးအမစကား မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။

(၃) ထို့နောက်တဖန် မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုရေခွက်ငယ်ကို မှောက်ထားလိုက်ပြီးလျှင် ရှင်ရာဟုလာကို “ချစ်သားရာဟုလာ....သင်ချစ်သားသည် ရေခွက်ငယ်ကို ငါဘုရားမှောက်၍ထား အပ်သည်ကို မြင်၏မဟုတ်လော” ဟု မေးတော်မူလျှင် ရှင်ရာဟုလာသည် “မြင်ပါသည် မြတ်စွာဘုရား....”ဟူ၍ ပြန်ကြားလျှောက်ထားလေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် “ချစ်သားရာဟုလာ....သိလျက် မုသားစကား ပြောကြားမှုဝယ် အရှက်မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏သန္တာန်၌ ဤရေခွက်ငယ်ကို မှောက်ထားအပ်သည့်နည်းတူ ကံလေသာငြိမ်းကြောင်း ကောင်းမြတ်သော ရဟန်းတရားကို မှောက်ထားအပ်ပြီးသား ဖြစ်လေတော့၏”ဟူ၍ တတိယအဆုံးအမစကား မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။

(၄) ထို့နောက်တဖန် မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုမှောက်ထားသော ရေခွက်ငယ်(=ရေဖလားငယ်)ကို လှန်လိုက်ပြီးလျှင် (ထိုအချိန်၌ ရေခွက်ငယ်တွင် ရေတစက်မျှ မရှိသည်ကို သတိပြုပါ) ရှင်ရာဟုလာကို “ချစ်သား ရာဟုလာ....သင်ချစ်သားသည် ရေတစက်မျှမရှိ၊ အချီးနှီးဖြစ်နေသော ဤရေခွက်ငယ်ကို မြင်၏မဟုတ်လော” ဟု မေးတော်မူလေလျှင် ရှင်ရာဟုလာသည် “မြင်ပါ

သည် မြတ်စွာဘုရား....”ဟူ၍ ပြန်ကြားလျှောက်ထားလေ၏။
 ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် “ချစ်သား ရာဟုလာ.....သိလျက်
 မုသားစကား ပြောကြားမှုဝယ် အရှက်မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏သန္တာန်
 ၌ ဤရေတစက်မျှမရှိ၊ အချည်းနှီးဖြစ်နေသော ရေခွက်ငယ်အတူ
 ကိလေသာငြိမ်းကြောင်း ကောင်းမြတ်သော ရဟန်းတရား တစက်
 မျှမရှိ၊ အချည်းနှီးသာဖြစ်၍ နေဘိ၏”ဟူ၍ စတုတ္ထ အဆုံးအမ
 စကား မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။

(၅-၆) ထို့နောက်ဆက်၍ မြတ်စွာဘုရားသည် ရှင်ရာဟုလာ
 အား ဤဆိုလတ္တံ့သော ဩဝါဒကို ပေးတော်မူပြန်လေသည်—
 “ချစ်သားရာဟုလာ...လောက ဥပမာအားဖြင့် ပြည့်ရှင်မင်း၏
 စစ်ဆင်ကြီးသည် စစ်မြေပြင်စစ်ပွဲဝယ် ရွှေခြေနစ်ချောင်း(= ရွှေ
 လက်နှစ်ချောင်း)တို့ဖြင့်လည်း အလုပ်လုပ်၏၊ နောက်ခြေနစ်ချောင်း
 တို့ဖြင့်လည်း အလုပ်လုပ်၏၊ (မိမိ၏ နယ်အတွင်းရောက်လာ
 ရောက်လာတိုင်းသော ရန်သူတို့ကို ရွှေလက်နှစ်ချောင်းတို့ဖြင့်
 ခုတ်၍၎င်း၊ နောက်ခြေနစ်ချောင်းတို့ဖြင့် ကန်၍၎င်း ချေမှုန်း
 သတ်ဖြတ်၏ဟု ဆိုလိုသည်)။ ရွှေပိုင်းကိုယ်ဖြင့်၎င်း၊ နောက်ပိုင်း
 ကိုယ်ဖြင့်၎င်း အလုပ်လုပ်၏(ရွှေပိုင်းကိုယ်ဖြင့်၎င်း၊ နောက်ပိုင်း
 ကိုယ်ဖြင့်၎င်း အခွင့်သင့်သလို ရန်သူစစ်တပ်၏ မိမိတို့ကာကွယ်ရေး
 အတွက် ဆောက်လုပ်ထားအပ်သည့် ပျဉ်ချပ်ရုံ အထုတ်မပါ အမိုး
 သာ မိုးအပ်သည့် တံတိုင်းအရံအတား စသည်များကို ဖြိုဖျက်မှုကို
 ဆိုလိုသည်)။ ဦးကင်းဖြင့်လည်း အလုပ်ကို လုပ်၏၊ (ဦးကင်းဖြင့်
 အလုပ်လုပ်မှုဟူသည်မှာ...ချိန်ရှယ်မှန်းထား၍ “ဤအရပ်ကို ငါ
 နင်းနှိပ် ကြိတ်ချေအံ့”ဟု ကြံစည်ကာ နောက်ဆုတ်အားယူ၍
 စူးစူးစိုက်စိုက် ကြည့်ခြင်းတည်း။ ဤသို့ စစ်ဆင်ကြီး၏ စူးစူးစိုက်စိုက်

ကြည့်ခြင်းကိုမြင်လျှင်ပင် တဖက်စစ်သား အရာအထောင်တို့သည် ကြောက်စိတ်ဝင်ကာ နှစ်စုကဲ့၍ ရဲကြရလေတော့သည်။ နားရွက် နှစ်ဖက်တို့ဖြင့်လည်း အလုပ်ကိုလုပ်၏ (ရန်သူတဖက်မှ ပစ်လိုက်သော မြားတို့ကို နားရွက်ဖြင့် ပုတ်ခတ်၍ မြေသို့ကျစေ၏ဟု ဆိုလိုသည်။)။ အစွယ်နှစ်ချောင်းတို့ဖြင့်လည်း အလုပ်ကိုလုပ်၏။ (ရန်သူစစ်တပ် ဖက်မှ ဆင်၊ မြင်း၊ ဆင်စီးသူရဲ၊ မြင်းစီးသူရဲတို့၏ ခြေစသည်ကို အစွယ်ဖြင့် တအားထိုးခြင်းကို ဆိုလိုသည်။)။ အမြီးဖြင့်လည်း အလုပ်ကိုလုပ်၏။ (အမြီးစဉ် ဖွဲ့ချည်အပ်သော နွယ်ရှည်တပ်သည့် ဓားငယ်၊ သံတင်းပုတ် စသည်ဖြင့် ရန်သူစစ်တပ်ကို ခုတ်ဖြတ် ဖျက်ဆီးမှုကို ဆိုလိုသည်။)။ နှာမောင်းကိုကား ခံတွင်း(=ပစပ် တွင်း)သို့သွင်းကာ စောင့်ရှောက်သေး၏။

ထိုသို့ စစ်ဆင်ကြီး ပြုမှုရာ၌ ဆင်စီးသူရဲ၏ စိတ်သန္တာန်ဝယ် “ပြည့်ရှင်မင်း၏ ဤစစ်ဆင်ကြီးသည် စစ်မြေပြင်စစ်ပွဲဝယ် ရှေ့လက် နှစ်ချောင်းတို့ဖြင့်လည်း အလုပ်ကိုလုပ်၏။ နောက်ခြေနှစ်ချောင်း တို့ဖြင့်လည်း အလုပ်ကိုလုပ်၏။ ရှေ့ပိုင်းကိုယ်ဖြင့်လည်း အလုပ်ကို လုပ်၏။ နောက်ပိုင်းကိုယ်ဖြင့်လည်း အလုပ်ကို လုပ်၏။ ဦးကင်း ဖြင့်လည်း အလုပ်ကို လုပ်၏။ နားရွက် နှစ်ဖက်တို့ဖြင့်လည်း အလုပ်ကို လုပ်၏။ အစွယ်နှစ်ချောင်းတို့ဖြင့်လည်း အလုပ်ကို လုပ်၏။ အမြီးဖြင့်လည်း အလုပ်ကို လုပ်၏။ နှာမောင်းကိုကား ခံတွင်းသို့သွင်းကာ စောင့်ရှောက်ထားလေ၏။ ပြည့်ရှင်မင်း၏ ဤ စစ်ဆင်ကြီးသည် အသက်ကို မစွန့်အပ်သေး”ဟူ၍ အကြံအစည် ဖြစ်လေသည်။

ချစ်သား ရာဟုလာ....အကြင်အခါ၌ ပြည့်ရှင်မင်း၏ စစ်ဆင် ကြီးသည် စစ်မြေပြင် စစ်ပွဲဝယ် (ရှေးဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း) ရှေ့

လက်နှစ်ချောင်းတို့ဖြင့်လည်း အလုပ်ကို လုပ်၏။ နောက်ခြေ
 နှစ်ချောင်းတို့ဖြင့်လည်း အလုပ်ကို လုပ်၏။ (ပေယျာလ) အမြီး
 ဖြင့်လည်း အလုပ်ကို လုပ်၏။ နှာမောင်းဖြင့်လည်း (သံတင်းပုတ်ကို
 ဖြစ်စေ၊ ရှားနှစ် တင်းပုတ်ကိုဖြစ်စေ ပွေ့ချီကာ ထက်ဝန်းကျင်
 တဆယ့်ရှစ်တောင်ရှိသော အရပ်ဌာနကို ထုရိုက် ချေမှုန်းခြင်း)
 အလုပ်ကို လုပ်၏။ ထိုသို့ စစ်ဆင်ကြီး ပြုမှုရာ၌ ဆင်စီးသူရဲ၏ စိတ်
 သန္တာန်ဝယ် “ပြည့်ရှင်မင်း၏ ဤ စစ်ဆင်ကြီးသည် စစ်မြေပြင်
 စစ်ပွဲဝယ် ရှေ့လက်နှစ်ချောင်းတို့ဖြင့်လည်း အလုပ်ကို လုပ်၏။
 နောက်ခြေနှစ်ချောင်းတို့ဖြင့်လည်း အလုပ်ကို လုပ်၏။ (ပေယျာလ)
 အမြီးဖြင့်လည်း အလုပ်ကို လုပ်၏။ နှာမောင်းဖြင့်လည်း အလုပ်ကို
 လုပ်၏။ ပြည့်ရှင်မင်း၏ ဤ စစ်ဆင်ကြီးသည် မိမိအသက်ကို စွန့်အပ်
 လေပြီ။ ယခုအခါ ပြည့်ရှင်မင်း၏ စစ်ဆင်ကြီးသည် တစုံတခု မပြု
 လုပ်အပ်သော အရာဟူ၍ မရှိတော့ပြီ”ဟူ၍ အကြံအစည် ဖြစ်လေ
 သကဲ့သို့ ချစ်သား ရာဟုလာ .. ဤနည်း အတူပင် သိလျက် မုသား
 စကား ပြောကြားမှုဝယ် အရှက်မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်အား တစုံတခု
 ချင်း(=သ)မပြုဝံ့သော မကောင်းမှု ဟူ၍ မရှိ ဟူ၍ ငါဘုရား
 ဟောကြား၏။

ထို့ကြောင့် ချစ်သား ရာဟုလာ... သင် ချစ်သားသည် “ငါကား
 ရယ်ရှင် မြူးထူးမှု ပြုလိုသဖြင့်သော်လည်း မုသားစကားကို မပြော
 ဆိုအံ့” ဟူ၍ နှလုံးပိုက်ကာ “သိက္ခာသုံးပါး ကျင့်တရားကို ပွားများ
 ကြိုးကုတ် အားထုတ်ရမည်” ဟူ၍ အလွန် လေးနက်သော သြဝါဒ
 စကားကို မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။

(၇) တဖန် ဆက်၍ မြတ်စွာဘုရားသည် ရှင်ရာဟုလာကို
 ချစ်သား ရာဟုလာ....ယခု ငါဘုရား မေးမည့်စကားကို သင်ချစ်သား

မည်သို့မှတ်ထင် သဘောကျသနည်း (သဘောကျသည့်အတိုင်း ပြောဆိုနိုင်ခွင့်ရှိသည်)၊ ကြေးမုံမှန်သည် အဘယ်အကျိုးရှိသနည်း” ဟူ၍ မေးမြန်းတော်မူပြန်လေလျှင် ရှင်ရာဟုလောက “ဘုန်းတော် ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား...ကြေးမုံမှန်သည် လူ့မျက်နှာဝယ် ထင် ရှားရှိသည့် မှဲ့မည်း ဝက်ခြံ အစရှိသော အပြစ်ကို ကြည့်ရှုဆင်ခြင် ပြင်ဆင်ရခြင်း အကျိုးရှိပါ၏” ဟူ၍ လျှောက်ထား ဖြေကြား လေသည်။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားက “ချစ်သား ရာဟုလော... ဤအတူပင်လျှင် ဉာဏ်ပညာမျက်စိဖြင့် ကြည့်ရှုဆင်ခြင် ဆင်ခြင် ပြီးမှ ကာယကံမှုကို ပြုရမည်၊ ဉာဏ်ပညာမျက်စိဖြင့် ကြည့်ရှုဆင်ခြင် ဆင်ခြင်ပြီးမှ ဝစီကံမှုကို ပြောဆိုရမည်၊ ဉာဏ်ပညာမျက်စိဖြင့် ကြည့်ရှုဆင်ခြင် ဆင်ခြင်ပြီးမှ မနောကံမှုကို ကြံစည်ရမည်” ဟူ၍ မာတိကာစကား အကျဉ်းသားပြီးလျှင် ဉာဏ်ပညာ မျက်စိဖြင့် ကြည့်ရှုဆင်ခြင် ဆင်ခြင်ပြီးမှ ကာယကံမှု ပြုပုံ၊ ဝစီကံမှု ပြောဆိုပုံ၊ မနောကံမှု ကြံစည်ပုံတို့ကို သုံးချက်စီ ဝေဖန်၍ အကျယ် ဟော ကြားတော်မူလေသည် *။

အချုပ်အားဖြင့်ကား .. “ကာယကံမှု ပြုမည်ကြံလျှင် ဝစီကံမှု ပြောမည်ဆိုလျှင် မနောကံမှု ကြံစည်မည်ဆိုလျှင် မပြုမီ မပြောမီ မကြံစည်မီ ကြိုတင်၍ ‘ယခု ငါပြုမည့် ပြောမည့် ကြံစည်မည့် ကာယကံမှု ဝစီကံမှု မနောကံမှု များသည် မိမိ သူတပါး နှစ်ဦး သားတို့ ဆင်းရဲဖို့များ ဖြစ်မည်လော၊ ဒုက္ခတရားကို တိုးပွားရင့်ကျက်စေမည်

* ထိုအကျယ် ဟောကြားတော်မူပုံကို ပိဋကတ်တော် မြန်မာပြန်မှ ကြည့်ရှုမှတ်သားရာ၏။

အကုသိုလ်မှုများ ဖြစ်လေမည်လော ' ဟူ၍ ဆင်ခြင်ကြည့်ရှုရမည်။ ယင်းသို့ ဆင်ခြင်ကြည့်ရှု၍ မိမိ သူတပါး နှစ်ဦးသား ဆင်းရဲမည့် ကာယကံမှု ဝစီကံမှု မနောကံမှု မျိုးဖြစ်ခဲ့လျှင် ဒုက္ခတရားကို တိုးပွား ရင့်ကျက်စေမည့် အကုသိုလ်မှုမျိုး ဖြစ်ခဲ့လျှင် ထိုသို့ သဘောရှိသော ကာယကံမှု ဝစီကံမှု မနောကံမှုများကို မပြုမိအောင် မပြောမိအောင် မကြံစည်မိအောင် ကြိုးစား၍ ရှောင်ကြဉ်ရမည်။ ယင်းသို့ ဆင်ခြင်ကြည့်ရှု၍ မိမိ သူတပါး နှစ်ဦးသားတို့ မဆင်းရဲမည့် ကာယကံမှု ဝစီကံမှု မနောကံမှုမျိုး ဖြစ်ခဲ့လျှင် သုခတရားကို တိုးပွား ရင့်ကျက်စေမည့် အကုသိုလ်မှုမျိုး ဖြစ်ခဲ့လျှင် ထိုသို့ သဘောရှိသော ကာယကံမှု ဝစီကံမှု မနောကံမှုများကို ပြုလုပ်ပြောဆို ကြံစည်ရမည်။

ကာယကံမှု ပြုလုပ်ဆဲ ဝစီကံမှု ပြောဆိုဆဲ မနောကံမှု ကြံစည်ဆဲမှာလည်း (ထိုနည်းအတိုင်းပင်) ' ငါယခု ပြုဆဲ ပြောဆိုဆဲ ကြံစည်ဆဲဖြစ်သော ကာယကံမှု ဝစီကံမှု မနောကံမှုများသည် မိမိ သူတပါး နှစ်ဦးသားတို့ ဆင်းရဲပင်ပန်းဖို့ ဖြစ်သလော၊ ဒုက္ခတရားကို တိုးပွားရင့်ကျက်စေသည့် အကုသိုလ်မှုများ ဖြစ်သလော ' ဟူ၍ ဆင်ခြင်ကြည့်ရှုရမည်။ ယင်းသို့ ဆင်ခြင်ကြည့်ရှု၍ မိမိ သူတပါး နှစ်ဦးသားတို့ ဆင်းရဲပင်ပန်းစေသည့် ကာယကံမှု ဝစီကံမှု မနောကံမှုမျိုး ဖြစ်နေလျှင် ဒုက္ခတရားကို တိုးပွား

ရင့်ကျက်စေသည့် အကုသိုလ်မှုမျိုး ဖြစ်လျှင် ထိုသို့ သဘောရှိသော ကာယကံမှု ဝစီကံမှု မနောကံမှုများကို (ရှေ့သို့ဆက်၍ မပြုပဲ မပြောပဲ မကြံစည်ပဲ) ဆုတ်နစ် ရပ်တန့်ရမည်။ ယင်းသို့ ဆင်ခြင်ကြည့်ရှု၍ မိမိ သူတပါး နှစ်ဦးသားတို့ မဆင်းရဲ မပင်ပန်းသည့် ကာယကံမှု ဝစီ ကံမှု မနောကံမှုမျိုး ဖြစ်ခဲ့လျှင် သုခတရားကို တိုးပွား ရင့်ကျက်စေသည့် ကုသိုလ်မှုမျိုး ဖြစ်ခဲ့လျှင် ထိုသို့ သဘောရှိသော ကာယကံမှု ဝစီကံမှု မနောကံမှုများကို အားအဆင့်ပေးကာ အဖန်ဖန် ပြုလုပ်ရမည် ပြောဆို ရမည် ကြံစည်ရမည်။

ကာယကံမှုပြုလုပ်ပြီး ဝစီကံမှုပြောဆိုပြီး မနောကံမှု ကြံစည်ပြီးသော အခါမှာလည်း (ရှေးနည်းအတူပင်) ငါပြုပြီး ကြံစည်ပြီးသော ကာယကံမှု ဝစီကံမှု မနောကံမှု များသည် မိမိ သူတပါး နှစ်ဦးသားတို့ ဆင်းရဲပင်ပန်း ဖို့ရန် ဖြစ်လေပြီလော၊ ဒုက္ခတရားကို တိုးပွားရင့်ကျက် စေသည့် အကုသိုလ်မှုများဖြစ်လေပြီလော” ဟူ၍ ဆင်ခြင် ကြည့်ရှုရမည်။ ယင်းသို့ ဆင်ခြင်ကြည့်ရှု၍ မိမိ သူတပါး နှစ်ဦးသားတို့ကို ဆင်းရဲပင်ပန်းစေသည့် ကာယကံမှု ဝစီကံမှု မနောကံမှုမျိုး ဖြစ်နေပြီဆိုလျှင်၊ ဒုက္ခတရားကို တိုးပွား ရင့်ကျက်စေသည့် အကုသိုလ်မှုမျိုး ဖြစ်နေပြီ ဆိုလျှင် ထိုသို့ သဘောရှိသော ကာယကံမှုမျိုး ဝစီကံမှု မျိုးတို့ကို မြတ်စွာဘုရားထံတော်၌ဖြစ်စေ၊ သိကြားလိမ္မာ

သော သီတင်းသုံးဖော်တို့ အထံ၌ဖြစ်စေ ဤသို့သော
 ကာယကံမှုမှား၊ ဝစီကံမှုမှားများကို ပြုမှားခဲ့မိကြောင်း
 ပြောမှားမိခဲ့ကြောင်း ပွင့်ပွင့်လင်းလင်းထင်ထင်ရှားရှား
 မကွယ်မဝှက် ပြောကြားရမည်။ ထိုသို့ ပြောကြားပြီးလျှင်
 နောက်အခါ၌လည်း ထိုအမှုမှားများကို မပြုမှား မပြော
 မှားမိအောင် စောင့်စည်းထိန်းသိမ်းရမည်။ အကုသိုလ်
 မနောကမ္မမျိုး ဖြစ်နေပြီဆိုလျှင် ထိုသို့သော မနောကံမှု
 မျိုးကို ငြီးငွေ့ရမည်၊ ရှက်နိုးရမည်၊ စက်ဆုပ်ရမည်၊ ငြီးငွေ့
 ရှက်နိုး စက်ဆုပ်ပြီးလျှင် နောက်အခါ၌လည်း ထို
 မနောကံမှုမှားကို မကြံစည်မိအောင် စောင့်စည်းထိန်း
 သိမ်းရမည်။ ယင်းသို့ ဆင်ခြင်ကြည့်ရှု၍ မိမိ သူတပါး
 နှစ်ဦးသားတို့ မဆင်းရဲ မပင်ပန်းစေသည့် ကာယကံမှု၊ ဝစီကံမှု
 မနောကံမှုမျိုး ဖြစ်နေပြီဆိုလျှင် သုတရားကို တိုးပွား
 ရင့်ကျက်စေသည့် ကုသိုလ်မှုမျိုး ဖြစ်နေပြီဆိုလျှင် နေ့နေ့
 ညဉ့်ညဉ့် ထိုကုသိုလ်နှင့်ယှဉ်သော ပီတိပါမောဇ္ဇာ = နှစ်သက်ခြင်း
 ဝမ်းမြောက်ခြင်းဖြင့်ပင် သိက္ခာသုံးပါး ကုသိုလ်တရားတို့ကို
 ပွားများကြိုးကုတ် အားထုတ်နေထိုင်ရမည်။

အတိတ်, အနာဂတ်, ပစ္စုပ္ပန် ကာလသုံးတန်၌ ဖြစ်ပြီး၊
 ဖြစ်လတ္တံ့, ဖြစ်ဆဲဖြစ်ကြသောဘုရားပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ အရိယာ
 သာဝကတို့သည် ဤနည်းနှင့်နှင် ဆင်ခြင်ကြည့်ရှု ကြည့်ရှု
 ပြီးလျှင် ကာယကံမှု၊ ဝစီကံမှု၊ မနောကံမှုများကို စင်ကြယ်

စေကြပြီး၊ စင်ကြယ်စေကြလတ္တံ့၊ စင်ကြယ်စေကြဆဲ
ဖြစ်ကုန်၏။

သို့ရကား “ချစ်သားရာဟုလာ....သင်ချစ်သားသည်
‘ငါကား ပစ္စဝေက္ခဏာဟင် ဆင်ခြင်ကြည့်ရှု ကြည့်ရှုပြီး
လျှင် ကာယကံမှုကို စင်ကြယ်စေမည်၊ ဝစီကံမှုကို
စင်ကြယ်စေမည်၊ မနောကံမှုကို စင်ကြယ်စေမည်’
ဟူ၍ နှလုံးပိုက်ကာ သိက္ခာသုံးပါး ကျင့်တရားကို
ပွားများကြိုးကုတ် အားထုတ်ရမည်” ဟူ၍ အဆုံးအမ
ပြုဝါဒကား နိဂုံးချုပ် မိန့်ကြားတော်မူလေသည်။

[ဤ၌။ ။ “အဘယ်မျှလောက်သော ဌာန၌ဖြစ်သည့် ကာယကံ
ဝစီကံတို့ကို စင်ကြယ်စေအပ် သုတ်သင်အပ်ကုန်သနည်း၊ အဘယ်မျှ
လောက်သော ဌာန၌ဖြစ်သည့် မနောကံကို စင်ကြယ်စေအပ် သုတ်
သင်အပ်သနည်း” ဟူ၍ မေးမြန် စိစစ်ဖွယ်ရှိ၏။

အဖြေကား... နံနက်ခင်းအချိန်၌ဖြစ်သော ကာယကံ ဝစီကံတို့ကို
(အချိန်ဆွဲ၍ မထားပဲ) ဆွမ်းကိစ္စပြီး၍ နေ့သန့်ရာအရပ်၌ ထိုင်နေ
လျှင်ပင် စင်ကြယ်စေအပ် သုတ်သင်အပ်ကုန်၏။ ချဲ့ဦးအံ့... ဆွမ်းကိစ္စ
ပြီး၍ နေ့သန့်ရာအရပ်၌ ထိုင်နေသော ရဟန်းသည် “အရုဏ်တက်
သည်မှစ၍ ဤယခုနေရာ၌ ထိုင်နေသည်တိုင်အောင် ဤအချိန်
အတွင်း၌ သူကပါးတို့မနှစ်မြို့နိုင်လောက်အောင် ငါ ပြုမှား ပြောမှား
မိခဲ့သော ကာယကံမှုများ၊ ဝစီကံမှုများ ရှိလေသလော” ဟု
ဆင်ခြင်ကြည့်ရှုရာ၏။ အကယ်၍ ပြုမှား ပြောမှားမိခဲ့သော ကာယကံ
မှုများ၊ ဝစီကံမှုများရှိ၏ဟု ဆင်ခြင်စဉ်းစားမိလျှင် ဒေသနာ

ကြားသင့်သော ကာယကံမူ၊ ဝစီကံမူများကို ဒေသနာကြားရာ၏။
 ထင်စွာပြုသင့်သော ကာယကံမူ၊ ဝစီကံမူများကို သီတင်းသုံးဖော်
 တို့ထံ၌ ထင်စွာပြုရာ၏။ အကယ်၍ ပြုမှား ပြောမှားမိခဲ့သော
 ကာယကံမူများ၊ ဝစီကံမူများ မရှိခဲ့လျှင် (မိမိကိုယ်ရေးအတွက်
 နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ခြင်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်)။ ထိုနှစ်သက်ဝမ်းမြောက်
 ခြင်းဖြင့်ပင် နေထိုင်ရာ၏။

မနောကံကိုကား ထိုဆွမ်းရှာမှီးရာဌာန၌ စင်ကြယ်စေအပ်
 သုတ်သင်အပ်၏။ စင်ကြယ်စေပုံမှာ.... “ယနေ့ ငါ့မှာ ဆွမ်းရှာမှီးရာ
 အရပ်ဌာန၌ ရူပါရုံအစရှိသော အာရုံများဝယ် အားနည်းသော
 လောဘ၊ အားကြီးသောလောဘ၊ ပြစ်မှားသောဒေါသ၊ တွေဝေ
 သော မောဟများ ဖြစ်ပွားခဲ့လေသလော” ဟူ၍ ဆင်ခြင်ကြည့်ရှု
 ရာ၏။ အကယ်၍ ဖြစ်ပွားခဲ့၏ဟု ဆင်ခြင်စဉ်းစားမိခဲ့လျှင် “ငါသည်
 နောက်ထပ်တဖန် ဤသို့သော လောဘမူ၊ ဒေါသမူ၊ မောဟမူများကို
 မပြုမှားစေတော့အံ့” ဟူ၍ စိတ်ဖြင့်ပင် ဆောက်တည်ရာ၏။ အကယ်၍
 မဖြစ်ပွားခဲ့လျှင် (ယင်းသို့ မဖြစ်ပွားသည်ကို အာရုံပြု၍ ကိုယ်ရေး
 အတွက် နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ခြင်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်)။ ထိုနှစ်သက်
 ဝမ်းမြောက်ခြင်းဖြင့်ပင် နေထိုင်ရာ၏။ ဤကား အဖြေတည်း။

အမွလဠိက ရာဟုလောဝါဒသုတ္တန်ကို
 ဟောကြားတော်မူကြောင်း ပြီး၏။

မဟာရာဟုလောဝါဒသုတ်

ရှင်ရာဟုလာကို အကြောင်းပြု၍
မဟာရာဟုလောဝါဒသုတ်ကို ဟောတော်မူခြင်း

မြတ်စွာဘုရားရှင် သာဝတ္ထိပြည်မှန် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူဆဲဖြစ်သော ထိုအချိန်၌ သားကော်ရှင်ရာဟု လာသာမဏေမှာ အသက် တဆယ့်ရှစ်နှစ်အရွယ်သို့ ရောက်ခဲ့လေပြီ။ သာမဏေပါ တဆယ့်ဘဝါ ရှိခဲ့လေပြီ။

တနေ့သ၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် နံနက်အခါ သာဝတ္ထိပြည် အတွင်းသို့ ဆွမ်း ခံကြွဝင်တော်မူလေ၏။ အရှင်ရာဟုလာသည်လည်း မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ နောက်တော်မှ ဖဝါးခြေထပ် ထက်ကြပ်မကွာ လိုက်ပါခဲ့လေသည်။

ထိုသို့ မြတ်စွာဘုရားရှင်နှင့် ရှင်ရာဟုလာတို့ ရှေ့နောက်မကွာ ကြွသွားကြရာဝယ် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ပင်လုံးကျွတ်ပွင့်သည့် အင်ကြင်းတောအတွင်း၌ ရောက်ရှိကာ သာယာသော မြေအပြင်သို့ သက်ရောက်ရန် တောအုပ်အတွင်းမှ ထွက်ချီလာသော မုန်သောက် ဆင်ကြီးကဲ့သို့ တင့်တယ်တော်မူလှပေ၏။ ရှင်ရာဟုလာသည်လည်း ဆင်ပြောင်ကြီး၏နောက်မှ ထက်ကြပ်မကွာ ထွက်ချီလာသော ဆင်ပေါက်ကလေးကဲ့သို့ တင့်တယ်တော်မူပေ၏။ မြတ်စွာဘုရား ရှင်သည် ညနေချမ်းအခါ၌ ပတ္တမြားဂူမှ အစာရှာရန် ထွက်ချီလာ သော ကေသရာခြင်္သေ့မင်းအတူ တင့်တယ်တော်မူ၏။ ရှင်ရာဟု လာသည်လည်း သားတို့သနင်း ကေသရာခြင်္သေ့မင်း၏နောက်မှ

ထပ်ကြပ်မကွာ လိုက်ပါလာသော ကေသရာခြင်္သေ့ငယ်ကဲ့သို့ တင့်တယ်တော်မူပေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ကျောက်စိမ်းတောင်သဖွယ် တင့်တယ်သော အသရေရှိသည့် တောအုပ်အတွင်းမှ ထွက်ချီလာသော ကျားမင်းကဲ့သို့ တင့်တယ်တော်မူပေ၏။ ရှင်ရာဟုလာသည်လည်း ကျားမင်း၏နောက်မှ ထက်ကြပ်မကွာ လိုက်ပါလာသော ကျားငယ်အတူ တင့်တယ်တော်မူပေ၏။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် လက်ပံတောမှ ထွက်ချီလာသော ဂဠုန်ငှက်မင်းကဲ့သို့ တင့်တယ်တော်မူ၍ ရှင်ရာဟုလာသည် ဂဠုန်ငှက်မင်း၏နောက်မှ ထက်ကြပ်မကွာ လိုက်ပါလာသော ဂဠုန်ငှက်ငယ်အတူ တင့်တယ်တော်မူပေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် စိတ္တကုဋ်တောင်မှ ကောင်းကင်အပြင်သို့ ပျံတက်သော ရွှေဟင်္သာ ငှက်မင်းကဲ့သို့ တင့်တယ်တော်မူ၍ ရှင်ရာဟုလာသည် ရွှေဟင်္သာ ငှက်မင်း၏နောက်မှ ထက်ကြပ်မကွာ လိုက်ပါပျံသန်းသော ရွှေဟင်္သာငှက်ငယ်အတူ တင့်တယ်တော်မူပေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဆဒ္ဒန်အိုင်ကြီးအတွင်း ချဉ်းနင်းသက်ရောက်သော ရွှေလှေကြီးကဲ့သို့ တင့်တယ်တော်မူ၍ ရှင်ရာဟုလာသည် ရွှေလှေကြီးနောက်မှ အစဉ်တစိုက် လိုက်ပါလာသည့် ရွှေလှေငယ်အတူ တင့်တယ်တော်မူပေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် စကြာရတနာ အာနုဘော်ဖြင့် ကောင်းကင်အပြင်၌ လှည့်လည်ကြသွားသည့် စကြာမင်းကဲ့သို့ တင့်တယ်တော်မူ၍ ရှင်ရာဟုလာသည် စကြာမင်း၏ နောက်မှ အတူတကွ လိုက်ပါလှည့်လည်သော သားကြီးရတနာအတူ တင့်တယ်တော်မူပေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် တိမ်တိုက်ကင်းစင်သည့် ကောင်းကင်အပြင်၌ လှည့်လည်သွားသော ကြယ်များသနင်း လမင်းကဲ့သို့ တင့်တယ်တော်မူ၍ ရှင်ရာဟုလာသည် လမင်း၏ နောက်မှ ထက်ကြပ်မကွာ

လိုက်ပါတောက်ပသော သောက်ရှူးကြယ် (=သောကြာကြယ်)
အတူ တင့်တယ်တော်မူပေ၏။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်လည်း မဟာသမ္မတနွယ်စဉ် သြက္ကာက
ရာဇဝင်၌ သန့်စင်ဖွားမြောက်တော်မူ၏။ ရှင်ရာဟုလောသည်လည်း
ထိုနည်း၎င်းပင်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်လည်း ခရုသင်း၌ လောင်း
ထည့်အပ်သော နို့ရည်အတူ စင်ကြယ်သော ခတ္တိယဇာတ် မြတ်သော
မင်းမျိုး၌ ဖြစ်တော်မူ၏။ ရှင်ရာဟုလောသည်လည်း ထိုနည်း၎င်းပင်။
မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်လည်း မင်းစည်းစိမ်ကို ပယ်စွန့်၍ ရဟန်း
ပြုတော်မူခဲ့၏။ ရှင်ရာဟုလောသည်လည်း ထိုနည်း၎င်းပင်။ မြတ်စွာ
ဘုရားရှင်၏ ကိုယ်တော်သည်လည်း မဟာပုရိသလက္ခဏာတော်ကြီး
သုံးဆယ့်နှစ်ပါးတို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်အပ်လျက် နတ်မြို့တံခါးဝဝယ်
ကောင်းစွာ စိုက်ထောင်အပ်သော ရတနာတုရိုက်တိုင်ကဲ့သို့၎င်း၊
ပင်လုံးကျွတ်ပွင့်သော ပင်လယ်ကသစ်ပင်ကြီးကဲ့သို့၎င်း အလွန်လျှင်
စိတ်နှလုံးကို ယူကျုံးဆွဲဆောင်နိုင်ပေ၏။ ရှင်ရာဟုလော၏ ကိုယ်
သည်လည်း ထိုနည်း၎င်းပင်။

ဤသို့လျှင် ရှေးဆုတောင်းအထူးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူကြသည့်
မင်းမျိုးမှချည်း ရဟန်းပြုတော်မူကြသည့် မင်းတို့၏ သိမ်မွေ့ခြင်း
နှင့်ချည်း ပြည့်စုံတော်မူကြသည့် ရွှေရည်အဆင်း ဝါဝင်းသော
ကိုယ်ရေရှိတော်မူကြသည့် မဟာပုရိသလက္ခဏာတော်တို့နှင့်လည်း
ပြည့်စုံတော်မူကြသည့် ဗုဒ္ဓရှင်တော်ဘုရားနှင့် သားတော် ရှင်ရာ-
ဟုလော မဟာပုရိသပုဂ္ဂိုလ်မြတ် နှစ်ဆူတို့သည် လမ်းတကြောင်း
တည်း ကြွသွားတော်မူကြကုန်သည်ဖြစ်၍ ရွှေနောက် အစဉ်အတိုင်း
သွားကြသည့် လမင်းနှစ်စင်း နေမင်းနှစ်စင်း နှစ်ဦးနှစ်ဦးစီသော
သိကြားနတ်မင်း သုဃာမနတ်မင်း သန္တုသိတနတ်မင်း သုနိမ္မိတ

နတ်မင်း ဝသဝတ္ထီနတ်မင်း မဟာဗြဟ္မာမင်း စသည်တို့၏အသရေကို မိမိတို့၏ အသရေဖြင့် လွှမ်းမိုး နှိပ်စက်ကြသည့်ပမာ လွန်စွာ တင့်တယ်တော်မူကြကုန်၏။

ထိုသို့ တင့်တယ်တော်မူကြရာ၌ အရှင်ရာဟုလာသည် မြတ်စွာ ဘုရားရှင်၏ နောက်တော်မှ ဖဝါးခြေထပ် ထက်ကြပ်မကွာ လိုက်ပါ ရင်းကပင် ခြေဖဝါးအပြင်မှသည် ဆံတော်ဖျားတိုင်အောင် မြတ်စွာ ဘုရားရှင်ကို ကြည့်ရှုလတ်သည်တွင် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ဗုဒ္ဓအသရေတော်ဖြင့် တင့်တယ်တော်မူပုံကို အာရုံစေ့စေ့ ဖူးမြင်တွေ့ရကား -

“ငါ၏ ဖဘုရားသည် သုံးဆယ့် နှစ်ပါးသော လက္ခဏာတော်ကြီးတို့ဖြင့် ဆန်းကြယ်သော ရူပ ကာယကိုယ်တော်ရှိတော်မူလျက် ကိုယ်တော်ရောင် တို့ဖြင့် ဝန်းရံအပ်ရကား တသုန်သုန်တဖဲ့ဖဲ့ ဖြန့်ကြဲ အပ်သည့် ရွှေမှုန်တို့၏အကြားသို့ ရောက်နေတော်မူ သကဲ့သို့၎င်း၊ လျှပ်နွယ်တို့ဖြင့် ဝန်းရံအပ်သော ရွှေတောင်ကြီးကဲ့သို့၎င်း၊ ယန္တရားချည်တို့ဖြင့် ဆွဲငင် ကုံးသိအပ်သည့် ရတနာခုနစ်ရပ်တို့ဖြင့် ဆန်းကြယ် သော ရွှေတုရိုက်တိုင်ကဲ့သို့၎င်း၊ တွေးတွေးနီမြန်း ပံသုကူသင်္ကန်းဖြင့် ဖုံးလွှမ်းဝတ်ရံအပ်ပါသော်လည်း ကမ္မလာနီဖြင့် ဝန်းရံအပ်သော ရွှေတောင်ကြီးကဲ့သို့ ၎င်း၊ သန္တာနွယ်တို့ဖြင့် စိခြယ်ပြုပြင် တန်းဆာဆင် အပ်သည့် ရွှေတုရိုက်တိုင်ကဲ့သို့၎င်း၊ ဆုန်းမှုန့်(= ဟင်းသပြဒါးမှုန့်)တို့ဖြင့် ပူဇော်အပ်သည့် ရွှေစေတီ

မြတ်ကဲ့သို့၎င်း၊ ချပ်ရည်ဖြင့် လိမ်းကံ့အပ်သည့် ရွှေယဇ်တိုင်ကဲ့သို့၎င်း၊ နီမြန်းသောတိမ်တိုက်ကြားမှ ဖွားကနဲ တက်ထွန်းသည့် လပြည့်ဝန်းကြီးကဲ့သို့၎င်း တင့်တယ်တော်မူလှပါပေ၏။ အမျှသုံးဆယ်သော ပါရမီတော်တို့၏ အာနုဘော်ဖြင့် မွမ်းမံပြုပြင် စီရင် အပ်သော ကိုယ်တော်မြတ်၏ အသရေနှင့် ပြည့်စုံ ပုံကား အံ့ဩ၍မဆုံးနိုင်အောင်ပင် ရှိပါပေ၏” —

ဟူ၍ ကြံစည်လေသည်။ ထို့နောက် မိမိကိုယ်ကိုလည်း ကြည့်ရှုပြီးလျှင် “ငါသည်လည်း တင့်တယ်လှပ၏၊ အကယ်၍များ မြတ်စွာဘုရားသည် လေးကျွန်းသနင်း စကြာမင်းအဖြစ်ကို ပြုတော်မူခဲ့လျှင် ငါ့အား သားကြီး ဩရသ ပရိဏာယကရာထူးကို ပေးသနားတော်မူပေ လိမ့်မည်၊ ဤသို့ဖြစ်လျှင် အတိုင်းထက် အလွန်ပင် ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်းအပြင်သည် တင့်တယ်လာရာ၏” ဟူ၍ ကြံစည်ကာ မိမိကိုယ်ကို အမှီပြု၍ ဂေဟဿိတတဏှာ ကို ဖြစ်စေလေသည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်လည်း ရှေးမှ ကြွသွားတော် မူရင်းကပင် “ယခုအခါ သားတော်ရာဟုလာ၏ ကိုယ် ခန္ဓာအတ္တဘောသည် အရေ၊ အသား၊ အသွေးများ ပြည့်ဖြိုး၍လာလေပြီ၊ တပ်စွန်းဖွယ်ဖြစ်သည့် အဆင်း အဖုံဖုံ ရှုပါရုံအစရှိသည်တို့၌ မရပ်မနား စိတ်ကစား

လျက် ပြေးသွားသောအခါ ဖြစ်ချေသည်။ သားတော်
 ရာဟုလသည် အဘယ်သို့သော အကြံအစည်များ ပြော
 များကာ အခါကိုလွန်စေသနည်း” ဟူ၍ ကြံစည်ဆင်ခြင်
 တော်မူလေလျှင် ဆင်ခြင်တော်မူသော ထိုခဏမှာပင်
 “ကြည်လင်သောရေအပြင်၌ သွားနေသောငါးကို မြင်
 ရသကဲ့သို့၎င်း၊ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သော ကြေးမုံ(=မှန်)
 အဝန်း၌ မျက်နှာရိပ်ကို မြင်ရသကဲ့သို့၎င်း ရှင်ရာဟုလာ
 ၏ ထိုဂေဟဿိတတဏှာလောဘနှင့် ယှဉ်သော စိတ်
 ဖြစ်စဉ်ကို လင်းလင်းမြင်တော်မူလေ၏။ ထိုသို့မြင်လျှင်
 မြင်ခြင်းပင် “ဤရာဟုလာသာမဏေသည် ငါဘုရား၏
 သားတော်ဖြစ်လျက် ငါဘုရား၏နောက်မှ လိုက်ပါရင်း
 ပင် ‘ငါသည် တင့်တယ်၏၊ ငါ၏ရုပ်ရည်အဆင်းကား
 သန့်ရှင်းကြည်လင်လှပေ၏” ဟူ၍ မိမိ၏ ကိုယ်ခန္ဓာ
 အတ္တဘောကို အမှီပြု၍ ဂေဟဿိတတဏှာလောဘကို
 ဖြစ်စေဘိ၏။ ဆိပ်ကမ်းမဟုတ်သည်၌ သက်ဆင်းကာ
 လမ်းမှားကို သွားလျက် မကျက်စားသင့်သော အာရုံ၌
 ကျက်စားဘိ၏။ မျက်စိလည် လမ်းမှားသော ခရီးသွား
 ယောက်ျားကဲ့သို့ မသွားသင့်သောအရပ်သို့ သွား၍
 နေဘိ၏။ ရာဟုလာ၏ ဤယခုဖြစ်ပွားသော လောဘကိလေသာ
 သည် ကိုယ်ခန္ဓာအတွင်း၌ ဆက်လက် လက်ခံထားသဖြင့် ကြီး
 ပွား၍လာခဲ့လျှင် မိမိ သူတပါး နှစ်ဦးသားတို့၏ အကျိုးများကို
 အမှန်အတိုင်း သိမြင်ရန် အခွင့်အရေး ပေးလိမ့်မည်မဟုတ်။

ထို့ကြောင့် ငရဲ၊ တိရစ္ဆာန်၊ ပြိတ္တာ၊ အသုရကာယ် အပါယ်
လေးဘုံနှင့်တကွ ကြပ်တည်းကျဉ်းမြောင်းလှသည့် အမိဝမ်း
ခေါင်း၌ ပဋိသန္ဓေ တည်နေစေလေရာ၏။ ဤသို့စသည်ဖြင့်
အနမတင်္ဂသံသရာဝဋ်စက်၌ ပစ်ချလေရာ၏။ မှန်၏—

ဤလောဘတရားသည် အကျိုးမဲ့ကို ဖြစ်စေတတ်
၏။ လောဘသည် ကုသိုလ်စိတ်ကို ဖျက်ဆီးတတ်၏။
ဤလောဘကို အကြောင်းပြုကာ စိတ်သန္တာန်
အစဉ်၌ ကြောက်ဖွယ်မဟေး ဘေးကြီးဖြစ်နိုင်၏။
ထိုအကြောင်းကို လူအပေါင်းကား မသိမြင်ကြချေ။

တပ်မက်သောသူသည် အကျိုးအကြောင်းကို
ကောင်းစွာ မသိမြင်နိုင်၊ သတ္တဝါကို လောဘတရား
လွှမ်းမိုးနှိပ်စက်သောအခါ အမိုက်မှောင်ကြီးအတိ
ဖြစ်၍နေတိ၏။

ကွဲပေါက်သော ပျဉ်ချပ်အကြားမှ ရေတဖွားဖွား
စိမ့်ဝင်၍နေသော ရတနာအပြည့်တင်ဆောင်လာသည့်
စက်လှေကြီးကို တခဏမျှလည်း လျစ်လျူမရှုသင့်၊ ထို
စက်လှေကြီး၏ အကွဲအပေါက်ကို လျင်မြန်စွာ ပိတ်ဆို့
သင့်သကဲ့သို့ ထိုအတူပင် ဤရာဟုလာသာမဏေကို
လည်း လျစ်လျူရှုကာ အမှုမဲ့ အမှတ်မဲ့ မထားသင့်ချေ။
ဤလောဘကိလေသာသည် ရာဟုလာ၏သန္တာန်၌ ဖြစ်
ပွားနေသည့် သီလ-အစရှိသော သူတော်ဥစ္စာ ရတနာ

တို့ကို မဖျက်ဆီးမီ ထိုကိလေသာကို နှိမ်နင်းပေအံ့”
ဟူ၍ ကြံစည်ဆုံးဖြတ်မှုကို ပြုတော်မူလေ၏။

အထူးအားဖြင့် ဤသို့သော အရာမျိုး၌ မြတ်စွာ
ဘုရားရှင်တို့၏ နာဂဝိလောကန ခေါ်ဆိုသည့် ဆင်
ပြောင်ကြီးကဲ့သို့ တကိုယ်သုံး ပြန်လှည့်၍ ကြည့်တော်မူ
ခြင်းမျိုးဖြစ်လေသည်။ သို့ရကား ယန္တရားစက်ဖြင့်
လှည့်လိုက်သော ရွှေရုပ်တုတော်ကဲ့သို့ မြတ်စွာဘုရား
ရှင်သည် ကိုယ်တော်အလုံးကို ပြန်လှည့်၍ ရပ်တည်
တော်မူကာ ရှင်ရာဟုလာကို—

“ရာဟုလာ....ဖြစ်ပြီး (အတိတ်) ရုပ်, ဖြစ်လတ္တံ့
(အနာဂတ်) ရုပ်နှင့် ဖြစ်ဆဲ (ပစ္စုပ္ပန်) ရုပ် (၃),
ကိုယ်တွင်းသန္တာန်၌ ဖြစ်သောရုပ်နှင့် ကိုယ်ပ
သန္တာန်၌ ဖြစ်သောရုပ် (၂), ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်း
သောရုပ်နှင့် နူးညံ့သိမ်မွေ့သောရုပ် (၂), အညံ့စား
ဖြစ်သောရုပ်နှင့် အကောင်းစားဖြစ်သောရုပ် (၂),
အဝေး၌ တည်သောရုပ်နှင့် အနီး၌တည်သောရုပ်
(၂)=ဤသို့လျှင် (၁၁) တဆယ့်တမျိုးပြားသော
ရုပ်တရားအားလုံးကို ငါ၏ဥစ္စာမဟုတ်ပါတကား၊
ငါမဟုတ်ပါတကား၊ ငါ၏ အတ္တလိပ်ပြာ မဟုတ်
ပါတကား” ဟု ထို ရုပ်တရားကို ဟုတ်မှန်သော

အတိုင်း ကောင်းသော ဝိပဿနာ ဉာဏ်ပညာဖြင့် ရှုရမည်” —

ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။

ထိုအခါ ရှင်ရာဟုလောက “ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား.... ရုပ်ကိုသာလျှင် (ဤသို့) ရှုရပါမည်လော၊ စကားကောင်းကို ဆိုတော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရား.... ရုပ်ကိုသာလျှင် (ဤသို့) ရှုရပါမည်လော” ဟု မေးမြန်းလျှောက်ထားလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် “ရာဟုလော.... ရုပ်ကိုလည်း (ဤသို့) ရှုရမည်၊ ဝေဒနာကိုလည်း (ဤသို့) ရှုရမည်၊ သညာကိုလည်း (ဤသို့) ရှုရမည်၊ သင်္ခါရတို့ကိုလည်း (ဤသို့) ရှုရမည်၊ ရာဟုလော.... ဝိညာဏ်ကိုလည်း (ဤသို့) ရှုရမည်ဟု” ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။

(ဤ၌။ ။ ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား.... ရုပ်ကိုသာလျှင် (ဤသို့) ရှုရပါမည်လောဟု အရှင်ရာဟုလော မေးမြန်းလျှောက်ထားခြင်း၏ အကြောင်းမှာ—

“တဆယ့်တမျိုးပြားသော ရုပ်တရားအားလုံးကို ‘ငါ၏ဥစ္စာမဟုတ်ပါတကား၊ ငါမဟုတ်ပါတကား၊ ငါ၏အတ္တ လိပ်ပြာမဟုတ်ပါတကား’ ဟု ဟုတ်မှန်သောအတိုင်း ဝိပဿနာဉာဏ်ပညာဖြင့် ရှုရမည်” ဟူသော တရားစကားကို ကြားသိလိုက်ရလျှင်ပင် ရှင်ရာဟုလော၏ စိတ်သန္တာန်ဝယ် “မြတ်စွာဘုရားသည် ရုပ်တရားအားလုံးကို ဝိပဿနာဉာဏ်ပညာဖြင့် ဤသို့ ရှုရမည်” ဟူ၍ ဟောတော်မူ၏။ ဝေဒနာစသော ကျန်ခန္ဓာလေးပါးတို့၌ အဘယ်

သို့လျှင် ရှုသိ ကျင့်ကြံရပါမည်နည်း။ “ရုပ်ခန္ဓာကဲ့သို့ပင် ရှုသိ ကျင့်ကြံရမည် ဖြစ်လေရာ၏” ဟု ဆက်၍ဆင်ခြင် သိမြင်သော နယကုသလဉာဏ် ဖြစ်ပွားလာလေသည်။ သို့ရကား ထိုနယကုသလ ဉာဏ်၌ တည်တော်မူကာ မေးမြန်းလျှောက်ထားလေသည်။

မှန်၏-ဤ အရှင်ရာဟုလာသည် နယကုသလဉာဏ် (တထွာ ပြုလျှင် တလံမြင်သည့် အသိဉာဏ်) ရှိသူဖြစ်၏။ “ဤအမှုကို မပြု လုပ်ကောင်း” ဟု တခုလောက်ဟောပြလိုက်လျှင် “ဤအမှုကိုလည်း မပြုလုပ်ကောင်း၊ ဤအမှုကိုလည်း မပြုလုပ်ကောင်း” ဟု ဆက်၍ ဆင်ခြင်ကာ နည်းပေါင်း အရာအထောင်ဖြင့် ထိုးထွင်းသိမြင်နိုင်၏။ “ဤအမှုကို ပြုလုပ်ကောင်း၏” ဟု တခုလောက် ပြောပြလိုက်လျှင် လည်း ထိုနည်းအတူပင် “ဤအမှုကိုလည်း ပြုလုပ်ကောင်း၏ ဤအမှုကိုလည်း ပြုလုပ်ကောင်း၏” ဟု ဆက်၍ ဆင်ခြင်ကာ နည်းပေါင်းအရာအထောင်ဖြင့်ပင် ထိုးထွင်းသိမြင်နိုင်၏။

ဆက်ဦးအံ့ - ဤအရှင်ရာဟုလာသည် သိက္ခာသုံးပါးကို လိုလား မြတ်နိုးတော်မူပေ၏။ နံနက်စောစောပင်လျှင် ဘုရားရှင် သီတင်း သုံးတော်မူရာ ဂန္ဓကုဋိကျောင်းတော် ပရိဝုဏ်အတွင်း၌ “ယနေ့ ငါသည် မြတ်စွာဘုရား၏ အထံတော်မှ၎င်း ငါ၏ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်၏ အထံမှ၎င်း ဤသံမုန့်နှင့် အတူအမျှ အဆုံးအမ သြဝါဒစကား ဤသံမုန့်နှင့် အတူအမျှ မြည်တုန်သည့် စကားကို ရပါလို၏” ဟု နှုတ်မြွက်ပြောဆိုကာ တကွမ်းစား (=တပြည်သား) ခန့်သော သံမုန့်ကို နေ့စဉ်နေ့စဉ် ကြဲဖြန့်တော် မူလေ့ရှိသည်။ (ထိုသို့ နယကုသလဉာဏ်ရှင်ဖြစ်တော်မူခြင်း၊ သိက္ခာ သုံးပါးကို လိုလားမြတ်နိုးတော်မူခြင်းကြောင့်ပင် အပြည့်အစုံ

ကျင့်ကြံလိုသည့်အတွက် ဤသို့ မေးမြန်းလျှောက်ထားခြင်း ဖြစ်လေသည်။

ထိုသို့ မေးမြန်းလျှောက်ထားသောအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ရှင်ရာဟုလောအား ခန္ဓာငါးပါးလုံးကိုပင် ဤနည်းအတူ ရှုရမည်ဖြစ်သောကြောင့် “ရာဟုလော...ရုပ်ကိုလည်း (ဤသို့) ရှုရမည်၊ ဝေဒနာကိုလည်း (ဤသို့) ရှုရမည်၊ သညာကိုလည်း (ဤသို့) ရှုရမည်၊ သင်္ခါရတို့ကိုလည်း (ဤသို့) ရှုရမည်၊ ရာဟုလော....ဝိညာဏ်ကိုလည်း (ဤသို့) ရှုရမည်” ဟု ဟောကြားဖြေဆိုတော်မူလေသည်။

ဤသို့ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အဖြေစကား ကြားသိရသောအခါ ရှင်ရာဟုလော၏ စိတ်သန့်ရှင်းဝယ်—

“မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ငါ၏ကိုယ်ခန္ဓာ အတ္တဘောဉ်မှီသော တဏှာလောဘကို သံတော်မူပြီးလျှင် ‘ရဟန်းမည်သည် ဤသို့သော အကြံမျိုးကို မကြံစည်ကောင်း’ ဟု ပရိယာယ် သွယ်ဝိုက်သော နည်းဖြင့်လည်း ဩဝါဒ စကားကို မိန့်ကြားတော် မမူ။ ‘ရဟန်း....သွားချေလော့၊ နောက်တဖန် ဤသို့သော အကြံမျိုးကို မကြံလင့်ဟု ပြောချေလော့’ ဟူ၍လည်း တမန်ရဟန်း တပါးပါးကို စေလွှတ်တော် မမူချေ။ စင်စစ်သော်ကား ငါ့ကို မျက်နှာချင်းဆိုင် ရပ်တော်မူ၍သာလျှင် ခိုးထုပ် ခိုးထည်နှင့်တကွ သူခိုးကို ဦးစွန်း၌ဆွဲကိုင် ဖမ်းယူတော်မူသကဲ့သို့ မျက်မှောက် ဖြစ်သော ဘုရားအဆုံးအမ ဩဝါဒကို ပေးတော်မူ

လေသည်။ ဘုရားအဆုံးအမ သြဝါဒမည်သည်ကိုကား ကပ်ကမ္ဘာ အသင်္ချေယျ ကာလရှည်ကြာသော်လည်း ရရှိနိုင် ခဲ့လှ၏။ ဤသို့သဘောရှိသော မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ မျက်မှောက် သြဝါဒ အဆုံးအမကို ရရှိလတ်သော် ပညာရှိသူမှန်က အဘယ်သူသည် ယနေ့အဖို့ရာ မြို့ရွာတွင်းသို့ ဆွမ်းခံဝင်ချိမ့်မည်နည်း” —

ဟု အကြံအစည် ဖြစ်ပြီးနောက် အရှင်ရာဟုလာသည် ဆွမ်းကိစ္စကို ပယ်စွန့်တော်မူပြီးလျှင် မျက်မှောက် အဆုံး အမ သြဝါဒကို ရရှိရာအရပ်မှပင် (ရွှေသို့ဆက်၍ မလိုက် တောဝဲ) ပြန်နစ်ခဲ့၍ တခုသော သစ်ပင်ရင်း၌ ထိုင်နေ တော်မူလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်လည်း အရှင်ရာဟုလာ ပြန်နစ်သည်ကို မြင်တော်မူသော်လည်း “ရာဟုလာ....မပြန်နစ်နှင့်ဦး၊ သင့်အဖို့ရာ ဆွမ်းခံ လှည့်လည်ရမည့်အခါ ဖြစ်သည်” ဟု မိန့်တော် မမူချေ။ အကြောင်းသော်ကား—မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ စိတ်သန္တာန်တော် ဝယ် “ယနေ့အဖို့ရာ ရာဟုလာသည် ကာယဂတာသတိကမ္မဋ္ဌာန်း တည်းဟူသော အမြိုက်ဘောဇဉ်ကို စားသုံးစေဦး” ဟု အကြံတော် ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ လုပ်ငန်းရပ်မျှား

အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ လုပ်ငန်းရပ်ဝတ္တရားမှာ တပါးတည်း နေသောအခါ၌ တမျိုး၊ မြတ်စွာဘုရားနှင့် အတူတကွ နေသော အခါ၌ တမျိုးဖြစ်လေသည်။

ခွဲဦးအံ့—အဂ္ဂသာဝက မထေရ်မြတ်နှစ်ပါးတို့သည် ကေစာရီ
 နေတော်မူကြသောအခါ၌ စောစောကပင် ကျောင်းတိုက်နေရာကို
 တံမြက်လှည်းပြီးလျှင် ကိုယ်လက် သုတ်သင်တော်မူကြပြီးနောက်
 သမာပတ်ကို ဝင်စား၍ ငြိမ်သက်စွာ ထိုင်နေတော်မူကြပြီးခါ မိမိတို့
 စိတ်အလိုကျအတိုင်း ဆွမ်းခံကြွဝင်တော်မူကြလေသည်။ မြတ်စွာ
 ဘုရားရှင်နှင့်အတူတကွနေတော်မူကြသောအခါ၌ကား မထေရ်မြတ်
 (အဂ္ဂသာဝက) နှစ်ပါးတို့သည် ဤသို့မပြုကြကုန်၊ ထင်ရှား
 စေဦးအံ့—ထိုသို့ အတူတကွနေသောအခါ၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်
 သည် ရဟန်းအပေါင်း ခြံရံလျက် ရှေးဦးစွာ ဆွမ်းခံ ကြွဝင်တော်မူ
 လေသည်။ ထိုသို့ မြတ်စွာဘုရားရှင် ဆွမ်းခံကြွဝင်တော်မူပြီး
 နောက်မှ အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်မြတ်သည် မိမိကျောင်းမှ
 ထွက်ခဲ့၍ “ရဟန်းအများ နေရာအရပ်၌မည်သည် အားလုံးသော
 ရဟန်းတို့သည်ပင် ကြည်ညိုဖွယ်ရှိအောင် ပြုလုပ်နိုင်ကြသည်လည်း
 ရှိ၏၊ မပြုလုပ်နိုင်ကြသည်လည်း ရှိ၏” ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်တော်မူ
 ပြီးလျှင် ထိုထိုကျောင်းပရိဝုဏ်များသို့ သွားရောက်တော်မူကာ
 တံမြက်မလှည်းရသေးသောအရပ်ကို တံမြက်လှည်းတော်မူ၏၊ မစွန့်
 ရသေးသော အမှိုက်များရှိလျှင်လည်း ထိုအမှိုက်များကို စွန့်သွန်
 တော်မူ၏၊ သောက်ရေအိုးထားသင့်သည့်နေရာ၌ သောက်ရေအိုး
 မရှိလျှင် သောက်ရေအိုးကို တည်ထားတော်မူ၏၊ မကျန်းမာသော
 ဂိလာနုပုဂ္ဂိုလ်တို့ထံ ကြွရောက်ပြီးလျှင် “ငါ့ရှင်တို့....သင်တို့အဖို့ရာ
 အဘယ်အစာအာဟာရကို ဆောင်ယူခဲ့ရမည်နည်း၊ သင်တို့သည်
 အဘယ်အစာအာဟာရကို အလိုရှိအပ်သနည်း” ဟု မေးတော်မူ၏။
 ဝါမရသေးသော ရဟန်းငယ်များအထံသို့ သွားရောက်ပြီးလျှင်
 “ငါ့ရှင်တို့ .. သာသနာတော်ဝယ် ဧဇ္ဈေလျော်ကြကုန်လော့၊ မပျင်းရိ
 ကြကုန်လင့်၊ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသာသနာကား အကျင့်ပဋိပတ်တည်း

ဟူသော အနှစ်သာရရှိချေ၏” ဟူ၍ ဆုံးမတော်မူ၏။ ဤသို့ ကျောင်းတိုက်အတွင်းဝယ် ပြုလုပ်သင့်သမျှကို ပြုလုပ်တော်မူပြီးမှ အားလုံးတို့၏နောက်မှ ဆွမ်းခံကြွဝင်တော်မူလေသည်။

ဥပမာအားဖြင့် လေးကျွန်းသနင်း စကြာမင်းသည် တစုံတခု သော အရပ်သို့ သွားလျှင်ရှိသော် အင်္ဂါလေးရပ် စစ်တပ်ကြီး ခြံရံကာ ရှေးဦးစွာ ထွက်ချီတော်မူ၏။ သားကြီးဩရသ ပရိဏာယက ရတနာကား စစ်အင်္ဂါများကို စီမံခန့်ခွဲ၍ နောက်မှထွက်ချီတော်မူ သကဲ့သို့ ထို့အတူပင် တရားစက်ကို လည်စေတော်မူသည့် သဒ္ဓမ္မ စကြဝတေးမင်းဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ရဟန်း အပေါင်းခြံရံကာ ရှေးဦးစွာထွက်ကြွတော်မူ၏။ သားကြီးဩရသ ပရိဏာယကရတနာဖြစ်တော်မူသော တရားစစ်သေနာပတိ အရှင် သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်ကား ရှေးဖော်ပြရာပါ ဤကိစ္စလုပ်ငန်းရပ် များကို လုပ်ဆောင်တော်မူ၍ အလုံးစုံသော ရဟန်းတို့၏နောက်မှ ဆွမ်းခံထွက်ကြွတော်မူလေသည်။

ထိုနေ့အဖို့ရာ အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်မြတ်သည် ဇေတဝန် ကျောင်းတိုက်တော်အတွင်းဝယ် ရှေးဖော်ပြရာပါ ကိစ္စလုပ်ငန်းရပ် များကို လုပ်ဆောင်ပြီးပြေစေတော်မူ၍ အားလုံးသော ရဟန်းတို့၏ နောက်ဆုံးမှ ဆွမ်းခံထွက်ကြွတော်မူလတ်သည်ရှိသော် တခုသော သစ်ပင်ရင်း၌ ထက်ဝယ်(တင်ပလွင်)ဖွဲ့ခွေ၍ ကိုယ်ကိုဖြောင့်စွာထား လျက် ကမ္မဋ္ဌာန်းသို့ ရှေးရှုသတိကို ဖြစ်စေ၍ ထိုင်နေသော အရှင် ရာဟုလကို မြင်တော်မူလေလျှင်—

“ရာဟုလ... (ထွက်သက်ဝင်သက်၌ အောက်မေ့မှုဟူသော) အာနာပါနဿတိဘာဝနာကို ပွားများလော့၊ ရာဟုလ... အာနာပါနဿတိဘာဝနာကို ပွားများအပ်သည်ရှိသော် ကြိမ်ဖန်

များစွာ လေ့လာအပ်သည်ရှိသော် များမြတ်သော အကျိုး
အာနိသင်ရှိပေ၏” —

ဟု အာနာပါနဿတိဘာဝနာကို ပွားများဖို့ရန် အားပေးတိုက်တွန်း
စကား မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။

(ဤ၌ ။ ။ အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်မြတ်သည်
အရှင်ရာဟုလောအား အဘယ့်ကြောင့် အာနာပါနဿ-
တိဘာဝနာကို ပွားများဖို့ရန် အားပေးတိုက်တွန်းတော်
မူသနည်းဟု မေးရန်ရှိ၏။

အဖြေကား....အရှင်ရာဟုလော၏ ထိုင်နေပုံနှင့် အာနာ-
ပါနဿတိဘာဝနာမှာ လွန်စွာ လျောက်ပတ်သော
ကြောင့် ထိုသို့ အားပေးတိုက်တွန်းတော် မူသည်။
ချဲ့ဦးအံ့—အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်သည်“ ဤရာဟုလော
အား မြတ်စွာဘုရားရှင်က ရုပ်ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဟောကြား
ထားအပ်သည်” ဟူသော အချက်ကို မဆင်ခြင်မိပဲ
“ဤရာဟုလော၏ မတုန်မလှုပ် မဖွဲမယှက် ထိုင်နေပုံ
နှင့် အာနာပါနဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းသည် အလျောက်ပတ်
ဆုံးဖြစ်သည်” ဟု ကြံစည်တော်မူပြီးလျှင် ဤကဲ့သို့
မိန့်ဆိုတော်မူခြင်း ဖြစ်လေသည်။

“အာနာပါနဿတိ ဘာဝနာကို ပွားများလေ့လာ
အပ်သည်ရှိသော် များမြတ်သော အကျိုးအာနိသင်
ရှိ၏” ဟူသော စကားရပ်၌ အကျိုးများပုံမှာ—

အာနာပါနဿတိဘာဝနာကိုပွားများသော ရဟန်းသည် တထိုင်တည်းမှာပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်နိုင်၏။ ထိုသို့ မရောက်နိုင်သောသူဖြစ်ကလည်း သေခါနီးအခါ သမဿိရဟန္တာ ဖြစ်နိုင်၏။ ထိုသို့မတတ်နိုင်သောသူ ဖြစ်ကလည်း နတ်ပြည်၌ဖြစ်၍ ဓမ္မကထိက နတ်သား၏တရားကို နာကြားရပြီးလျှင် အရဟတ္တဖိုလ် ရောက်နိုင်၏။ ထိုသို့ မရောက်နိုင်သောသူ ဖြစ်ကလည်း ဘုရားမပွင့်သောအခါ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဖြစ်နိုင်၏။ ထိုသို့ မတတ်နိုင်သောသူ ဖြစ်ကလည်း နောက် နောက် ပွင့်တော်မူကြမည့် မြတ်စွာဘုရားရှင်တို့၏ လက်ထက်တော်အခါဝယ် အရှင် ဗာဟိယဒါရုစီရိယမထေရ် တို့ကဲ့သို့ ခိပ္ပါဘိည (လျင်မြန်သော အသိဉာဏ်ရှိသည့်) ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်နိုင်၏။ ဤသို့လျှင် အာနာပါနဿတိဘာဝနာသည် များမြတ်သော အကျိုးအာနိသင်ရှိ၏။

ဤသို့ အကျိုးကြီးမြတ်ပုံကို ရှုမြင်တော်မူသည်ဖြစ်၍ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်သည် ဥပဇ္ဈာယ်ယူ အတူနေ (သဒ္ဓိဝိဟာရိက) တပည့်ဖြစ်သည့် အရှင်ရာဟုလောကို အာနာပါနဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း၌ တိုက်တွန်း အားပေးတော်မူလေသည်။ ။

ဤသို့လျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ရုပ်ကမ္မဋ္ဌာန်း၊ အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်က အာနာပါနဿတိ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို အသီး

အသီး ဟောကြားတော်မူကြကာ ကြွသွားတော်မူကြလေသည်။ ရှင်ရာဟုလောသည် ကျောင်းတိုက်မှာပင် ကျန်ရစ်ရှာလေသည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ရှင်ရာဟုလောကျန်ရစ်သည်ကို သိတော်မူသော်လည်း ကိုယ်တော်တိုင်လည်း (ရှင်ရာဟုလောအတွက်) ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကို ယူဆောင်၍ သွားတော်မမူ၊ အရှင် အာနန္ဒာ၏ လက်၌ အပ်၍လည်း ပို့စေတော်မမူ၊ ပသေနဒီကောသလမင်းကြီး အနာထပိဏ်သုဌေးကြီး အစရှိသော ဒါယကာ ဒါယိကာမတို့အားလည်း ထိုအကြောင်းကို အသိပေးတော်မမူ၊ (မှန်၏ - အသိအမှတ်မျှရကြလျှင်ပင် ထိုသူတို့သည် ထမ်းပိုးဖြင့် သယ်ယူအပ်သည့် ဆွမ်းအိုးများကို ပို့ကြစေမည်သာဖြစ်၏။)

မြတ်စွာဘုရားရှင်ကဲ့သို့ပင် အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်ကလည်း တစုံတခုကိုမျှ ပြုတော်မမူ၊ ထိုနေ့အဖို့ရာ ရှင်ရာဟုလောသည် ဆွမ်းအစာအာဟာရကို မရရှိပဲ ဆွမ်းပြတ်တော်မူလေသည်။ ထိုသို့ပင် ဆွမ်းမစားရသော်လည်း ရှင်ရာဟုလော၏ စိတ်သန္တာန်ဝယ် “မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ငါ့ကို ကျောင်း၌ ကျန်ရစ်သည်ကို သိတော်မူပါလျက်လည်း ကိုယ်တော်ရရှိသည့်ဆွမ်းကို ကိုယ်တိုင်ယူ၍လည်း မကြွလာ၊ အခြားတဦးဦး၏လက်၌ အပ်နှင်း၍လည်း ပို့စေတော်မမူ၊ လူတို့အားလည်း အသိအမှတ်ကို ပေးတော်မမူ၊ ငါ၏ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာတော်သည်လည်း ငါ ကျန်ရစ်သည်ကို သိတော်မူလျက် ထိုအတူပင် တစုံတခုမျှ ပြုတော်မမူ” ဟု စိတ်အကြံမျှသော်လည်း မဖြစ်ချေ၊ ထိုဆွမ်းမပို့ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် ယုတ်သောမာန် မြတ်သော မာန် (အထင်သေးမှု အထင်ကြီးမှု) ကိုကား အဘယ်မှာလျှင် ဖြစ်စေလိမ့်မည်နည်း၊ မဖြစ်စေသည်သာ။

စင်စစ်သော်ကား မြတ်စွာဘုရားရှင် ဟောကြား
တော်မူအပ်သော ရုပ်ကမ္မဋ္ဌာန်းကိုပင် နံနက်ခင်း၌၎င်း၊
နေ့ခင်း၌၎င်း—

“ရုပ်တရားသည် ဤအကြောင်း ဤအကြောင်း
ကြောင့် အနိစ္စဧကန် မှန်၏။ ရုပ်တရားသည် ဤ
အကြောင်း ဤအကြောင်းကြောင့် ဒုက္ခဧကန် မှန်၏။
ရုပ်တရားသည် ဤအကြောင်း ဤအကြောင်း
ကြောင့် အသုဘဧကန် စင်စစ်မှန်၏။ ရုပ်တရား
သည် ဤအကြောင်း ဤအကြောင်းကြောင့် အနတ္တ
ဧကန် စင်စစ်မှန်၏” —

ဟု အပူတပြင်း မီးကိုမွှေသောသူကဲ့သို့ အကြားမလပ်
နှလုံးသွင်းပြီးလျှင် ညနေချမ်းအခါ၌ “ငါ့ကို ဥပဇ္ဈာယ်
ဆရာတော်မြတ်က ‘အာနာပါနဿတိကို ပွားများ
လော့’ ဟု ဆိုဆုံးမအပ်လေပြီ။ ထိုဥပဇ္ဈာယ်ဆရာမြတ်၏
အဆုံးအမ သြဝါဒစကားကို လိုက်နာ ပြုကျင့်ပေအံ့။
မှန်၏ - ဆရာဥပဇ္ဈာယ်တို့၏ အဆုံးအမ သြဝါဒစကားကို
မလိုက်နာသောသူသည် ဆုံးမခက်သည့် (=ဒုဗ္ဗေ) ပုဂ္ဂိုလ်
မည်ချေသည်။ ငါ့အဖို့ရာမှလည်း ‘ရာဟုလာသည် ဆုံးမ
ခက်သူဖြစ်၏။ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာတော်၏ အဆုံးအမ
သြဝါဒ စကားကိုသော်မှလည်း မလိုက်နာချေ’ ဟု
သီတင်းသုံးဖော် သံဃာတော်တို့၏ ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချမှု ဖြစ်
ပေါ်ခြင်းထက် ကြမ်းခက်သော အနှိပ်စက်ခံရခြင်း

မည်သည် မရှိချေ”ဟု ကြံစည်ပြီးလျှင် အာနာပါ-
နဿတိဘာဝနာ ပွားများပုံအစီအရင်ကို မေးလျှောက်
လိုသည်ဖြစ်၍ အရှင်ရာဟုလာသည် ညနေချမ်းအချိန်၌
ကိန်းအောင်းရာမှ ထ၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်ထံတော်သို့
ချဉ်းကပ်လျက် အလွန်ရိုသေစွာ ရှိခိုးပြီးလျှင် အပြစ်
ခြောက်ပါး လွတ်ရာအရပ်၌ ထိုင်ပြီးသော် မြတ်စွာ
ဘုရားရှင်ကို—

“ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား....အာနာ-
ပါနဿတိ ဘာဝနာသည် အဘယ်သို့ ပွားများအပ်
သည်ရှိသော် အဘယ်သို့ ကြိမ်ဖန်များစွာ လေ့လာ
အပ်သည်ရှိသော် များမြတ်သောအကျိုး များမြတ်
သော အာနိသင်ရှိပါသနည်း—”

ဟူ၍ မေးမြန်းလျှောက်ထားလေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာ
ဘုရားရှင်သည် ရှင်ရာဟုလာအား—

- (၁) (က) ပထဝီဓာတ် (ကောဠာသ) နှစ်ဆယ်
- (ခ) အာပေါဓာတ် (ကောဠာသ) တဆယ့်
နှစ်ပါး
- (ဂ) တေဇောဓာတ် (ကောဠာသ) လေးပါး
- (ဃ) ဝါယောဓာတ် (ကောဠာသ) ခြောက်ပါး
= တည်း ဟူသော မဟာ ဘူတရုပ်
ကမ္မဋ္ဌာန်း ပွားများပုံကို၎င်း၊

- (င) အာကာသဓာတ် တည်းဟူသော ဥပါဒါရုပ်
ကမ္မဋ္ဌာန်း ပွားများပုံကို၎င်း၊
- (ည) မြေ၊ ရေ၊ ဗီး၊ လေ၊ အာကာသတို့နှင့် အလားတူ
ဘာဝနာကို ပွားများရန် ဖော်ပြသည့် တာဒိ-
ဘာဝ လက္ခဏာကို၎င်း၊
- (၃) မေတ္တာဘာဝနာ
- (၄) ကရုဏာဘာဝနာ
- (၅) မုဒိတာဘာဝနာ
- (၆) ဥပေက္ခာဘာဝနာ
- (၇) အသုဘဘာဝနာ
- (ဂ) အနိစ္စသညာဘာဝနာတို့ကို ပွားများရန် (အကျိုး
ကို ဖော်ပြလျက်) တိုက်တွန်းတော်မူသော တရား
ဒေသနာကို၎င်း၊
- (ဇ) အရှင်ရာဟုလာ လျှောက်ထား မေးမြန်းရင်း
ဖြစ်သည့် အာနာပါနဿတိဘာဝနာ ပွားများပုံ
အကျယ်ကို၎င်း၊ ထို၏အကျိုးကို၎င်း—

အကျယ်အားဖြင့် ဟောကြားတော် မူလေသည်။
(ဟောကြားတော်မူပုံအကျယ်ကို မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ ပါဠိ
တော် မြန်မာပြန် စာမျက်နှာ ၉၁-မှစ၍ ကြည့်ရှု
မှတ်ယူရာ၏)။

စူဠရာဟုလောဝါဒသုတ်

စူဠရာဟုလောဝါဒသုတ်ကို ဟောတော်မူ၍
ရှင်ရာဟုလာကို အရဟတ္တဖိုလ်၌ တည်စေတော်မူခြင်း

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဖော်ပြရာပါအတိုင်း သာဝတ္ထိပြည်၌ စူဒ္ဓသမဝါ ကပ်ဆိုတော်မူပြီး၍ ထိုသာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း၌ပင် သီတင်းသုံးနေထိုင်တော်မူဆဲ ဖြစ်လေသည်။ ထိုအချိန်၌ အရှင်ရာဟုလာသည် အသက်နှစ်ဆယ်ပြည့်၍ ရဟန်းပြုပြီးစ ဝါမရသေးသော ရဟန်းငယ် ဖြစ်လေသည်။

ထိုအခါ တနေ့သ၌ နံနက်မိုးသောက်ထအခါ သတ္တလောကကို ရှုကြည့်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ စိတ်သန္တာန်၌—

“ရာဟုလာ၏သန္တာန်မှာ အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရင့်ကျက်စေတတ်သည့် သဘောတရား (=ဝိမုတ္တိပရိပါစနိယတရား) တဆယ့်ငါးပါးတို့သည် ရင့်ကျက်ကုန်ပြီ၊ ငါဘုရားသည် ရာဟုလာကို တဆင့်တက်၍ အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက် ရောက်ရှိအောင် ချေချွတ်ဆုံးမရမူ ကောင်းလေစွာ” —

ဟု စိတ်အကြံအစည် ဖြစ်ရှိတော်မူလေသည်။

(ဤ၌။ ။ဝိမုတ္တိပရိပါစနိယတရား=အရဟတ္တဖိုလ်ကိုရင့်ကျက်စေတတ်သည့် သဘောတရား တဆယ့်ငါးပါးတို့ဟူသည်မှာ—

- (၁) သဒ္ဓါတရား မရှိသူတို့ကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊
- (၂) သဒ္ဓါတရား ရှိသူတို့ကို မှီဝဲဆည်းကပ်ခြင်း။
- (၃) ကြည်ညိုဖွယ်ကောင်းသည့် သုတ္တန်များကို ဆင်ခြင်ခြင်းဟူ၍ (သဒ္ဓါနှင့်စပ်၍ သုံးပါး)
- (၄) ပျင်းရိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊
- (၅) လုံ့လကြီးကုတ် အားထုတ်သူတို့ကို မှီဝဲဆည်းကပ်ခြင်း၊
- (၆) သမ္မပ္ပဓာန်နှင့်စပ်သော သုတ္တန်များကို ဆင်ခြင်ခြင်းဟူ၍ (ဝီရိယနှင့်စပ်၍ သုံးပါး)
- (၇) မေ့လျော့သူတို့ကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊
- (၈) သတိထင်လင်းသူတို့ကို မှီဝဲဆည်းကပ်ခြင်း၊
- (၉) သတိပဋ္ဌာန်နှင့် စပ်သော သုတ္တန်များကို ဆင်ခြင်ခြင်းဟူ၍ (သတိနှင့်စပ်၍ သုံးပါး)
- (၁၀) သမာဓိ မရှိသူတို့ကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊
- (၁၁) သမာဓိ ရှိသူတို့ကို မှီဝဲဆည်းကပ်ခြင်း၊
- (၁၂) ဈာန်ဝိမောက္ခနှင့် စပ်သော သုတ္တန်များကို ဆင်ခြင်ခြင်းဟူ၍ (သမာဓိနှင့်စပ်၍ သုံးပါး)
- (၁၃) ပညာမဲ့သူတို့ကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊
- (၁၄) ပညာရှိသူတို့ကို မှီဝဲဆည်းကပ်ခြင်း၊

(၁၅) နက်နဲသောသုတ္တန်များကို ဆင်ခြင်ခြင်းဟူ၍
(ပညာနှင့်စပ်၍ သုံးပါး)

ဤတဆယ့်ငါးပါးတို့တည်း။

ထိုမှတပါးလည်း သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ သမာဓိ၊
ပညာ = ဟူသော ဣန္ဒြေငါးပါး၊ အနိစ္စသညာ၊ ဒုက္ခ
သညာ၊ အနတ္တသညာ၊ ပဟာနသညာ၊ ဝိရာဂသညာ
ဟူသော ဤနိဗ္ဗေဒဘာဂိပာသညာငါးပါး၊ မေဃိယ
သုတ္တန် (ဥဒါန်းပါဠိတော်)၌ လာရှိသည့် မိတ်ဆွေ
ကောင်းကို ပေါင်းသင်းမိခြင်း၊ သီလနှင့်ပြည့်စုံခြင်း၊
ကထာဝတ္ထု ဆယ်ပါး တရားစကားကို ကြားနာ
စဉ်းစားမှု များခြင်း၊ အားထုတ်အပ်သော လုံ့လ
ဝီရိယရှိခြင်း၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ပညာနှင့် ပြည့်စုံခြင်း =
ဟူသော တရားငါးပါး = ဤသို့အားဖြင့် ဝိမုတ္တိ
ပရိပါစနိယ တရား တဆယ့် ငါးပါးတို့ ဖြစ် သ
တည်း)။

ထိုသို့ အကြံအစည်တော် ဖြစ်ပြီးနောက် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်
နံနက်အခါ၌ သာဝတ္ထိပြည်အတွင်း ဆွမ်းခံဝင်တော်မူပြီးလျှင် ဆွမ်း
ကိစ္စပြီးဆုံးပြီးနောက် ဆွမ်းခံရာမှ ဖဲကြွတော်မူခဲ့၍ အရှင်ရာဟုလာ
ကို “ရာဟုလာ....နိဿိဒ်ဝိင် ထိုင်စရာအခင်းကို ယူခဲ့လော့၊ အနွှပ်
တောအုပ်သို့ နေ့သန့်ခြင်းငှါ သွားကြကုန်စို့” ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။
ထိုအခါ အရှင်ရာဟုလာသည် “ကောင်းပါပြီ မြတ်စွာဘုရား” ဟု

လျှောက်ထားဝန်ခံပြီးလျှင် နိဿိဒိုင် ထိုင်စရာအခင်းကို ယူလျက် မြတ်စွာဘုရား၏ နောက်တော်မှ အစဉ်တစိုက် လိုက်ပါလေ၏။

ထိုအခါ (လွန်ခဲ့သော ကမ္ဘာတသိန်းထက်က ပဒုမုတ္တရမြတ်စွာ ဘုရားရှင်အထံတော်၌ အရှင်ရာဟုလာအလောင်း ပါလိတနဂါးမင်း နှင့် အတူတကွ ဆုတောင်း ပြုခဲ့ကြသည့်) ထောင်ပေါင်းများစွာ နတ်ဗြဟ္မာတို့သည် “ယနေ့ မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်ရာဟုလာကို တဆင့်တက်၍ အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက် ရောက်ရှိအောင် ချေချွတ်ဆုံးမတော်မူလိမ့်မည်” ဟု နှလုံးပိုက်ကြ၍ မြတ်စွာဘုရား ရှင်သို့ အစဉ်တစိုက် လိုက်ပါကြလေကုန်၏။

(ဤ၌။ ။လွန်ခဲ့သော ကမ္ဘာတသိန်းထက်က အတူတကွ ဆုတောင်းမှုပြုခဲ့ကြသော ထောင်ပေါင်းများစွာ နတ်ဗြဟ္မာတို့ သည် “အဘယ်အခါ၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အရှင်ရာဟုလာ ကို တဆင့်တက်၍ အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက် ရောက်ရှိအောင် ဆုံးမ ချေချွတ်တော်မူပါလိမ့်မည်နည်း” ဟု စောင့်မျှော်လျက် ရှိကြ လေသည်။ အရှင်ရာဟုလာ၏ သဒ္ဓါအစရှိသော ဣန္ဒြေတို့ ရင့်ကျက်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်က ရှေးဖော်ပြ ရာပါအတိုင်း “ယနေ့ ငါဘုရားသည် ရာဟုလာကို အရဟတ္တဖိုလ် ပေါက် ဆုံးမချေချွတ်တော်မူမည်” ဟု ကြံစည်တော်မူသော အခါ အလိုဆန္ဒ တူမျှကြသောကြောင့် အချိန်ရှိသမျှ ထိုသို့ မြတ်စွာဘုရားရှင် ကြံစည်ဆင်ခြင်တော်မူသော ထိုခဏကို စောင့်မျှော်လျက် ရှိနေကြသည့် ထိုထောင်ပေါင်းများစွာ နတ် ဗြဟ္မာတို့သည် ထိုသို့ အကြောင်းညီညွတ်လာပြီကို သိမြင်ကြ၍ အနွှောင့်တောအုပ်တခုတည်း၌ပင် စုဝေးလာကြလေကုန်၏။

အန္ဓဝန်တောအုပ်အကြောင်း

ဤ၌ ။ ။ သာဝတ္ထိပြည်၏အနီးရှိ အန္ဓဝန်တောအုပ်၏ အကြောင်းကို မူလပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ ဒုတိယအုပ် စာမျက်နှာ ၂၈၊ ၂၉-ဝိမ္ဗိကသုတ်အဖွင့်မှ အကျဉ်းချုပ် ထုတ်ဆောင်ပြဦးအံ့—

ထိုတောအုပ်ကား ကဿပမြတ်စွာဘုရားရှင်နှင့် အကျွန်ုပ် တို့၏ဘုရားရှင် ဤနှစ်ဆူသောဘုရားရှင်တို့၏ အခါကာလ၌ပင် အန္ဓဝန်တောအုပ်ဟူ၍ ထင်ရှားခဲ့လေသည်။ ချဲ့ဦးအံ့—အသက် တမ်းတိုတော်မူကြသော မြတ်စွာဘုရားရှင်တို့၏ သာရီရိက ဓာတ်တော်သည် တစိုင်တခဲတည်းမဖြစ်၊ အဓိဋ္ဌာန်တော်မူချက် အတိုင်း အစိတ်စိတ်အမြွှာမြွှာကွဲပြားကြလေသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် (အသက်တမ်းတိုတော်မူသော) အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာ ဘုရားရှင်သည်လည်း “ငါဘုရားကား ကြာမြင့်စွာတည်နေ ရမည်မဟုတ်၊ အသက်တမ်းတိုတောင်းလှသည့်အတွက် ငါဘုရား ကို အနည်းငယ်သော သတ္တဝါတို့သာ ဖူးမြင်ကြရပေလိမ့်မည်၊ မဖူးမြင်လိုက်ကြရသော သတ္တဝါတို့ကသာ များလှစွာကုန်၏၊ ထိုမဖူးမြင်လိုက်ကြရသော သတ္တဝါတို့သည် ငါဘုရား၏ဓာတ် တော်များကို ပင့်ဆောင်ကြ၍ ထိုထိုအရပ်ဒေသတို့၌ ပူဇော် ကြကာ နတ်ရွာသုဂတိသို့ လားရောက်ကြရပေလိမ့်မည်” ဟု ကြံစည်ဆင်ခြင်တော်မူကာ ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူခါနီး၌ “ငါဘုရား ၏သာရီရိကဓာတ်တော်များသည် အစိတ်စိတ် အမြွှာမြွှာကွဲပြား ကြစေသတည်း” ဟု အဓိဋ္ဌာန်တော်ခဲ့လေသည်။ (ထို့ကြောင့်ပင် အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရား ဓာတ်တော်များမှာ အစိတ်စိတ် အမြွှာမြွှာ ကွဲပြားခဲ့လေသည်)။

သက်တော်ရှည် မြတ်စွာဘုရားရှင်တို့၏ သာရီရိကဓာတ်တော်သည်ကား ရွှေတုံးရွှေစိုင်းပမာ တလုံးတခဲတည်းသာ တည်ရှိကျန်ရစ်တော်မူလေသည်။ သို့ရာကား (အသက်တမ်း အနှစ်နှစ်သောင်းခေတ်၌ ပွင့်တော်မူသည့်) ကဿပမြတ်စွာဘုရား သာရီရိကဓာတ်တော်သည်လည်း သက်တော်ရှည် မြတ်စွာဘုရားဖြစ်သောကြောင့် တလုံးတခဲတည်းသာ တည်ရှိ ကျန်ရစ်တော်မူလေသည်။ ထိုအခါ လူအပေါင်းတို့ စည်းဝေးကြပြီးလျှင် “ဓာတ်တော်တို့ကား တစိုင်းတခဲတည်း တည်ရှိကျန်ရစ်ကြသည်။ အစိတ်စိတ်ခွဲခြင်းငှါမတတ်နိုင်၊ အဘယ်သို့ ပြုကြမည်နည်း” ဟု တိုင်ပင်ကြ၍ တစိုင်းတခဲတည်း (တဆူတည်း) သော စေတီတော်ကို တည်ထားကြကုန်အံ့ဟု သဘောတူကြပြီးနောက် စေတီတော်ပမာဏကိုလည်း တယူဇနာအမြင့် အဝန်းအဝိုင်း ပမာဏရှိသော စေတီတော်တည်ထားကြရန် တညီတညွတ်တည်း ဆုံးဖြတ်ကြလေသည်။ အုတ် အက်တေများအတွက် ဆက်၍ တိုင်ပင်ကြသောအခါ အပြင်မှပတ်၍စီသော အုတ်ချပ်များကို အဖိုးတသိန်းတန် ရွှေအုတ်ချပ်များဖြင့် စီရန်၊ အတွင်းအုတ်များကို ငါးသောင်းတန် ရွှေအုတ်ချပ်များဖြင့် စီရန်၊ မြေကိစ္စအတွက် ဆေးဒန်း မြင်းသီလာအမှုန့်တို့ကို အသုံးပြုရန်၊ ရေကိစ္စအတွက် ဆီကိုအသုံးပြုရန်၊ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ပြီးနောက် မုခ်လေးမုခ်တို့ကို လေးစုပြုကြပြီး (၁) မင်းကြီးက တမုခ်အတွက် တာဝန်ယူလေသည်။ (၂) အခြားတမုခ်အတွက် ပထဝိန္ဒရမင်းသားက တာဝန်ယူလေသည်။ (၃) အခြားတမုခ်အတွက် မင်းမှုထမ်းတို့၏ ရွှေသွားခေါင်းဆောင်ပြုကာ စစ်သေနာပတိက တာဝန်ယူလေသည်။ (၄) အခြားတမုခ်အတွက် သူဌေးကြီးက ရွှေသွား

ခေါင်းဆောင်ပြုကာ တိုင်းသူပြည်သားတို့က တာဝန်ယူကြလေသည်။

ထိုလေးစုတို့အနက် (၁) မင်းကြီး (၂) ပထဝိန္ဒရ အိမ်ရှေ့မင်းသား (၃) စစ်သေနာပတိကြီးတို့ကား ဥစ္စာပေါများသူများ ဖြစ်ကြသောကြောင့် မိမိတို့ပိုင် ရွှေတုံးရွှေစိုင်းများကို ထုတ်ဆောင်ကြစေကာ မိမိတို့ တာဝန်ယူကြသည့် မှန်အသီးသီးတို့၌ အလုပ်စတင်၍ လုပ်ဆောင်ကြလေတော့သည်။

သူဌေးကြီးခေါင်းဆောင်၍ တာဝန်ယူရသော မှန်အတွက် ကား ဥစ္စာမပြည့်စုံသဖြင့် အလုပ် ကြုံကြာလျက် ရှိလေသည်။ ထိုအခါ “ယသောရက” မည်သော ပိဋကသုံးပုံဆောင် အနာဂါမ်ဥပါသကာသည် အလုပ်ကြုံကြာလျက်ရှိသည်ကို သိရှိ၍ လှည်းအစီးငါးရာတို့ကို ကစေပြီးလျှင် ဇနပုဒ် (တိုင်းပြည်) အတွင်း လှည့်လည်သွားရောက်၍ —

“အို တိုင်းသူပြည်သား လူအများတို့.... ကဿပ မြတ်စွာ ဘုရားရှင်သည် အနှစ်နှစ်သောင်းကြာ ရွှေတောင်ကြီးအလား မားမားတည်တော်မူခဲ့၍ ယခုအခါ ပရိနိဗ္ဗာန် ဂင်စံတော်မူခဲ့လေပြီ။ ထိုမြတ်စွာဘုရား ရှင်၏ တဆူတည်းသော သာရိရိက ဓာတ်တော်ကို ဌာပနာပြီးလျှင် တယူဇနာ ပမာဏရှိသော ရတနာစေတီတော်ကြီး တည်ထားဆဲဖြစ်လေသည်။ မိမိတို့ လှူနိုင်ရာ ရွှေကိုဖြစ်စေ၊ ငွေကိုဖြစ်စေ၊ ရတနာခုနစ်ပါးကို ဖြစ်စေ၊ ဆေးဒန်းကိုဖြစ်စေ၊ မြင်းသီလာကိုဖြစ်စေ ပေးလှူကြစေလိုသည်—

ဟု ကုသိုလ်မှု၌ ဆောက်တည်စေ နှိုးဆော် ကြွေးကြော်လေသည်။ တိုင်းသူပြည်သား လူအများတို့သည် မိမိတို့ အစွမ်းသတ္တိ

ရှိကြသောအလျောက် ရွှေငွေစသည်တို့ကို ပေးလှူကြလေသည်။ ရွှေငွေကိုမှ မတတ်နိုင်သူများကလည်း ဆန် ဆီ စသည်တို့ကို ကုသိုလ်ပါဝင်လှူဒါန်းကြလေသည်။

ယသောရတအနာဂါမ် ဥပါသကာသည် ဆန်, ဆီ, ပဲ စသည်တို့ကို အလုပ်သမားများ၏ ထမင်းရိက္ခာအတွက် ပို့စေလေ၏။ ကြွင်းသောအလှူဝတ္ထုများဖြင့် ရွှေကို လဲလှယ်ဝယ်စေပြီး ပို့စေလေ၏။ ဤနည်းဖြင့် ဇမ္ဗူဒိပ်တကျွန်းလုံး လှည့်လည်အလှူခံ၍ ပို့စေလေသည်။

စေတီတော်ကြီး တည်ပြီးသောအခါ စေတီတော်တည်ရာဌာနမှ အကြီးအကဲပြုသူများက “စေတီတော်ကြီး တည်ထားခြင်းအလုပ် ပြီးစီးလေပြီ၊ ဆရာကြီးလာရောက်၍ စေတီတော်ကို ရှိခိုးစေလိုသည်”ဟု သဝဏ်လွှာကို ပို့သကြလေသည်။ ယသောရတအနာဂါမ် ဥပါသကာကလည်း “ငါသည် ဇမ္ဗူဒိပ်တကျွန်းလုံးကို ကုသိုလ်မှု၌ ဆောက်တည်စေအပ် နှိုးဆော်အပ်လေပြီ၊ ရှိသည်ကိုယူ၍သာ စေတီတော်ကြီး အပြီးတည်ထားကြလေ”ဟု သဝဏ်လွှာကို ပို့သစေလေသည်။ သဝဏ်လွှာနှစ်စောင်တို့ လမ်းခရီးအကြား၌ ပေါင်းဆုံမိကြလေသည်။ အထူးအားဖြင့် ဆရာကြီးထံမှ ပေးပို့လိုက်သော သဝဏ်လွှာထက် စေတီတော် တည်ရာဌာနမှ ပေးပို့လိုက်သော သဝဏ်လွှာက အလှိုင်လက်ဦး ဆရာကြီးထံသို့ ရောက်ရှိလာလေသည်။

ဆရာကြီးသည် သဝဏ်လွှာကို ဖတ်ပြီးလျှင် “စေတီတော်ကြီးကို ငါရှိခိုးပေအံ့”ဟု ကြံစည်ကာ အဖော်မပါ တယောက်တည်းသာ စေတီတော်တည်ရာဖက်သို့ ထွက်လာခဲ့လေ၏။ လမ်းခရီးအကြားဝယ် တောအုပ်အတွင်း၌ ခိုးသားငါးရာတို့

စူဠရာဟုလောဝါဒသုတ်

ထကြွသောင်းကျန်းလျက် ရှိကြလေသည်။ ထိုခိုးသားငါးရာတို့ အနက် အချို့သောခိုးသားတို့သည် ဆရာကြီးကိုမြင်ကြလေလျှင် “ဤဆရာကြီးသည် ဇမ္ဗူဒိပ်တကျွန်းလုံးမှ ရွှေငွေများကို စုရုံး ကောက်ခံအပ်ခဲ့လေပြီ၊ ရွှေအိုးကြီးများသည် လိမ့်၍လိမ့်၍ လာကုန်ပြီ” ဟု ကျန်သော ခိုးသားတို့အား ပြောကြားကြ၍ ဆရာကြီးကို ဖမ်းယူကြလေ၏။

ယသောရတ ဥပါသကာ၏ ကံကြမ္မာ

ထိုအခါ ဆရာကြီးက “အမောင်တို့...ငါ့ကို အဘယ့်ကြောင့် ဖမ်းယူကြသနည်း” ဟု မေးလေလျှင် ခိုးသားတို့က “ဆရာကြီးသည် ဇမ္ဗူဒိပ်တကျွန်းလုံးမှ ရွှေငွေအားလုံးကို စုရုံး ယူဆောင်အပ်ခဲ့လေပြီ၊ ကျွန်ုပ်တို့အားလည်း ၎င်းရွှေငွေထဲမှ အနည်းငယ် အနည်းငယ်ခွဲ၍ ပေးရမည်” ဟု နိုင်ထက်စကား ပြောကြားကြလေသည်။

ထိုအခါ ဆရာကြီးက “အမောင်တို့.. အမောင်တို့ မသိကြဘူးလော၊ ကဿပမြတ်စွာဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံတော်မူခဲ့ပြီ၊ ထိုမြတ်စွာဘုရားရှင်၏ သာရိရိကဓာတ်တော်ကို ဌာပနာ၍ တယူဇနာ ပမာဏရှိသော ရတနာစေတီတော်ကြီးကို တည်ထားအပ်ဆဲ ဖြစ်လေသည်။ ထိုစေတီတော်ကြီးအတွက် ငါသည် တိုင်းသူ ပြည်သားတို့အား ကုသိုလ်မှု၌ ဆောက်တည်စေအပ်ပါသည်။ မိမိအတွက်မဟုတ်ပါ၊ ထိုထိုရသမျှသော အလှူဝတ္ထုများကိုလည်း ထိုထိုရရာရရာအရပ်မှ ထိုစေတီတော်တည်ရာ အရပ်သို့ ပို့အပ်ပြီး ဖြစ်လေသည်။ ငါ့မှာကား ကိုယ်ဝယ် ဝတ်ထားသည့် အဝတ်မှတစ်ပါး အခြားဥစ္စာဟူ၍ တချင်ရွေးမျှ

စုဋ္ဌရာဟုလောဝါဒသုတ်

မရှိပါ” ဟု ပြောဆိုလေလျှင် အချို့သော ခိုးသားများက “ဤ ဆရာကြီးပြောသည့်စကားသည် ဆရာကြီးပြောသည့်အတိုင်းပင် အမှန်ဖြစ်လေသည်။ သို့ရကား ဆရာကြီးကို လွှတ်ကြလော့” ဟု ပြောဆို၍ အချို့သော ခိုးသားများကမူ “ဤဆရာကြီးသည် မင်းအပူဇော်ခံဆရာကြီး အမတ်အပူဇော်ခံဆရာကြီး ဖြစ်လေ သည်။ ငါတို့အထဲမှ တယောက်ယောက်ကို မြို့လယ်လမ်း၌ တွေ့မြင်လျှင် မင်း၊ မင်း၏အမတ်စသည်တို့အား ဤအကြောင်း ကို ပြောကြား၍ အကျိုးမဲ့ပျက်စီးခြင်းသို့ ရောက်စေပေလိမ့် မည်” ဟူ၍ မလွှတ်ရန်ဖက်မှ ပြောကြားကြလေသည်။

ထိုအခါ ယသောရတအနာဂါမ်ဥပါသကာသည် “အမောင် တို့....ငါသည် ဤ(အမောင်တို့ပြောသည့်)အတိုင်း ပြုလိမ့်မည် မဟုတ်ပါ” ဟု ပြောဆိုလေသည်။ (ထိုသို့ ပြောဆိုခြင်းမှာ ထို ခိုးသားတို့အပေါ်၌ သနားသော ကရုဏာဖြင့် ပြောဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။ မိမိ၏အသက်၌ တွယ်တာ တပ်မက်သောကြောင့် ပြောဆိုခြင်းမဟုတ်)။ ထိုအခါ ထိုခိုးသားများ “ဆရာကြီးကို အချို့က ဖမ်းမြဲဖမ်းသင့်သည်။ အချို့က လွှတ်သင့်သည်” ဟု အငြင်းပွားကြလေသော် “ဖမ်းမြဲဖမ်းထားသင့်သည်” ဟု အယူ ရှိသော ခိုးသားတို့က မဲများကြလျက် နောက်ဆုံးတွင် ဆရာ ကြီးကို သတ်ဖြတ်ကြလေကုန်၏။

ထိုခဏမှာပင် ဂုဏ်ကျေးဇူး ကြီးမားလှသော အနာဂါမ် အရိယာကြီးအပေါ်၌ သတ်ဖြတ်သည်အထိ ပြုမှားကြသော ပြစ်မှုကြောင့် ဆီမီးတောက်အညွန့်ငြိမ်းသကဲ့သို့ပင် ထိုခိုးသား တို့၏ မျက်စိတို့သည် ကွယ်ကြလေကုန်၏။ ထိုခိုးသားငါးရာ တို့သည် “အချင်းတို့.... ငါ့မျက်စိအဘယ်မှာနည်း၊ ငါ့မျက်စိ

အဘယ်မှာနည်း”ဟု ငိုကြွေးမြည်တမ်း တစမ်းစမ်းဖြစ်ကြလေ ကုန်သော် အချို(ဆွေမျိုးရှိသော) ခိုးသားများကို ဆွေမျိုး များက မိမိတို့အိမ်သို့ ခေါ်ဆောင်သွားကြလေသည်။ အချို သော ခိုးသားတို့ကား ဆွေမဲ့မျိုးမဲ့ ကိုးကွယ်ရာမဲ့ကုန်ရကား ထိုတောအုပ်အတွင်း သစ်ပင်ရင်း၌ပင် သစ်ရွက်မိုးသည့်တဲ၌ ဆင်းရဲစွာ နေကြရလေကုန်၏။

တောအုပ်သို့ လာကြသော လူတို့သည် သနားသဖြင့် ထို မျက်မမြင် ခိုးသားတို့အား (မိမိတို့ တတ်နိုင်သမျှ) ဆန်ကိုင်း၊ ထမင်းထုပ်ကိုင်း၊ အခြားစားနပ်ရိက္ခာကိုင်း ပေးကြလေ ကုန်၏။ ထင်းခွေရန် ဟင်းရွက်ခွေရန် ထိုတောသို့သွား၍ ပြန်လာ ကြသော လူတို့သည် “မောင်တို့...ဘယ်သို့ သွားကြသနည်း”ဟု မေးအပ်လျှင် “ငါတို့သည် မျက်မမြင်တော = အန္ဓဝန်တောသို့ သွားကြသည်”ဟု ဖြေကြားပြောဆိုကြလေသည်။

ဤသို့လျှင် ဘုရားရှင်နှစ်ဆူတို့၏သာသနာ ခေတ်အခါမှာပင် ထို တောအုပ်သည် “အန္ဓဝန်တော = မျက်မမြင်တော” ဟူ၍ ထင်ရှားလေသည်။ အထူးအားဖြင့် ထိုတောသည် ကဿပ မြတ်စွာ သာသနာခေတ်အခါ၌ လူသူလေးပါး အသုံးမပြု စွန့်ပစ်၍ထားအပ်သော ဇနပုဒ်ကြီး၏ အနီး၌ တည်ရှိလေသည်။ အကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်စွာဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါ၌ကား ထိုတောသည် သာဝတ္ထိပြည်၏အနီး ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်၏ နောက်ပိုင်း၌ အာရုံငါးသင်း ဆိတ်ငြိမ်ခြင်းကို အလို့ရှိကြသည့် အမျိုးကောင်းသားတို့၏နေရာ ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းကြီးသဖွယ် တည်ရှိလေသည်။ ဤကား အန္ဓဝန်တော = မျက်မမြင်တော အကြောင်းအရာတည်း။)

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အန္တဝန်တော = မျက်မမြင်
တောသို့ သက်ဝင်တော်မူ၍ တခုသော သစ်ပင်ရင်းဝယ် (ရှင်
ရာဟုလာ) ခင်းထားအပ်သော နေရာ၌ ထိုင်နေတော်မူလေ၏။
အရှင်ရာဟုလာသည်လည်း မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ရိုသေ မြတ်နိုး
ရှိခိုးပြီးသော် သင့်လျော်လျောက်ပတ် အပြစ်လွှတ်သော နေရာ၌
ထိုင်နေလေ၏။ အပြစ်လွှတ်သောနေရာ၌ ထိုင်နေပြီးသော အရှင်
ရာဟုလာကို မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဤတရားစကားကို မိန့်တော်
မူ၏။

ဆပဉ္စကတရားဒေသနာတော်

(ဗုဒ္ဓ) ချစ်သားရာဟုလာ.....ယခု ငါဘုရား မေး
မြန်းမည့်စကားကို သင်ချစ်သားသည် အဘယ်သို့
မှတ်ထင်အောက်မေ့ သဘောကျသနည်း၊ မျက်စိတွင်
မည် ရုပ်အကြည်သည် မြိသလော၊ မမြိသလော။
(ရှင်ရာဟုလာ) မမြိပါ၊ မြတ်စွာဘုရား.....။ ။ (ဗုဒ္ဓ) မမြိ
သော မျက်စိတွင်မည် ရုပ်အကြည်သည် ဆင်းရဲသလော၊
ချမ်းသာသလော။ (ရှင်ရာဟုလာ) ဆင်းရဲပါ၊ မြတ်စွာ
ဘုရား.....။ ။ (ဗုဒ္ဓ) မမြိ၊ ဆင်းရဲ၊ ဖောက်လွှဲဖောက်ပြန်
ဖြစ်တတ်သည် မျက်စိတွင်မည် ရုပ်အကြည်ကို(ဧတ မမ)
ငါဥနာဟူ၍ (တဏှာဖြင့်၎င်း)، (ဧသောဟမသ္မိ)
ငါဟူ၍(မာနဖြင့်၎င်း)၊ (ဧသော မေ အတ္တာ)ငါ၏
အတ္တလိပ်ပြာတည်း ဟူ၍(ဒိဋ္ဌိဖြင့်၎င်း) အလွဲလွဲ အချော်

ချော် ရှုမျှော်သင့်သလော။ (ရှင်ရာဟုလာ) မသင့်ပါ
မြတ်စွာဘုရား....(၁)။

(ဗုဒ္ဓ) ချစ်သားရာဟုလာ....ယခု ငါဘုရား မေးမြန်း
မည့် စကားကို သင်ချစ်သားသည် အဘယ်သို့ မှတ်ထင်
အောက်မေ့ သဘောကျသနည်း၊ အဆင်းတွင်မည်
ရုပ်ထိုဉာဏ်သည် မြဲကုန်သလော၊ မမြဲကုန်သလော။
(ရှင်ရာဟုလာ) မမြဲကုန်ပါ မြတ်စွာဘုရား....။ ။(ဗုဒ္ဓ)
မမြဲသော အဆင်းတွင်မည် ရုပ်ထိုဉာဏ်သည် ဆင်းရဲ
သလော၊ ချမ်းသာသလော။ (ရှင်ရာဟုလာ) ဆင်းရဲပါ
မြတ်စွာဘုရား....။ ။(ဗုဒ္ဓ) မမြဲ၊ ဆင်းရဲ၊ ဖောက်လွှဲ
ဖောက်ပြန်ဖြစ်တတ်သည့် အဆင်းတွင်မည် ရုပ်ထိုဉာဏ်ကို
(ဧတံ မမ) ငါဥစ္စာဟူ၍(တဏှာဖြင့်၎င်း၊) (ဧသေဝ-
ဟမသ္မိ)ငါဟူ၍(မာနဖြင့်၎င်း၊) (ဧသော မေ အတ္တာ)
ငါ၏အတ္တလိပ်ပြာတည်းဟူ၍ (ဒိဋ္ဌိဖြင့်၎င်း) အလွဲလွဲ
အချော်ချော် ရှုမျှော်သင့်သလော။ (ရှင်ရာဟုလာ)
မသင့်ပါ မြတ်စွာဘုရား....(၂)။

(ဗုဒ္ဓ) ချစ်သားရာဟုလာ....ယခု ငါဘုရား မေးမြန်း
မည့် စကားကို သင်ချစ်သားသည် အဘယ်သို့ မှတ်ထင်
အောက်မေ့ သဘောကျသနည်း၊ မျက်စိ၌မို့သော
ဝိညာဏ်(အမြင်ဓာတ်သဘော)သည် မြဲသလော၊ မမြဲ
သလော။ (ရှင်ရာဟုလာ) မမြဲပါ မြတ်စွာဘုရား....။ ။

(ဗုဒ္ဓ) မမြီသော မျက်စိ၌မှီသည့် ဝိညာဏ်(အမြင်ဓာတ် သဘော)သည် ဆင်းရဲသလော၊ ချမ်းသာသလော။ (ရှင်ရာဟုလာ) ဆင်းရဲပါ မြတ်စွာဘုရား....။ ။ (ဗုဒ္ဓ) မမြီ, ဆင်းရဲ, ဖောက်လွှဲ ဖောက်ပြန် ဖြစ်တတ်သည့် မျက်စိ၌ မှီသည့် ဝိညာဏ်(အမြင်ဓာတ်သဘော)ကို (ဧတံ မမ) ငါ့ဥစ္စာဟူ၍ (တဏှာဖြင့်၎င်း), (ဧသောဟမသ္မိ) ငါ့ ဟူ၍ (မာနဖြင့်၎င်း), (ဧသော မေ အတ္တာ) ငါ၏အတ္တ လိပ်ပြာတည်းဟူ၍ (ဒိဋ္ဌိဖြင့်၎င်း) အလွဲလွဲအချော်ချော် ရှုမျှော်သင့်သလော။ (ရှင်ရာဟုလာ) မသင့်ပါ မြတ်စွာ ဘုရား....(၃)။

(ဗုဒ္ဓ) ချစ်သားရာဟုလာ....ယခု ငါဘုရား မေးမြန်း မည့် စကားကို သင်ချစ်သားသည် အဘယ်သို့ မှတ်ထင် အောက်မေ့ သဘောကျသနည်း၊ မျက်စိ၌မှီသော အတွေ့(စက္ခုသမ္ပဿ)သည် မြီသလော၊ မမြီသလော။ (ရှင်ရာဟုလာ) မမြီပါ မြတ်စွာဘုရား....။ (ဗုဒ္ဓ) မမြီသော မျက်စိ၌မှီသော အတွေ့(စက္ခုသမ္ပဿ)သည် ဆင်းရဲ သလော၊ ချမ်းသာသလော။ (ရှင်ရာဟုလာ) ဆင်းရဲပါ မြတ်စွာဘုရား ။ ။ (ဗုဒ္ဓ) မမြီ, ဆင်းရဲ, ဖောက်လွှဲ ဖောက်ပြန် ဖြစ်တတ်သည့် မျက်စိ၌မှီသော အတွေ့ (စက္ခုသမ္ပဿ)ကို (ဧတံ မမ) ငါ့ဥစ္စာဟူ၍ (တဏှာ ဖြင့်၎င်း), (ဧသောဟမသ္မိ) ငါ့ဟူ၍ (မာနဖြင့်၎င်း), (ဧသော မေ အတ္တာ) ငါ၏ အတ္တလိပ်ပြာတည်းဟူ၍

(ဒိဋ္ဌိဖြင့်၎င်း) အလွဲလွဲအချော်ချော် ရှုမျှော်သင့်သလော။
(ရှင်ရာဟုလာ) မသင့်ပါ မြတ်စွာဘုရား....(၄)။

(ဗုဒ္ဓ) ချစ်သားရာဟုလာ....ယခု ငါဘုရား မေးမြန်း
မည့် စကားကို သင်ချစ်သားသည် အဘယ်သို့ မှတ်ထင်
အောက်မေ့ သဘောကျသနည်း၊ မျက်စိအတွေ့ (စက္ခု
သမ္ပဿ)ကို အကြောင်းပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာသမျှသော
ခံစားမှု = ဝေဒနာသဘော၊ မှတ်သားမှု = သညာ
သဘော၊ ပြုပြင်မှု = သင်္ခါရသဘော၊ အထူးသိမှု =
ဝိညာဏ်သဘော ဤလေးပါးသော နာမ်ခန္ဓာ တရား
အစုသည် မြဲသလော၊ မမြဲသလော။ ။(ရှင်ရာဟုလာ)
မမြဲပါ မြတ်စွာဘုရား....။ (ဗုဒ္ဓ) မမြဲသော နာမ် ခန္ဓာ
လေးပါး တရားအစုသည် ဆင်းရဲသလော၊ ချမ်းသာသ
လော။ (ရှင်ရာဟုလာ) ဆင်းရဲပါ မြတ်စွာဘုရား....။ ။
(ဗုဒ္ဓ) မမြဲ၊ ဆင်းရဲ၊ ဖောက်လွှဲဖောက်ပြန် ဖြစ်တတ်သည့်
နာမ်ခန္ဓာလေးပါး တရားအစုကို (ဧတံ မမ) ငါဥစ္စာ
ဟူ၍ (တဏှာဖြင့်၎င်း)، (ဧသောဟမသ္မိ) ငါဟူ၍
(မာနဖြင့်၎င်း)، (ဧသော မေ အတ္တံ) ငါ၏ အတ္တ
လိပ်ပြာတည်းဟူ၍ (ဒိဋ္ဌိဖြင့်၎င်း) အလွဲလွဲ အချော်ချော်
ရှုမျှော်သင့်သလော။ (ရှင်ရာဟုလာ) မသင့် ၊ မြတ်စွာ
ဘုရား....(၅)။ ။ဤကား စက္ခုပဉ္စက စသောနာ
တည်း။

(ဗုဒ္ဓ) ချစ်သားရာဟုလာ....ယခု ငါဘုရား မေးမြန်းမည့် စကားကို သင်ချစ်သားသည် အဘယ်သို့ မှတ်ထင်အောက်မေ့ သဘောကျသနည်း၊ နားဟုတွင်မည် ရုပ်အကြည်သည် မြဲသလော၊ မမြဲသလော။ (ရှင်ရာဟုလာ) မမြဲပါ မြတ်စွာဘုရား....။ (ပေယျာလ)။ ။ဤကား သောတပဉ္စက ဓမ္မဒေသနာတည်း။

(ဗုဒ္ဓ) ချစ်သားရာဟုလာ....ယခု ငါဘုရား မေးမြန်းမည့်စကားကို သင်ချစ်သားသည် အဘယ်သို့ မှတ်ထင်အောက်မေ့ သဘောကျသနည်း၊ နှလုံးခေါင်းတွင်မည် ရုပ်အကြည်သည် မြဲသလော၊ မမြဲသလော။ (ရှင်ရာဟုလာ) မမြဲပါ မြတ်စွာဘုရား....။ (ပေယျာလ.....ရှေးနည်းဖော်လေ)။ ။ဤကား ဃာနပဉ္စက ဓမ္မဒေသနာတည်း။

(ဗုဒ္ဓ) ချစ်သား ရာဟုလာ....ယခု ငါဘုရား မေးမြန်းမည့် စကားကို သင်ချစ်သားသည် အဘယ်သို့ မှတ်ထင်အောက်မေ့ သဘောကျသနည်း၊ လျှာဟုတွင်မည် ရုပ်အကြည်သည် မြဲသလော၊ မမြဲသလော။ (ရှင်ရာဟုလာ) မမြဲပါ မြတ်စွာဘုရား....။ (ပေယျာလရှေးနည်းဖော်လေ)။ ။ဤကား ဇိဝှါပဉ္စက ဓမ္မဒေသနာတည်း။

(ဗုဒ္ဓ) ချစ်သားရာဟုလာ....ယခု ငါဘုရား မေးမြန်းမည့် စကားကို သင်ချစ်သားသည် အဘယ်သို့ မှတ်ထင်

အောက်မေ့ သဘောကျသနည်း၊ ကိုယ်ဟုတွင်မည် ရုပ်
အကြည်သည် မြိသလော၊ မမြိသလော။ (ရှင်ရာဟုလာ)
မမြိပါ မြတ်စွာဘုရား...။ (ပေယျာလ ရှေးနည်းဖော်
လေ)။ ။ဤကား ကာယပဉ္စက ဓမ္မဒေသနာတည်း။

(ဗုဒ္ဓ) ချစ်သားရာဟုလာ....ယခု ငါဘုရား မေးမြန်း
မည့် စကားကို သင်ချစ်သားသည် အဘယ်သို့ မှတ်ထင်
အောက်မေ့ သဘောကျသနည်း၊ မနောတွင်မည် စိတ်
အကြည်သည် မြိသလော၊ မမြိသလော။ (ရှင်ရာဟုလာ)
မမြိပါမြတ်စွာဘုရား....။ ။(ဗုဒ္ဓ) မမြိသော မနောတွင်
မည် စိတ်အကြည်သည် ဆင်းရဲသလော၊ ချမ်းသာ
သလော။ (ရှင်ရာဟုလာ) ဆင်းရဲပါ မြတ်စွာဘုရား....။
(ဗုဒ္ဓ) မမြိ၊ ဆင်းရဲ၊ ဖောက်လွှဲဖောက်ပြန် ဖြစ်တတ်
သည့် မနောတွင်မည် စိတ်အကြည်ကို (ဧတံ မမ) ငါ
ဥစ္စာဟူ၍ (တဏှာဖြင့်၎င်း)، (ဧသောဟမသ္မိ) ငါ
ဟူ၍ (မာနဖြင့်၎င်း)، (ဧသော မေ အတ္တာ) ငါ၏
အတ္တလိပ်ပြာတည်းဟူ၍ (ဒိဋ္ဌိဖြင့်၎င်း) အလွဲလွဲအချော်
ချော် ရှုမျှော် သင့်သလော။ (ရှင်ရာဟုလာ) မသင့်ပါ
မြတ်စွာဘုရား....(၁)။

(ဗုဒ္ဓ) ချစ်သား ရာဟုလာ....ယခု ငါဘုရား မေးမြန်း
မည့် စကားကို သင်ချစ်သားသည် အဘယ်သို့ မှတ်ထင်
အောက်မေ့ သဘောကျသနည်း၊ ဓမ္မာရုံမည် ရုပ်

နာမ် တို့သည် မြီကုန်သလော၊ မမြီကုန်သလော။
 (ရှင်ရာဟုလာ) မမြီကုန်ပါ မြတ်စွာဘုရား....။ ။(ဗုဒ္ဓ)
 မမြီသော ဓမ္မာရုံမည် ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးသည် ဆင်းရဲ
 သလော၊ ချမ်းသာသလော။ (ရှင်ရာဟုလာ) ဆင်းရဲပါ
 မြတ်စွာဘုရား...။ ။(ဗုဒ္ဓ) မမြီ၊ ဆင်းရဲ၊ ဖောက်လွှဲ
 ဖောက်ပြန်ဖြစ်တတ်သည့် ဓမ္မာရုံခေါ်ဆို ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး
 ကို (ဧတံ မမ) ငါ့ဥစ္စာဟူ၍ (တဏှာဖြင့်၎င်း၊
 (ဧသောဟမသ္မိ) ငါ့ဟူ၍ (မာနဖြင့်၎င်း၊ (ဧသော
 မေ အတ္တာ) ငါ၏ အတ္တလိပ်ပြာတည်းဟူ၍ (ဝိဇ္ဇာဖြင့်
 ၎င်း) အလွဲလွဲ အချော်ချော် ရှုမျှော်သင့်သလော။
 (ရှင်ရာဟုလာ) မသင့်ပါ မြတ်စွာဘုရား....(၂)။

(ဗုဒ္ဓ)ချစ်သား ရာဟုလာ....ယခု ငါဘုရားမေးမြန်း
 မည့်စကားကို သင်ချစ်သားသည် အဘယ်သို့ မှတ်ထင်
 အောက်မေ့ သဘောကျ သနည်း၊ မနောဝိညာဏ်
 (အထူးသိမှုသဘော)သည် မြီသလော၊ မမြီသလော။
 (ရှင်ရာဟုလာ)မမြီပါ မြတ်စွာဘုရား....။ (ဗုဒ္ဓ)မမြီသော
 မနောဝိညာဏ်သည် ဆင်းရဲ သလော၊ ချမ်းသာ
 သလော။ (ရှင်ရာဟုလာ)ဆင်းရဲပါ မြတ်စွာဘုရား....။ ။
 (ဗုဒ္ဓ) မမြီ၊ ဆင်းရဲ၊ ဖောက်လွှဲဖောက်ပြန် ဖြစ်တတ်သည့်
 မနောဝိညာဏ်ကို(ဧတံ မမ)ငါ့ဥစ္စာဟူ၍ (တဏှာဖြင့်
 ၎င်း၊ (ဧသောဟမသ္မိ) ငါ့ဟူ၍ (မာနဖြင့်၎င်း၊
 (ဧသော မေ အတ္တာ)ငါ၏ အတ္တလိပ်ပြာတည်းဟူ၍

(ဒိဋ္ဌိဖြင့်၎င်း) အလွဲလွဲအချော်ချော် ရှုမျှော်သင့်သလော။
(ရှင်ရာဟုလာ) မသင့်ပါ မြတ်စွာဘုရား... (၃)။

(ဗုဒ္ဓ) ချစ်သားရာဟုလာ... ယခု ငါဘုရား မေးမြန်း
မည့်စကားကို သင်ချစ်သားသည် အဘယ်သို့ မှတ်ထင်
အောက်မေ့ သဘောကျသနည်း၊ စိတ်၌မှီသော အတွေ့
(မနောသမ္ပဿ) သည် မြဲသလော၊ မမြဲသလော။ (ရှင်
ရာဟုလာ) မမြဲပါ မြတ်စွာဘုရား...။ (ဗုဒ္ဓ) မမြဲသော
မနောသမ္ပဿသည် ဆင်းရဲသလော၊ ချမ်းသာသလော။
(ရှင်ရာဟုလာ) ဆင်းရဲပါ မြတ်စွာဘုရား...။ ။ (ဗုဒ္ဓ) မမြဲ၊
ဆင်းရဲ၊ ဖောက်လွှဲဖောက်ပြန် ဖြစ်တတ်သည့် မနော
သမ္ပဿကို (ဧတံ မမ) ငါ့ဥစ္စာဟူ၍ (တဏှာဖြင့်၎င်း)،
(ဧသောဟမသ္မိ) ငါ့ဟူ၍ (မနာဖြင့်၎င်း)، (ဧသော မေ
အတ္တာ) ငါ၏ အတ္တလိပ်ပြာတည်းဟူ၍ (ဒိဋ္ဌိဖြင့်၎င်း)
အလွဲလွဲအချော်ချော် ရှုမျှော်သင့်သလော။ (ရှင်ရာဟုလာ)
မသင့်ပါ မြတ်စွာဘုရား... (၄)။

(ဗုဒ္ဓ) ချစ်သား ရာဟုလာ... ယခု ငါဘုရားမေးမြန်း
မည့်စကားကို သင်ချစ်သားသည် အဘယ်သို့ မှတ်ထင်
အောက်မေ့ သဘောကျသနည်း၊ မနောအတွေ့ (မနော
သမ္ပဿ) ကို အကြောင်းပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာသမျှသော
ခံစားမှု = ဝေဒနာသဘော၊ မှတ်သားမှု = သညာ
သဘော၊ ပြုပြင်မှု = သင်္ခါရသဘော၊ အထူးသိမှု =

ဝိညာဏ်သဘော ဤလေးပါးသော နာမ်ခန္ဓာ တရား
 အစုသည် မြိသလော၊မမြိသလော။ (ရှင်ရာဟုလာ) မမြိပါ
 မြတ်စွာဘုရား...။ (ဗုဒ္ဓ) မမြိသော နာမ်ခန္ဓာလေးပါး
 တရားအစုသည် ဆင်းရဲသလော၊ ချမ်းသာသလော။
 (ရှင်ရာဟုလာ) ဆင်းရဲပါ မြတ်စွာဘုရား....။ ။ (ဗုဒ္ဓ) မမြိ၊
 ဆင်းရဲ၊ ဖောက်လွဲဖောက်ပြန် ဖြစ်တတ်သည့် နာမ်ခန္ဓာ
 လေးပါး တရားအစုကို (ဧတံ မမ) ငါ့ဥစ္စာဟူ၍ (တဏှာ
 ဖြင့်၎င်း)، (ဧသောဟမသ္မိ) ငါဟူ၍ (မာနဖြင့်၎င်း)،
 (ဧသော မေ အတ္တာ) ငါ၏ အတ္တလိပ်ပြာတည်းဟူ၍
 (ဒိဋ္ဌိဖြင့်၎င်း) အလွဲလွဲအချော်ချော် ရှုမျှော်သင့်သလော။
 (ရှင်ရာဟုလာ) မသင့်ပါ မြတ်စွာဘုရား... (၅)။ ။
 (ဤကား မနောပဉ္စက ဓမ္မဒေသနာတည်း)။

(ဤသို့ အနိစ္စအချက်၊ ဒုက္ခအချက်၊ အနတ္တအချက် ကွက်ကွက်
 ကွင်းကွင်း လင်းလင်း ပေါ်လွင်အောင် သုံးဖန်သုံးကျော့
 မေးမြန်းဟောကြားအပ်သည့် တရားဒေသနာကို “တေပရိဝုဋ္ဌ-
 ဓမ္မဒေသနာ” ဟူ၍ ခေါ်၏)။

(နိဂုံး) ချစ်သား ရာဟုလာ... အကြား အမြင် များသော
 ငါဘုရား၏ တပည့်သာဝကသည် ဤသို့ ရှုမြင်လတ်သော် မျက်စိ
 တွင်မည် ရုပ်အကြည်၌ ငြီးငွေ့၏၊ အဆင်းမျိုးစုံ ရူပါရုံတို့၌
 ငြီးငွေ့၏၊ စက္ခုဝိညာဏ် (အမြင်ဓာတ်သဘော) ၌ ငြီးငွေ့၏၊ မျက်စိ
 အတွေ့ (စက္ခုသမ္ပယ) ၌ ငြီးငွေ့၏၊ မျက်စိအတွေ့ကို အကြောင်း

ပြု၍ ဖြစ်ပေါ်သမျှသော ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဉ် ဤလေး
အင်္ဂသော နာမ်ခန္ဓာတရား၌လည်း ငြီးငွေ့၏။ နားဟုတွင်မည် ရုပ်
အကြည်၌ ငြီးငွေ့၏။ အသံမျိုးစုံ သဒ္ဓါရုံတို့၌ ငြီးငွေ့၏။ (ပေယျာ-
လ)။ နှာခေါင်းတွင်မည် ရုပ်အကြည်၌ ငြီးငွေ့၏။ အနံ့မျိုးစုံ ဂန္ဓာရုံ
တို့၌ ငြီးငွေ့၏။ လျှာဟုတွင်မည် ရုပ်အကြည်၌ ငြီးငွေ့၏။ အရသာ
မျိုးစုံ ရသာရုံတို့၌ ငြီးငွေ့၏။ ကိုယ်ဟုတွင်မည် ရုပ်အကြည်၌ ငြီးငွေ့
၏။ အတွေ့မျိုးစုံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံတို့၌ ငြီးငွေ့၏။ မနောတွင်မည် စိတ်
အကြည်၌ ငြီးငွေ့၏။ ဓမ္မာရုံတို့၌ ငြီးငွေ့၏။ မနောဝိညာဏ်၌ ငြီးငွေ့
၏။ မနောသမ္ပဿ၌ ငြီးငွေ့၏။ မနောသမ္ပဿကို အကြောင်းပြု၍
ဖြစ်ပေါ်သမျှသော ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဉ် ဤလေးအင်
သော နာမ်ခန္ဓာတရား၌လည်း ငြီးငွေ့၏။ ငြီးငွေ့သည်ရှိသော်
တပ်ခြင်းကင်း၏။ တပ်ခြင်းကင်းခြင်းကြောင့် ကိလေသာမှလွတ်၏။
ကိလေသာမှ လွတ်ပြီးသော် “ကိလေသာမှ လွတ်ပြီ” ဟု ပစ္စဝေက္ခ-
ဏာအသိဉာဏ် ဖြစ်၏။ “ပဋိသန္ဓေနေရမှု ကုန်ပြီ၊ မြတ်သော
အကျင့်ကို ကျင့်သုံးပြီးပြီ၊ ပြုဖွယ်(မဂ်)ကိစ္စကို ပြုပြီးပြီ၊ ဤ(မဂ်)
ကိစ္စအတွက် နောက်ထပ်ပြုဖွယ် မရှိတော့ပြီ” ဟု အဆက်ဆက်
သော ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့် သိ၏—

ဟူ၍ ဤစူဠရာဟုလောဝါဒသုတ်ကို မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားအပ်
သည်ရှိသော် အရှင်ရာဟုလာသည် အရဟတ္တဖိုလ်၌ တည်တော်မူ
လေ၏။ ထောင်ပေါင်းများစွာ ထိုနတ်ဗြဟ္မာတို့သည်လည်း အချို့
သောတာပန်, အချို့ သကဒါဂါမ်, အချို့ အနာဂါမ်, အချို့ ရဟန္တာ
(ပါရမီအလျောက်) အသီးအသီး ဖြစ်ကြလေသည်။

အရှင်ရာဟုလောကို မာရ်နတ်ခြောက်လှန့်ခြင်း အကြောင်း

တနေ့သ၌ မိုးချုပ်သောအခါတွင် များစွာသော မထေရ်တို့ သည် ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်အတွင်းသို့ ဝင်ကြကုန်၍ ရှင်ရာဟုလော မထေရ်၏ နေရာဌာနသို့ သွားရောက်ကြပြီးလျှင် နေထိုင်ကြလေ သည်။ ရှင်ရာဟုလောကား ထေရ်ငယ် ဝါငယ်ဖြစ်၍ မိမိ၏ နေရာ၌ မထေရ်ကြီးများ လာရောက်နေထိုင်ကြသည်ကို မတားမြစ်ပိုင်ပဲ အခြားနေရာတခုကို ရှာမှီးသည်တွင် နေရာမရရှိသဖြင့် မြတ်စွာ ဘုရားရှင်၏ ဂန္ဓကုဋိကျောင်းတော် မုခ်ဦး၌ လျောင်းစက်တော်မူ ရ၏။ ထိုအခါ၌ အရှင်ရာဟုလောသည် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက် ပြီး၇ ဝါမရသေးသော ရဟန်းငယ်ပင် ဖြစ်လေသည်။

မာရ်နတ်သည် ဝသဝတ္တိနတ်ပြည်၌ တည်နေရင်းကပင် ဂန္ဓကုဋိ ကျောင်းတော်မုခ်ဦး၌ လျောင်းစက်နေသော အရှင်ရာဟုလောကို မြင်လေလျှင်—

“ရဟန်းဂေါတမ၏ ထိလျှင်နားကျင်မည့် လက်ချောင်း ကလေး (ရှင်ရာဟုလောကို ဆိုလိုသည်) ကား ဂန္ဓကုဋ်ပြင်ပ၌ လျောင်းစက်နေလေပြီ၊ ရဟန်းဂေါတမကိုယ်တိုင်ကမူ ဂန္ဓကုဋိ ကျောင်းအတွင်း၌ လျောင်းစက်နေလေပြီ၊ လက်ချောင်း ကလေးကို နှိပ်စက်အပ်လျှင် ရဟန်းဂေါတမကိုလည်း နှိပ်စက် အပ်သည် ဖြစ်ပေတော့မည် ”—

ဟု ကြံစည်၍ ထိုမာရ်နတ်သည် ကြီးစွာသော ဆင်မင်းအသွင်ကို ဖန်ဆင်းပြီးလျှင် ရှင်ရာဟုလောအနီးသို့ လာရောက်၍ နှာမောင်းဖြင့် ရှင်ရာဟုလော၏ ဦးခေါင်းကို ပွေ့ပိုက်ပြီးလျှင် သည်းစွာသော အသံဖြင့် ကြိုးကြာသံ မြည်ဟည်းလေ၏။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဂန္ဓကုဋီကျောင်းတော်အတွင်း ထိုင်နေ
တော်မူရင်းကပင် မာရ်နတ်မှန်းသိတော်မူ၍—

“ဟယ် မာရ်နတ်....သင်ကဲ့သို့သော မာရ်နတ်တဦးတည်းကို
မဆိုထားဘိ၊ မာရ်နတ်ပေါင်း တသိန်းသည်လည်း ငါ့သားတော်
အား ကြောက်ရွံ့ခြင်းကို ဖြစ်စေခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်ချေ၊ မှန်၏—
ငါ့သားတော်သည် ထိတ်လန့်ခြင်း အလျှင်းမရှိ၊ တဏှာကင်း
ပြီးသူ လုံ့လဝီရိယကြီးမားသူ ဉာဏ်ပညာ ကြီးမားသူ ဖြစ်
ပေ၏” —

ဟု မိန့်တော်မူပြီးလျှင် တရားတံဆိပ် ခတ်နှိပ်တော်မူလိုသဖြင့် —

နိဋ္ဌင်္ဂတော အသန္တာသီ၊

ဝိတတဏှော အနင်္ဂဏော။

အတ္ထိန္ဒ ဘဝသလ္လာနိ၊

အန္တမေယံ သမုဿယော။

(မာရ = နောက်ယှက် လာလတ် ဟယ်မာရ်
နတ်....။ မမ ပုတ္တော = ငါဘုရား၏ သားချစ်
သည်းလျှာ ရာဟုလာသည်)။ နိဋ္ဌင်္ဂတော = ဗြဟ္မ-
စရိယ ပရိယောသာနခေါ်ဆို အရဟတ္တဖိုလ်တည်း
ဟူသော အပြီးအဆုံးသို့ ရောက်ပြီးသူ ဖြစ်ပေ၏။
အသန္တာသီ = ထိတ်လန့်ကြောက်ရွံ့ခြင်း အလျှင်းမရှိ။
ဝိတတဏှော = တဏှာအစစ် တရောရှစ်တို့မှ စင်စစ်
ကင်းပြီး သူလည်း ဖြစ်ပေ၏။ အနင်္ဂဏော =
တထောင်ငါးရာ ကိလေသာ အညစ် အကြေး

ကင်းဝေးသူလည်း ဖြစ်ပေ၏။ ဘဝသလ္လာနိ = ကာမ, ရူပ, အရူပဟု ဘဝခပင်း ငြောင့်တံသင်း တို့ကို။ အတ္တိန္ဒြိယ = အမြင်မကျန် ပယ်လွန်ဖြတ်တောက် ပြီးပြီ။ (အဿ = ရာဟုလာတွင်ခေါ် ထိုငါးသားတော် ၏)။ အယံ = ယခုဘဝ ရရှိနေဆဲ ခန္ဓာကိုယ်သည်။ အန္တိမော သမုဿယော = ပစ္ဆိမဘဝ နောက်ဆုံး ရသည့် ခန္ဓာကိုယ်တည်း။

ဝိတတဏှော အနာဒါနော၊
 နိရုတ္တိပဒကောဝိဒေါ။
 အက္ခရာနံ သန္နိပါတံ၊
 ဇညာ ပုဗ္ဗာပရာနိ စ။
 သ ဝေ အန္တိမသာရီရော၊
 မဟာပညော မဟာပုရိသောတိ ဝုစ္စတိ။

(ယော = အကြင်သူသည်)။ ဝိတတဏှော = တဏှာအစစ် တရာ့ရှစ်မှ စင်စစ် ကင်းပြီးသူလည်း ဖြစ်၏။ အနာဒါနော = ရုပ်နာမ်နှစ်ဖြာ ငါးခန္ဓာ၌ ငါ, ငါ့ဥစ္စာ, ငါ့လိပ်ပြာဟု တဏှာစွဲ မာနစွဲ ဒိဋ္ဌိစွဲ တို့လည်း အလျှင် မရှိသူ ဖြစ်၏။ နိရုတ္တိပဒကောဝိဒေါ = နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒါနှင့်တကွ အတ္တ, ဓမ္မ, ပဋိဘာန် ပဋိသမ္ဘိဒါအမြင် ဉာဏ်လေးအင်၌ ကျွမ်းကျင် လိမ္မာ၏။ အက္ခရာနံ = သဘာဝနိရုတ္တိ မည်ရှိသညာ

အက္ခရာတို့၏။ သန္တိပါတဉ္စ = အပေါင်းဖြစ်သော
 ပုဒ်အစုကိုလည်း။ ဇညာ = ပိုင်းခြားထင်ထင် အမှန်
 အတိုင်း သိမြင်၏။ (သဘာဝနိရုတ္တိကို မသိသူက
 ဖဿစေတသိက်ကို ရည်ညွှန်း၍ “ဖဿော”ဟု ပုဒ်
 အလွဲကို ရွတ်ဆိုလျှင်လည်း “ဖဿော”ဟု သဘာဝ
 နိရုတ္တိ ပုဒ်မှန်ကို သိ၏ဟု ဆိုလိုသည်။)။ ပုဗ္ဗာပရာနိ
 စ = နောက်အက္ခရာကို ထောက်၍ ရွှေ့ဖြစ်သော
 အက္ခရာ၊ ရွှေ့အက္ခရာကိုထောက်၍ နောက်ဖြစ်သော
 အက္ခရာတို့ကိုလည်း။ ဇညာ = ပိုင်းခြား ထင်ထင်
 အမှန်အတိုင်း သိမြင်၏။ (စေတနာဟူ၍ အက္ခရာ
 သုံးလုံးရှိသော သဘာဝနိရုတ္တိ ပါဠိပုဒ်ဝယ်(စေ)
 ဟူသော အစအက္ခရာသာထင်၍ (တ,နာ)ဟူသော
 အလယ်အက္ခရာ၊ အဆုံးအက္ခရာတို့ မထင်စေကာမူ
 ထင်သော အစအက္ခရာ(စေ)ကို ထောက်၍ မထင်
 သော(တ,နာ)အလယ်အက္ခရာ၊ အဆုံးအက္ခရာတို့ကို
 အမှန်အတိုင်းသိသည်။ အလယ်အက္ခရာသာ ထင်၍
 အဆုံး အက္ခရာ၊ အစ အက္ခရာ မထင်ရာ၌လည်း
 ထိုနည်းအတူပင်တည်း။ အဆုံးအက္ခရာသာ ထင်၍
 အစအက္ခရာ၊ အလယ်အက္ခရာတို့ မထင်ရာ၌လည်း
 ထိုအတူပင်တည်း။)။ အန္တိမသာရီရော = နောက်ဆုံး
 ခေါ်ဆို ခန္ဓာကိုယ်ရှိသော။ သ—သော = ဘုံ
 ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဝေ = စင်စစ်။ မဟာပညောတိ =

ကြီးမြတ်သော ပညာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍၎င်း။
မဟာပုရိသောတိ = တထောင့်ငါးရာ ကံလေသာမှ
ကင်းလွတ်သည့် မြတ်သော ယောက်ျားဟူ၍၎င်း။
ဝုစ္စတိ = ခေါ်ဆိုအပ်ပေ၏” —

ဟူသော နှစ်ဂါထာကို ဟောကြားတော်မူလေ၏။
ဒေသနာနိဂုံး ဆုံးသောအခါ၌ များစွာသောသူတို့
သောတာပတ္တိဖိုလ် စသည်တို့သို့ ရောက်ဆိုက်ကြလေ
သည်။

မာရ်နတ်သည်လည်း “ ငါ့ကို မြတ်စွာဘုရား သိသွားတော်မူပြီ”
ဟုအောက်မေ့ကာ ထိုအရပ်မှာပင် ကွယ်လေ၏။

အရှင်ရာဟုလာကို မာရ်နတ်ခြောက်လှန့်ခြင်းအကြောင်း ပြီး၏။

တရားနှလုံး ကျင့်သုံးဆင်ခြင်ဖွယ်

(သုတ္တန်တခုခုကို ကြည့်ရှုနာယူလျှင် ထိုသုတ္တန်မှ မိမိ
လိုက်နာကျင့်သုံးရမည့် တရားအချက်ကို သတိပြုရန်
အရေးကြီးလှ၏။ ဤစူဠရာဟုလောဝါဒသုတ်၌ မြတ်စွာ
ဘုရားရှင်က စက္ခုပဉ္စက၊ သောတပဉ္စက၊ ဃာနပဉ္စက၊
ဇိဝှါပဉ္စက၊ ကာယပဉ္စက၊ မနောပဉ္စက ဤဆပဉ္စက
ဓမ္မအချက်တို့ကို တေဇရိာဇ္ဇဓမ္မဒေသနာနည်းဖြင့် ဟော
ကြားလတ်သည်တွင် အရှင်ရာဟုလာသည် မြတ်စွာ
ဘုရားရှင်၏ မေးမြန်းတော်မူချက်ကို ဖြေဆိုရင်း တရား

နာရင်းပင် တရားနှလုံး ကျင့်သုံးတော်မူသောကြောင့်
အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက် အရိယာအဖြစ်သို့ ရောက်တော်
မူသည်။

ထို့ကြောင့် ရှင်ရာဟုလာ အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက်
ရောက်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းနှလုံးသွင်းလိုပါ
သည်ဟုဆိုလျှင် ဤဆပဉ္စက ဓမ္မအချက်ကိုပင် နှလုံး
သွင်းစီးဖြန်းရပေလိမ့်မည်။ နှလုံးသွင်းပုံမှာ—

ပါဠိဖြင့် နှလုံးသွင်းလိုလျှင် (စက္ခုပဉ္စကအတွက်) စက္ခု အနိစ္စံ
ဒုက္ခံ အနတ္တာ၊ နေတံ မမ၊ နေသောဟမသ္မိ၊ န မေ သော အတ္တာ။
ရူပါ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ၊ နေတံ မမ၊ နေသောဟမသ္မိ၊ န မေ
သော အတ္တာ။ စက္ခုဝိညာဏံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ၊ နေတံ မမ၊
နေသောဟမသ္မိ၊ န မေ သော အတ္တာ။ စက္ခုသမ္ပယော အနိစ္စော
ဒုက္ခော အနတ္တာ၊ နေတံ မမ၊ နေသောဟမသ္မိ၊ န မေ သော အတ္တာ။
ယမိဒံ စက္ခုသမ္ပယပ္ပယော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝေဒနာဂတံ သညာဂတံ
သင်္ခါရဂတံ ဝိညာဏဂတံ၊ တမ္ပိ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ။ နေတံ မမ၊
နေသောဟမသ္မိ၊ န မေ သော အတ္တာ။

(သောတပဉ္စကအတွက်) သောတံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ၊ နေတံ
မမ၊ နေသောဟမသ္မိ၊ န မေ သော အတ္တာ။ သဒ္ဓါ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ
အနတ္တာ၊ နေတံ မမ၊ နေသောဟမသ္မိ၊ န မေ သော အတ္တာ။
သောတဝိညာဏံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ၊ နေတံ မမ၊ နေသောဟမသ္မိ၊
န မေ သော အတ္တာ။ သောတသမ္ပယော အနိစ္စော ဒုက္ခော အနတ္တာ၊
နေတံ မမ၊ နေသောဟမသ္မိ၊ န မေ သော အတ္တာ။ ယမိဒံ သောတ-
သမ္ပယပ္ပယော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝေဒနာဂတံ သညာဂတံ သင်္ခါရဂတံ

ဝိညာဏဂတံ၊ တမ္ပိ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ၊ နေတံ မမ၊ နေသော-
ဟမသ္မိ၊ န မေ သော အတ္တာ။

(ဃာနပဉ္စကအတွက်) ဃာနံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ၊ နေတံ မမ၊
နေသောဟမသ္မိ၊ န မေ သော အတ္တာ။ ဂန္ဓာ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ
အနတ္တာ၊ နေတံ မမ၊ နေသောဟမသ္မိ၊ န မေ သော အတ္တာ။ ဃာန-
ဝိညာဏံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ၊ နေတံ မမ၊ နေသောဟမသ္မိ၊ န မေ
သော အတ္တာ။ ဃာနသမ္ပယော အနိစ္စော ဒုက္ခော အနတ္တာ၊ နေတံ
မမ၊ နေသောဟမသ္မိ၊ န မေ သော အတ္တာ။ ယမိဒံ ဃာနသမ္ပယ-
ပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝေဒနာဂတံ သညာဂတံ သင်္ခါရဂတံ ဝိညာဏဂတံ၊
တမ္ပိ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ၊ နေတံ မမ၊ နေသောဟမသ္မိ၊ န မေ
သော အတ္တာ။

(ဇိဝှါပဉ္စကအတွက်) ဇိဝှါ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ၊ နေတံ မမ၊
နေသောဟမသ္မိ၊ န မေ သော အတ္တာ။ ရဿ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ
အနတ္တာ၊ နေတံ မမ၊ နေသောဟမသ္မိ၊ န မေ သော အတ္တာ။ ဇိဝှါ-
ဝိညာဏံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ၊ နေတံ မမ၊ နေသောဟမသ္မိ၊ န မေ
သော အတ္တာ။ ဇိဝှါသမ္ပယော အနိစ္စော ဒုက္ခော အနတ္တာ၊ နေတံ
မမ၊ နေသောဟမသ္မိ၊ န မေ သော အတ္တာ။ ယမိဒံ ဇိဝှါသမ္ပယ-
ပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝေဒနာဂတံ သညာဂတံ သင်္ခါရဂတံ ဝိညာဏဂတံ၊
တမ္ပိ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ၊ နေတံ မမ၊ နေသောဟမသ္မိ၊ န မေ
သော အတ္တာ။

(ကာယပဉ္စကအတွက်) ကာယော အနိစ္စော ဒုက္ခော အနတ္တာ၊
နေတံ မမ၊ နေသောဟမသ္မိ၊ န မေ သော အတ္တာ။ ဖောဠဗ္ဗာ
အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ၊ နေတံ မမ၊ နေသောဟမသ္မိ၊ န မေ သော
အတ္တာ။ ကာယဝိညာဏံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ၊ နေတံ မမ၊ နေသော-

ဟမသ္မိ၊ န မေ သော အတ္တာ၊ ကာယသမ္ပယော အနိစ္စော ဒုက္ခော
အနတ္တာ၊ နေတံ မမ၊ နေသောဟမသ္မိ၊ န မေ သော အတ္တာ၊ ယမိဒံ
ကာယသမ္ပယပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝေဒနာဂတံ သညာဂတံ သင်္ခါရဂတံ
ဝိညာဏဂတံ၊ တမ္ပိ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ၊ နေတံ မမ၊ နေသော-
ဟမသ္မိ၊ န မေ သော အတ္တာ။

(မနောပဉ္စကအတွက်) မနော အနိစ္စော ဒုက္ခော အနတ္တာ၊
နေတံ မမ၊ နေသောဟမသ္မိ၊ န မေ သော အတ္တာ။ ဓမ္မာ အနိစ္စော
ဒုက္ခော အနတ္တာ၊ နေတံ မမ၊ နေသောဟမသ္မိ၊ န မေ သော အတ္တာ။
မနောဝိညာဏံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ၊ နေတံ မမ၊ နေသောဟမသ္မိ၊
န မေ သော အတ္တာ။ မနောသမ္ပယော အနိစ္စော ဒုက္ခော အနတ္တာ၊
နေတံ မမ၊ နေသောဟမသ္မိ၊ န မေ သော အတ္တာ။ ယမိဒံ မနော-
သမ္ပယပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝေဒနာဂတံ သညာဂတံ သင်္ခါရဂတံ
ဝိညာဏဂတံ၊ တမ္ပိ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ၊ နေတံ မမ၊ နေသော-
ဟမသ္မိ၊ န မေ သော အတ္တာ။ (ဤကဲ့သို့ နှလုံးသွင်း ပွားများရ
ပေမည်)။

မိမိက ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာလူမျိုးဖြစ်သည့်အတွက်
မြန်မာဘာသာဓမ္မလင်္ကာဖြင့် နှလုံးသွင်းလိုလျှင် ဤဆို
လတ္တံ့ သောအတိုင်း နှလုံးသွင်းပွားများရန် သင့်လျော်
ပေသည်—

(၁) စက္ခုပဉ္စကအတွက်

(က) မျက်စိတွင်မည်။ ။ရုပ်အကြည်ကာ၊ မြင့်ရှည်
ကာလ၊ မတည်ထဲ၊ ခဏဖြစ်လျက်၊ ခဏ

ပျက်၏....။ ဖြစ်ပျက်နှစ်တန်၊ နှိပ်စက်ဒဏ်ဖြင့်၊
တရံမစဲ၊ လွန်ဆင်းရဲ၏....။ ခိုင်မြဲကျောမာ၊
နှစ်မပါဘူး....။ ပညာစက္ခု၊ မျှော်ထောက်
ရှုသော်၊ သူ့သဘာဝ၊ အနိစ္စသည်။ ။
ဒုက္ခ အနတ္တပါတကား။

(ခ) အဆင်းတိုင်မည်။ ။ရုပ်ထိုဤလည်း၊ မြင့်ရှည်
ကာလ၊ မတည်ထဲ၊ ခဏဖြစ်လျက်၊ ခဏ
ပျက်၏....။ ဖြစ်ပျက်နှစ်တန်၊ နှိပ်စက်ဒဏ်ဖြင့်၊
တရံမစဲ၊ လွန်ဆင်းရဲ၏....။ ခိုင်မြဲကျောမာ၊
နှစ်မပါဘူး....။ ပညာစက္ခု၊ မျှော်ထောက်
ရှုသော်၊ သူ့သဘာဝ၊ အနိစ္စသည်။ ။
ဒုက္ခ အနတ္တပါတကား။

(ဂ) မျက်စိ၌မှီ။ ။ဝိညာဏ်သည်လည်း၊ မြင့်ရှည်
ကာလ၊ မတည်ထဲ၊ ခဏဖြစ်လျက်၊ ခဏ
ပျက်၏....။ ဖြစ်ပျက်နှစ်တန်၊ နှိပ်စက်ဒဏ်ဖြင့်၊
တရံမစဲ၊ လွန်ဆင်းရဲ၏....။ ခိုင်မြဲကျောမာ၊
နှစ်မပါဘူး....။ ပညာစက္ခု၊ မျှော်ထောက်
ရှုသော်၊ သူ့သဘာဝ၊ အနိစ္စသည်။ ။
ဒုက္ခ အနတ္တပါတကား။

(ဃ) မျက်စိ၌မှီ။ ။အတွေ့သည်လည်း၊ မြင့်ရှည်
ကာလ၊ မတည်ထဲ၊ ခဏဖြစ်လျက်၊ ခဏ

ပျက်၏....။ ဖြစ်ပျက်နှစ်တန်၊ နှိပ်စက်ဒဏ်ဖြင့်၊
တရံမစဲ၊ လွန်ဆင်းရဲ၏....။ ခိုင်မြဲကျောမာ၊
နှစ်မပါဘူး....။ ပညာစက္ခု၊ မျှော်ထောက်
ရှုသော်၊ သူ့သဘာဝ၊ အနိစ္စသည်။ ။ ဒုက္ခ
အနတ္တပါတကား။

(င) မျက်စိအတွေ့။ ။ ကြောင်းပြု၍လျှင်၊ ဖြစ်လေ့
များစွာ၊ ဝေဒနာနှင့်၊ သညာသင်္ခါရ၊ ဝိညာ-
ဏဟု၊ အစုလေးမည်၊ ခန္ဓာသည်လည်း၊
မြင့်ရှည် ကာလ၊ မတည်ထဲ၊ ခဏဖြစ်လျက်၊
ခဏပျက်၏... ။ ဖြစ်ပျက်နှစ်တန်၊ နှိပ်စက်
ဒဏ်ဖြင့်၊ တရံမစဲ၊ လွန်ဆင်းရဲ၏....။ ခိုင်မြဲ
ကျောမာ၊ နှစ်မပါဘူး....။ ပညာစက္ခု၊
မျှော်ထောက်ရှုသော်၊ သူ့သဘာဝ၊ အနိစ္စ
သည်။ ။ ဒုက္ခ အနတ္တပါတကား။

(ဤစက္ခုပဉ္စကကို ကျေလည်အောင် နှုတ်ရဆောင်
၍ ထားပါက ကျန်သော ပဉ္စကငါးပါးတို့အတွက်
အလွယ်နှင့် နှုတ်တက်နိုင်ပေသည်)။

(၂) သောတပဉ္စကအတွက်

(က) နားဟူတွင်မည်။ ။ ရုပ်အကြည်ကား၊ မြင့်ရှည်
ကာလ၊ မတည်ထဲ၊ ခဏဖြစ်လျက်၊ ခဏ
ပျက်၏....။ ဖြစ်ပျက်နှစ်တန်၊ နှိပ်စက်ဒဏ်ဖြင့်၊

တရံမဇဲ၊ လွန်ဆင်းရဲ၏....။ ခိုင်မြဲကျောမာ၊
နှစ်မပါဘူး....။ ပညာစက္ခု၊ မျှော်ထောက်
ရှုသော်၊ သူ့သဘာဝ၊ အနိစ္စသည်။ ။
ဒုက္ခ အနတ္တပါတကား။

- (ခ) အသံတွင်မည်။ ။ရုပ်ထိုဤလည်း၊ မြင့်ရှည်ကာ
လ၊ မတည်ထဲ၊ (ရှေးနည်းအတူဆိုလေ)။
- (ဂ) နား၌စွဲမှီ။ ။ဝိညာဏ်သည်လည်း၊ မြင့်ရှည်ကာ
လ၊ မတည်ထဲ၊ (ရှေးနည်းအတူဆိုလေ)။
- (ဃ) နား၌စွဲမှီ။ ။အတွေ့သည်လည်း၊ မြင့်ရှည်ကာ
လ၊ မတည်ထဲ၊ (ရှေးနည်းအတူဆိုလေ)။
- (င) နား၌အတွေ့။ ။ကြောင်းပြု၍လျှင်၊ ဖြစ်လေ့
များစွာ၊ ဝေဒနာနှင့်၊ သညာ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ
ဟု၊ အစုလေးမည်၊ ခန္ဓာသည်လည်း၊ မြင့်ရှည်
ကာလ၊ မတည်ထဲ၊ ခဏဖြစ်လျက်၊ ခဏ
ပျက်၏....။ ဖြစ်ပျက်နှစ်တန်၊ နှိပ်စက်ဒဏ်ဖြင့်၊
တရံမဇဲ၊ လွန်ဆင်းရဲ၏....။ ခိုင်မြဲကျောမာ၊
နှစ်မပါဘူး....။ ပညာစက္ခု၊ မျှော်ထောက်
ရှုသော်၊ သူ့သဘာဝ၊ အနိစ္စသည်။ ။
ဒုက္ခ အနတ္တပါတကား။

(၃) သာနပဉ္စကအတွက်

နာခေါင်းတွင်မည်။ ။ရုပ်အကြည်ကား၊ မြင့်
ရှည်ကာလ၊ မတည်ထဲ၊ ခဏဖြစ်လျက်၊
ခဏပျက်၏....။ ဖြစ်ပျက်နှစ်တန်၊ နှိပ်စက်
ဒဏ်ဖြင့်၊ တရံမစဲ၊ လွန်ဆင်းရဲ၏....။ ခိုင်မြဲ
ကျောမာ၊ နှစ်မပါဘူး....။ ပညာစက္ခု၊ မျှော်
ထောက်ရှုသော်၊ သူ့သဘာဝ၊ အနိစ္စ
သည်။ ။ဒုက္ခ အနတ္တပါတကား။

အနံတွင်မည်။ ။ရုပ်ထိုဤလည်း၊ မြင့်ရှည်
ကာလ၊ မတည်ထဲ၊ (ရှေးနည်း အတူ
ဆိုလေ)။

နာခေါင်း၌မှီ။ ။ဝိညာဏ်သည်လည်း၊ မြင့်
ရှည်ကာလ၊ မထည်ထဲ၊ (ရှေးနည်းအတူ
ဆိုလေ)။

နာခေါင်း၌မှီ။ ။အတွေသည်လည်း၊ မြင့်
ရှည်ကာလ၊ မတည်ထဲ၊ (ရှေးနည်းအတူ
ဆိုလေ)။

နာခေါင်းအတွေ။ ။ကြောင်းပြု၍လျှင်၊ ဖြစ်
လေ့များစွာ၊ ဝေဒနာနှင့်၊ သညာသင်္ခါရ၊
ဝိညာဏဟု၊ အစုလေးမည်၊ ခန္ဓာသည်
လည်း၊ မြင့်ရှည်ကာလ၊ မတည်ထဲ၊ ခဏ

ဖြစ်လျက်၊ ခဏပျက်၏....။ ဖြစ်ပျက်နှစ်တန်၊
 နှိပ်စက်ဒဏ်ဖြင့်၊ တရံမစဲ၊ လွန်ဆင်းရဲ၏....။
 ခိုင်မြဲကျောမာ၊ နှစ်မပါဘူး....။ ပညာစက္ခု၊
 မျှော်ထောက်ရှုသော်၊ သူ့သဘာဝ၊ အနိစ္စ
 သည်။ ။ဒုက္ခ အနတ္တပါတကား။

(၄) ဇိဝှိပဉ္စကအတွက်

- (က) လျှာဟုတွင်မည်။ ။ရုပ်အကြည်ကား၊ မြင့်
 ရှည်ကာလ၊ မတည်ထဲ၊ ခဏဖြစ်လျက်၊
 ခဏပျက်၏....။ ဖြစ်ပျက်နှစ်တန်၊ နှိပ်စက်
 ဒဏ်ဖြင့်၊ တရံမစဲ၊ လွန်ဆင်းရဲ၏....။ ခိုင်မြဲ
 ကျောမာ၊ နှစ်မပါဘူး....။ ပညာစက္ခု၊ မျှော်
 ထောက်ရှုသော်၊ သူ့သဘာဝ၊ အနိစ္စ
 သည်။ ။ဒုက္ခ အနတ္တပါတကား။
- (ခ) ရသာတွင်မည်။ ။ရုပ်ထိုဤလည်း၊ မြင့်ရှည်
 ကာလ၊ မတည်ထဲ၊ (ရှေး နည်းအတူ
 ဆိုလေ)။
- (ဂ) လျှာ၌စွဲမှီ။ ။ဝိညာဏ်သည်လည်း၊ မြင့်ရှည်
 ကာလ၊ မတည်ထဲ၊ (ရှေး နည်းအတူ
 ဆိုလေ)။

- (သ) လျာဉ်စုံမီ ။ ။ အတွေ့သည်လည်း၊ မြင့်ရှည်
ကာလ၊ မတည်ထဲ၊ (ရှေးနည်းအတူ
ဆိုလေ)။
- (င) လျာဉ်အတွေ့။ ။ ကြောင်းပြု၍လျှင်၊ ဖြစ်လေ့
များစွာ၊ ဝေဒနာနှင့်၊ သညာသင်္ခါရ၊ ဝိညာ
ဏဟု၊ အစုလေးမည်၊ ခန္ဓာသည်လည်း၊
မြင့်ရှည်ကာလ၊ မတည်ထဲ၊ ခဏဖြစ်လျက်၊
ခဏပျက်၏....။ ဖြစ်ပျက်နှစ်တန်၊ နှိပ်စက်
ဒဏ်ဖြင့်၊ တရံမစဲ၊ လွန်ဆင်းရဲ၏....။ ခိုင်မြဲ
ကျောမာ၊ နှစ်မပါဘူး....။ ပညာစက္ခု၊ မျှော်
ထောက်ရှုသော်၊ သူ့သဘာဝ၊ အနိစ္စသည်။
ဒုက္ခ အနတ္တပါတကား။

(၅) ကာယပဉ္စကအတွက်

- (က) ကိုယ်ဟုတွင်မည်။ ။ ရုပ်အကြည်ကား၊ မြင့်ရှည်
ကာလ၊ မတည်ထဲ၊ ခဏဖြစ်လျက်၊ ခဏ
ပျက်၏....။ ဖြစ်ပျက်နှစ်တန်၊ နှိပ်စက်ဒဏ်ဖြင့်၊
တရံမစဲ၊ လွန်ဆင်းရဲ၏....။ ခိုင်မြဲကျောမာ၊
နှစ်မပါဘူး....။ ပညာစက္ခု၊ မျှော်ထောက်ရှု
သော်၊ သူ့သဘာဝ၊ အနိစ္စသည်။ ။ ဒုက္ခ
အနတ္တပါတကား။

- (ခ) အတွေ့တွင်မည် ။ ။ ရုပ်ထိုဤလည်း၊ မြင့်ရှည်
ကာလ၊ မတည်ထဲ။ (ရှေးနည်းအတူ
ဆိုလေ)။
- (ဂ) ကိုယ်၌စွဲမှီ။ ။ဝိညာဏ်သည်လည်း၊ မြင့်ရှည်
ကာလ၊ မတည်ထဲ။ (ရှေးနည်းအတူ
ဆိုလေ)။
- (ဃ) ကိုယ်၌စွဲမှီ။ ။အတွေ့သည်လည်း၊ မြင့်ရှည်
ကာလ၊ မတည်ထဲ။ (ရှေးနည်းအတူ
ဆိုလေ)။
- (င) ကိုယ်၌အတွေ့။ ။ကြောင်းပြု၍လျှင်၊ ဖြစ်လေ့
များစွာ၊ ဝေဒနာနှင့်၊ သညာ သင်္ခါရ၊ ဝိညာ
ဏဟု၊ အစုလေးမည်၊ ခန္ဓာသည်လည်း၊
မြင့်ရှည်ကာလ၊ မတည်ထဲ။ ခဏဖြစ်လျက်၊
ခဏပျက်၏....။ ဖြစ်ပျက်နှစ်တန်၊ နှိပ်စက်
ဒဏ်ဖြင့်၊ တရံမစဲ၊ လွန်ဆင်းရဲ၏....။ ခိုင်မြဲ
ကျောမာ၊ နှစ်မပါဘူး....။ ပညာစက္ခု၊ မျှော်
ထောက်ရှုသော်၊ သူ့သဘာဝ၊ အနိစ္စသည်။
ဒုက္ခ အနတ္တပါတကား။

(၆) မနောပဉ္စကအတွက်

- (က) မနောတွင်မည်။ ။စိတ်အကြည်ကား၊ မြင့်ရှည်
ကာလ၊ မတည်ထဲ။ ခဏဖြစ်လျက်၊ ခဏ

ပျက်၏....။ ဖြစ်ပျက်နှစ်တန်၊ နှိပ်စက်ဒဏ်ဖြင့်၊
တရံမစဲ၊ လွန်ဆင်းရဲ၏....။ ခိုင်မြဲကျောမာ၊
နှစ်မပါဘူး....။ ပညာစက္ခု၊ မျှော်ယောင်
ရှုသော်၊ သူ့သဘာဝ၊ အနိစ္စသည်။ ။ဒုက္ခ
အနတ္တပါတကား။

- (ခ) ဓမ္မတွင်မည်။ ။ရုပ်နာမ်သည်လည်း၊ မြင့်ရှည်
ကာလ၊ မတည်ထဲ။ (ရှေးနည်းအတူ
ဆိုလေ)။
- (ဂ) မနောတွင်မည်။ ။ဝိညာဏ်သည်လည်း၊ မြင့်
ရှည်ကာလ၊ မတည်ထဲ။ (ရှေးနည်းအတူ
ဆိုလေ)။
- (ဃ) မနောဌိမှိ ။ ။ အတွေ့သည်လည်း၊ မြင့်ရှည်
ကာလ၊ မတည်ထဲ။ (ရှေးနည်းအတူ
ဆိုလေ)။
- (င) မနောအတွေ့။ ။ကြောင်းပြု၍လျှင်၊ ဖြစ်လေ့
များစွာ၊ ဝေဒနာနှင့်၊ သညာ သင်္ခါရ၊ ဝိညာ-
ဏဟု၊ အစုလေးမည်၊ ခန္ဓာသည်လည်း၊
မြင့်ရှည်ကာလ၊ မတည်ထဲ။ ခဏဖြစ်လျက်၊
ခဏပျက်၏....။ ဖြစ်ပျက်နှစ်တန်၊ နှိပ်စက်
ဒဏ်ဖြင့်၊ တရံမစဲ၊ လွန်ဆင်းရဲ၏....။ ခိုင်မြဲ
ကျောမာ၊ နှစ်မပါဘူး....။ ပညာစက္ခု၊ မျှော်

ထောက်ရှုသော်၊ သူ့သဘာဝ၊ အနိစ္စသည်။
ဒုက္ခ အနတ္တပါတကား။ ။ (ဤကဲ့သို့ နှလုံးသွင်း
ဆင်ခြင်ပွားများရာ၏)။

ဤ “ဆပဉ္စက ဓမ္မလင်္ကာ”ကို နည်းမှီး၍ ခန္ဓာငါးပါး
ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားကို အားထုတ်လိုသော သူတော်စင်
များသည်လည်း—

ရုပ်ဟုတွင်မည်၊ ခန္ဓာသည်ကား၊ မြင့်ရှည်ကာလ၊
မတည်ထဲ (စသည်ဖြင့်၎င်း)၊ ၊ဝေဒနာမည်၊ ခန္ဓာ
သည်လည်း၊ မြင့်ရှည်ကာလ၊ မတည်ထဲ၊ (စသည်
ဖြင့်၎င်း)၊ ၊သညာတွင်မည်၊ ခန္ဓာသည်လည်း၊ မြင့်ရှည်
ကာလ၊ မတည်ထဲ (စသည်ဖြင့်၎င်း)၊ ၊သင်္ခါရမည်၊
ခန္ဓာသည်လည်း၊ မြင့်ရှည်ကာလ၊ မတည်ထဲ (စသည်
ဖြင့်၎င်း)၊ ၊ဝိညာဏ်ခြောက်မည်၊ ခန္ဓာသည်လည်း၊
မြင့်ရှည်ကာလ၊ မတည်ထဲ (စသည်ဖြင့်၎င်း) ရှေး
နည်းအတူ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ လက္ခဏာသုံးပါးကို
အားထုတ်ဆင်ခြင်ရာ၏။

ဤကား စူဠရာဟုလောဝါဒသုတ်မှ ထုတ်နုတ်ကျင့်
သုံး ဆင်ခြင်ဖွယ်တည်း။

အဘိဏ္ဍာရာဟုလောဝါဒသုတ် ဆောင်ပုဒ်လင်္ကာ

၁။ မိတ်ကောင်းမှီစေ၊ တောရပ်နေ၊ သုံးလေ မတ္တညူ။

(၁-မိတ်ဆွေကောင်း ပေါင်းသင်းရမည်၊ ၂-ဆိတ်ငြိမ်ရာ အရပ်၌ ချဉ်းကပ် နေထိုင် ရမည်၊ ၃-အစာအာဟာရ၌ အတိုင်းအရှည်ကို သိသူ = မတ္တညူပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ရမည် = လေးလုပ် ငါးလုပ် လျော့၍ စားရမည်)။

၂။ ပစ္စည်းလေးဖြာ၊ မတွယ်တာ၊ တဏှာငြိမ်းအောင်ပြု။

(၄-သင်္ကန်း + ဆွမ်း + ကျောင်း + ဆေး = ပစ္စည်းလေးပါးတို့၌ တွယ်တာတပ်မက်မှုကိုမပြုရ၊ ဤကား အခြေခံတရား ၄-ပါးတို့တည်း)။

၃။ ပါတိမောက္ခ၊ သံဝရာ၊ သီလ လုံစေမှု။

(လူတို့၏ ငါးပါးသီလ + ရှစ်ပါးသီလ၊ သာမဏေတို့၏ ဆယ်ပါးသီလ + သေခိယဝတ္ထုသီလ၊ ရဟန်းတို့၏ စာရိတ္တသီလ + ဝါရိတ္တသီလတို့ကို ပါတိမောက္ခ သံဝရာသီလဟု ခေါ်၏ = စောင့်ထိန်း

သူကို အပါယ်ဘေး သံသရာဘေးမှ လွတ်မြောက်
စေတတ်သော သီလ ဟု ဆိုလို၏။

၄၊ တံခါးခြောက်ထွေ၊ ဣန္ဒြေ၊ ငြိမ်စေ ပိတ်ဆို့ပြု။

(မျက်စိ + နား + နှာ + လျှာ + ကိုယ် + စိတ် =
ဟူသော ဣန္ဒြေ ၆-ပါးတို့၌ အကုသိုလ် မဖြစ်
အောင် စောင့်ထိန်းလေ၊ ဤကား သီလပိုင်း
တည်း။)

၅၊ သတိမြဲရာ၊ ကိုယ်၌သာ၊ နန္ဒာငြီးငွေ့မှု။

(ကာယဂတာသတိကမ္မဋ္ဌာန်းဖြင့် သမာဓိ ဘာ
ဝနာကို အားထုတ်လေ၊ ထိုကာယဂတာသတိ-
ကမ္မဋ္ဌာန်းကို နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်များသူဖြစ်အောင် အား
ထုတ်လေ)။

၆။ သုဘနိမိတ်၊ ခွါရှောင်ဆိတ်၊ ဈာန်စိတ်ပိုင်အောင်ရှု။

(ထို ကာယဂတာသတိ သမာဓိ ဘာဝနာ
အောင်မြင်ရန်အတွက် သုဘနိမိတ်ကို ရှောင်ကြဉ်
လေ၊ ထိုသမာဓိဘာဝနာကို ဥပစာရဈာန် (သို့မ
ဟုတ်) အပ္ပနာဈာန်ရောက်အောင် အားထုတ်
လေ၊ ဤကား သမာဓိပိုင်းတည်း။)

၇။ အနိမိတ္တ၊ ထင်စေမှ၊ မာနက္ခာအောင်ပြု။

(နိစ္စနိမိတ် သုခနိမိတ် အတ္တနိမိတ်တို့ကို ခွဲ၊
ဆိတ်စေတတ်သောကြောင့် အနိစ္စဝိပဿနာ ဒုက္ခ
ဝိပဿနာ အနတ္တဝိပဿနာ ဤသုံးပါးကို အနိ-
မိတ္တဘာဝနာ ခေါ်၏။ ထိုဘာဝနာကို မာနာနုသ-
ယ အမြစ်ပြတ်သည်တိုင်အောင် အားထုတ်လေ၊
ဤကား ပညာပိုင်းတည်း)။

၈။ ဤနည်းကျင့်ပေ၊ ဝဋ်သုံးထွေ၊ ငြိမ်းလေ မှန်သည်ဟု။

၉။ ရာဟုလာအား၊ တို့ဘုရား၊ ဟောကြားနေ နေမှု။

အဘိဏ္ဍရာရာဟုလောဝါဒသုတ်လာ

နည်းအဖြာဖြာကို အစဉ်မှီးကြလျက် ဖြည့်ကျင့်ဘွယ်ရာ တရားစု
တို့ကို ရိုသေစွာ-လိုက်နာကျင့်ကြံနိုင်ကြပါစေသော်။

ဝိဇယသုတ္တန်

ဝိဇယသုတ္တန် ပဌမအကြိမ် ဟောတော်မူခြင်း အကြောင်း

ဤသုတ္တန်ကို (၁) ဝိဇယသုတ္တန်ဟူ၍၎င်း (၂) ကာယဝိစ္ဆန္ဒနိကာယသုတ္တန်ဟူ၍၎င်း (၃) နန္ဒသုတ္တန်ဟူ၍၎င်း အမည်သုံးပါးဖြင့် ခေါ်ဆိုအပ်လေသည်။ အကြောင်းကား —

(၁) (၂) ကိုယ်ကာယ၌ တပ်မက်သော ဆန္ဒရာဂ(=တဏှာလောဘ)ကို အောင်နိုင်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ဝိဇယသုတ္တန်ဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်၏။ ထိုကိုယ်ကာယ၌ တပ်မက်သော ဆန္ဒရာဂ(=တဏှာလောဘ)ကို ဖြတ်ပယ်ကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် ကာယဝိစ္ဆန္ဒနိကာယသုတ္တန် (တနည်း) ကာယဝိစ္ဆန္ဒနိကာယသုတ္တန် ဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်သည်။

ခွဲဦးအံ့—ဤ ဝိဇယသုတ္တန်ကို (၁) သာဝတ္ထိပြည်၌ ဇနပဒကလျာဏီ နန္ဒာထေရီကို အကြောင်းပြု၍ ပဌမအကြိမ်ဟောတော်မူသည်။ (၂) ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ သိရိမာ ပြည့်တန်းဆာမကို အကြောင်းပြု၍ ဒုတိယအကြိမ် ဟောတော်မူသည်။

(၃) ဤသိရိမာ ပြည့်တန်းဆာမ အဠုပ္ပတ်ကား ဤသုတ္တန်ကို နှစ်ကြိမ်မြောက်(=ဒုတိယ)ဟောဆိုကြောင်း အဠုပ္ပတ်ဖြစ်သည်။ ပဌမအဠုပ္ပတ်မှာ ဇနပဒကလျာဏီ နန္ဒာထေရီကို အကြောင်းပြု၍ သာဝတ္ထိပြည်၌ ဤသုတ္တန်ကို မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်

မူသည်၊ ထို့ကြောင့် ဤသုတ္တန်ကို နန္ဒသုတ္တန်ဟူ၍လည်း ခေါ်ဆိုအပ်သည်။

ပဌမအကြိမ် ဟောတော်မူသော အဋ္ဌပုတ္တိမှာ—

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အစဉ်သဖြင့် ကပိလဝတ်နေပြည်တော်သို့ ပဌမအကြိမ် ကြွရောက်၍ သာကီဝင်မင်းတို့ကို ဆုံးမတော်မူပြီးလျှင် နန္ဒမင်းသား-စသည်တို့ကို ရဟန်းပြုပေးတော်မူပြီးနောက် (၅-ဝါ အရောက်တွင်) မာတုဂါမများကို ရဟန်းပြုရန် ခွင့်ပြုတော်မူလတ်သော်—

- (၁) အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်၏နန္ဒာ၊
- (၂) ခေမကသာကီဝင်မင်း၏သမီး အဘိရူပနန္ဒာ၊
- (၃) နန္ဒမင်းသား၏ဇနီးလျှာ ဇနပဒကလျာဏီနန္ဒာ—

ဟူသော နန္ဒာ(သာကီဝင်)မင်းသမီး သုံးယောက်တို့သည်လည်း ရဟန်းမ ပြုကြကုန်၏။

ထိုမင်းသမီးတို့ ရဟန်းမပြုလုပ်ကြသောအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည်၌ နေတော်မူဆဲဖြစ်၏။ ထိုမင်းသမီးတို့အနက် (၂) အဘိရူပနန္ဒာကား လွန်စွာအဆင်းလှသောကြောင့် အဘိရူပနန္ဒာဟု တွင်သည်။ (၃) ဇနပဒကလျာဏီ နန္ဒာသည်လည်း အဆင်းအားဖြင့် မိမိနှင့်တူသောသူကို မမြင်၊ ထိုဘိက္ခုနီရဟန်းမနှစ်ယောက်လုံးတို့ပင် အဆင်းမာန်ယစ်ကြသောကြောင့် “မြတ်စွာဘုရားသည် အဆင်းကို ကဲ့ရဲ့တော်မူ၏။ များစွာသော အကြောင်းဖြင့် အဆင်း၌အပြစ်ကို ပြတော်မူ၏” ဟု အောက်မေ့ကြကာ မြတ်စွာဘုရားထံတော်သို့ ဆည်းကပ်ရန် မသွားကြကုန်၊ ဖူးမြော်ခြင်းငှါလည်း အလိုမရှိကြကုန်။

(ယင်းသို့ဖြစ်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ရဟန်းမ ပြုကြသနည်း ဟု မေးရန်ရှိ၏။ အဖြေကား....လူ့ဘောင်မှာ မှီခိုကိုးစား အားထားရာမရှိသောကြောင့် ရဟန်းမ ပြုကြခြင်းဖြစ်သည်။

ထင်ရှားစေဦးအံ့—အဘိရူပနန္ဒာ သာကီဝင်မင်းသမီး၏ လင်ယောက်ျားဖြစ်သော သာကီဝင်မင်းသားသည် ထိမ်းမြား သောနေ့မှာပင် သေလွန်လေသည်။ ထိုအခါ မိဖုရားသည် အဘိရူပနန္ဒာကို သူမအလိုမရှိပဲလျက်ပင် ဘိက္ခုနီမ ပြုလုပ်ပေး ကြလေသည်။

ဇနပဒကလျာဏီနန္ဒာမူကား အရှင်နန္ဒမထေရ်သည် အရဟတ္တ ဖိုလ်သို့ ရောက်လတ်သော် မျှော်လင့်ချက်အာသာ ကင်းပြတ် သည်ဖြစ်၍ “ငါ၏ အရှင်သခင် နန္ဒမင်းသားသည်၎င်း၊ မယ်တော် မဟာပဇာပတိ ဂေါတမီသည်၎င်း၊ အခြားတပါး သော သာကီဝင်ဆွေမျိုးတို့သည်၎င်း ရဟန်းပြုကြလေပြီ၊ ဆွေမျိုးတို့နှင့် ကင်း၍ အိမ်ရာတည်ထောင် လူ့ဘောင်၌ နေခြင်းသည် ဆင်းရဲလှ၏” ဟု စဉ်းစားမိကာ အိမ်ရာတည်ထောင် လူ့ဘောင်ဝယ် နေခြင်း၌ သက်သာရာကို မရသည်ဖြစ်၍ ရဟန်းမ ပြုလုပ်လေသည်။ ထိုသူမနှစ်ဦးလုံးပင် သဒ္ဓါ၍ ရဟန်းမ ပြုကြသည်မဟုတ်။

ထို့နောက် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ထိုဘိက္ခုနီမနှစ်ဦး တို့၏ ဉာဏ်ရင့်ကျက်ခြင်းကို သိတော်မူ၍ “အားလုံး သောဘိက္ခုနီမတို့သည် အစဉ်အတိုင်း အဆုံးအမခံယူရန် လာရောက်ကြရမည်” ဟု မိထွေးတော် မဟာပဇာပတိ ဂေါတမီထေရ်ကို မိန့်တော်မူ၏။ ထိုဘိက္ခုနီမနှစ်ဦးတို့

ကား မိမိတို့အလှည့်ရောက်လတ်သော် သူတပါးကို ကိုယ်စားပြုကာ စေလွှတ်ကြကုန်၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် “အလှည့်ရောက်လျှင် ကိုယ်တိုင်လာရမည်၊ သူတပါးကို မစေလွှတ်ရ” ဟု ထပ်၍ မိန့်တော်မူရပြန်၏။

ထို့နောက် တနေ့သ၌ အဘိရူပနန္ဒာထေရီမသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်တော်ထံသို့ အဆုံးအမခံယူရန် လာရောက်လေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ထိုအဘိရူပနန္ဒာထေရီမကို ဖန်ဆင်းအပ်သော နိဗ္ဗိတမိန့်မရုပ်အဆင်းဖြင့် ထိတ်လန့်သံဝေဂ ရစေတော်မူ၍—

အဋ္ဌိနံ နဂရံ ကတံ၊

မံသလောဟိတလေပနံ။

ယတ္ထ ဇရာ စ မစ္စ၊ စ၊

မာနော မက္ခော စ ဩဟိတော။

(နန္ဒေ = ချစ်သမီး အဘိရူပနန္ဒာ....။ ကဗ္ဗာနိ = သစ်တို့ကို။ ဥဿာပေတွာ = စိုက်ထူ၍။ ဝလ္လိဗဠံ = ကြိမ်နွယ်ဖြင့် ဖွဲ့အပ်သော။ မတ္တိကာလေပနံ = မြေစိုင့်ဖြင့် လိမ်းကျံအပ်သော။ နဂရံ = ကောက်ပဲထည့်ရာ ပကတိသောကျိကြအိမ်ကို။ ကရောန္တိယထာ = ပြိုကုန်သကဲ့သို့။ တထာ = ထိုအတူ)။ အဋ္ဌိနံ = သုံးရာသော အရိုးတို့ကို။ (ဥဿာပေတွာ

= စိုက်ထူ၍။ နှာရုပ်နဉ္စံ = ကိုးရာသော အကြော
 တို့ဖြင့် ဖွဲ့ယှက်ရစ်ပတ်အပ်သော)။ မံသလောဟိ-
 တလေပနံ = ကိုးရာသော အသားတစ်၊ တပြည်မျှ
 လောက်သော သွေးတို့ဖြင့် လိမ်းထေးမွန်းမံ ကျံအပ်
 ပေထသော။ နဂရံ = ခန္ဓာကိုယ်တည်းဟူသော
 ကျိကြအိမ်ကို။ ကတံ = တဏှာယောကျ်ား လက်
 သမားသည် တည်ထား ဆောက်လုပ်အပ်ပြီ။ ယတ္ထ
 = အကြင်ခန္ဓာအိမ်၌။ ဇရာ စ = ဆိုးရွားဟောင်းမြင်း
 အိုမင်းမှည့်ပျော် ရင့်ရော်ခြင်း = ဇရာတရားကို၎င်း။
 မစ္စ၊ စ = စုတိပြတ်ကြွေသေလွန်ခြင်း = မရဏတရား
 ကို၎င်း။ မာနော စ = ဝင့်တကြွားကြွား ငါတကားဟု
 ထောင်လွှားခြင်း = မာနတရားကို၎င်း။ မက္ခော စ =
 ကောင်းစွာ ပြုဘူး သူ့ကျေးဇူးကို ချေဖျက်ခြင်း =
 မက္ခတရားကို၎င်း။ ဩဟိတော = ထည့်သွင်း
 သိုလှောင်၍ ထားအပ်၏။ ။ဤသို့ လာသော
 ဓမ္မပဒဂါထာဖြင့်၎င်း—

အာတုရံ အသုစိံ ပူတိံ၊
 ပဿ နန္ဓေ သမဿယံ။
 ဥဿရန္တံ ပဿရန္တံ၊
 ဗာလာနံ အဘိပတ္တိတံ။ (*)

အနိမိတ္တဉ္စ ဘာဝေဟိ၊
 မာနာနုသယမုဇ္ဈဟ။
 တတော မာနာဘိသမယာ၊
 ဥပသန္တာ စရိဿသိ။

နန္ဒေ = ချစ်သမီးအဘိရူပနန္ဒာ....။ အာတုရံ =
 မစေ့ရံခါ ဆင်းရဲနာကျင်စွာသော။ အသုစိ° = မစင်
 ကြယ်သော။ ပူတိ° = ပုပ်သိုးသော။ ဥဋ္ဌရန္တံ =
 အထက်သို့လည်း လျှံတက် ယိုစီးသော။ ပဋ္ဌရန္တံ =
 အောက်သို့လည်း လျောကျယိုစီးသော။ သမုဿ
 ယံ = ခန္ဓာကိုယ်ကို။ ပဿ—ပဿာဟိ = စေ့စေ့
 ၎င်း ညွှန်စက္ခုဖြင့် ကြည့်ရှုလေလော့။ (တံ = ထို
 ခန္ဓာကိုယ်ကို)။ ဗာလာနံ = သူမိုက်တို့သည်။ အဘိ-
 ပတ္တိတံ = လွန်စွာခုံမက် နှစ်သက်တောင့်တအပ်
 ပေ၏။

(*) ဤဂါထာနောက်ထက်ဝက်မှာ ဝေရီဂါထာ၌
 “အသုဘာယ စိတ္တံ ဘာဝေဟိ၊ ဧကဂ္ဂံ သုသမာဟိ-
 တံ” ဟူ၍ လာရှိသည်။ ထိုသို့လာရှိသော အလို—
 “နန္ဒေ = ချစ်သမီး အဘိရူပနန္ဒာ....။ အာတုရံ =
 မစေ့ရံခါ ဆင်းရဲနာကျင်စွာသော။ အသုစိ° = မစင်
 ကြယ်သော။ ပူတိ° = ပုပ်သိုးသော။ သမုဿယံ =
 ခန္ဓာကိုယ်ကို။ ပဿ—ပဿာဟိ = စေ့စေ့၎င်း ညွှန်

စက္ခုဖြင့် ကြည့်ရှုလေလော့။ ကောဂ္ဂံ = ဥပစာရ-
သမာဓိဖြင့် တခုသောအာရုံရှိသော။ သုသမာ-
ဟိဘံ = အပ္ပနာသမာဓိဖြင့် ကောင်းစွာ တည်ကြည်
ခြင်းရှိသော။ အသုဘာယ စိတ္တံ = သဝိညာဏက
အသုဘဈာန်စိတ်ကို။ ဘာဝေဟိ = ပွားများလေ
လော့” ဟူ၍ အနက် ယောဇနာရာ၏။

နန္ဒေ = ချစ်သမီး အဘိရူပနန္ဒာ။ အနိမိတ္တဉ္စ
= အနိမိတ္တ အမည်ရသည့် အနိစ္စဘာဝနာ၊ ဒုက္ခ-
ဘာဝနာ၊ အနတ္တဘာဝနာကိုလည်း။ ဘာဝေဟိ =
မနေမနား (သင်ချစ်သမီး) ပွားများလေလော့။
မာနာနုသယံ = အနမတင် သံသာစက်မှ ငုပ်လျက်
ကိန်းပါ ငါ့ဟူ၍ မှတ်ထင်မှု = မာနာနုသယံကို။
ဥဇ္ဇဟ = သမုဇ္ဈေဒ ပဟာန်ဖြင့် ပယ်လွန်ရှင်းချောက်
အမြစ်ပြတ်ဖြတ်တောက်လော့။ တတော မာနာဘိ-
သမယာ = ထိုသို့မာနာနုသယံကို သမုဇ္ဈေဒပဟာန်
ဖြင့် ပယ်လွန်ရှင်းချောက် အမြစ်ပြတ်ဖြတ်တောက်ရ
သောကြောင့်။ ဥပသန္တာ = ကိလေသာဟူ အပူ
ခပ်သိမ်း ငြိမ်းသည်ဖြစ်၍။ စရိဿသိ = သင်ချစ်
သမီး နေရလိမ့်သတည်း။—

ဤသို့လာသော ထေရီဂါထာတို့ဖြင့်၎င်း အဆုံးအမ
ဩဝါဒပေးတော်မူသဖြင့် အဘိရူပနန္ဒာထေရီ ဘိက္ခုနီ

မကို အစဉ်အတိုင်း အရဟတ္တဖိုလ်၌ တည်စေတော်
မူ၏။ (ဤကား အဘိရူပနန္ဒာထေရီမ အကြောင်း
တည်း)။

ဇနပဒကလျာဏိ နန္ဒာထေရီမကို
အရဟတ္တဖိုလ်၌ တည်စေတော်မူခြင်း

တနေ့သ၌ သာဝတ္ထိပြည်သူ လူအပေါင်းတို့သည်
နံနက်အခါ အလှူကို ပေးကြ၍ ဥပုသ်ဆောက်တည်ကြ
ပြီးလျှင် ကောင်းစွာ ဝတ်ရုံကုန်လျက် နံ့သာ၊ ပန်း
စသည်တို့ကို ယူဆောင်ကြကာ တရားနာရန် ဇေတဝန်
ကျောင်းတိုက်သို့ သွားရောက်ကြပြီးလျှင် တရားနာမှု
ပြီးဆုံးသောအခါ၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ရှိခိုးကြပြီး
မြှီတွင်းသို့ တဖန်ပြန်၍ဝင်ကြကုန်၏။ ဘိက္ခုနီမအပေါင်း
သည်လည်း တရားနာပြီးလျှင် ဘိက္ခုနီမကျောင်းတိုက်
သို့ ပြန်သွားကြလေ၏။

ထိုသာဝတ္ထိပြည်အတွင်းဝယ် လူအများရော ဘိက္ခု
နီမများပါ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ပြော
ကြားကြသည်မှာ—

“ရူပ၊ ယောသ၊ လူခ၊ ဓမ္မ = လေးဌာနတို့
ပမာဏဂရ အလေးပြု ကြည်ညိုကြသည့် နတ်လူ

အစုအဝေး၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ဖူးမြော်ရလျှင်
မကြည်ညိုသောသူ ဟူ၍မရှိချေ။

ထင်ရှားစေရမည် ဆိုလျှင်— (၁) ရုပ်ရည်
အဆင်း တင့်တယ်ခြင်းကို အလေးဂရု ပမာဏ
ပြုကာ ကြည်ညိုကြသည့် = ရူပပ္ပမာဏိက နတ်လူ
အပေါင်းတို့သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ လက္ခဏာ
တော် ကြီး ငယ် ရောင်ခြည်တော် ခြောက်သွယ်
တို့ဖြင့် တင့်တယ်သော အဆင်းတော်ကို ဖူးမြော်ကြ
ရ၍ ကြည်ညိုကြကုန်၏။

(၂) ဂုဏ်ကျေးဇူးသတင်း ကောင်းခြင်း(နှင့်)
အသံကောင်းခြင်း၌ အလေးဂရု ပမာဏပြုကာ
ကြည်ညိုကြသည့် = ယောသပ္ပမာဏိက နတ်လူ
အပေါင်းတို့သည် များစွာသော ဇာတ်တော်တို့၌
လာရှိသော မြတ်စွာဘုရား အလောင်း၏ ဂုဏ်
ကျေးဇူး ကျော်စောသတင်းနှင့်တကွ အင်္ဂါရှစ်ပါး
ရှိသော မြတ်စွာဘုရားရှင်၏အသံတော်ကို ကြားနာ
ကြရ၍ ကြည်ညိုကြကုန်၏။

(၃) ပစ္စည်းလေးဖြာ၊ ကိလေသာ ခေါင်းပါး
ခြင်းကို အလေးဂရု ပမာဏပြုကာ ကြည်ညိုကြသည့်
= လူခပ္ပမာဏိက နတ်လူအပေါင်း တို့သည်
မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အသမ္ဘိန္ဒ ခတ္တိယန္တယ်စင်

သာကီဝင် မင်းသားမြတ် ဖြစ်ပါလျက် ပစ္စည်း
လေးပါး ခေါင်းပါးခြိုးခြံပုံ ဒုက္ကရစရိယာ အကျင့်
တော်မြတ် ခေါင်းပါးပုံများကို တွေ့သိရ၍ ကြည်ညို
ကြကုန်၏။

(၄) သီလ, သမာဓိ, ပညာ-စသော တရားကို
အလေးဂရု ပမာဏပြုကာ ကြည်ညိုကြသည့် =
ဓမ္မပ္ပမာဏိက နတ်လူအပေါင်းတို့သည် မြတ်စွာ
ဘုရားရှင်၏ သူမတူတန်သော သီလဂုဏ်, သမာဓိ
ဂုဏ်, ပညာဂုဏ်, ဝိမုတ္တိဂုဏ်, ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿန
ကျေးဇူးဂုဏ် ငါးပါးတို့အနက် တပါးပါးသော
ဓမ္မဂုဏ်ကျေးဇူးကို စူးစမ်းဆင်ခြင်ကြ၍ ကြည်ညို
ကြကုန်၏” —

ဤသို့ စသည်ဖြင့် နေရာတိုင်းမှာပင် မြတ်စွာဘုရား
ရှင်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးစကားကို တဖွားဖွား ခံတွင်းမဆံ့
ချီးအံ့ပြောဆိုလျက် ရှိကြလေသည်။

(ဤ၌ အထူးမှတ်ဖွယ်ကား—(၁) သတ္တဝါအားလုံးတို့ကို
သုံးပုံ ပုံလျှင် နှစ်ပုံသော သတ္တဝါတို့သည် ရုပ်ရည်အဆင်း
တင့်တယ်ခြင်း၌ ကြည်ညိုကြသည့် = ရူပပ္ပမာဏိက ပုဂ္ဂိုလ်တို့
ဖြစ်ကြ၏။ (တရာလျှင် ၆၆-ယောက်ဖြစ်သည်)။ (၂) သတ္တဝါ
အားလုံးတို့ကို ငါးပုံ ပုံလျှင် လေးပုံသော သတ္တဝါတို့သည်
ကျေးဇူးသတင်း ကောင်းခြင်းနှင့် အသံကောင်းခြင်း၌ ကြည်ညို
ကြသည့် = ယောသပ္ပမာဏိကပုဂ္ဂိုလ်တို့ ဖြစ်ကြ၏။ (တရာလျှင်

၈၀-ယောက်ဖြစ်သည်။ (၃) သတ္တဝါအားလုံးတို့ကို ဆယ်ပုံ ပုံလျှင် ကိုးပုံသော သတ္တဝါတို့သည် ပစ္စည်းလေးဖြာ ကံလေသာ ခေါင်းပါးခြင်း၌ ကြည်ညိုကြသည့် = လူပုပ္ဖမာဏိက ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ဖြစ်ကြ၏။ (၄) သတ္တဝါ အားလုံးတို့လို အပုံတသိန်းပုံလျှင် တပုံသော သတ္တဝါတို့သည် သီလ, သမာဓိ, ပညာတည်းဟူသော တရား၌ ကြည်ညိုကြသည့် = ဓမ္မပုပ္ဖမာဏိက ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ဖြစ်ကြ၏။ (လူတသိန်းမှ တယောက် သာ ဓမ္မပုပ္ဖမာဏိကပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုလိုသည်။)

သတ္တဝါတွေ မည်မျှပင်များနေစေကာမူ ဤနည်းဖြင့် ခွဲဝေ လျှင် လေးမျိုးလေးစု၌ အကုန်ဝင်လေ၏။

ထိုသတ္တဝါလေးစုတို့အနက် ဘုရားရှင်တို့အား မကြည်ညိုသူ တို့ကား နည်းလှကုန်၏။ ကြည်ညိုသူတို့သာ များလှကုန်၏။ ထင်ရှားစေဦးအံ့— (၁) ရူပပုပ္ဖမာဏိက ပုဂ္ဂိုလ်များအဖို့ရာ မြတ်စွာဘုရား၏ အဆင်းတော်ထက် ပိုလွန်၍ ကြည်ညိုဖွယ်ကို ဆောင်သော အဆင်းဟူ၍ မရှိ။ (၂) သောသပုပ္ဖမာဏိက ပုဂ္ဂိုလ်များအဖို့ရာ မြတ်စွာဘုရားရှင်တို့၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကျော် စောသံ ပကတိအသံတော်တို့ထက် သာလွန်ပိုမို၍ ကြည်ညို ဖွယ်ကိုဆောင်သော အသံဟူ၍မရှိ။ (၃) လူပုပ္ဖမာဏိကပုဂ္ဂိုလ် များအဖို့ရာမှာလည်း ကာသိတိုင်းဖြစ် နူးညံ့သော အဝတ်များ၊ စားတော်ရွှေခွက်ကြီးများ၊ ဥတုသုံးပါးအား လျှောက်ပတ် သည့် သုံးဆောင်ဖွယ် ကာမစည်းစိမ်အမျိုးမျိုးနှင့် ပြည့်စုံသော ရွှေနန်းမသုံးဆောင်တို့ကို စွန့်ပယ်၍ ပံသုကုသကံန်း၊ ကျောက် သပိတ်၊ သစ်ပင်ရင်းစသောကျောင်းကို မှီဝဲသုံးဆောင်တော် မူသည့် မြတ်စွာဘုရား၏ ပစ္စည်းလေးပါး ခေါင်းပါးမှုထက်

သာလွန်ပိုမို၍ ကြည်ညိုဖွယ်ကိုဆောင်သော အခြားခေါင်းပါးမှု ဟူ၍ မရှိ။ (၄) ဓမ္မပ္ပမာဏိက ပုဂ္ဂိုလ်များအဖို့ရာ တလောက လုံး၌ အတုမရှိသော သီလ-စသော ဂုဏ်ကျေးဇူးနှင့်ပြည့်စုံတော် မူသော မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ သီလစသော ဂုဏ်ကျေးဇူးထက် သာလွန်ပိုမို၍ ကြည်ညိုဖွယ်ကိုဆောင်သော အခြားသီလ-စသော ဂုဏ်ကျေးဇူးဟူ၍ မရှိ။ ဤသို့လျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် စတုပ္ပမာဏိက ဤသတ္တလောကကြီး တခုလုံးကို လက်ဆုပ်ဖြင့် ဆုပ်ကိုင်သိမ်းဆည်း၍ ထားသကဲ့သို့ ဖြစ်ပေ၏။ ။ဤကွင်း အတွင်း စကားရပ်များမှာ အဘိဋ္ဌ၊ ၃၊ စာမျက်နှာ ၈၀, ၈၁-တို့မှ ဖြစ်သည်။ ကျန်သော စကားရပ်စုမှာ သုတ္တနိပါတ် အဋ္ဌကထာ ပဌမအုပ် စာမျက်နှာ ၂၃၄-မှ ဖြစ်သည်။)

ဇနပဒကလျာဏီ ရူပနန္ဒာထေရီမသည် ဘိက္ခုနီမ ကျောင်းတိုက်သို့ ရောက်လျှင်လည်း များစွာသော အကြောင်းတို့ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ကျေးဇူးစကား ပြောကြားကြသော ယုံသူတို့၏ စကားကိုကြား၍ “ဤသူတို့သည် ငါ့မောင်တော်ကြီး(=မြတ်စွာဘုရား) ၏ဂုဏ်ကို ခံတွင်းမဆံ့ ချီးအံ့ပြောဆိုကြ၏။ မြတ်စွာ ဘုရားသည် တနေ့ပတ်လုံး ငါ့အား အဆင်း၌အပြစ်ကို ဟောတော်မူစေကာမူ အဘယ်မျှ ဟောတော်မူလိမ့် မည်နည်း၊ ငါသည် ရဟန်းမတို့နှင့် အတူတကွသွား၍ ကိုယ်ကိုမပြပဲ မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြော်ပြီးလျှင် တရား တော်ကိုနာ၍ ပြန်လာရမူ ကောင်းလေစွာ” ဟု ကြံစည် ပြီးသော် “ယနေ့ ငါသည်လည်း တရားနာလိုက်အံ့” ဟု

ဘိက္ခုနီမတို့အား ပြောကြားလေ၏။ ဘိက္ခုနီမတို့သည် “ဤရူပနန္ဒာ ဘိက္ခုနီမ၏ မြတ်စွာဘုရား အထံသို့ ဆည်းကပ်ရန် သွားလိုမှုကား အလွန်ကြာမြင့်မှ ဖြစ်ပေါ်လာချေသည်။ ယနေ့ မြတ်စွာဘုရားသည် ဤရူပနန္ဒာ ဘိက္ခုနီမကို အကြောင်းပြု၍ နည်းမျိုးစုံစွာ ဆန်းကြယ်သော တရားဒေသနာကို ဟောတော်မူလိမ့်မည်” ဟု အောက်မေ့ ဝမ်းမြောက်ကြကာ ဇနပဒကလျာဏီ ရူပနန္ဒာထေရီကို ခေါ်ဆောင်၍ သွားကြလေကုန်၏။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် စောစောကပင် ရူပနန္ဒာထေရီမ လိုက်ပါလာသည်ကို ကြိုတင်သိမြင်တော်မူ၍ ဆူးဖြင့် ဆူးကိုထွင်သော ယောက်ျား၊ မယ်နု(ပရစ်)ဖြင့် မယ်နုကိုထုတ်သော ယောက်ျားကဲ့သို့ အဆင်းဖြင့်ပင် ရူပနန္ဒာထေရီမ၏အဆင်းမာန်ကို ပယ်ဖျောက်တော်မူရန် ကိုယ်တော်မြတ်၏ တန်ခိုးအစွမ်းဖြင့် ၁၅-နှစ် ၁၆-နှစ် အရွယ် အလွန်ရှုချင်စဖွယ်ရှိသော မိန်းမငယ်ကို ကိုယ်တော်မြတ်၏ နံပါးအနီး၌ တည်နေကာ ယပ်လေခပ်နေဟန် ဖန်ဆင်း၍ ထားတော်မူနှင့်၏။

ရူပနန္ဒာထေရီမသည် ဘိက္ခုနီမတို့နှင့် အတူတကွ မြတ်စွာဘုရားထံသို့ ချဉ်းကပ်၍ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ရှိခိုး ပြီးလျှင် ဘိက္ခုနီသံဃာအကြား၌ ထိုင်နေလျက်၊ ခြေတော်ဖျားမှစ၍ ဆံတော်ဖျားတိုင် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ရူပကာယ အသရေတော်ကို ဖူးမြော်ရ၍၎င်း၊ တဖန် မြတ်စွာဘုရား၏ နံပါးတော်၌ တည်နေကာ ယပ်လေခပ်နေသော ထိုနိမ္မိတ အမျိုးသမီးရုပ်ကို မြင်ရ၍၎င်း “ဩ...ဤမိန်းမငယ်ကား ရုပ်ရေအဆင်း တင့်တယ်လှဘိတကား”

ဟု ကြံစည်ကာ မိမိ၏အဆင်းမာန်ကို စွန့်ပယ်၍ ထိုနိမ္မိတအမျိုးသမီး၏ အဆင်း၌ အလွန်တပ်မက်သော အလိုဆန္ဒ ဖြစ်ရှိလာလေသည်။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ထိုနိမ္မိတမိန်းမကို (တရားဟောရင်းကပင်) အသက်နှစ်ဆယ် အရွယ်ပမာဏရှိသည်ကိုပြု၍ ပြောင်းလဲ ဖန်ဆင်းပြတော်မူလေသည်။ မှန်၏-မာတုဂါမသည် ၁၆-နှစ်အရွယ်ရှိစဉ်သာလျှင် တင့်တယ်၏။ ထိုမှအထက်၌ (၁၆-နှစ်လောက်) မတင့်တယ်တော့ချေ။ သို့ရကား ထိုသို့ ပြောင်းလဲဖန်ဆင်းပြတော်မူသောအခါ၌ ထိုနိမ္မိတမိန်းမ၏ ရုပ်ရည်အဆင်း ဆုတ်ယုတ်ခြင်းကို ပက်ပင်းပါ တွေ့မြင်ရ၍ ရူပနန္ဒာထေရီမ၏ သန္တာန်ဝယ် ထိုနိမ္မိတရုပ်၌ တပ်မက်မှု (=ဆန္ဒရာဂ) တရား စောစောကအောက် ပါး၍ ပါး၍ သွားလေ၏။

ထို့နောက် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် သားမဖွားသေးမီ မိန်းမအဆင်း၊ တကြိမ်သားဖွားပြီးသော မိန်းမအဆင်း၊ မိန်းမလတ်အဆင်း၊ မိန်းမကြီးအဆင်း၊ ဇနောင်ဇနင်ဖြစ်လျက် တောင်ဝှေးကို လက်စွဲကာ မှည့်မည်းများ တကိုယ်လုံးစွဲကပ်နေသည့် အနှစ်တရာရှိ မိန်းမအိုအဆင်းများကို အစဉ်အတိုင်း ပြောင်းလဲ ပြောင်းလဲ ဖန်ဆင်း၍ပြပြီးသော် ရူပနန္ဒာထေရီမ ရှုကြည့်နေစဉ်ပင် ထိုနိမ္မိတမိန်းမအို၏ သေခြင်းကို၎င်း၊ ဖူးဖူးရောင်သောသူကောင် စသည်တို့၏ ကိုယ်ကို၎င်း၊ ရနံ့ပုပ်လှောင်း စက်ဆုပ်ရွံရှာဖွယ်ကောင်းသော အဖြစ်ကို၎င်း ဖန်ဆင်း၍ ပြတော်မူလေ၏။

ထိုနိမ္မိတရုပ်အစဉ်ကို မြင်ရလေသော် ဇနပဒကလျာဏီ ရူပနန္ဒာထေရီ၏ စိတ်သန္တာန်ဝယ် “ဤယခု ငါမြင်ရသော မိန်းမအတူပင် ဤဖြစ်စဉ်ကား ငါ့ရောသုပါ အားလုံးသောသတ္တဝါတို့နှင့် ဆက်ဆံ

သောသဘော ဖြစ်စွာတကား....”ဟု ရှုဆင်ခြင်ကာ အနိစ္စသညာ တည်၍ ဖြစ်၍ လာလေ၏။ ထိုအနိစ္စသညာနောက်သို့ အစဉ်လိုက် ကာ ဒုက္ခသညာ အနတ္တသညာတို့လည်း တည်လာ ထင်လာ ဖြစ်ပွား လာကြလေ၏။ ဘဝသုံးပါးတို့သည် မီးဟုန်းဟုန်း တောက်လောင် သော အိမ်ကဲ့သို့ ကိုးကွယ်ရာမဲ့သောအနေဖြင့် ထင်လာကုန်၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် “နန္ဒာဘိက္ခုနီ၏ စိတ်ကား ကမ္မဋ္ဌာန်း အလုပ်၌ သက်ဝင်လေပြီ” ဟု သိတော်မူ၍ ထိုနန္ဒာ ထေရီမအား သင့်လျော်လျောက်ပတ် သပ္ပာယ်ဖြစ်သော အစွမ်းဖြင့် ဤတရားဂါထာတို့ကို ဟောတော်မူ၏---

အာတုရံ အသုစိ° ပူတိ°၊ ပဿ နန္ဒေ သမုဿယံ။
ဥဒ္ဓရန္တံ ပဿရန္တံ၊ ဗာလာနံ အဘိပဏ္ဍိတံ။
ယထာ ဣဒံ တထာ ဧတံ၊ ယထာ ဧတံ တထာ ဣဒံ။
ဓာတုတော သုညတော ပဿ၊ မာ လောကံ ပုန
ရာဂမိ။

ဘဝေ ဆန္တံ ဝိရာဇေတွာ၊ ဥပသန္တာ စရိဿယံ။

(ပဌမဂါထာအနက်ကို ရှေးစာမျက်နှာ ၈၂-၌ ကြည့်လေ)။

နန္ဒေ = ချစ်သမီး ရှုပနန္ဒာ ...။ ဣဒံ = ဤအဇ္ဈတ္တ ဖြစ်သော သင်၏ကိုယ်သည်။ အနိစ္စာဒိဓမ္မံ ယထာ = အနိစ္စစသော သဘောရှိသကဲ့သို့။ ဧတံ = ထိုဗဟိဒ္ဓ သင်မြင်ရသည့် အပြင်အပကိုယ်သည်။ တထာ = ထိုအတူ အနိစ္စစသော သဘောရှိ၏။ ဧတံ = ထို ဗဟိဒ္ဓ သင်မြင်ရသည့် အပြင်အပကိုယ်သည်။ ဥဒ္ဓါ-

မာတကာဒိဘာဝပ္ပတ္တံ ယထာ = အစဉ်အတိုင်း
 အရွယ်အစုစု အနုအရင့်တွေကို စွန့်ကာ ဖူးဖူးရောင်
 သော သူကောင် စသည်အဖြစ်သို့ ရောက်သကဲ့သို့။
 ဣဒံ = ဤအဇ္ဈတ္တဖြစ်သော သင်၏ကိုယ်သည်။
 တထာ = ထိုအတူ အရွယ်အစုစု အနုအရင့်တွေကို
 စွန့်၍ ဖူးဖူးရောင်သော သူကောင်-စသည် အဖြစ်သို့
 ရောက်သည်။ ဘဝိဿတိ = ကေနစင်စစ် ဖြစ်လတ္တံ့။
 (တံ = သင်ချစ်သမီးသည်။ ကာယဒွယံ = အဇ္ဈတ္တ၊
 ဗဟိဒ္ဓ ကိုယ်ကာယနှစ်ပါးအပေါင်းကို)။ ဓာတု-
 တော = ပထဝီဘေတ် စသောအားဖြင့်။ သုညတော =
 အတ္တ၊ အတ္တနိယ စသည်မှဆိတ်သုဉ်းသောအားဖြင့်။
 ပဿ-ပဿာဟိ = ဝိပဿနာ ဉာဏ်ပညာစက္ခုဖြင့်
 ကြည့်ရှုလေလော့။ လောကံ = ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတည်း
 ဟူသော လောကသို့။ မာ ပုန အာဂမိ = တဖန်
 ကပ်လျှောက် ချစ်သမီးမလာရောက်ချင်လင့်။ ဘဝေ =
 ကာမ၊ ရူပ၊ အရူပအား ဘဝသုံးပါး၌။ ဆန္တံ =
 တွယ်တာခုံမက် တပ်နှစ်သက်သည့် တဏှာဆန္ဒကို။
 ဝိရာဇေတွာ = သမုဇ္ဈေဒပဟာန်ဖြင့် ပယ်လှန်ဖြတ်
 ရှင်း ကင်းစေ၍။ ဝါ-ကင်းစေသည်ရှိသော်။ (တံ =
 သင်ချစ်သမီးသည်)။ ဥပသန္တာ = ကိလေသာဟူ
 အပူခပ်သိမ်း အေးငြိမ်းသည် ဖြစ်၍။ စရိဿသိ =
 ချမ်းကြည် အေးမြ နေရလိမ့်သတည်း။

ဂါထာ အဆုံး၌ ဇနပဒကလျာဏီ ရူပနန္ဒာ ထေရီမသည် သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်လေ၏။ ထိုနောက်မှ မြတ်စွာဘုရားရှင် သည် ဇနပဒကလျာဏီ ရူပနန္ဒာထေရီမအား အထက်မဂ်ဖိုလ်တို့ကို ရစေရန် သုညတအခြံအရံရှိသည့် ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဟောကြား တော်မူလို၍ ဤဝိဇယသုတ္တန်ကို (နောက်၌ ဆိုအပ်လတ္တံ့သော အတိုင်း) ဟောတော်မူ၏။

(မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဤဝိဇယသုတ္တန်ကို (၁) ဇနပဒ ကလျာဏီ ရူပနန္ဒာထေရီမအား ပဌမအကြိမ် ဟောတော်မူ သည်ကား ၅-ဝါ၊ ၆-ဝါရ အချိန်လောက်တွင် ဖြစ်သည်။ (၂) သိရိမာ၌ တပ်မက်သည့်ရဟန်းကို အကြောင်းပြု၍ ဒုတိယ အကြိမ် ဤဝိဇယသုတ္တန်ကို ဟောတော်မူသည်ကား သတ္တရ သမ=ဆယ့်ခုနစ်ဝါမြောက်၌ ဖြစ်သည်။)

ဤဝိဇယသုတ္တန်ကို ပဌမအကြိမ် ဟောတော်မူသော အဆုံး၌ ဇနပဒကလျာဏီ ရူပနန္ဒာထေရီမသည် “အိုး....ငါ မိုက်လှချည့် တကား၊ အကြင်ငါသည် ငါ့ကိုပင် အာရုံပြု၍ ကရုဏာကြီးစွာဖြင့် ဤသို့စင် အထူးထူးသော တရားဒေသနာကို ဟောတော်မူသော ငါ့မောင်တော်ကြီး (=မြတ်စွာဘုရား)အား ဆည်းကပ်ရန် မလာ ရောက်မိချေပြီ တကား”ဟု ပြင်းစွာထိတ်လန့်ခြင်း သံဝေဂသို့ ရောက်ရှိလေသည်။

ဤသို့ ထိတ်လန့်ပြီးလျှင် ထိုဝိဇယသုတ္တန် တရားဒေသနာကိုပင် အဖန်ဖန် နှလုံးသွင်း၍ သုညတ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းကြိုးကုတ် အားထုတ်လတ်ရကား နှစ်ရက် သုံးရက်အတွင်း၌ပင် အရဟတ္တ ဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်လေသတည်း။

ဝိဇယသုတ္တန် ပဌမအကြိမ် ဟောတော်မူခြင်းအကြောင်း ပြီး၏။

သိရိမာပြည့်တန်းဆာမကို အကြောင်းပြု၍ ဝိဇယသုတ္တန်
ဒုတိယအကြိမ် ဟောတော်မူခြင်း

မြတ်စွာဘုရားရှင် ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ဝေဠုဝန် ကျောင်းတိုက်၌ သတ္တရသမ(=ဆယ့်ခုနစ်ခုမြောက်)ဝါကပ်ဆို သီတင်းသုံး နေထိုင်တော်မူသောအခါ ထိုရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ သိရိမာပြည့်တန်းဆာမသည် အလွန်အဆင်းလှသူ ဖြစ်လေသည်။ အထူးအားဖြင့်—ထိုသိရိမာပြည့်တန်းဆာမသည် တခုသော ဝါတွင်း(=မိုးတွင်း)ကာလဝယ် သုမနသုဌေးကြီး၏ ချေးမ=ပုဏ္ဏသုဌေးကြီး၏သမီး သောတာပန် အရိယာဖြစ်သော ဥတ္တရာ ဥပါသိကာမအပေါ်၌ ပြစ်မှားမိ၍ ထိုဥတ္တရာကို ကြည်စေလို(=ကျေနပ်စေလို)ရကား ဥတ္တရာ၏ အိမ်၌ ရဟန်း သံဃာနှင့်တကွ ဆွမ်းကိစ္စပြုတော်မူပြီးသော မြတ်စွာဘုရားရှင်ကို ကန်တော့(သည်းခံစေ)ပြီးလျှင် ထိုနေ့မှာပင် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ဆွမ်းအနုမောဒနာတရားကို ကြားနာရ၍ “အက္ခောဓေန ဇိနေ ကောခံ”—အစရှိသော တရားဂါထာအဆုံး၌ သောတာပတ္တိဖိုလ်သို့ ရောက်ရှိခဲ့လေသည်။ ။(ဤကား အကျဉ်းမျှတည်း။ အကြောင်းအရာ အကျယ်ကို မဟာဗုဒ္ဓဝင် သံဃရတနာခဏ်း ဥပါသိကာဝင် နန္ဒမာတာ ဥတ္တရာ ဥပါသိကာအခဏ်း၌ကြည့်ပါလေ။

သိရိမာပြည့်တန်းဆာမသည် သောတာပတ္တိဖိုလ်သို့ ရောက်ရှိပြီးနောက်တနေ့၌ ဘုရားအမှူးရှိသော သံဃာတော်အား ပင့်ဖိတ်ကာ ကြီးစွာသော အလှူဒါနကို ပေးပြီးလျှင် ထိုနေ့မှ အစပြု၍ သံဃာတော်ရှစ်ပါး ရှစ်ပါးအား နိဗ္ဗဒ္ဓ ဆွမ်းအလှူကို ပေးလှူလေသည်။ ပဌမပင့်ဖိတ်သည့်နေ့မှ အစပြုကာ နေ့စဉ် နေ့စဉ် အမြဲမပြတ် အလှူညှိကျသော ရဟန်းရှစ်ပါးတို့သည် သိရိမာ၏အိမ်သို့ ဆွမ်း

အလို့ငှါ ကြွတော်မူကြရကုန်၏။ သိရိမာဒါယိကာမသည် “အရှင် ဘုရားတို့....ထောပတ်ကို အလှူခံကြပါကုန်၊ နို့ရည်ကို အလှူခံ တော်မူကြပါကုန်” — ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် သဒ္ဓါကြည်ညိုစကား လျှောက်ထားပြီးလျှင် ထိုအလှည့်ကျ ရဟန်းရှစ်ပါးတို့အား သပိတ် အပြည့် လောင်းလှူလေသည်။ သို့ရကား ရဟန်းတပါး(သိရိမာ အိမ်မှ)ရရှိသောဆွမ်းသည် ရဟန်းသုံးပါး လေးပါး စားလောက် လေသည်။ သိရိမာသည် နေ့စဉ် နေ့စဉ် ငွေအသပြာ ဟဆယ့် ခြောက်ကျပ် တဆယ့်ခြောက်ကျပ် အကုန်ခံကာ ဆွမ်းလှူလေသည်။

တနေ့သောအခါ ရဟန်းတပါးသည် သိရိမာ၏အိမ်၌ အလှည့် ကျ ရဟန်းရှစ်ပါးတွင် တပါး အပါအဝင်ဖြစ်ကာ ဆွမ်းဘုဉ်းပေး ပြီးနောက် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်မှ သုံးယူဇနာ အထက်၌ ရှိသော = သုံးယူဇနာကျော်ဝေးကွာသော ကျောင်းတိုက်တခုသို့ ရောက်ရှိ လေ၏။ ထို့နောက် ညနေချမ်းအခါ မဟာထေရ်ကြီးအား ဆည်း ကပ် ဝတ်ပြုရာ ဌာန၌ ထိုင်နေသော ထိုအာဂန္တု ရဟန်းကို သီတင်းသုံးဖော် ရဟန်းတော်တို့က “ငါ့ရှင်... အဘယ် အရပ်၌ ဆွမ်းကို ခံယူသုံးဆောင်၍ ကြွလာခဲ့သနည်း” ဟု ပဋိသန္ဓာရ (=အစေ့အစပ်)စကား ပြောကြားမေးမြန်းကြလေသော် အာဂန္တု ရဟန်းသည် “ငါ့ရှင်တို့....ငါသည် သိရိမာ၏ သံဃာရှစ်ပါးအား နိဗ္ဗလှူဒါန်းအပ်သော ဆွမ်းကို စားပြီးလာခဲ့ပါသည်” ဟူ၍ ပြောကြားလေ၏။ တဖန် ရဟန်းများက “ငါ့ရှင်....သိရိမာသည် နှစ်သက်ဖွယ်ဖြစ်အောင်ပြု၍ ပေးလှူပါ၏လော” ဟု မေးကြပြန် သောအခါ အာဂန္တုရဟန်းသည် “ငါ့ရှင်တို့ ထိုသိရိမာ၏ ဆွမ်းကို အကုန်အစင် ချီးမွမ်းခြင်းငှါ မတတ်နိုင်ပါ၊ အလွန်ထက် အလွန် မွန်မြတ်အောင် ကောင်းအောင်ပြု၍ လှူဒါန်းပါသည်။

ရဟန်းတပါးရရှိအပ်သော ဆွမ်းသည် ရဟန်းသုံးပါး လေးပါးပင် စားလောက်ပါသည်။ အထူးအားဖြင့် ထိုသိရိမာပြည့်တန်းဆာမ၏ လှူဖွယ်ဝတ္ထုထက် သူမကိုမြင်ရခြင်းကပင် သာလွန်၍ မြတ်လှပါသည်။ မှန်၏ - ထိုသိရိမာမိန်းမသည် ဤသို့ ဤသို့သော အဆင်းလက္ခဏာ အင်္ဂါကြီးငယ် တင့်တယ်ပြည့်ဝသူ ဖြစ်ပါသည်” ဟု ထိုသိရိမာ၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးများကို ချီးမွမ်းပြောဆိုလေ၏။

ထိုအခါ ရဟန်းတပါးသည် သိရိမာ၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးနှင့် စပ်သော စကားကိုကြားရ၍ သိရိမာကို မမြင်ရပဲပင် ချစ်ခင်မြင်းကို ဖြစ်စေလျက် “ငါသွား၍ သိရိမာကို ကြည့်ရှုမှ သင့်တော်မည်” ဟု ကြံစည်စဉ်းစားမိကာ မိမိ၏ ငါစဉ်ကို ထိုအာဂန္တုရဟန်းအား ပြောကြား၍ ထိုအာဂန္တုရဟန်းကို (သိရိမာ၏အိမ်၌ ယခုရောက်ဆဲ သံဃာတည်စဉ်) = ထေရ်စဉ်ကို မေးလေလျှင် အာဂန္တုရဟန်းက “ငါ့ရှင်....သင်ယခုသွားလျှင် နက်ဖြန်ခါအတွက် သိရိမာ၏အိမ်၌ သံဃထေရ်ဖြစ်ကာ အဋ္ဌကဘတ် (=သံဃာရှစ်ပါးအား လှူဒါန်းအပ်သည့်ဆွမ်း)ကို ရပေလိမ့်မည်” ဟု ဖြေဆိုသည့်စကားကို ကြားသိရ၍ ထိုခဏမှာပင် သပိတ်သင်္ကန်းကို ယူဆောင်ကာ ဖဲသွားပါသော်လည်း (ထိုနေ့ည၌ ရာဇဂြိုဟ်သို့ မရောက်နိုင်ပဲ ကြိုးစား၍ သွားသဖြင့် နံနက်စောစော အရုဏ်တက်ချိန်မှာပင် စာရေးတံမဲရုံသို့ ဝင်၍ ရပ်တည်လေလျှင် သံဃမထေရ်ဖြစ်၍ သိရိမာ၏အိမ်၌ အဋ္ဌကဆွမ်းကို စာရေးတံမဲကျ၍ ရရှိလေသည်။

အထူးအားဖြင့်—ယမန်နေ့က ဆွမ်းအလှည့်ကျ၍ သိရိမာ၏ ဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေးပြီး ခရီးထွက်သွားသော ထိုရဟန်း၏ ခရီးထွက်သွားချိန်မှာပင် သိရိမာ၏ကိုယ်၌ သေမည့်အနာရောဂါ စွဲကပ် ဖြစ်ပွားလာလေသည်။ သို့ရကား သိရိမာသည် ဆင်ယင်မြဲဖြစ်သော

အဆင်တန်းဆာတို့ကို ချွတ်၍ အိပ်ရာညောင်စောင်း၌ လျောင်းစက်ကာ နေရရှာ၏။ ထို့နောက် သိရိမာ၏ အိမ်စေကျွန်မတို့သည် အဋ္ဌကဆွမ်း စာရေးတံမဲကျရရှိ၍ ကြွလာသောရဟန်းရှစ်ပါးတို့ကို မြင်ကြသဖြင့် သိရိမာအား အကြောင်းကိုပြောကြားကြလေသော် သိရိမာသည် မိမိလက်ဖြင့် (ရှေးရှေးနေ့များကကဲ့သို့) သပိတ်တို့ကို ယူ၍ ရဟန်းတို့အား နေရာပေးရန်၊ ပြုစုလုပ်ကျွေးရန် မတတ်နိုင် ရှာတော့သည်ဖြစ်၍ အိမ်စေကျွန်မတို့ကို “အမိတို့ .. အရှင်မြတ်တို့၏ သပိတ်များကို ဆီးကြိုယူငင်ကြလျက် အရှင်မြတ်တို့အား နေရာ ထိုင်ခင်းများ ပေးကြပြီးလျှင် ယာဂုကို ရှေးဦးစွာ ကပ်လှူကြပြီး နောက် ခဲဖွယ်(= ခွံ) များကို ပေးလှူကြ၍ ဆွမ်းချိန်ကျသောအခါ သပိတ်များအပြည့် ဆွမ်းထည့်လှူကြပါကုန်လော့” ဟု လျောင်းစက်ရင်းကပင် စေခိုင်းရှာလေသည်။

အိမ်စေကျွန်မတို့သည် “ကောင်းပါပြီ အရှင်မ ...” ဟု ဝန်ခံကြ၍ ရဟန်းတို့ကို အိမ်တွင်းသို့ ပင့်ခံကြပြီးလျှင် ရှေးဦးစွာ ယာဂုတိုက် ကျွေးကြပြီးနောက် ခဲဖွယ်(= ခွံ) များကို ဆက်ကပ်ပေးလှူကြ၍ ဆွမ်းချိန်ကျသောအခါ သပိတ်များအပြည့် ဆွမ်း၊ ဆွမ်းဟင်းများ ထည့်ပြီးသော် သိရိမာအား ထိုအကြောင်းကို ပြောကြားကြလေကုန်၏။ သိရိမာသည် “အမိတို့ .. ငါ့ကို ပွေ့ချီကြ၍ အရှင်မြတ်များ အနီးသို့ ပို့ဆောင်ကြပါကုန်၊ ငါသည် အရှင်မြတ်တို့ကို ရှိခိုးပါဦးအံ့” ဟု ပြော၍ အိမ်စေကျွန်မတို့က ပွေ့ချီကြကာ ရဟန်းများ အနီးသို့ ပို့ဆောင်အပ်ရကား ပကတိမတည်နိုင်ပဲ တုန်လှုပ်သော ကိုယ်ဖြင့် ရဟန်းတို့ကို ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးလေ၏။

သိရိမာကို မမြင်ရပဲပင် ချစ်ခင်၍နေသော ထိုရဟန်းသည် သိရိမာကို စူးစူးစိုက်စိုက် ကြည်ရ၍ “မကျွန်းမပဲလျက်ပင်သော်မှ

လည်း ဤသိရိမာ၏ ရုပ်ရည်အဆင်း တင့်တယ်ခြင်းသည် ဤသို့ လှပ တင့်တယ်သော သဘောရှိသေး၏။ အနာရောဂါ ကင်းရှင်းကျန်းမာ သောအခါ၌ အလုံးစုံသော အဆင်တန်းဆာဖြင့် တန်းဆာဆင်အပ် သော ဤသိရိမာ၏ ရုပ်ရည်အဆင်း တင့်တယ်ခြင်းကြက်သရေကား ဘယ်လိုများရှိချေမည်နည်း” ဟု ကြံစည်မိလေ၏။ ထိုအခါ ထိုရဟန်း ၏ သန္တာန်၌ နှစ်ကုဋေပေါင်းများစွာ စုဆောင်း၍ ထားအပ် သကဲ့သို့သော ရာဂကံလေသာသည် ထကြွသောင်းကျန်းဖြစ်ပွား၍ လာလေ၏။ ထိုရဟန်းသည် မည်သည့်အရာကိုမျှ မသိနိုင်တော့ပဲ ဆွမ်းကိုလည်း မစားနိုင်တော့ပဲ သပိတ်ကို ယူဆောင်၍ ကျောင်း တိုက်သို့ ပြန်သွားပြီးလျှင် သပိတ်ကိုပိတ်၍ တနေရာ၌ တားမြီးသော် သင်္ကန်းကို ဖြန့်ခင်း၍ စင်းစင်းကြီး လျောင်းစက်လေတော့၏။ ထိုအခါ ထိုရဟန်းကို အဖော်ရဟန်းဟပါးပါးကမျှ တောင်းပန်အပ် ပါသော်လည်း ဆွမ်းစားစေခြင်းငှါ မတတ်နိုင်ပဲရှိလေ၏။ ထိုရဟန်း သည် ဆွမ်းအစာပြတ် အငတ်ခံ၍ နေလေတော့၏။

ထိုနေ့ ညနေချမ်းအခါမှာပင် သိရိမာသည် စုတိပြတ်ကြွ သေလွန်လေ၏။ ဗိမ္ဗိသာရမင်းတရားသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အထံတော်သို့ “ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား ဆရာဇီဝက၏ နှမငယ် သိရိမာသည် စုတိပြတ်ကြွ သေလွန်ခဲ့ပါပြီ” ဟု သတင်း စကား ပို့သလျှောက်ထားစေလေ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ထို အကြောင်းကို ကြားသိတော်မူ၍ မင်းကြီးထံသို့ “သိရိမာ၏ ဥတု ဇရုပ်ကလာပ်ကို မီးသင်္ဂြိုဟ်မှု မပြုလင့်ဦး၊ သူကောင်ငံစံချရာ သုသာန်၌ ထိုသိရိမာ၏ ဥတုဇရုပ်ကလာပ်ကို ကျီး၊ ခွေး၊ မြေးခွေး စသည်တို့ မစားနိုင်အောင် ပက်လက်သိပ်ထားလျက် စောင့်ရှောက် စေကြကုန်လော့” ဟု အမှာတော်စကား ပြန်ကြားတော်မူ၏။

မင်းကြီးသည်လည်း မြတ်စွာဘုရားရှင် မှာကြားတော်မူတိုင်းပင် ပြုလေ၏။

အစဉ်အတိုင်း သုံးရက်လွန်မြောက်၍ လေးရက်သို့ရောက်လေလျှင် သီရိမာ၏ ဥတုဇရုပ်ကလာပ်သည် ဖူးဖူးရောင်ပွ ကြွ၍လာ၏။ ကိုးပေါက်ဒွါရ အမာဝတို့မှ ပိုးလောက်တို့သည် တဖွားဖွား ယိုထွက်၍ လာကြကုန်၏။ တကိုယ်လုံးသည် ကဲ့အက်ကာ သလေးထမင်းအိုးကဲ့သို့ ပွက်ပွက်ထ၍ လာလေ၏။ ထိုအခါ ဗိမ္ဗိသာရမင်းတရားသည် ရာဇဂြိုဟ်မြို့တော် အတွင်း၌ “အိမ်စောင့်ရန် ကလေးသူငယ်များကိုသာ ထား၍ ကျန်သည့်လူများ သီရိမာ၏ ဥတုဇရုပ်ကလာပ်ကို ကြည့်ရှုရန် လာရောက်ကြရမည်။ မလာရောက်သူတို့အား ငွေအသပြာရှစ်ကျပ် ဒဏ်ငှားမည်” ဟု စည်လည်စေတော်မူ၏။ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ အထံတော်သို့လည်း “မြတ်စွာဘုရား အမှူးပြုသော ရဟန်းသံဃာတော်အပေါင်းသည် သီရိမာ၏ ဥတုဇရုပ်ကလာပ်ကို ကြည့်ရှုရန် ကြွလာတော်မူစေချင်ပါသည်” ဟု ပင့်လျှောက်စေလေသည်။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ရဟန်းတို့အား “သီရိမာ၏ ဥတုဇရုပ်ကလာပ်ကို ကြည့်ရှုရန် သွားကြကုန်အံ့” ဟု မိန့်ကြားတော်မူလေ၏။ သီရိမာကို ချစ်ခင်၍နေသော ထိုရဟန်းငယ်သည်လည်း လေးရက်လုံးလုံး မည်သူ၏စကားကိုမျှ မနာယူပဲ အစာဖြတ် ဆွမ်းငက်ခံ၍သာ လျောင်းစက်နေလေသည်။ သပိတ်ထည်း၌ (လွန်ခဲ့သော လေးရက်က ခံယူသားအပ်သော) ဆွမ်းသည် ပုပ်သိုးလျက် ရှိချေပြီ။ သပိတ်၌ အညစ်အကြေးများ ထလျက်ရှိချေပြီ။ ထိုအခါ ထိုရဟန်းငယ်ကို သူငယ်ချင်းရဟန်းက “ငါ့ရှင်...မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် သီရိမာ၏ ဥတုဇရုပ်ကလာပ်ကို ကြည့်ရှုရန် ကြွတော်မူအံ့ဆဲ

ဖြစ်သည်”ဟု ပြောကြားလေလျှင် ထိုစိတ္တဇရဟန်းငယ်သည် ထိုမျှလောက် ဆာလောင်ပွတ်သိပ်ခြင်း အပြင်းနှိပ်စက်အပ်ပါလျက်လည်း “သိရိမာ” ဟူ၍ ပြောဆိုလိုက်လျှင်ပင် အဆောတလျှင်ထ၍ “ငါ့ရှင်...ဘာကို ပြောလိုက်သနည်း”ဟု မေးမြန်းလေ၏။ သူငယ်ချင်းရဟန်းက “ငါ့ရှင်...မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် သိရိမာကို ကြည့်ရှုရန် ကြွသွားတော်မူအံ့ဆဲဆဲ ဖြစ်လေသည်၊ ငါ့ရှင်သည်လည်း လိုက်ပါမည်လော”ဟု မေးမြန်းအပ်လေသော် “အိမ်း... ငါလိုက်မည်”ဟု ပြောဆိုကာ ဆွမ်းသိုးကို စွန့်ပစ်လျက် သပိတ်ကို ဆေးကြော၍ သပိတ်အိတ်၌ ထည့်ပြီးလျှင် ရဟန်းသံဃာနှင့် အတူတကွ လိုက်ပါခဲ့လေ၏။

မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ရဟန်းအပေါင်းခြံရံလျက် သုဿန်အရပ်ဝယ် နံပါး တဖက်၌ ရပ်တည်တော်မူလေ၏။ ရဟန်းမအပေါင်းသည်၎င်း၊ မင်းပရိသတ်သည်၎င်း၊ ဥပါသကာ ပရိသတ်သည်၎င်း၊ ဥပါသိကာ ပရိသတ်သည်၎င်း နံပါးတဖက်စီ၌ နေရာယူကာ ရပ်တည်ကြလေကုန်၏။ ပရိသတ်စုံညီသောအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးကို ‘မြတ်သောမင်းကြီး... ဤသူမကား အဘယ်သူမ - နည်း’ဟု မေးတော်မူ၏။ မင်းကြီးက “ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား... ဆရာဇီဝက၏နမ သိရိမာ အမည်ရှိသော သူငယ်မ ဖြစ်ပါသည်ဘုရား”ဟု လျှောက်ထားလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် “မြတ်သောမင်းကြီး... ဤသူမကား သိရိမာလော”ဟု အခိုင်အမာ ထပ်၍မေးတော်မူပြန်၏။ မင်းကြီးက “မှန်ပါသည် မြတ်စွာဘုရား...”ဟု အခိုင်အမာစကား လျှောက်ထားလေလျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်—

“မြတ်သောမင်းကြီး...ထိုသို့ (ဇီဝက၏နှမ သိရိမာ) ဖြစ်ခဲ့လျှင် မြို့တော်အတွင်း၌ ‘အသပြာတထောင်ကို ပေး၍ အလိုရှိသော သူတို့သည် သိရိမာကို ယူကြကုန်’ဟု စည်လည်စေလော့” —

ဟု မိန့်ဆိုတော်မူ၏။ မင်းကြီးသည် ဘုရားရှင် မိန့်တော်မူတိုင်း ပြုစေလေ၏။ တဦးတယောက်မျှ (ဟံ)ဟူ၍၎င်း၊ (ဟံ)ဟူ၍၎င်း ပြောဆိုမည့်သူ မရှိခဲ့ချေ။ မင်းကြီးသည် “မြတ်စွာဘုရား...ဟဦးတယောက်မျှ ယူမည့်သူ မရှိကြပါဘုရား”ဟု ပြန်ကြားလျှောက်ထားလေသော် မြတ်စွာဘုရားရှင်က “မြတ်သော မင်းကြီး...ထိုသို့ အသပြာတထောင်ဖြင့် ယူမည့်သူမရှိခဲ့လျှင် အဖိုးကို လျော့ချလေလော့”ဟု မိန့်တော်မူသဖြင့် မင်းကြီးသည် “အသပြာ ငါးရာတို့ကို ပေး၍ အလိုရှိသူတို့ ယူကြကုန်”ဟု စည်လည်စေပြန်၍ ယူလိုသူ တဦးတယောက်ကိုမျှ မတွေ့ရှိရသဖြင့် “အသပြာ နှစ်ရာငါးဆယ်တို့ကို ပေး၍၊ (ပ)၊ အသပြာ နှစ်ရာတို့ကို ပေး၍၊ အသပြာ တရာကို၊ အသပြာ ငါးဆယ်ကို၊ အသပြာ နှစ်ဆယ်ငါးကျပ်ကို၊ အသပြာ ဆယ်ကျပ်တို့ကို၊ အသပြာ ငါးကျပ်တို့ကို၊ အသပြာ တကျပ်ကို၊ ငါးမူးကို၊ တမတ်ကို၊ တပဲကို၊ တချင်ရွေးကိုပေး၍ အလိုရှိသူတို့သည် သိရိမာကို ယူကြကုန်”ဟု စည်လည်စေသော်လည်း တဦးတယောက်မျှ လိုချင်သူ မရှိချေ။ “အချည်းနှီး(=အလကား) အလိုရှိသူတို့ ယူကြကုန်”ဟု စည်လည်စေပြန်သော်လည်း (ဟံ)ဟူ၍၎င်း၊ (ဟံ)ဟူ၍၎င်း ပြောဆိုမည့်သူ တဦးတယောက်မျှ မရှိချေ။

မင်းကြီးသည် “မြတ်စွာဘုရား... အချည်းနှီး (=အလကား) သော်မှလည်း ယူမည့်သူ မရှိပါ”ဟူ၍ လျှောက်ထားလေသည်။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်—

“ရဟန်းတို့....လူများအပေါင်းသည် ချစ်ခင်စုံမက် နှစ်သက် အပ်သော မာတုဂါမ(=သိရိမာ)ကို သင်ချစ်သားတို့ ကြည့်ရှု ကြကုန်လော့၊ ဤရာဇဂြိုဟ်မြို့မှာပင် ရှေးအခါက (ဆုံလျှင်) အသပြာတထောင်ပေးမှ တနေ့တာ မြူးထူးပျော်ပါး သွားလာ ခွင့်ကို ရနိုင်ခဲ့ကြကုန်ပြီ၊ ယခုအခါ၌မူ အချည်နှိုး(=အလကား) သော်မှလည်း ယူမည့်သူ မရှိတော့ချေ၊ သို့စင်ကလောက် တင့်တယ်လှဘိ တန်ဖိုးရှိခဲ့သော ရုပ်အဆင်းသည် ကုန်ခြင်း ပျက်ခြင်းသို့ ရောက်ခဲ့လေပြီ၊ ရဟန်းတို့....မပြတ်မစဲ အမြဲကျင့်နာ မခံသာသည့် ဤခန္ဓာကိုယ် အတ္တဘောကို ဉာဏ်စက္ခုဖြင့် ကြည့်ရှုကြလော့” —

ဟု မိန့်တော်မူပြီးလျှင် ဤဆိုလတ္တံ့သော တရားဂါထာကို ဟော ကြားတော်မူလေ၏ —

ပဿ စိတ္တကတံ ဗိမ္ဗူ၊ အရုကာယံ သမုဿိတံ။
အတုရံ ဗဟုသင်္ကပ္ပံ၊ ယဿ နတ္ထိ ဓုဝံ ဌိတိ။

(ဘိက္ခဝေ = ရဟန်းတော်များ အိုချစ်သားတို့....)
ယဿ = အကြင်သို့သော ခန္ဓာကိုယ် အတ္တဘော အား။ ဓုဝံ = မယိုင်မလဲ ခိုင်မြဲသောသဘောသည် ၎င်း။ ဌိတိ = ကြံကြံခိုင်ကျည် တည်တံ့ခြင်းသဘော သည်၎င်း။ နတ္ထိ = တစိုးတစိ မရှိပချေ။ စိတ္တကတံ = အဝတ်တန်းဆာ ပန်းနီသာ — စသည်တို့ဖြင့် သာယာခုံမက်ဖွယ် အဆန်းတကြယ် ခြယ်လယ် ပြုပြင်၍ ထားအပ်သော။ ဗိမ္ဗူ = ရှည်သင့်ရာရှည်

တိုသင့်ရာကို ထိုထိုအင်္ဂါကြီးငယ်တို့ဖြင့် တင့်တယ်
သည်ဟု အမှတ်မှားပြုလောက်အောင် ပေါင်းစု၍
တည်နေသော။ သမုဿိတံ = သုံးရာသော အရိုး
များကြောင့် မားမားမြင့်ခေါင် စိုက်ထောင်ရပ်တည်
နိုင်သော။ အာတုရံ = မပြတ်မစဲ အမြဲကျင်နာ မခံ
သာသော။ ဗဟုသင်္ကပ္ပံ = လူသူအများ ပုထုဇန
အန္ဓသားတို့ တရားမမှီ ဉာဏ်မသိ၍ တင့်တယ်သည်၊
ဖွယ်ရာသည်၊ မင်္ဂလာရှိသည် ထိုဤများပြား အကြံ
မှားအပ်သော။ တံ အရူကာယံ = ကိုးပေါက်ခွါရ
အမ ၀မှ ယိုကျဖြုန်းဖြုန်း ခွဲရှာဖွယ်အပြည့်ဖုံးသဖြင့်
တကိုယ်လုံး အမကြီးသဖွယ် မတင့်တယ်သော
ထိုခန္ဓာကိုယ်အတ္တဘောကို။ ပဿ—ပဿထ =
ဖန်ဖန်စေ့ငှ ဉာဏ်စက္ခုဖြင့် ကြည့်ရှုကြကုန်လော့။

ဒေသနာနိဂုံး ဆုံးသောအခါ သတ္တဝါပေါင်း
ရှစ်သောင်းလေးထောင်တို့ သန္ဓာလေးပါး တရား
သိမြင် ကျွတ်တမ်းဝင်ကြလေသည်။ သိရိမာကို ချစ်ခင်
နှစ်သက်နေသော ထိုရဟန်းငယ်သည်လည်း သောတာ
ပတ္တိဖိုလ်၌ တည်လေ၏။

(ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည်ကား ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ ဒုတိယအုပ်
စာမျက်နှာ ၆၆၊ ၁၁-ဇရာဝဂ်၊ ၂-သိရိမာဝတ္ထုမှ ထုတ်ဆောင်
ဖော်ပြချက်တည်း။

ဤသိရိမာဝတ္ထုနှင့်စပ်၍ သုတ္တနိပါတ်အဋ္ဌကထာ ပဌမအုပ်
စာမျက်နှာ ၂၃၅၊ ၁-ဥရဂဝဂ်၊ ၁၁-ဝိဇယသုတ်အဖွင့်၌ လာရို့
သည်ကိုလည်း ကြည်ညိုဖွယ်ကောင်းလှ၍ ဆက်လက်ဖော်ပြ
ဦးအံ့) —

ထိုရဟန်းငယ် အစာဖြတ်၍ အငတ်ခံနေစဉ်ပင် သိရိမာသည်
စုတိပြတ်ကြွ သေလွန်ခဲ့၍ ယာမာနတ်ပြည်ဝယ် သုယာမနတ်မင်း၏
နတ်မိဖုရားကြီး ဖြစ်လေသည်။ ထို့နောက် သိရိမာ၏ဥတုဇရုပ်
ကလာပ်ကို မီးမသင်္ဂြိုဟ်စေပဲသူကောင်ပစ်ရာ သုသာန်၌ ဗိမ္ဗိသာရ
မင်းကြီး(မြတ်စွာဘုရား မိန့်ကြားချက်အရ)တားရှိအပ်သော ဥတုဇ
ရုပ်ကလာပ်ကို ကြည့်ရှုတော်မူရန် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ရဟန်း
အပေါင်းခြံရံလျက် ထိုစိတ္တဇရဟန်းငယ်ကိုလည်း ခေါ်ဆောင်၍
ကြွတော်မူလာ၏။ ထို့အတူ မြို့သုမြို့သား လူအများတို့သည်၎င်း၊
ဗိမ္ဗိသာရမင်းတရားသည်၎င်း လာရောက်ကြလေ၏။

ထိုသုသာန်အရပ်၌ လူအများတို့သည် “အချင်းတို့....ရှေးအခါ
တုန်းကဆိုလျှင် ငွေအသပြာ တထောင့်ရှစ်ကျပ်ဖြင့်လည်း သိရိမာကို
ကြည့်ရှုပျော်ပါးရန် အချိန်အလှည့်ကို ရခဲလှဘိ၏၊ ယခုအခါ ထို
သိရိမာကို ချင်ရွေးဖြင့်လည်း ကြည့်ရှုလိုသူ မရှိတော့ပြီတကား” ဟု
ပြောဆိုကြကုန်၏။

သိရိမာနတ်မိဖုရားသည်လည်း နတ်ရထားအစီးငါရာ ခြံရံအပ်
လျက် ထိုသုသာန်အရပ်သို့ ရောက်ရှိလာလေ၏။ ထိုသုသာန်အရပ်၌
မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် စည်းဝေးမိကြသော လူရဟန်းတို့အား
တရားဟောရန် ဝိဇယသုတ္တန်ကို၎င်း၊ ထိုရဟန်းငယ်အား ဆုံးမ

တော်မူရန် (ရှေးဖော်ပြရာပါ) “ပဿ စိတ္တကတံ ဗိမ္ဗံ” အစရှိသော
ဓမ္မပဒကျမ်းလာ ဤဂါထာကို၎င်း ဟောကြားတော်မူလေ၏။

(ဤအရာ၌ တရားသားပါလှ၍ သူတော်စင် ပရိသတ်တို့
တရားနုလုံးကျင့်သုံးပွားများ အောက်မေ့နိုင်ကြရန် ဝိဇယသုတ္တန်
မြန်မာပြန်ကို ထုတ်ဆောင်ဖော်ပြဦးအံ့) —

ဝိဇယသုတ္တန်မြန်မာပြန်

(၁) စရံ ဝါ ယဒိ ဝါ တိဋ္ဌံ၊
နိဿိန္ဒော ဥဒ ပါ သယံ။
သမိဉ္ဇေတိ ပဿာရေတိ၊
ဧသော ကာယဿ ဣဉ္ဇနာ။

စရံ ဝါ = သွားလည်း သွား၏။ ယဒိ = ထိုမျိုး။
တိဋ္ဌံ ဝါ = ရပ်လည်း ရပ်တည်၏။ နိဿိန္ဒော ဝါ =
ထိုင်လည်း ထိုင်နေ၏။ ဥဒ = ထိုမျိုး။ သယံ ဝါ =
လျောင်းလည်း လျောင်းစက်၏။ သမိဉ္ဇေတိ = ထိုထို
အဆစ်တို့ကို ကွေးလည်း ကွေးညွတ်၏။ ပဿာ-
ရေတိ = ဆန့်လည်း ဆန့်တန်း၏။ ဧသော = ဤ
သွား၊ ရပ်၊ ထိုင်၊ လျောင်း၊ ရွှေ့နှောင်းတက်၊
ဆုတ်၊ ကွေးရပ်၊ ဆန့်တန်းမှု အစုစု အဖုံဖုံ အမှု
အရာ အလုံးစုံသည်။ ကာယဿ = ကိုယ်ခန္ဓာ၏။
ဣဉ္ဇနာ = လှုပ်ရှားမှုသဘာဝတည်း။

(ဤဂါထာဖြင့် ဤဆိုလတ္တံ့သော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဖော်ပြသည်)

ဤခန္ဓာကိုယ်၌အခြားတပါးသောတစုံတယောက်
သော သွားတတ်သူ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၊ ရပ်တတ်သူ
ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၊ (ပ)၊ ဆန့်တတ်သူ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ
ဟူ၍ မရှိ၊ စင်စစ်သော်ကား—

- (က) သွားလို ရပ်လို၊ ထိုင်နေလို၊ အိပ်လို စိတ်ဟုသိ။
- (ခ) စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော၊ ဓာတ်ဝါယော၊ နှံ့နှော့ကိုယ်
ဝယ်ပြည်။
- (ဂ) ဝါယောပြည်သော်၊ ရုပ်သစ်ပေါ်၊ ရုပ်သော်သွား
ပေ၏။
- (ဃ) ပုဂ္ဂိုလ်မသွား၊ ငါမသွား၊ ရုပ်သွားဉာဏ်ဖြင့်သိ။
- (င) ပုဂ္ဂိုလ်မရပ်၊ ငါမရပ်၊ ရုပ်ရပ်ဉာဏ်ဖြင့်သိ။
- (စ) ပုဂ္ဂိုလ်မထိုင်၊ ငါမထိုင်၊ ရုပ်ထိုင်ဉာဏ်ဖြင့်သိ။
- (ဆ) ပုဂ္ဂိုလ်မအိပ်၊ ငါမအိပ်၊ ရုပ်အိပ်ဉာဏ်ဖြင့်သိ။
- (ဇ) ပုဂ္ဂိုလ်မကွေး၊ ငါမကွေး၊ ရုပ်ကွေးဉာဏ်ဖြင့်သိ။
- (ဈ) ပုဂ္ဂိုလ်မဆန့်၊ ငါမဆန့်၊ ရုပ်ဆန့်ဉာဏ်ဖြင့်သိ—

ဟူသောအဘိုင်း (၁) သွားလိုသောစိတ်ဖြစ်လတ်
သော် ထိုစိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော ဝါယောဓာတ်သည်
တကိုယ်သို့၌ ပြန့်ပွားလေသည်။ ထိုသို့ ဝါယောဓာတ်
တကိုယ်သို့၌ ပြန့်ပွားခြင်းကြောင့် ကိုယ်ကဿ၏ သွား
လိုရာအရပ်သို့ ရှေးရှုဆောင်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။ သွား
လိုရာအရပ်တပါးဖက်၌ သွားသောအမှုအရာအား

ဖြင့် ရုပ်ထူးတို့ တင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာကြ၏ဟု ဆိုလိုသည်။ ထိုသို့ ရုပ်အဆက်ဆက်တို့၏ သွားသော အမူအရာဖြင့် ဖြစ်ကြသောကြောင့်ပင် (ဝါ-ဖြစ်ကြသည်ကိုပင်) “သွား၏” ဟူ၍ လောကပညတ် ခေါ်ဆိုအပ်လေသည်။

(၂) ထိုအတူ ရုပ်လိုသောစိတ်ဖြစ်လတ်သော် ထိုစိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော ဝါယောဓာတ်သည် တကိုယ်လုံးသို့ပြန့်နှံ့လေသည်။ ထိုသို့ ဝါယောဓာတ်တကိုယ်လုံး ပြန့်နှံ့ခြင်းကြောင့် ကိုယ်ကာယ၏ မတ်မတ်စိုက်ထောင်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။ အထက် အထက် ဌာနဖြင့် ရုပ်အထူးတို့၏ အဆင့်ဆင့် ဖြစ်ပေါ်ခြင်း ဖြစ်သည်ဟုဆိုလိုသည်။ ထိုသို့ ရုပ်အဆက်ဆက်တို့ အောက်နှင့် အထက် အဆင့်ဆင့် ရပ်သော အမူအရာဖြင့် ဖြစ်ကြလေသောကြောင့်ပင် (ဝါ-ဖြစ်သည်ကိုပင်) “ရပ်၏” ဟူ၍ လောကပညတ် ခေါ်ဆိုအပ်လေသည်။

(၃) ထိုအတူ ထိုင်လိုသောစိတ်ဖြစ်လတ်သော် ထိုစိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော ဝါယောဓာတ်သည် တကိုယ်လုံးသို့ ပြန့်နှံ့လေသည်။ ထိုသို့ ဝါယောဓာတ်တကိုယ်လုံး ပြန့်နှံ့ခြင်းကြောင့် ကိုယ်ကာယ၏ အောက်ပိုင်းက ကွေးသော အမူအရာ အထက်ပိုင်း

က စိုက်ထောင်သော အမှုအရာ ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ အောက်ပိုင်းကိုယ်ကဿက ကွေးသော အမှုအရာ အထက်ပိုင်းကိုယ်ကဿက စိုက်ထောင်သော အမှုအရာဖြင့် ရုပ်အထူးတို့ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ကြသည်ဟု ဆိုလိုသည်။ ထိုသို့ ရုပ်အထူးတို့ ထိုင်သော အမှုအရာဖြင့် ဖြစ်ကြသောကြောင့်ပင် (ဝါ-ဖြစ်ကြသည်ကိုပင်) “ထိုင်၏” ဟူ၍ လောကပညတ် ခေါ်ဆိုအပ်လေသည်။

(၄) ထိုအတူ လျောင်းလို အိပ်လိုသောစိတ် ဖြစ်လတ်သော် ထိုစိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော ဝါယောဓာတ်သည် တကိုယ်လုံးသို့ ပြန့်နှံ့လေသည်။ ထိုသို့ ဝါယောဓာတ်တကိုယ်လုံး ပြန့်နှံ့ခြင်းကြောင့် ကိုယ်ကဿ၏ ဖိလာကန့်လန့်ဆန့်သော အခြင်းအရာ ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ဖိလာကန့်လန့်ဆန့်သော အမှုအရာဖြင့် ရုပ်အထူးတို့ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ကြသည်ဟု ဆိုလိုသည်။ ထိုသို့ ရုပ်အထူးတို့ ဖိလာကန့်လန့်ဆန့်သော အမှုအရာ = လျောင်းအိပ်သောအမှုအရာဖြင့် ဖြစ်ကြသောကြောင့်ပင် (ဝါ - ဖြစ်ကြသည်ကိုပင်) “လျောင်း၏ = အိပ်၏” ဟူ၍ လောကပညတ် ခေါ်ဆိုအပ်လေသည်။

ထိုအတူ “ကွေး၏၊ ဆန့်၏”ဟု ဆိုရာ၌လည်း ကွေ လို၊ ဆန့်လိုသော စိတ်ဖြစ်လတ်သော် ထိုစိတ်ကြောင့် ဖြစ်သော ဝါယောဓာတ်သည် ထိုထို အဆစ်တို့သို့ ပြန့်နှံ့လေသည်။ ထိုသို့ ဝါယောဓာတ် ပြန့်နှံ့ခြင်းကြောင့်အဆစ်တို့၏ ကွေးသောအမူအရာ၊ ဆန့်သောအမူအရာ ဖြစ်ပေါ်လာလေသည်။ ကွေးသော အမူအရာ၊ ဆန့်သောအမူအရာဖြင့် ရုပ်အထူးတို့ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ကြသည်ဟု ဆိုလိုသည်။ ထိုသို့ ရုပ်အထူးတို့ ကွေးသော အမူအရာ၊ ဆန့်သော အမူ အရာနှင့် ဖြစ်ကြသောကြောင့်ပင် (ဝါ-ဖြစ်ကြသည်ကိုပင်) “ကွေး၏၊ ဆန့်၏”ဟူ၍ လောကပညတ်ခေါ်ဆိုအပ်လေသည်။

ထို့ကြောင့် ဖော်ပြရာပါ လောကပညတ် ခေါ်ဆိုအပ်သည့် သွားမှု၊ ရပ်မှု၊ ထိုင်မှု၊ လျောင်းမှု = အိပ်မှု၊ ကွေးမှု၊ ဆန့်မှု အမူအရာအစုစုသည် ဤကိုယ်ခန္ဓာ၏ လှုပ်ရှားမှုသာဖြစ်၏။ = ထိုထိုအမူအရာဖြင့် ရုပ်တရားအထူးတို့ ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်မှုသာ ဖြစ်၏ဟု ဆိုလိုသည်။ ဤခန္ဓာကိုယ်၌ အခြားတပါး တမုတယောက် သွားတတ်၊ ရပ်တတ်၊ ထိုင်တတ်၊ လျောင်းတတ် = အိပ်တတ်၊ ကွေးတတ်၊ ဆန့်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ အတ္တဇီဝ ဟူ၍ မရှိ၊ ဤကိုယ်ခန္ဓာသည် တမုတယောက် သွားတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ

ရပ်တတ်သော၊ ထိုင်တတ်သော၊ လျောင်းတတ် =
အိပ်တတ်သော၊ ကွေးငဲ့တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ၊
ဆန့်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ အတ္တဇီဝမှ ဆိတ်
သုဉ်း၏။ စင်စစ်သော်ကား—

စိတ္တနာနတ္တမာဂဗ္ဗ၊
နာနတ္တံ ဟောတိ ဝါယုနော။
ဝါယုနာနတ္တတော နာနာ၊
ဟောတိ ကာယဿ ဣဉ္ဇနာ။

စိတ်ထူးခြာမှုကို အစွဲပြု၍ ဝါယောဓာတ်၏
ထူးခြားမှုသည် ဖြစ်၏။ ဝါယောဓာတ် ထူးခြားမှု
ကြောင့် ဤကိုယ်ခန္ဓာ၏ လှုပ်ရှားမှု အထူးထူး
အထွေထွေ ဖြစ်ပေါ်လေသည်။ ။ဤကာ။ ဤ
ဂါထာ၌ ပရမတ္ထသဘော အနက်အဓိပ္ပါယ်တည်း။

ဤသို့လျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်ဤပဌမဂါထာ
ဖြင့် အနိစ္စလက္ခဏာ၊ ဒုက္ခလက္ခဏာ၊ အနတ္တ-
လက္ခဏာ = သုံးပါးကို ထင်ရှားပြတော်မူ၏၊ ပြတော်
မူပုံမှာ—

သွား၊ ရပ်၊ ထိုင်၊ လျောင်း = ဣရိယာပုထ် လေးပါး
တို့အနက် တခုသော ဣရိယာပုထ်၌ ကြာမြင့်စွာ
နေသဖြင့် ကိုယ်ဆင်းရဲနာကျင်မှုသည် ဖြစ်ပေါ်လာ
၏။ ထို ကိုယ်ဆင်းရဲနာကျင်မှုကို ငယ်မျှောက်ရန်

အခြား ဣရိယာပုထ်တပါးသို့ ပြောင်းလဲမှုကို ပြုရ
တော့၏။ (ကိုယ်ဆင်းရဲ နာကျင်မှု = ဒုက္ခသဘော
လက္ခဏာကို ဣရိယာပုထ်ဖြင့် ဖုံးထားအပ်လေ
သည်။ ဝါ-ဒုက္ခသဘောလက္ခဏာ မပေါ်နိုင်အောင်
အခြား ဣရိယာပုထ် တပါးတပါးဖြင့် ပြောင်းလဲ
ဖုံးအုပ်၍ ထားလေသည်။ ထို့ကြောင့် “ဒုက္ခလက္ခဏာကို
ဣရိယာပုထ် ဖုံးအုပ်သည်”ဟု ပညာရှိတို့ မိန့်ဆိုတော်
မူကြသည်။)။ သို့ရကား “စရံ ဝါ ယဒိ ဝါ တိဋ္ဌံ”
စသော ဂါထာသုံးပိုဒ်ဖြင့် ဣရိယာပုထ် တမျိုးတမျိုး
ပြောင်းလဲဖုံးအုပ်၍ ထားအပ်သော ဒုက္ခလက္ခဏာကို
ပြတော်မူ၏။ (ကိုယ်ဆင်းရဲသောကြောင့် ဣရိယာ
ပုထ် အမျိုးမျိုးပြောင်းလဲရသည်။ သို့ရကား ဣရိယာ
ပုထ်အမျိုးမျိုး ပြောင်းလဲရမှုတည်းဟူသော အကျိုး
ကို ဖော်ပြသဖြင့် အကြောင်းဖြစ်သည့် ကိုယ်ဆင်းရဲ
မှု = ဒုက္ခလက္ခဏာကို သိရလေသည်။)။

ထို့အတူ သွားသောအခါ၌ ရပ်ခြင်း စသည်ကို
မရှိသောကြောင့် “ဧသော ကာယဿ ဣဉ္ဇနာ = ဤ
သွား၊ ရပ်၊ ထိုင်၊ လျောင်း၊ ရွှေ့၊ နေင်း-တက်၊
ဆုတ်၊ ကွေးရပ်၊ ဆန့်တန်းမှု အစုစု အဖုံဖုံ အမူဒေရာ
အလုံးစုံသည် ကိုယ်ခန္ဓာ၏ လှုပ်ရှားမှုသဘာဝတည်း”
ဟု ဟောတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်

သန္တတိဖြင့် ဖုံးလွှမ်းအပ်သော အနိစ္စလက္ခဏာကို ပြတော်မူ၏။

ထင်ရှားစေဦးအံ့ - ရုပ်နာမ်တရားတို့၏အဆက် မပြတ် ဖြစ်ပွားနေမှုကို သန္တတိဟူ၍ ခေါ်ဆိုသည်။ ယင်းသို့ ရုပ်နာမ်တို့၏ အဆက်မပြတ် ဖြစ်ပွားနေမှု = သန္တတိကြောင့် ထိုရုပ်နာမ်တရားတို့၏ သုခဏ နှင့်သူ ချုပ်ပျောက်ပျက်ဆုံး၍ သွားမှုတည်းဟူသော = အနိစ္စလက္ခဏာကို မမြင်ရခြင်းဖြစ်သည်။ ထို အကြောင်းကို အစွဲပြု၍ “အနိစ္စလက္ခဏာကို သန္တတိ ဖုံးအုပ်ထားသည်”ဟု ပညာရှိတို့ မိန့်ဆိုတော်မူကြ သည်။ “ဧသော ကာယဿ ဣဉ္ဇနာ = ဤ သွား၊ ရုပ်၊ ထိုင်၊ လျောင်း၊ ရှေ့၊ နှောင်း တက်၊ ဆုတ်၊ ကွေးရုပ်၊ ဆန့်တန်းမှု အစုစု အဖုံဖုံ အမူအရာ အလုံးစုံသည် ကိုယ်ခန္ဓာ၏ လှုပ်ရှားမှုသာတည်း”ဟု ဟောတော် မူလိုက်ခြင်းဖြင့်—

“ဣရိယာပုထ် အမူအရာ တခုတခု၌ သဘော တူသော နာမ်ရုပ် တစုတစုတို့ အဆက်မပြတ် ဖြစ်ပေါ်နေကြသည်။ ဣရိယာပုထ်တပါး အမူအရာ တပါး ပြောင်းလဲသွားသောအခါ ထို နာမ်ရုပ် တရားတို့သည် အစုလိုက် အစုလိုက်ပင် ပြောင်းလဲ၍ သွားကြသည် = ချုပ်ပျောက်၍ သွားကြသည်” — ဟူသော အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေတော်မူ၏။

ထို့ကြောင့် ထိုနောက်ဆုံး စတုတ္ထပိုဒ်ဖြင့် သန္တတိဖြင့် ဖုံလွှမ်းထားသည့် အနိစ္စလက္ခဏာကို မြတ်စွာဘုရား ထင်ရှားပြတော်မူသည်ဟု အဓိပ္ပါယ်ကို သိရလေသည်။

ရှေး၌ ဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း ပရမတ္ထ သဘာဝ စင်စစ်အားဖြင့် သွားလို၊ ရပ်လို၊ ထိုင်လို၊ လျောင်းလိုသောစိတ်ကြောင့် စိတ္တဇဝါယောဓာတ်ဖြစ်သည်။ ထိုဝါယောဓာတ် တကိုယ်လုံး ပြန့်နှံ့သောကြောင့် သွားသောအမူအရာ၊ ရပ်သောအမူအရာ၊ ထိုင်သော အမူအရာ၊ လျောင်းသော အမူအရာဖြင့် ရုပ်အထူးတို့ ဖြစ်ကြသည်။ ထိုသို့ ဖြစ်ကြသည်ကိုပင် လောကပညတ်အားဖြင့် သွားသည်၊ ရပ်သည်၊ ထိုင်သည်၊ လျောင်းသည်၊ ရှေ့သို့တက်သည်၊ နောက်သို့ဆုတ်သည်၊ ကွေးသည်၊ ဆန့်သည် ဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်လေသည်။ ပရမတ္ထအားဖြင့်ကား ထိုထိုအကြောင်း စုပေါင်းညီညွတ်သဖြင့် ရုပ်အထူးတို့ ဖြစ်ကြခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ ရုပ်နာမ်နှစ်ဖြာ ကိုယ်ခန္ဓာ၏ ဆိုင်ရာအကြောင်း စုပေါင်းညီညွတ်သဖြင့် ထို ရှိ သွားခြင်း၊ ရပ်ခြင်း-စသော အမူအရာအားဖြင့် ရုပ်အထူးတို့၏ ဖြစ်ကြခြင်းသာဟု ဆိုလိုသည်။ ဤအချက်ကို လေးနက်စွာ မသိသောကြောင့် အတ္တဝါဒသမားတို့က “အတ္တလိပ်ပြာသည်ပင် သွား၏၊

ရပ်၏၊ ထိုင်၏၊ လျောင်း၏” ဟု ပြောဆိုကြလေသည်။ ထိုသူတို့အလိုအားဖြင့် “အတ္တလိပ်ပြာ၏ သွားမှု၊ ရပ်မှု၊ ထိုင်မှု၊ လျောင်းမှု” ဟု ဆိုကြသည်။ ထိုကို မြတ်စွာဘုရားရှင်က “အတ္တလိပ်ပြာ၏ သွားမှု၊ ရပ်မှု၊ ထိုင်မှု၊ လျောင်းမှု မဟုတ်၊ ဧသကာယဿ ဣဉ္ဇနာ = ဤ အပြုအမူအလုံးစုံသည် ကိုယ်ခန္ဓာ၏ လှုပ်ရှားမှု ထိုထိုအကြောင်း စုပေါင်း ညီညွတ်သဖြင့် ထိုထို အမူအရာအားဖြင့် ရုပ်အထူးတို့၏ ထင်ရှားဖြစ်ပွားခြင်း မျှသာ ဖြစ်သည်” ဟု ဟောတော်မူသည်။

ထို့ကြောင့် - ရုပ်သွား၊ ရုပ်ရပ်၊ ရုပ်ထိုင်၊ ရုပ်အိပ် ဟု ဆိုရာ၌ လည်း (ရုပ်တရားသည် ဖြစ်ပြီးလျှင် ပျက်သော သဘောသာ ရှိ၏) အမှန်စင်စစ် သွားသော အခြင်းအရာ၊ ရပ်သောအခြင်းအရာ၊ ထိုင်သော အခြင်းအရာ၊ အိပ်သောအခြင်းအရာ ထူးတို့ဖြင့် (ပရမတ္ထသဘော) ရုပ်တရားတို့ ဖြစ်ခြင်းကိုသာ ဆိုလိုသည်။ ။

(ပညာမျက်စိဖြင့်သာ သိမြင်နိုင်ရာ၏)။

သန လေးပါး

ဤအရာ၌ (၁) သန္တတိသန (၂) သမူဟသန (၃) ကိစ္စသန (၄) အာရမ္မဏသန ဟူ၍ သန လေးပါးရှိသည်။

(၁) ထိုလေးပါးတို့တွင် ရွှေ့နောက်ဖြစ်သော ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ အခြားမရှိ အကြားမထင်သော အားဖြင့် တရားလုံး တခုတည်းကဲ့သို့ ထင်မှတ်ယူ ရအောင် ဖြစ်ပွားခြင်း စုလျက် တွဲလျက် ခဲလျက် ဖြစ်ပွားခြင်းသည် သန္တတိဿနမည်၏။

ဤ၌ “အခြားမရှိသောအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်း” ဟု သည်မှာ ရွှေ့တရား၏ ဘင်ခဏနှင့် ပြိုင်လျက် နောက်တရားကဖြစ်ခြင်း (တနည်း) ရွှေ့တရား ချုပ်သည်၏ အခြားမဲ့မှာပင် နောက်တရားက ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ ၎င်းကို(ပုရိမပစ္ဆိမာနံ နိရန္တရတာ = ရွှေ့တရား နောက်တရားတို့၏ အကြားမရှိ ဖြစ်သည်၏အဖြစ်) ဟူ၍ ဋီကာဆရာကြီး များ ခေါ်ဆို အသံ ပြုတော်မူကြသည်။ ယင်းကဲ့သို့ အခြားမရှိ အကြားမထင်အောင် ဖြစ်ပွားခြင်းဖြင့် အဖြစ်တရားဖက်သို့ အခြားမရှိကာ ဖုံးလွှမ်းအပ်သကဲ့သို့ ဖြစ်၍ အပျက်တရားဖက်သို့ မထင်ရှားသောကြောင့် “ယခုတွေ့မြင်ရသော တရားသည် ယခင်တွေ့မြင်ရသောတရားပင်တည်း” ဟု မှတ်ယူသော အနေဖြင့် လူများအပေါင်းတို့ ဖောက်ပြန်ထွေပြား အထင်မှား အမှတ်မှားကြရလေသည်။ ဤသဘောကို “ထင်းဗီးစတခုကို ကိုင်၍ ငွေရမ်းလျှင် ဗီးဝိုင်းကြီးဟု

ထင်ရမှု”က သက်သေခံလျက်ရှိသည်။ (ဤကား သန္တတိဃနတည်း)။

(၂) ဖဿ-အစရှိသော နာမ်တရား၊ ပထဝီ-အစရှိသော ရုပ်တရားတို့၏ ထိုထို နာမ်ကလာပ် ရုပ်ကလာပ်တို့၌ တပေါင်းတည်း တစုတည်းအနေ ဖြင့် ပရမတ္ထတရားသား တစုတည်းကဲ့သို့ ထင်မှတ် ရအောင် စုလျက် တွဲလျက် ခဲလျက် ဖြစ်ပွားခြင်းသည် သမူဟဃနမည်၏။

နာမ်တရား ရုပ်တရားတို့သည် ဖြစ်ပွားကြသော အခါ တရားလုံး(သဘာဝသတ္တိ) တစုတည်းသာ ဖြစ်ကြသည် မဟုတ်၊ နာမ်တရားဖက် ကလည်း အနည်းဆုံး ရှစ်မျိုး(စက္ခုဝိညာဏ်နှင့် သဗ္ဗစိတ္တ-သာဓာရဏ စေတသိက်ခုနစ်ပါးကို ဆိုလိုသည်)၊ ရုပ်တရားဖက်ကလည်း အနည်းဆုံး ရှစ်မျိုးပင် (အဋ္ဌကလာပ်ရုပ်ကို ရည်ညွှန်းသည်) ဖြစ်ပွားကြ သည်။ ယင်းကဲ့သို့ အနည်းဆုံး သဘာဝသတ္တိ ရှစ် မျိုးတို့ သဘာဝသတ္တိတမျိုးတည်းဟု ထင်မှတ်ယူရ အောင် စုလျက် ပေါင်းလျက် တွဲလျက် ခဲလျက်ဖြစ်ပွား ခြင်းကို သမူဟဃနခေါ်သည်ဟု ဆိုလိုသည်။ (ဤ ကား သမူဟဃနတည်း)။

(၃) နာမ်ကလာပ်တခုတခု၊ ရုပ်ကလာပ်တခုတခု၌ ပါရှိကြသည့် နာမ်တရား ရုပ်တရား အသီးသီးတို့သည် ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ မိမိ မိမိတို့၏ကိစ္စအလုပ်တို့ကို ပြုလုပ်ပြီးပြေစေကြလျက် ဖြစ်ပွားကြလေသည်။ ထိုသို့ ဖြစ်ပွားကြရာ၌ (အဘိဓမ္မာ ဉာဏ်ပညာမျက်စိ မရှိသောသူတို့အဖို့မှာ) ဤကား ဖဿ၏အလုပ်ကိစ္စ၊ ဤကား ဝေဒနာ၏အလုပ်ကိစ္စ၊ ဤကား သညာ၏အလုပ်ကိစ္စ-စသည်ဖြင့်၎င်း၊ ဤကား ပထဝီ၏ကိစ္စ၊ ဤကား အာပေါ၏ကိစ္စ၊ ဤကား ဝါယော၏ကိစ္စ၊ ဤကား တေဇော၏ကိစ္စ-စသည်ဖြင့်၎င်း အလုပ်ကိစ္စအထူးကို သိဖို့ရန် ခဲယဉ်းလှကုန်၏။ ယင်းသို့ နာမ်တရား ရုပ်တရားတို့၏ မိမိ မိမိတို့၏ဆိုင်ရာ ကိစ္စအထူးကို သိနိုင်ခဲသောအနေဖြင့် တရာလုံး တခုတည်းဟု ထင်မှတ်ရအောင် စုလျက် တွဲလျက် ခဲလျက်ဖြစ်ပွားမှုကို ကိစ္စဃနခေါ်သည်။ (ဤကား ကိစ္စဃနတည်း)။

(၄) နာမ်ကလာပ် တခု တခု၌ ပါရှိသော ထိုထို နာမ်တရားတို့၏ အာရုံတခုကို စု၍ ပေါင်း၍ အာရုံပြုသောအနေဖြင့်၎င်း၊ ရုပ်ကလာပ်တခုတခု၌ ပါရှိသော ထိုထိုရုပ်တရားတို့၏ အာရုံတခုတည်း အနေဖြင့်၎င်း ပရမတ္ထတရားသား (သဘာဝသတ္တိ) တခုတည်းဟု ထင်မှတ်ရအောင် စုလျက် တွဲလျက်

ခဲလျက်ဖြစ်ပွားခြင်းကို အာရမ္မဏဃန ခေါ်သည်။
(ဤကား အာရမ္မဏဃနတည်း)။

အချုပ်အားဖြင့်အကြောင်းပစ္စည်းတရား အကျိုး
ပစ္စယုပ္ပန်တရားအနေဖြင့် ဖြစ်ပွားကြသည့် များစွာ
သောရုပ်နာမ်တရားတို့၏ ကာလအားဖြင့်၊ သဘာဝ
အားဖြင့်၊ ကိစ္စအားဖြင့်၊ အာရုံသဘောအားဖြင့်
အထူးအပြားကို သိနိုင်ခဲ့သောအနေအားဖြင့် တရား
လုံး တရားသား တခုတည်းကဲ့သို့ ထင်မှတ်ယူရ
အောင် ဖြစ်ပွားခြင်းကို အစဉ်အတိုင်း သန္တတိဃန၊
သမူဟဃန၊ ကိစ္စဃန၊ အာရမ္မဏဃနဟူ၍ ခေါ်ဆို
အပ်လေသည်။ ။(ဤ ဃနလေးပါးအကြောင်းကို
ဓမ္မသင်္ဂဏီ မူလဋီကာ စာမျက်နှာ ၆၀-နှင့် ဓမ္မ-
သင်္ဂဏီအနုဋီကာ စာမျက်နှာ ၆၆-တို့မှ ထုတ်နုတ်
ဖော်ပြအပ်သည်)။

“ဇရုပ်စေ့၌၊ စိတ်တွေ့သပ်သပ်၊ အစပ်ကိုတည့်၊
ရှုမျှော်ကြည့်သို့၊ သတ္တိကိုမျှ၊ ရှုကြည့်ရ၊ ပရမတ္ထမှာ”....

ဟူသောအတိုင်း ထိုထိုနာမ်ရုပ်တရားတို့၏ သဘာဝ
သတ္တိကို ဉာဏ်မျက်စိဖြင့် ရှုကြည့်နိုင်မှ ပရမတ္ထသို့
အမြင်ဆိုက်ရောက်သည်။ ပရမတ္ထသို့ အသိဉာဏ်
အမြင်ဆိုက်ရောက်မှ ဃနပြုသည်။ ဃနပြုမှ အနတ္တ
အသိဉာဏ်ကို ရနိုင်သည်။ သဘာဝသတ္တိကို ဉာဏ်

မျက်စိဖြင့် မရူကြည့်က ပရမတ္ထသို့ အမြင်မဆိုက်၊
ပရမတ္ထသို့ အသိဉာဏ်အမြင် မဆိုက်လျှင် သနမပြု၊
သနမပြုလျှင် အနတ္တအသိဉာဏ်ကို မရနိုင်၊ ထို့
ကြောင့် “အနတ္တလက္ခဏာကို သနဖုံးသည်” ဟု ပညာ
ရှိတို့ မိန့်ဆိုတော်မူကြလေသည်။

ဤပဌမဂါထာ၌ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် စတုတ္ထ
ပါဒ “သော ကဿဿ ဣဇ္ဇနာ = ဤအပြုအမူ
အလုံးစုံသည် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ အတ္တလိပ်ပြာ၏ အပြု
အမူမဟုတ်၊ စင်စစ်သော်ကား ထိုထိုရုပ်နာမ်တရား
အစု၏ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ မိမိ မိမိတို့၏ အလုပ်ကိစ္စကို
ပြုလုပ်ပြီးပြေစေသောအားဖြင့် ဖြစ်ပွားမှု=လုပ်ရှား
မှုသာတည်း” ဟု ဟောတော်မူလိုက်သဖြင့် သနဖြင့်
ဖုံးလွှမ်းအပ်သော အနတ္တလက္ခဏာ သဘောကို
ပြတော်မူ၏။ (ဤအရာစုကား နက်နဲဘိတောက်၊
သာမန်ဉာဏ်မျက်စိဖြင့် မသိနိုင်ချေ)။

ပဌမဂါထာ ပြီး၏။

ဤသို့လျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် လက္ခဏာရေး
သုံးပါးကို ပြတော်မူသောအားဖြင့် နိစ္စသဘော၊ သုခ
သဘော၊ အတ္တသဘောမှ ဆိတ်သုဉ်းသည့် သုညတ
ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဟောတော်မူပြီးလျှင် တဖန် သဝိညာ-
ဏကအသုဘ=သက်ရှိအသုဘ၊ အဝိညာဏကအသုဘ

= သက်မဲ့အသုဘ နှစ်ပါးကို ပြအံ့သောငှါ နောက်
ဂါထာများကို ဆက်၍ ဟောကြားတော်မူလေသည်—

(၂) အဋ္ဌိနဟာရသံယုတ္တော၊
တစမံသာဝလေပနော။
ဆဝိယာ ကာယော ပဋိစ္ဆန္ဓော၊
ယထာဘူတံ န ဒိဿတိ။

ကာယော = သဝိညာဏကခေါ်ဆို ဤ ခန္ဓာ
ကိုယ်သည်။ အဋ္ဌိနဟာရသံယုတ္တော = (သုံးရာ
သော) အရိုး၊ အရိုးကို ဖွဲ့သည် (ကိုးရာသော)
အကြော၊ အရသာကိုဆောင်သည့် (ခုနစ်ထောင်
သော) အကြောတို့နှင့် ဖွဲ့ယှက် ရစ်ပတ် စပ်ယှဉ်
သည်ဖြစ်၍။ တစမံသာဝလေပနော = အဆင်း
ဖွေးဖြူ ထူသောအတွင်းရေ၊ ကိုးရာသောသားတစ်
တို့ဖြင့် လိမ်းကျံအပ်သည်ဖြစ်၍။ (ပရမဒုဂ္ဂန္ဓဇေဂုစ္ဆ-
ပဋိကူလော = အလွန်ပင် ရနံ့ပုပ်လှောင်း စက်ဆုပ်
ဖွယ် ရှံရှာဖွယ်ကောင်းလှ၏)။ ကာယော = သဝိ-
ညာဏကခေါ်ဆို ဤခန္ဓာကိုယ်ကို။ ဆဝိယာ =
အဆင်းထူးထွေ အပေါ်ရေ (= အရေပါး) ဖြင့်။
ပဋိစ္ဆန္ဓော = အိမ်နံရံကို အညှိစသည် ဆိုးရည်
သုတ်မွန်း ပုံနှုန်းနှုန်းလျှင် ဖုံးလွှမ်း ခြယ်လှယ်အပ်
သည်ဖြစ်၍။ ယထာဘူတံ = ဟုတ်မှန်လှစွာ အသုဘ

အခြင်းအရာကို။ န ဒိဿတိ=ပညာအန္တ လူ့ဗာလ
တို့ လုံးဝမထင် မမြင်ကြရချေ။

(ဤကိုယ်၏ သဘောကား—အိမ်၌ ထုပ်, လျှောက်, ဒိုင်း,
မြား, အမာခံများကို မရွှေရှားအောင် ကြိမ်နွယ်ဖြင့် တုပ်နှောင်
ဖွဲ့ချည်အပ်သကဲ့သို့ အမာခံဖြစ်သော အရိုးပေါင်း သုံးရာ
ခြောက်ဆယ်တို့ကို မရွှေမရှား တည်ရှိအောင် ကြိမ်နွယ်နှင့်
တူသော အကြောပေါင်း ကိုးရာတို့ဖြင့် ဖွဲ့ယှက်တုပ်နှောင်၍
ထားအပ်လေသည်။ ထို၏အပေါ်မှ ဘိတ္တိခေါ်သော မျက်ကွက်
နံရံကို နွားချေး မြေညက်စိုင်းတို့ဖြင့် မှမ်းမံလိမ်းကုံးအပ်သကဲ့သို့
အသားတစ် အသားစိုင်းပေါင်း ကိုးရာတို့ဖြင့် လိမ်းကုံးမှမ်းမံ
အပ်လေသည်။ ထို၏ အထက်မှ တဖန် အက်တေအချောကိုင်
သကဲ့သို့ အရေထူဖြင့် ရစ်ပတ်ဖွဲ့ယှက်၍ ထားအပ်လေသည်။
ဖော်ပြရာပါ အရိုး, အကြော, အသားတစ်, အရေထူများကား
ပင်ကိုယ်သဘာဝအားဖြင့် ရနံ့ပုပ်လှောင်း စက်ဆုပ်ဖွယ် ငှိုရှာ
ဖွယ်ကောင်းလှ၏။ သို့သော် အိမ်နံရံကို ကြည့်ရှု၍ တင့်တယ်
အောင် အညို့, အဝါ, အစိမ်း, အနီ စသော ဆေးအမျိုးမျိုး
တို့ဖြင့် အသွေးအမျိုးမျိုးဖြစ်ရန် ခြယ်လှယ်ဖုံးအုပ်ထားသကဲ့သို့
ထို အရိုး, အကြော, အသားတစ်, အရေထူတို့ကို ဆိုးဆေးနှင့်
တူသည့် အညို့, အရွှေ, အနီ, အဖြူ အဆင်းအမျိုးမျိုးရှိသော
ယင်ကောင်၏ တောင်ပံအလား(တကိုယ်လုံးကို ချဲ့၍ လုံးလိုက်
လျှင် ဇီးစေ့ခန့်မျှသာ ပမာဏရှိသည့်) သိမ်မွေ့လှစွာသော
အပေါ်ရံ အရေပါးက ဖုံးအုပ်၍ ထားအပ်သောကြောင့် ပညာ
မျက်စိ မရှိသူတို့သည် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ အသုဘ အခြင်းအရာကို
မမြင်ကြရချေဟု ဆိုလိုသည်။)

ယင်းသို့ အရေပါးတည်းဟူသော ဆိုးရေတပ်စွန်း
အပ်သည့် အရေထူဖြင့် ရစ်ပတ်ဖွဲ့ယှက်၍ ထားအပ်
သောကြောင့် လူအပေါင်းအား မထင်ရှားသည့် အလွန်
လျှင် မစင်ကြယ်၊ ရနံ့မကောင်း၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်၊ ရံ့ရှာဖွယ်
ကောင်းသည့် အထူးထူးသော အတွင်း အသုဘ
ကောဠာသင်္ကေတကို ပညာမျက်စိဖြင့် ထိုးဖောက်၍ ဤသို့
မြင်အောင် ကြည့်ရှုရမည်ဟု ပြတော်မူလိုသဖြင့် ဤ
ဂါယာတို့ကို ဆက်၍ ဟောတော်မူအပ်လေသည်—

(၃) အန္တပူရော ဥဒရပူရော၊
ယကနပေဋဿ ဝတ္ထိနော။
ဟဒယဿ ပပ္ဖါသဿ၊
ဝက္ကဿ ဝိဟကဿ စ။

(၄) သိဃံကိကာယ ခေဋဿ၊
သေဒဿ စ မေဒဿ စ။
လောဟိတဿ လသိကာယ၊
ဝိတ္တဿ စ ဝသာယ စ။

(အယံ ကာယော = သဝိညာဏက ခေါ်ဆို ဤ
ခန္ဓာကိုယ်သည်။ န စန္ဒနာဒိပူရော = စန္ဒကူးနံသာ
စသည်တို့ဖြင့် ပြည့်သည်မဟုတ်။ အထ ခေါ် =
အဟုတ်သော်ကား)။ အယံ ကာယော = သဝိညာ
ဏက ခေါ်ဆို ဤခန္ဓာကိုယ်သည်။ အန္တပူရော =

အူမဖြင့် ပြည့်၏။ (ဝါ-အန္တပူရော = ယောက်ျား
ဒွတ္တိံး မိန်းမ ဌာဝီ အတောင်ရှည်သား ဖြူသည်
အဆင်း ကတေအင်းသို့ သွေးကျင်းမှာခွေ ခေါင်း
ပြတ်မြွေလို လည်မျိုဝစ္စ ပဒေသဝယ် နှစ်ဆယ်တတွန့်
လိမ်တွန့်ရစ်နေ အူမခွေဖြင့် ပြည့်၏။ ။ဝါ-ပေါက်
သည့် နောက်အနက်ကား မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမ ဆရာ
တော်ဘုရားကြီး၏ အနက်များဖြစ်သည်၊ နေဝက်၌
လည်း ဤနည်းအတူပင်)။

ဥဒရပူရော = အစာသစ်ဖြင့်ပြည့်၏။ (ဝါ-ဥဒရ
ပူရော = စားသည့်အစာ သွင်လျာရူပ အူမထက်များ
ဆန့်ထုပ်လားသို့ ပ-ကား သန့်ရှင်း တွင်း-ဝိနွဲ့ခွံ
ရုံဖွယ်ဘိခြင်း တစ်တွင်းနှယ် သုံးဆယ်နှစ်မျိုး ပိုးတို့
နေရာ အူထုံးမှာဝယ် လျှာရည်တံထွေး သွားမြှေး
အာစေး ထိုထိုကြေးကို သိမ်းထွေးပေါင်းစု ထောင်း
ထုဝါးချေ မျိုလေဆင်းသက် ဓာတ်ဗီးချက်၍ ပရ-
ပွက်အူ ကျိုက်ကျိုက်ဆူပူ အမြှုပ်ထကာ ပိုးစာ၊
လောင်မီး၊ ကျင်ကြီး၊ ကျင်ငယ်၊ တသွယ်သွေးသား
ငါးပါး ကွဲလျက် ခွေးစားခွက်ဝယ် ထွေးဟက်
စွန့်လတ် ခွေးအန်ဖတ်တရှိ အစာသစ်ဖြင့် ပြည့်၏)။

ယကနပေဠဿ = အသည်းစိုင့်ဖြင့်။ ပူရော =
ပြည့်၏။ (ဝါ-ယကနပေဠဿ = ကုမုဒြာ ကြာချပ်
ကျောက်နှယ် စဉ်းငယ်နီလျက် ကသစ်ရွက်သဏ္ဌာန်

ဉာဏ်မဲ့ကြီးကြီး တခုတည်းသာ ပညာရှိဝယ် နှစ်၊
သုံး ငယ်လတ် ထနုပ္ပန္နရေ ညာမှာနေသော
အသည်းစိုင်းဖြင့်။ ပူရော = ပြည့်၏။

ဝတ္ထိနော = ကျင်ငယ်ဖြင့်။ ပူရော = ပြည့်၏။
(ဝါ-ဝတ္ထိနော = ဝဲပြာရည်ဆင်း ဆီးစတွင်းဝယ်
သက်ဆင်းကိုယ်မှ မရဝင်ပေါက် ထွက်ပေါက်သာ
ထင် စိမ့်၍ဝင်သော ကျင်ငယ်အစုဖြင့်။ ပူရော =
ရုံဖွယ်လိလီ ပြည့်၍နေ၏။)

ဟဒယဿ = နှလုံးသားဖြင့်။ ပူရော = ပြည့်၏။
(ဝါ-ဟဒယဿ = ဆင် ရှက်ပဒုံ ကျောပြင်ပုံတည်း
ကြာဝံအောက်ရှု ဉာဏ်ရှိသူဝယ် စဉ်းငယ်ပွင့်တုံ၊
စုဝံမန္တ အပသန့်ရှင်း တွင်းသပွတ်အူ နှစ်သူဓာတ်မှ
နိသည်ရာဂ၊ ဒေါသမည်းငြား၊ သားဆေးရည်မောဟ၊
တက္ကပဲရည်၊ ဝါသည်သဒ္ဓါ၊ ပညာပိုးပြက် ဇောတပြက်သွင်
ဖြူစင်လွန်ကဲ လက်ဆွဲခွဲမျှ လောဟိတသည် ပုန္နာဂဋ္ဌိ
တွင်းမှာရှိလတ် သားမြတ်လယ်ဗွေ ရင်မှာနေသော
နှလုံးသားဖြင့်။ ပူရော = ရုံဖွယ်လိလီ ပြည့်၍နေ၏။)

ပပ္ဖါသဿ = အဆုတ်အစုဖြင့်။ ပူရော = ပြည့်၏။
(ဝါ-ပပ္ဖါသဿ = ရှမ်းမှည့်သဖန်း နီမြန်းဆင်းဟန်
သဏ္ဌာန်စုတ်ပဲ့ မှိုယှက်ကွဲနှုန်း သည်းနှလုံးကို အုပ်ဖုံး
တွဲရရှိ အစာနဲက ထန်ကဲတေဇာ ပူလောင်လာ၍

ဩဇာမကပ် နွားဝါးဖတ်နှယ် သုံးဆယ်နှင့်နှစ်
အသားတစ်ဟူသော အဆုပ်အစုဖြင့်။ ပူရော =
ရုံဖွယ်လိလိ ပြည့်၍နေ၏။)

ဝက္ကဿ = အညှိနှစ်ခုဖြင့်။ ပူရော = ပြည့်၏။
(ဝါ-ဝက္ကဿ = ကသစ်စေ့နှယ် စဉ်းငယ်နီမှု တနှစ်၊
တညွှာ နှစ်မြွှာသရက် လည်မှသက်သည့် တချက်
နှစ်ခု ကြောဖွဲ့ပြုလျက် ဝတ္ထုပတ်လည် ရံ၍တည်
သော အညှိနှစ်ခုဖြင့်။ ပူရော = ရုံဖွယ်လိလိ ပြည့်၍
နေ၏။)

ဝိဟကဿ စ = အဖျဉ်းဖြင့်လည်း။ ပူရော =
ပြည့်၏။ (ဝါ-ဝိဟကဿ စ = ကြောင်ပန်းပွင့်သွင်
ညှိရောင်ထင်သော သတ္တင်္ဂလာ နွားရှာပုံတု ဝတ္ထု
ဝဲဖက် သရက်ရွက်ဝမ်းလျှာ ဘေသညာတိုင်သော
အဖျဉ်းအစုဖြင့်လည်း။ ပူရော = ရုံဖွယ်လိလိ ပြည့်၍
နေ၏။) (၃)

အယံ ကာယော = သဝိညာဏကခေါ်ဆို ဤ
ခန္ဓာကိုယ်သည်။ သိဃံဇာဏိကာယ = နှစ်အစုဖြင့်။
ပူရော = ပြည့်၏။ (ဝါ-သိဃံဇာဏိကာယ = ငိုယို
သောက်စား ဓာတ်ချောက်ချား၍ ဖောက်ထား
သိမ်းအုပ် ကြာရွက်ထုပ်မှ နိဓိမ်းကျသို့ နုလှထန်းဆန်
ဆင်းဟန်မယုတ် သလိပ်ပုပ်အဖြစ် စင်စစ်ဖြစ်မြောက်

ဦးနှောက်ရည်လျှင်း ဦးခေါင်းတွင်းမှ သက်ဆင်း
အာစောက် အထက်ပေါက်ဖြင့် လျှောလျှောက်နှာမှ
တည်ယိုစုသော နှပ်အစုဖြင့်။ ပူရော = ရွံ့ဖွယ်လိလိ
ပြည့်၍နေ၏။

ခေဋ္ဌဿ = တံထွေးဖြင့်။ ပူရော = ပြည့်၏။ (ဝါ-
ခေဋ္ဌဿ = ချဉ်, ငန့်, စပ်, ခါး မြင်, စား, ကြိမ် စိစိ
စက်ဆုပ် နှလုံးလှုပ်၍ ရေမြှုပ်မယွင်း ပါးမှဆင်းလျက်
လျှာရင်းပြစ်ချွဲ လျှားဖျားကျသည် လျှာ၌တည်သော
တံထွေးဖြင့်။ ပူရော = ရွံ့ဖွယ်လိလိ ပြည့်၍နေ၏။)

သေဒဿ စ = ချွေဖြင့်လည်း။ ပူရော = ပြည့်၏။
(ဝါ-သေဒဿ စ = ဓာတ်ဝိဇရီ ပူမညီ၍ နှမ်းဆီ
အဆင်း ဆံမွေးတွင်းမှ သက်ဆင်းယိုကျသော
ချွေဖြင့်လည်း။ ပူရော = ရွံ့ဖွယ်လိလိ ပြည့်၍နေ၏။)

မေဒဿ စ = အဆီခဲ အစုဖြင့်လည်း။ ပူရော =
ပြည့်၏။ (ဝါ-မေဒဿ စ = ထက်ခြမ်းခွဲသည့် နန္ဒင်း
ခဲတူ ဆူသောသူအား ရေသားကြား၌, ကြိုသူ
အားမှာ ဆူရာရာမှီသော အဆီခဲဖြင့်လည်း။ ပူရော
= ရွံ့ဖွယ်လိလိ ပြည့်၍နေ၏။)

လောဟိတဿ = သွေးဖြင့်။ ပူရော = ပြည့်၏။
(ဝါ-လောဟိတဿ = ချိပ်ရည်အဆင်း တစ်ခွက်ခင်းမျှ
ရင်တွင်းဆုပ်၍ နှလုံးတို့ထက် တစက်စက်ကျ

ယကနအောက်နေ ဤလေးထွေကို စိုစေလျက်
စုဝေးသောသွေး (သန္ဓေစိတ သွေးကို ဆိုလိုသည်)
ကျသောချိန်ရည် ပမည်ပိုက်ကျိုး ကိုယ်လုံးန့်ရောက်
အကြောလျှောက်သော သွေး (သံသရဏသွေးကို
ဆိုလိုသည်) အားဖြင့် နှစ်ပါးသော သန္ဓေစိတ, သံသ
ရဏသွေးအစုဖြင့်။ ပူရော = ရုံဖွယ်လိလိ ပြည့်၍
နေ၏။

လသိကာယ = အစေးပုပ်ဖြင့်။ ပူရော = ပြည့်၏။
(ဝါ-လသိကာယ = မဟာလေ့ကား စေးလား
သဖွယ် ရှေးရှစ်ဆယ်ဆက် အရိုးဆက်၌ ဆွတ်လျက်
တည်နဲ့ ပြစ်၍ခွဲသော အစေးပုပ်ဖြင့်။ ပူရော = ရုံ
ဖွယ်လိလိ ပြည့်၍နေ၏။)

ဝိတ္တဿ စ = သည်းခြေဖြင့်လည်း။ ပူရော =
ပြည့်၏။ (ဝါ-ဝိတ္တဿ စ = ဆုတ်နှလုံးကြား အသည်း
နား၌ ထွားထွားကြီးကြီး သပ္ပတ်သီးနှယ် အအိမ်
ဝယ်တည် မည်စည်ဆီကဲ့ အိမ်ဖွဲ့သည်းခြေ (ဗဒ္ဓ
သည်းခြေကို ဆိုလိုသည်), စိုလေရာရာ ရေမှာ
ဆီဆမ်း ပမာလှမ်းသား ညှိုးနှမ်းပျဉ်းပွင့် ကစော
ပွင့် တောင်ကြာ ပန်းဆင်းဝါသို့ အိမ်မှာမနေ
(အဗဒ္ဓသည်းခြေကို ဆိုလိုသည်) နှစ်ပါးသော ဗဒ္ဓ
သည်းခြေ, အဗဒ္ဓသည်းခြေဖြင့်လည်း။ ပူရော =
ရုံဖွယ်လိလိ ပြည့်၍နေ၏။)

ဝဿယ စ = ဆီကြည်ဖြင့်လည်း။ ဝါ-ခြင်ဆီ
ဖြင့်လည်း။ ပူရော = ပြည့်၏။ (ဝါ-ဝဿယ စ =
သဘောမတူ ရှိန်ပူဆာလျှင်း နှိပ်စက်ခြင်းကြောင့်
အဆင်းအုန်းဆီ ရေပေါ်ဆီသဏ္ဌာန် ပြည့်ဟန်မသွေ
လက်, ခြေ, နှာစွန်း ပခုံးစွန်းမှ ခြင်ဆီဖြင့်လည်း။
ပူရော = ရုံဖွယ်လိလိ ပြည့်၍နေ၏)။ (၄)

ဤသို့လျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အန္တပူရော
စသော နှစ်ဂါထာတို့ဖြင့် “ဤကိုယ်အတွင်း၌ ပုလဲ
ပတ္တမြား-စသည်အတူ အမြတ်တနိုး ယူလောက်သည့်
ကောဠာသဟူ၍ မြူမျှမရှိ၊ စင်စစ်သော်ကား ဤကိုယ်
ကောင်သည် မစင်မကြယ် ရုံဖွယ်တို့ဖြင့်သာလျှင် ပြည့်၍
နေ၏”ဟု ကိုယ်တွင်း၌ဖြစ်သော ရုံရှာဖွယ်ကို ပြတော်
မူပြီး၍ ထိုကိုယ်တွင်း၌ဖြစ်သော ရုံရှာဖွယ်ကိုပင် အပ၌
ဖြစ်သော ရုံရှာဖွယ်ဖြင့် ထင်စွာပြု၍ ရှေး၌ဆိုပြီး၊ မဆို
ရသေးသည်ကိုပါ သိမ်းရုံး၍ ပြတော်မူလိုရကား ဤ
ဆိုလတ္တံ့သော နှစ်ဂါထာကို ဟောတော်မူသည်—

(၅) အထဿ နဝဟိ သောတေဟိ၊
အသုစိ သဝတိ သဗ္ဗဒါ။
အက္ခိမှာ အက္ခိဂူထကော၊
ကဏ္ဏမှာ ကဏ္ဏဂူထကော။

(၆) သိဃံ၁ဏိကာ စ နာသတော၊

မုခေန ဝမတေကဒါ။

ပိတ္တံ သေမှဉ္စ ဝမတိ၊

ကာယမှာ သေဒဇဇ္ဈိကာ။

အထ = ထိုမှတပါး။ အဿ ကာယဿ = သင်္ခါညာဏကခေါ်ဆို ဤခန္ဓာကိုယ်၏။ နဝဟိ သောတေဟိ = ကိုးပေါက်ခွါရ အမာဝတို့မှ။ သဗ္ဗဒါ = နေ့နေ့ ညည ခပ်သိမ်းသော ကာလ၌။ အသုစိ = မစင်မကြယ် ရှံရှာဖွယ်အစုသည်။ သဝတိ = တားမရ ဆီးမရ ယိုစီး၍ကျ၏။ (ကိ° သဝတိ = အဘယ်သို့ ယိုစီး၍ ကျသနည်းဟူမူ)။ အက္ခိမှာ = မျက်စိနှစ်ဖက်မှ။ အက္ခိဂူထကော = မျက်ဝတ် မျက်ချေးအညစ်အကြေးသည်။ သဝတိ = တားဆီး မရ ယိုစီး၍ကျ၏။ ကဏ္ဍမှာ = နားတွင်းနှစ်ဖက်မှ။ ကဏ္ဍဂူထကော = နဖာနားချေး အညစ် အကြေး သည်။ သဝတိ = တားဆီးမရ ယိုစီး၍ကျ၏။ (၅)

သိဃံ၁ဏိကာ စ = နှာရည်နှစ်ချေး အညစ်အကြေး သည်လည်း။ ကေဒါ = တရံတခါ။ နာသတော = နှာခေါင်းနှစ်ဖက်မှ။ သဝတိ = တားဆီးမရ ယိုစီး ၍ ကျ၏။ ကေဒါ = တရံတခါ။ မုခေန = ခံတွင်း ဖြင့်။ ဝါ-ခံတွင်းမှ။ ဝမတိ = တစိစိ တပွက်ပွက်

မျိုးအန်၍ ထွက်၏။ ဝိတ္တန္တ = ဗဒ္ဒ, အဗဒ္ဒ နှစ်ဝသော သည်းခြေသည်၎င်း။ သေမှန္တ = သလိပ်သည်၎င်း။ (ဝါ-သေမှန္တ = ဝက်ချေးဘနဲ ပြစ်ချွဲရွက်ရည် ပုံပမည်သို့ ဖြူသည်အဆင်း ဟခွက်ခင်းမျှ အူတွင်း စာထက် စာနံ့သက်ကို ဆို့လျက် ဖုံးပိတ်သော သလိပ်အညစ်အကြေးသည်၎င်း)။ ကေဒါ = တရံ တခါ။ မုခေန = ခံတွင်းဖြင့်။ ဝါ-ခံတွင်းမှ။ ဝမတိ = တစိစိ တပွက်ပွက် ပျိုးအန်၍ထွက်၏။ ကာယမှာ = ကိုယ်အလုံးမှ။ သေဒဇဇ္ဈိကာ = ချွေ၊ ဆာ၊ အရေလွှာ၊ မြူ အညစ်အကြေးသည်။ သဗ္ဗဒါ = နေ့နေ့ညည ခပ်သိမ်းသောကာလ၌။ သဝတိ = တားဆီးမရ ယိုစီး၍ကျ၏။ (၆)

(ဤ၌။ ။ဝစ္စမဂ်မှ ကျင်ကြီး၊ ပဿာဝမဂ်မှ ကျင်ငယ်တို့ ယိုစီး၍ ကျမှုကို လူအသိများ ထင်ရှားသောကြောင့်၎င်း၊ အခါ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ ပရိသတ်ကို သိတော်မူသောကြောင့်၎င်း မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် အထူးဟောတော်မူပဲ အခြား တနည်းတဖုံ အားဖြင့် တကိုယ်လုံးမှပင် မစင်မကြယ် ရှုံရှာဖွယ်တို့သာ ယိုစီး၍ ကျသည်ကို ပြတော်မူလိုသောကြောင့် “ကာယမှာ သေဒဇဇ္ဈိကာ”ဟု ချုပ်၍ ပြတော်မူသည်။

ထိုဖော်ပြရာပါ နှစ်ဂါထာတို့ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ထမင်းချက်လျှင် ဆန်ရေအညစ်အကြေးများသည် အမြှုပ်နှင့် တကွ တက်ပြီးလျှင် ထမင်းအိုးမျက်နှာဝကို လိမ်းကျံ၍ အပသို့

လျှောက်သကဲ့သို့ ထိုအတူ စားသောက်အပ်သော အစာကို
ကမ္မဇတေဇောဓာတ်မီးဖြင့် ချက်အပ်သည်ရှိသော် အစာ၏
အညစ်အကြေးများ တက်ပြီးလျှင် မျက်စိ စသည်မှ မျက်ဝတ်
မျက်ချေး စသော အညစ်အကြေးတို့ ထွက်၍ အပသို့ ယိုစီး
လျှောက်ကြောင်းကို ပြတော်မူသည်။

ယခုအခါ လောက၌ အမြတ်ဆုံးအင်္ဂါဟူ၍ သမုတ်
အပ်သော အကြင်ဦးခေါင်းသည် ရှိ၏။ အလွန်ထွတ်မြတ်
သောကြောင့်ပင် ယင်းဦးခေါင်းအင်္ဂါဖြင့် ခိုက်၍ ရှိခိုး
ထိုက်သော သူတို့အားသော်မှလည်း (မာနခံကာ တရံ
တခါ) ရှိခိုးမှုကို မပြုကြကုန်၊ ထိုဦးခေါင်းအင်္ဂါ၏လည်း
အနှစ်မရှိသည်၏ အဖြစ် မစင်ကြယ်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်
ဤခန္ဓာကိုယ်၏ မစင်မကြယ် ရှိရှာဖွယ်အဖြစ်ကို ပြတော်
မူလိုပြန်သောကြောင့် ဤဂါယာကို ဟောတော်မူ၏—

(၇) အထဿ သုသိရံ သီသံ၊

မတ္ထလုင်္ဂဿ ပူရိတံ။

သုဘတော နံ မညတီ ဗာလော၊

အဝိဇ္ဇာယ ပုရက္ခတော။

အထ = ထိုမှတပါး။ အဿ ကာယဿ = သ-
ဝိညာဏက ခေါ်ဆို ဤခန္ဓာကိုယ်၏။ သုသိရံ =
အခေါင်းရှိသော။ သီသံ = ဦးခေါင်းသည်။ မတ္ထ-
လုင်္ဂဿ = ဦးနှောက်ဖြင့်။ (ဝါ-မတ္ထလုင်္ဂဿ = ဦးခွံ

ထဲချောင် မှီခဲလှောင်သို့ ဆင်းရောင်ဖြူစွာ ဦးချာ
 လေးဆက် လေးပုံဝက်သည် မှီညက်စိုင့် အဘု
 ဦးနှောက်အပုဖြင့်)။ ပူရိတ် = ရှုံးယဲလိလ် ပြည့်၍
 နေ၏။ ဗာလော = ပညာအန္ဓ လူ့ဗာလသည်။
 နံ = ထိုမစင်မကြယ် ရှံဖွယ်အတိ ပြည့်၍နေသော
 ကိုယ်ကို။ အဝိဇ္ဇာယ = အဝိဇ္ဇာတရားသည်။ ဝါ-
 အဝိဇ္ဇာတရားဖြင့်။ ပုရက္ခတော = ရှေးရူပတ်ကုံး
 ဖုံးလွှမ်း ပိတ်ပင်အပ်သည် ဖြစ်၍။ ဝါ-ပိတ်ပင်အပ်
 သောကြောင့်။ သုဘတော = ငါ့ကိုယ် ကာယ
 တင့်တယ်စွာ၊ ငါတင့်တယ်စွာ၊ ငါ၏ တင့်တယ်
 ခြင်းကား နိစ္စဟူ၍။ မညတိ = တဏှာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ
 အားဖြင့် အမှားမှားပင် မှတ်ထင်အောက်မေ့၏။

သဝိညာဏက အသုဘခဏ်း ပြီး၏။

ဤသို့လျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် သဝိညာဏက
 (သက်ရှိ) အသုဘခဏ်းကို ပြတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ
 အဝိညာဏက (သက်မဲ့) အသုဘကို ပြတော်မူအံ့
 သောငှါ(တနည်း)စကြာမင်း၏ ကိုယ်ပင်သော်လည်း
 ဆိုအပ်ပြီးသော အပုပ်အတိ ပြည့်သည်သာတည်း။
 ထို့ကြောင့် ခပ်သိမ်းသော အပြားအားဖြင့် ပြည့်စုံစွာ
 ဖြစ်ခြင်းတည်း ဟူသော သမ္ပတ္တိဘဝ၌ အသုဘကို
 ပြတော်မူပြီး၍ ယခုအခါ ပျက်စီးခြင်းတည်းဟူသော

ဝိပတ္တိဘဝ၌ အသုဘကို ပြတော်မူအံ့သောငှါ ဤ
ဂါထာကို ဟောတော်မူ၏—

(ဂ) ယဒါ စ သော မတော သေတိ၊
ဥဒ္ဓုမာတော ဝိနီလကော။
အပဝိဒ္ဓေါ သုသာနသ္မိံ၊
အနပေက္ခာ ဟောန္တိ ဣတယော။

ယဒါ စ = အကြင်အခါ၌ကား။ သော ကာယော
= ထိုကိုယ်သည်။ (အာယုဥသ္မာဝိညာဏာပဂမေန
= ရုပ်နာမ်ဇီဝိတ၊ ကမ္မဇတေဇော၊ စိတ်ဝိညာဏ်
တည်းဟူသော သုံးပါးသောတရားတို့ ကင်းသဖြင့်)။
မတော = စုတိပြတ်ကြွေ သေလွန်သည် ဖြစ်၍။
ဥဒ္ဓုမာတော = သေသည်မှ အထက်၌ လေပြည့်
သော သားရေအိတ်ကဲ့သို့ ဖူးဖူးရောင်ပွလျက်။
ဝိနီလကော = နဂိုရ်အဆင်း ပျက်ယွင်းယုတ်ယို
မည်းညိုသော အဆင်းရှိသည်ဖြစ်၍။ သုသာနသ္မိံ
= သူကောင်ပစ်ချ သုသာန်တစ် သင်းချိုင်းဝ၌။
အပဝိဒ္ဓေါ = စွန့်ပစ်အပ်သည်ဖြစ်၍။ သေတိ =
မသာခေါင်းဝယ် လျောင်းရလေ၏။ တဒါ =
ထိုအခါ၌။ ဣတယော = မသေမီခါ ချစ်လှစွာသည့်
ဆွေဗြာတိရင်း မိတ်ခပင်းတို့သည်။ အနပေက္ခာ =
“ထိုသူတဖန် ပြန်၍အသက် မဆက်တော့ပြီ မှန်လှ

သည်” ဟု ရှယ်ရည်ရိုးရင်း အပြီးတိုင် ငဲ့ကွက်ခြင်း ကင်းကြကုန်သည်။ ဟောန္တိ = ဖြစ်ကုန်၏။

(ဤဂါထာ၌။ “မတော=စုတိပြတ်ကြွေ သေလွန်” ဟူသော စကားရပ်ဖြင့် မမြဲသော အနိစ္စသဘောကို ပြတော် မူ၏။ “သေတိ=မသာခေါင်းဝယ် လျောင်းရလေ၏” ဟူသော စကားရပ်ဖြင့် ထိုသူ၏ လုံ့လဝီရိယ လုံးဝမရှိတော့သည်ကို ပြတော်မူ၏။ ထိုနှစ်ပါးစုံဖြင့် အသက်ရှင်မှုကို စွဲ၍ဖြစ်သော စိတ်တက်ကြွမှု = ဇီဝိတမာန်, အင်အားကောင်းမှုကို စွဲ၍ ဖြစ်သော စိတ်တက်ကြွမှု=ဗလမာန်=ဤမာန်နှစ်ပါးကို ပယ် ရှားရန် တိုက်တွန်းတော်မူသည်။

“ဥဒ္ဓုမာတော=ဖူးဖူးရောင်ပွ” ဟူသော စကားရပ်ဖြင့် ပုံပန်း သဏ္ဌာန် ပျက်စီးခြင်းကို ပြတော်မူ၏။ “ဝိနိလကော=မည်းညို သော အဆင်းရှိသည်ဖြစ်၍” ဟူသော စကားရပ်ဖြင့် ပင်ကိုယ် ကရှိရင်း အရေအဆင်းတို့၏ ပျက်စီးခြင်းကို ပြတော်မူ၏။ ထို နှစ်ပါးစုံဖြင့် ရုပ်ရည်အဆင်း တင့်တယ်လှပခြင်းကို စွဲ၍ဖြစ်သော စိတ်တက်ကြွမှု=မာန်မာနကို ပယ်ရှားရန်(နှင့်)ပုံပန်းသဏ္ဌာန် တင့်တယ်လှပမှုကို စွဲ၍ဖြစ်သော စိတ်တက်ကြွမှု=မာန်မာနကို ပယ်ရှားရန် တိုက်တွန်းတော်မူ၏။

“အပဝိဒ္ဓေါ=ပယ်စွန့်အပ်သည်ဖြစ်၍” ဟူသော စကားရပ် ဖြင့် ယူစရာ, ရစရာ ဘာမျှမရှိတော့သည်ကို ပြတော်မူ၏။ “သုသာနသ္မိံ=သုသာန်တစ သင်းချိုင်းဝဉ်” ဟူသော စကား ရပ်ဖြင့် အိမ်တွင်း၌ထားရန် မထိုက်တန်အောင်ပင် စက်ဆုပ် ရှိရှာဖွယ်အဖြစ်ကို ပြတော်မူ၏။ ထိုနှစ်ပါးစုံဖြင့် ငါ့ဥစ္စာဟု

စွဲလမ်းမှုကို ပယ်ရှားရန်(နှင့်)သုဘ=တင့်တယ်သည်ဟု မှတ်ထင်မှုကို ပယ်ရှားရန် တိုက်တွန်းတော်မူ၏။

“အနုပေက္ခာ ဟောန္တိ ဉာတယော=ဆွေမျိုးမိတ်သင်္ဂဟတို့က အပြီးတိုင် ငဲ့ကွက်ခြင်းကင်းကြသည်” ဟူသော စကားရပ်ဖြင့် မိမိကို ရှေးက မြတ်နိုးမှုပြုခဲ့ကြသော ဆွေမျိုးမိတ်သင်္ဂဟတို့က မြတ်နိုးမှုမပြုကြတော့ခြင်းကို ပြတော်မူ၏။ ယင်းသို့ပြသဖြင့် အခြံအရံများမှုကို စွဲ၍ဖြစ်သော စိတ်တက်ကြမှု=ပရိဝါရမာန်ကို ပယ်ရှားရန် တိုက်တွန်းတော်မူ၏။

ဤသို့လျှင် မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဤဂါထာဖြင့် အကောင်မပျက်သေးသော အဝိညာဏ်က(သက်မဲ့)အသုဘကို ပြတော်မူ၏။

ယခုအခါ အကောင်ပျက်စီးသော အဝိညာဏ်က(သက်မဲ့)အသုဘကို ပြတော်မူလို၍ ဤဂါထာကို ဟောတော်မူ၏—

(၉) ခါဒန္တိ နံ သုဝါနာ စ၊
သိင်္ဂါလာ စ ဝကာ ကိမိ။
ကာကာ ဂိဇ္ဈာ စ ခါဒန္တိ၊
ယေ စညေ သန္တိ ပါဏိနော။

နံ ကာယံ = ထိုသုသာန်တစ သင်းချိုင်းဝဉ္စပစ်ချအပ်သောကိုယ်ကို။ သုဝါနာ စ = အိမ်ခွေးတို့သည်၎င်း။ သိင်္ဂါလာ စ = မြေခွေး(တောခွေး)တို့သည်၎င်း။ ဝကာ = သစ်ကျုတ်တို့သည်၎င်း။ ကိမိ = ပိုးလောက်တို့သည်၎င်း။ ခါဒန္တိ = ခဲစားကြ

ကုန်၏။ ကာကာ စ = ကျီးတို့သည်၎င်း။ ဂိဇ္ဈာ စ =
လင်းတို့သည်၎င်း။ ခါဒန္တိ = ခဲစားကြကုန်၏။
အညေ = ဆိုအပ်ပြီးသည်မှ တပါးကုန်သော။ ယေ စ
ပါဏိနော = အကြင်အသားစား သစ်, ကျား, သိန်း,
စွန်-စသော သတ္တဝါတို့သည်လည်း။ သန္တိ = ရှိကုန်
၏။ တေ စ ပါဏိနော = ထိုသတ္တဝါတို့သည်လည်း။
ခါဒန္တိ = ခဲစားကြကုန်၏။

အဝိညာဏက အသုဘခဏ်းပြီး၏။

ဤသို့လျှင် “စရံ ဝါ ယဒိ ဝါ တိဋ္ဌံ” စသော ပဌမ
ဂါထာဖြင့် သုညတ ကမ္မဋ္ဌာန်း၏ အစွမ်းဖြင့်၎င်း၊
“အဋ္ဌိနဟာရသံယုတ္တော” အစရှိသော ၆-ဂါထာတို့
ဖြင့် သဝိညာဏက အသုဘ၏ အစွမ်းဖြင့်၎င်း၊ “ယဒါ
စ သော မတော သေတိ” အစရှိသော ၂-ဂါထာ
တို့ဖြင့် အဝိညာဏကအသုဘ၏ အစွမ်းဖြင့်၎င်း ဤ
ကိုယ်၏ သဘောကို ပြပြီးလျှင် ဤသို့စင် နိစ္စ, သုခ,
အတ္တအဖြစ်မှ ဆိတ်သုဉ်းသော စင်စစ် အသုဘဖြစ်သော
ဤကိုယ်၌ “အဝိဇ္ဇာ ဖုံးလွှမ်းသော သူမိုက်သည် သုဘဟု
အောက်မေ့ ထင်မှတ်ဘိ၏” ဟု သူမိုက်၏ဖြစ်ပုံကိုပြလျက်
အဝိဇ္ဇာကို အဦးမူသဖြင့် ဝဋ်ကို ပြပြီးလျှင် ယခုအခါ
ထိုသို့ သဘောရှိသော ကိုယ်၌ ပညာရှိ၏ ဖြစ်ပုံကို၎င်း၊
ပရိညာသုံးပါးကို အဦးမူသဖြင့် ဝိဝဇ္ဇာကို၎င်း ပြတော်

မူခြင်းငှါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် ဤဂါထာတို့ကို ဟောတော်မူ၏—

(၁၀) သုတ္တာန ဗုဒ္ဓဝစနံ၊
ဘိက္ခု ပညာဏဝါ ဣဓ။
သော ခေါ နံ ပရိဇာနာတိ၊
ယထာဘူတဗ္ဗိ ပဿတိ။

ဣဓ = အံ့ဖွယ်ရှစ်ဖြာ ဤ သာသနာ၌။ ဗုဒ္ဓဝ-
စနံ = မြတ်စွာဘုရား၏ စကားတော်ဖြစ်သော ဤ
ဝိဇယသုတ်(တနည်း-ကာယဝိဇ္ဇန္တနိကသုတ်)ဒေသ
နာတော်ကို။ သုတ္တာန = အသင့်အားဖြင့် နာကြား
ရသောကြောင့်။ ပညာဏဝါ = ဝိပဿနာ ဉာဏ်
ပညာနှင့် ပြည့်စုံသော။ သော ဘိက္ခု = ထိုပုထုဇန့်၊
သေက္ခ ယောဂါဝစရ ရဟန်းသည်။ ဟိ-ယသ္မာ =
အကြံကြောင့်။ ယထာဘူတံ = ဟုတ်မှန်သော
အတိုင်း။ ပဿတိ = ဝိပဿနာ ဉာဏ်ပညာစက္ခု
ဖြင့် ရှုမြင်၏။ တသ္မာ = ထိုကြောင့်။ နံ ကာယံ =
ထိုကိုယ်ကို။ ပရိဇာနာတိ = ဉာဏ်၊ တိရဏ၊ ပဟာ
နအား ပရိညာသုံးပါးဖြင့် ပိုင်းခြားထင်ထင် သိမြင်
လေ၏။

ဤအရာ၌ ပရိညာသုံးပါးဖြင့် ဤကိုယ်ကို သိပုံမှာ—

လိမ္မာသောကုန်သည်သည် မိမိ ဝယ်ယူမည့်ဘဏ္ဍာ အမျိုးမျိုးကို သေချာစေ့ငု ကြည့်ရှုပြီးမှ “အဖိုး ဤမျှဖြင့် ဝယ်ယူလျှင် အမြတ်အစွန်း ဤမျှဖြစ်လိမ့်မည်” ဟု ရှေးဦးစွာ ဉာဏ်ဖြင့် နှိုင်းချိန် စဉ်းစား၍ ထိုသို့ နှိုင်းချိန် စဉ်းစားတိုင်း ပြုပြီးလျှင် တဖန် အမြတ်အစွန်းနှင့်တကွ အရင်းဥစ္စာကို ယူလျက် ထိုဘဏ္ဍာကို ရောင်းချစွန့်လွှတ်သကဲ့သို့ ဤအတူပင် ပုထုဇနံ၊ သေက္ခ ယောဂါဝစရ ရဟန်းသည် “ဤကိုယ်၌ တကယ်စင်စစ် ရှိနေသော တရားတို့ကား (ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်ထုတ်ဖော် ဟောပြောတော်မူအပ်သော) အရိုး အကြော စသည် (ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက် မဟောအပ်သော) ဆံပင်၊ မွေးညှင်း စသည်တို့သာတည်း” ဟု ဉာဏ်ပညာစက္ခုဖြင့် ကြည့်ရှုဆင်ခြင်သောအခါ ဉာဏ်ပရိညာဖြင့် ဤ ကိုယ်ကို ပိုင်းခြား၍ သိ၏။ ။ ဤကိုယ်၌ ရှိကြသော တရားတို့ကား အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တတရားတို့သာတည်းဟု ဝိပဿနာ ဉာဏ်ပညာစက္ခုဖြင့် ကြည့်ရှုသုံးသပ် ဆုံးဖြတ်သောအခါ တိရဏပရိညာဖြင့် ဤကိုယ်ကို ပိုင်းခြား၍ သိ၏။ ဤသို့ “အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တတရားတို့သာတည်း” ဟု ဝိပဿနာဉာဏ်ပညာစက္ခုဖြင့် ကြည့်ရှုသုံးသပ် ဆုံးဖြတ်၍ အရိယမဂ်သို့ ဆိုက်ရောက်သောအခါ ဤကိုယ်ခန္ဓာ၌ တွယ်တာတပ်မက်မှု = ဆန္ဒရာဂကို ပယ်စွန့်သော

အားဖြင့် ဤကိုယ်ကို ပဟာနပရိညာဖြင့် ပိုင်းခြား၍
သိ၏။

(ဤ၌။ ။ သူ့ခပ်သိမ်းအားပင် မျက်မြင်ထင်ရှားဖြစ်သော
ဤ ကိုယ်ကို (ယင်းသို့ မျက်မြင်ထင်ရှား ဖြစ်လင့်ကစား ဘုရား
စကားတော်ကို မကြားနာရလျှင် သုညတ-စသော အခြင်း
အရာကို ပရိညာသုံးပါးဖြင့် ပိုင်းခြား၍ မသိနိုင်သောကြောင့်
၎င်း၊ ဘုရားစကားတော်ကို ကြားနာရမှသာ သိနိုင်သောကြောင့်
၎င်း၊ ထိုသုညတ-စသော အခြင်းအရာကို ပရိညာသုံးပါးဖြင့်
ပိုင်းခြား၍ သိခြင်း၏ အကြောင်းကို၎င်း၊ ဤသာသနာတော်မှ
ပြင်ပ ဗာဟိရကအယူရှိကြသူတို့မှာ ဤသို့ရှုမြင်ခြင်းငှါ မစွမ်း
နိုင်သည်၏အဖြစ်ကို၎င်း ပြတော်မူလို၍ (သုတ္တာန ဗုဒ္ဓဝစနံ
ဣဓ-ဟူသော) ဤစကားရပ်တို့ကို ဟောတော်မူ၏။

နန္ဒာထေရီ ဘိက္ခုနီမကို၎င်း၊ သိရိမာ၏ရုပ်အဆင်း၌ တပ်စွန်း
ဖောက်ပြန်သော စိတ်ရှိသည့်ရဟန်းကို၎င်း အကြောင်းပြု၍
ဤယခု ဝိဇယသုတ္တန် (တနည်း ကာယဝိစ္ဆန္ဒနိကသုတ္တန်)
ဒေသနာတော်ကို ဟောကြားအပ်သောကြောင့်၎င်း၊ ပရိသတ်
လေးပါးတို့တွင် ရဟန်းပရိသတ်က အမြတ်ဖြစ်သောကြောင့်
၎င်း၊ ထိုရဟန်းပရိသတ်ကသာ ဘုရားအနားနီးပါး စွဲမြဲသော
ကြောင့်၎င်း၊ ထိုဒေသနာဟု ရှုသော အကျင့်ပဋိပတ် အနိစ္စ၊
ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟု ရှုသော အကျင့်ပဋိပတ်သို့ ဆိုက်ရောက်သူမှန်က
ရဟန်းရှင်လူ မည်သူမဆို “ဘိက္ခု” မည်သည်၏အဖြစ်ကို ပြဟော်
မူလိုသောကြောင့်၎င်း ဘိက္ခု-ဟူ၍ ဟောတော်မူ၏။ ရဟန်းများ
မှသာ ပရိညာသုံးပါးဖြင့် သိကောင်းသောကြောင့် ဘိက္ခု-ဟု

ဟောတော်မူသည်မဟုတ်။ ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်း အထူး
မှတ်ယူရ၏။

ယခုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် “ယထာဘူတဗြ
ပဿတိ” ဟူသော စကားအရ ယထာဘူတ အဟုတ်
အမှန်ကျအောင် ရှုကြည့်ပုံကိုပြတော်မူလို၍ ဤဂါထာကို
ဟောတော်မူ၏—

(၁၁) ယထာ ဣဒံ တထာ ဧတံ၊
ယထာ ဧတံ တထာ ဣဒံ။
အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓါ စ၊
ကာယေ ဆန္တံ ဝိရာဇယေ။

ဣဒံ သဝိညာဏကာသုဘံ = ဤသက်ရှိ အသုဘ
ကောင်သည်။ (အာယုဥသ္မာဝိညာဏာနုပဂမာ =
ရုပ်နာမ်ဇီဝိတ၊ ကမ္မဇတေဇော၊ စိတ်ဝိညာဏ်တည်း
ဟူသော သုံးပါးသောတရားတို့မကင်းခြင်းကြောင့်။
စရတိ တိဋ္ဌတိ နိဿိဒတိ သယတိ ယထာ = သွား၊
ရပ်၊ ထိုင်၊ လျောင်းသကဲ့သို့)။ တထာ = ထိုအတူ။
ဧတံ - ဧတရဟိ သုသာနသယိတမ္ပိ = ယခုသုသာန်၌
လျောင်းသည့် အသက်မဲ့ အသုဘကောင်သည်
လည်း။ (ပုဗ္ဗေ = မသေမီရှေးအခါက။ တေသံ =
ထိုတရားသုံးမျိုးတို့၏။ အနုပဂမာ = မကင်းခြင်း
ကြောင့်။ စရဏာဒိဓမ္မံ = သွား၊ ရပ်၊ ထိုင်၊ လျောင်း
ခြင်း သဘောရှိသည်။ အဟောသိ = ဖြစ်ခဲ့လေပြီ)။

တေံ တေရဟိ မတသရီရံ = ယခုသေသော ထို
 အဝိညာဏက အသုဘအကောင်သည်။ (တေသံ
 ဓမ္မာနံ = ထိုဆိုအပ်ငြား တရားသုံးမျိုးတို့၏။ အပ-
 ဂမာ = ချုပ်စဲပြတ်ကင်းခြင်းကြောင့်။ န စရဏာဒိ-
 ဓမ္မံ ယထာ = သွား၊ ရပ်၊ ထိုင်၊ လျောင်းခြင်း
 သဘောမရှိသကဲ့သို့)။ တထာ = ထိုအတူ။ ဣဒံ
 သဝိညာဏကမ္ပိ = ဤ သဝိညာဏက အသုဘ
 အကောင်သည်လည်း။ (တေသံ ဓမ္မာနံ = ထိုဆို
 အပ်ငြား တရားသုံးမျိုးတို့၏။ အပဂမာ = ချုပ်စဲ
 ပြတ်ကင်းခြင်းကြောင့်။ န စရဏာဒိဓမ္မံ = သွား၊
 ရပ်၊ ထိုင်၊ လျောင်းခြင်းသဘောမရှိသည်။ ဘဝိဿ-
 တိ = ဖြစ်လတ္တံ့။)။

(ဧဝံ = ဤသို့။ ပဋိပန္နော = ကျင့်သော။ ဘိက္ခု =
 သံသရာဘေး ခန္ဓာရေးကို ထောက်တွေး မြှင့်မြင်
 ပညာရှင်သည်)။ အဇ္ဈတ္တ ကာယေ = အတွင်း
 အဇ္ဈတ္တ ကိုယ်ကာယ၌၎င်း။ ဗဟိဒ္ဓါ စ ကာယေ =
 အပြင်ဗဟိဒ္ဓ ကိုယ်ကာယ၌၎င်း။ ဆန္ဒံ = တွယ်တာ
 ငြိကပ် တပ်မက်ခြင်း ဆန္ဒရာဂကို။ ဝိရာဇယေ—
 ဝိရာဇယေ = လေးပါးမဂ်ဉာဏ် သမုစ္ဆေဒပဟာန်ဖြင့်
 ပယ်လှန်ရှင်းကာ ကင်းကွာစေနိုင်ရာ၏။

(ဤဂါထာ၌—“ယထာ ဣဒံ တထာ တေံ = ဤသက်ရှိ
 သဝိညာဏက ငါ၏ ကိုယ်ကဲ့သို့ပင် ထိုသက်မဲ့ အဝိညာဏက

အသုဘကောင်သည်လည်း ရှေးကဖြစ်ခဲ့ဘူးလေပြီ”ဟု မိမိနှင့်
သေသောသုကောင်ကို ထပ်မျှပြုကာ ရှုကြည့်ခြင်းဖြင့် အပြင်
ဗဟိဒ္ဓ ကိုယ်ကာယ၌ (ဖြစ်မည့်) ဒေါသကိလေသာကို ပယ်၏။

“ယထာ ဧတံ တထာ ဣဒံ=ထိုသေသောသုကောင်ကဲ့သို့ပင်
ဤငါ၏သက်ရှိ သဝိညာဏက ကိုယ်ကောင်သည်လည်း နောက်
တချိန်၌ ဖြစ်လိမ့်မည်”ဟု သေသောသုကောင်နှင့် မိမိကို ထပ်မျှ
ပြုကာ ရှုကြည့်ခြင်းဖြင့် အတွင်းအဇ္ဈတ္တ ကိုယ်ကာယ၌(ဖြစ်မည့်)
ရာဂကိလေသာကို ပယ်၏။

အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓ ကိုယ်ကာယနှစ်ပါးကို (တနည်း) သက်ရှိ
သက်မဲ့ ကိုယ်ကာယနှစ်ပါးကို ထပ်မျှပြုကာ ရှုကြည့်နိုင်ကြောင်း
ဖြစ်သော အခြင်းအရာကို ပညာဖြင့် သိရကား ထိုကိုယ်ကာယ
နှစ်ပါး၌ သဘောသွားကို မသိခြင်း=မောဟကိလေသာကို
ပယ်၏။

ဤသို့လျှင် ရှေ့ပိုင်း ဝိပဿနာဉာဏ်အချိန်၌ပင် အမှန်
အတိုင်း သိမြင်သဖြင့် လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ=အကုသိုလ်
မူလသုံးပါးကို တဒဂ်ပဟာနံဖြင့် ပယ်ရှားနိုင်ပြီးလျှင် ထို
ဝိပဿနာဉာဏ်မှအထက် မဂ်လေးပါးအစဉ်ဖြင့် အလုံးစုံသော
ဆန္ဒရာဂကို သမုဇ္ဈေဒပဟာနံအနေအားဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ပယ်စွန့်
နိုင်လေသည်ဟု ဆိုလိုရင်း အဓိပ္ပါယ်ကို သိမှတ်ရာ၏)။

ဤသို့လျှင် သေက္ခဘုံကိုပြုပြီး ယခုအခါ အသေက္ခဘုံ
ကို ပြုတော်မူလိုရကား ဤဂါထာကို ဟောတော်မူ၏—

(၁၂) ဆန္ဒရာဂဝိရတ္တော သော၊
 ဘိက္ခု ပညာဏဝါ ဣဓ။
 အဇ္ဈဂါ အမတံ သန္တိ၊
 နိဗ္ဗာနံ ပဒမစ္စုတံ။

ဣဓ=အံ့ဖွယ်ရှစ်ဖြာ ဤသာသနာတော်၌။ ဝါ—
 သဝိညာဏက အဝိညာဏက အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓ ဖြစ်
 သော ဤကိုယ်ကောယ၌။ ဆန္ဒရာဂဝိရတ္တော =
 တဏှာဆန္ဒဟူသမျှကို တစမကျန် ပယ်လွန်မြတ်ရှင်း
 ကင်းတော်မူပြီးသော။ ပညာဏဝါ = အရဟတ္တမဂ်
 ပညာရှိသော။ သော ဘိက္ခု = ထိုမဂ္ဂါနန္တရဖိုလ်သို့
 ရောက်ပြီးသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အမတံ =
 သေခြင်းကင်းသော။ ဝါ—အမြိုက်သုပ္ပါအရသာသို့
 လွန်စွာ မွန်မြတ်သော။ သန္တိ = သင်္ခါရခပ်သိမ်း
 ငြိမ်းရာဖြစ်သော။ ဝါ—သန္တိလက္ခဏာ ငြိမ်းလှ
 စွာသော။ နိဗ္ဗာနံ = တဏှာမှလွတ်မြောက်ရာဖြစ်
 သော။ အစ္စုတံ = လျော့ကျသက်ကြွေ စုတေရခြင်း
 အလျင်းမရှိသော။ ပဒံ=မဂ်ဉာဏ်စသည်ဖြင့် ရောက်
 အပ်သော နိဗ္ဗာန်သို့။ အဇ္ဈဂါ = ရောက်လေပြီ။

(ဤဂါထာဖြင့် ဖော်ပြရာပါအတိုင်း ကျင့်ကြံအားထုတ်သော
 သူသည် ဤတဏှာဆန္ဒ(=တဏှာဆန္ဒ အဦးပြုသော ကံလေသာ
 အပေါင်း)ကို စွန့်ပယ်၍ နိဗ္ဗာနဓာတ်နှစ်ပါးကို ရရှိကြောင်း
 ပြဆိုတော်မူသည်)။

ဤသို့လျှင် သက်ရှိ၊ သက်မဲ့ = သဝိညာဏက၊
 အဝိညာဏက၏ အစွမ်းဖြင့် အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်းကို မဂ်၊
 ဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသော အပြီးအဆုံးနှင့်တကွ ဟောတော်
 မူပြီး၍ တဖန် အကျဉ်းချုပ်ဖြစ်သော ဒေသနာဖြင့် သို့စင်
 ကြီးကျယ်ဖွံ့ဖြိုး အကျိုးအာနိသင်ရှိသည့် ကမ္မဋ္ဌာန်း၏
 အန္တရာယ်ကိုပြုတတ်သည့် ပမာဒဝိဟာရ = မေ့လျော့
 စွာနေခြင်းကို ကွဲရှုရှုတ်ချဟောမူလိုရကား ဤနောက်ဆုံး
 ၂-ဂါထာကို ဟောတော်မူ၏—

(၁၃) ဒွိပါဒကောယံ အသုစိ၊
 ဒုဂ္ဂန္ဓော ပရိဟာရတိ။
 နာနာကုဏပပရိပူရော၊
 ဝိဿဝန္ဓော တတော တတော။

(၁၄) ဧတာဒိသေန ကာယေန၊
 ယော မညေ ဥဏ္ဏမေတဝေ။
 ပရံ ဝါ အဝဇာနေယျ။
 ကိမညတြ အဒဿနာ။

ဒွိပါဒကော = အခြေနှစ်ချောင်းရှိသော။ အယံ
 ကာယော = ဤလူ၏ကိုယ်သည်။ အသုစိ = မစင်
 မကြယ် ရံဖွယ်အတိ ပြည့်သည်ဖြစ်၍။ ဒုဂ္ဂန္ဓော =
 ပုပ်နံ့ညှိဟောင်း ရနံ့မကောင်းသည်ဖြစ်၍။ ပရိဟာ-
 ရတိ = ရေချိုးခြင်း၊ နံ့သာလိမ်းခြင်း စသည်ဖြင့်

နေ့ဆက်ရက်စဉ် ပြုပြင်ဆောင်ရွက်၍ နေရ၏။
 (အလ = ဤသို့ နေ့ဆက်ရက်စဉ် ပြုပြင်ဆောင်ရွက်
 ၍ ပေးနေပါလျက်)။ နာနာကုဏပပရိပူရော =
 အထူးထူးအပြားပြားတပါးမက များလှစွာဘိအပုပ်
 အတိ ပြည့်မြဲပြည့်၍နေ၏။ တတော တတော =
 ထိုထို ကိုးပေါက်ခွါရ အမာဝခပင်း ဆံမွေးတွင်း
 တို့မှ။ ဝိဿဝန္တော = နံသာလိမ်းကျ ပန်းကိုပန်၍
 ဖန်ဖန်ကြိုးကုတ် ဖုံးလွှမ်းရန် အားထုတ်သော်လည်း
 ပြုလုပ်သမျှ ကျိုးမရပဲ ခေဋ္ဌတံထွေး မျက်ဝတ်ချွေးနှင့်
 နှပ်စေးနဖာ ရွံဖွယ်ရာတို့ များစွာဒီးဒီး တတွေတွေ
 ယိုစီးလျက် ရှိပေ၏။

တောဒိသေန = ဤသို့ မစင်မကြယ် ရွံဖွယ်အတိ
 ပြည့်၍နေသော။ ကာယေန = ကိုယ်ဖြင့်။ ဝါ—
 ကိုယ်ကြောင့်။ ယော = အမှတ်မထား ယောက်ျား
 မိန်းမ အကြင်သို့သော လူ့ဗာလသည်။ ဥဏ္ဏမေ-
 တဝေ = မာန်တကြွားကြွား ငါတကားဟု ထောင်
 လွှားခြင်းငှါ။ မညေ — မညေယျ = တဏှာအားဖြင့်
 ငါ၏ကိုယ်၊ မာနအားဖြင့် ငါတကား၊ ငါ့ဦးအားဖြင့်
 ငါ့ကိုယ်နိစ္စဟု တက်ကြွစိတ်ဝင် နှုတ်ထင်လေရာ၏။
 ပရံ ဝါ = သူတပါးကိုမူလည်း။ အဝဇာနေယျ =
 ဇာတ်နာမ ဂေါတ္တ-စသည် ထိုထိုသို့သော ဂုဏ်
 ရည်ဖြင့် မထိမဲ့မြင် ရှုတ်ချရာ၏။ (အတြ = ထိုသို့

ကိုယ့်ကိုမြှောက်လှင်း သူ့ကိုနှိပ်ခြင်း၌)။ အဒဿ-
နာ = သစ္စာလေးအင် အမှန်အတိုင်း မသိမြင်ခြင်းကို။
အညတြ = မယူကြည့်ဖဲ ရှောင်လွှဲဖယ်ရှား အလွတ်
ထား၍။ ကာရဏံ = အခြားတပါး အကြောင်း
တရားသည်။ ကိံ သိယာ = အဘယ်မှာလျှင် ဖြစ်ရာ
တော့အံ့နည်း။ (သစ္စာလေးပါး တရားကို မသိခြင်း
ကြောင့်သာ ထိုကဲ့သို့ မိမိကိုယ်ကို မြှောက်ပင့်၍
သူ့ကို နှိပ်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုလိုသည်)။

ဒေသနာနိဂုံး ဆုံးလတ်သောအခါ သတ္တဝါပေါင်း
ရှစ်သောင်း လေးထောင်တို့ သစ္စာလေးပါး တရား
သိမြင် ကျွတ်တမ်းဝင်ကြလေသည်။ သိရိမာနတ်မိဖုရား
သည်လည်း အနာဂါမိဖိုလ်သို့ ရောက်ရှိလေသည်။
သိရိမာကို တပ်မက်သော ရဟန်းသည်လည်း သောတာ
ပတ္တိနိလ်၌ တည်လေ၏။

ဝိဇယသုတ္တန် ဒုတိယအကြိမ်

ဟောတော်မူခြင်းအကြောင်း ပြီး၏။

မေတ္တသုတ်လာ

မေတ္တာဘာဝနာပွားနည်း

(၁) သဗ္ဗသင်္ဂါဟက မေတ္တာ (သတ္တဝါအားလုံးတို့ကို တခွန်းတည်းချ၍ မေတ္တာ) ပွားနည်း

သုခိနော ဝါ ခေမိနော ဟောန္တု သဗ္ဗသတ္တာ ဘဝန္တု သုခိတတ္တာ။ သဗ္ဗသတ္တာ = ခပ်သိမ်းဥဿုံ အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့သည်။ သုခိနော ဝါ = ကာ-

ယိကသုခနှင့် ပြည့်စုံကြကုန်သည် လည်းကောင်း။ သုခိတတ္တာ = စေတသိကသုခနှင့် ပြည့်စုံကြကုန်သည် လည်းကောင်း။ ခေမိနော ဝါ = ဘေးရန်ဝေးပ အေးချမ်းကြကုန်သည်လည်းကောင်း။ ဟောန္တု ဘဝန္တု = ဖြစ်ကြပါစေကုန်သတည်း။ (ဤကဲ့သို့ ပါဠိတော်ရှိတိုင်း ဖြစ်စေ) ...

သဗ္ဗေ သတ္တာ သုခိနော ဟောန္တု။ သဗ္ဗေ သတ္တာ = ခပ်သိမ်းဥဿုံ အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့သည်။ သုခိနော = ကာယိကသုခနှင့် ပြည့်စုံကြကုန်သည်။ ဟောန္တု = ဖြစ်ကြပါစေကုန်သတည်း။

သဗ္ဗေ သတ္တာ ခေမိနော ဟောန္တု။ သဗ္ဗေ သတ္တာ = ခပ်သိမ်းဥဿုံ အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့သည်။ ခေမိနော = ဘေးရန်ဝေးပ အေးမြကြကုန်သည်။ ဟောန္တု = ဖြစ်ကြပါစေကုန်သတည်း။

သဗ္ဗေ သတ္တာ သုခိတတ္တာ ဟောန္တု။ ။သဗ္ဗေ သတ္တာ=ခပ်သိမ်း
ဥဿုံ အလုံးစုံသော သတ္တ
ဝါတို့သည်။ သုခိတတ္တာ=စေတသိကသုခနှင့် ပြည့်စုံကြကုန်သည်။
ဟောန္တု=ဖြစ်ကြပါစေကုန်သတည်း။ (ဤကဲ့သို့ တပိဒ်စီ တခုစီ
ခွဲ၍ဖြစ်စေ) —

လုံးစုံများစွာ၊ သတ္တဝါ၊ ချမ်းသာကိုယ် + စိတ်မြဲပါစေ။

ဥပဒ် + ရန် + ဘေး၊ ကင်းစင်ဝေး၊ ချမ်းအေးကြပါစေ။

(ဤကဲ့သို့ မြန်မာလင်္ကာဖြင့်ဖြစ်စေ) ပွားများနိုင်ပါသည်။

(၂) ဒုကမေတ္တာဘာဝနာ (သတ္တဝါတို့ကို
နှစ်ပုံပြု၍ မေတ္တာ)ပွားနည်း

(က)။ တဿ ဝါ ထာဝရာ ဝါ အနဝသေဿ တဿ ဝါ=ထိတ်
သဗ္ဗသတ္တာ ဘဝန္တု သုခိတတ္တာ ။ ။ လန့်ခြင်း မကင်း
ကြသေးသည့် ပုထု
ဇန် + သောတာပန် + သကဒါဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း။
ထာဝရာ ဝါ=မကြောက်မလန့် ကြံ့ကြံ့ခိုင်ကျည် တည်တော်မူကြ
သည့် အနာဂါမ် + ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့သည်လည်းကောင်း။ အနဝ.
သေဿ = အကြွင်းအကျန်မရှိကုန်သော။ သဗ္ဗသတ္တာ = တဿ +
ထာဝရာအား နှစ်ထွေပြားသည့် များစွာဥဿုံ အလုံးစုံသော သတ္တဝါ
တို့သည်။ သုခိတတ္တာ=ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာကြကုန်သည်။
ဘဝန္တု=ဖြစ်ကြပါစေကုန်သတည်း။ (ဤကဲ့သို့ ပါဠိ + မြန်မာ ရော
လျက်ဖြစ်စေ) —

ကြောက်တတ် + မကြောက်တတ်၊ နှစ်ရပ်များစွာ၊ သတ္တဝါ၊ ချမ်းသာကိုယ် + စိတ် မြဲပါစေ။

ဥပဒ် + ရန် + ဘေး၊ ကင်းစင်ဝေး၊ ချမ်းအေးကြပါစေ။

(ဤကဲ့သို့ မြန်မာလင်္ကာဖြင့်ဖြစ်စေ) ပွားများနိုင်ပါသည်။

(ဤမေတ္တာပွားနည်းကို တသ + ထာဝရ ဒုက မေတ္တာပွားနည်းဟူ၍ ခေါ်သည်)။ ။

(ခ) ။ ။ ဒိဋ္ဌာ ဝါ အဒိဋ္ဌာ ဝါ အနဝ- ဒိဋ္ဌာ ဝါ = မြင်ဖူးသော
သေသာ သဗ္ဗသတ္တာ ဘဝန္တု သုခိတတ္တာ။ ။ သတ္တဝါတို့သည် လည်း
ကောင်း။ အဒိဋ္ဌာ ဝါ =

မမြင်ဖူးသော သတ္တဝါတို့သည် လည်းကောင်း။ အနဝသေသာ =
အကြွင်းအကျန်မရှိကုန်သော။ သဗ္ဗသတ္တာ = ဒိဋ္ဌာ + အဒိဋ္ဌာအား
နှစ်ထွေပြားသည့် များစွာဥဿုံ အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့သည်။
သုခိတတ္တာ = ကိုယ် + စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာကြကုန်သည်။ ဘဝန္တု =
ဖြစ်ကြပါစေကုန်သကည်း။ (ဤကဲ့သို့ ပါဠိ + မြန်မာ ရောလျက်
ဖြစ်စေ) —

မြင်ဖူး + မမြင်ဖူး၊ နှစ်ဦးများစွာ၊ သတ္တဝါ၊ ချမ်းသာ
ကိုယ် + စိတ် မြဲပါစေ။

ဥပဒ် + ရန် + ဘေး၊ ကင်းစင်ဝေး၊ ချမ်းအေးကြပါစေ။

(ဤကဲ့သို့ မြန်မာလင်္ကာဖြင့်ဖြစ်စေ) ပွားများနိုင်ပါသည်။

(ဤမေတ္တာပွားနည်းကို ဒိဋ္ဌာ + အဒိဋ္ဌာ ဒုက မေတ္တာပွားနည်းဟူ၍
ခေါ်သည်)။ ။

(ဂ)။ ။ဒုရာ ဝါ အဝိဒုရာ ဝါ အနဝသေသာ ဒုရာ ဝါ= ငါမှ ဝေး
 သဗ္ဗသတ္တာ ဘဝန္တု သုခိတတ္တာ ။ ။ ခြား အရပ်၌ ရှိကြ
 သည့် သတ္တဝါများ
 တို့သည် လည်းကောင်း။ အဝိဒုရာ ဝါ=ငါ၏အနီး၌ရှိခြား သတ္တဝါ
 များတို့သည် လည်းကောင်း။ အနဝသေသာ=အကြွင်းအကျန်မရှိ
 ကုန်သော။ သဗ္ဗသတ္တာ=ဒုရ+အဝိဒုရအား နှစ်ထွေပြားသည့်
 များစွာဥဿုံ အလုံးစုံသောသတ္တဝါတို့သည်။ သုခိတတ္တာ=ကိုယ် +
 စိတ် နှစ်ဖြာ ချမ်းသာကြကုန်သည်။ ဘဝန္တု=ဖြစ်ကြပါစေကုန်
 သတည်း။ (ဤကဲ့သို့ ပါဠိ+မြန်မာ ရောလျက်ဖြစ်စေ) —

ဝေးနေ+နီးနေ၊ နှစ်ထွေများစွာ၊ သတ္တဝါ၊ ချမ်းသာ
 ကိုယ် + စိတ်မြဲပါစေ။

ဥပဒ် + ရန် + ဘေး၊ ကင်းစင်ဝေး၊ ချမ်းအေးကြပါစေ။

(ဤကဲ့သို့ မြန်မာလင်္ကာဖြင့်ဖြစ်စေ) ပွားများနိုင်ပါသည်။ ။

(ဤမေတ္တာ ပွားနည်းကို ဒုရ+အဝိဒုရ ဒုက မေတ္တာပွားနည်း
 ဟူ၍ ခေါ်သည်)။ ။

(ဃ)။ ။ဘူတာ ဝါ သမ္ဘဝေသီ ဝါ အန- ဘူတာ ဝါ=ဘဝ
 ဝသေသာ သဗ္ဗသတ္တာ ဘဝန္တု သုခိတတ္တာ။ ။ သံသရာခရီး၌ ဖြစ်
 ပြီးပြီ၊ နောက်ထပ်
 ဖြစ်ရန် မရှိတော့ပြီဟု ဆိုရသော ရဟန္တာသင်္ခင် အရှင်မြတ်တို့သည်
 လည်းကောင်း။ သမ္ဘဝေသီ ဝါ=ဘဝသံသရာ မပြတ်သေးသဖြင့်
 ဘဝကိုပင် အလိုရှိနေသေးကြသည့် ပုထုဇန် + သောတာပန် + သက-
 ဒါဂါမ် + အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်းကောင်း။ အနဝသေသာ
 အကြွင်းအကျန်မရှိ ကုန်သော။ သဗ္ဗသတ္တာ=ဘူတ + သမ္ဘဝေသီအား

နှစ်ထွေပြားသည့် များစွာဥဿုံ အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့သည်။ သုခိတတ္တာ = ကိုယ် + စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာကြကုန်သည်။ ဘဝန္တု = ဖြစ်ကြပါစေကုန်သတည်း။ (ဤကဲ့သို့ ပါဠိ + မြန်မာ ရောလျက် ဖြစ်စေ) —

ဘဝဇာတ်သိမ်း၊ မသိမ်းများစွာ၊ သတ္တဝါ၊ ချမ်းသာ ကိုယ် + စိတ်မြဲပါစေ။

ဥပဒ် + ရန် + ဘေး၊ ကင်းဝင်ဝေး၊ ချမ်းအေးကြပါစေ။ ။

(ဤကဲ့သို့ မြန်မာလက်ဖြင့်ဖြစ်စေ) ပွားများနိုင်ပါသည်။ ။

(ဤမေတ္တာပွားနည်းကို ဘူတ + သမ္ဘဝေသီဒုကမေတ္တာပွားနည်း ဟူ၍ ခေါ်သည်)။

ဤမေတ္တာပွားနည်း လေးပါးကို ဒုကမေတ္တာဘာဝနာ လေးပါး ဟူ၍ ခေါ်ဆို၏။

(၃) တိက မေတ္တာဘာဝနာ

(သတ္တဝါတို့ကို သုံးပုံပြု၍ မေတ္တာ)ပွားနည်း

(က)။ ။ ဒိဿာ ဝါ ရဿာ ဝါ မဇ္ဈိမာ ဝါ ဒိဿာ ဝါ = ရှည် အနဝသေသာ သဗ္ဗသတ္တာ ဘဝန္တု သုခိတတ္တာ။ ။ လျားသော ခန္ဓာ ကိုယ် = အတ္တ -

ဘောရှိကြသည့် သတ္တဝါတို့သည်လည်းကောင်း။ ရဿာ ဝါ = တို့ တောင်းသော ခန္ဓာကိုယ် = အတ္တဘောရှိကြသည့် သတ္တဝါတို့သည် လည်းကောင်း။ မဇ္ဈိမာ ဝါ = မရှည်မတို အလယ်အလတ် ခန္ဓာ ကိုယ် = အတ္တဘော ရှိကြသည့် သတ္တဝါတို့သည်လည်းကောင်း။

အနဝသေသာ = အကြွင်းအကျန်မရှိကုန်သော။ သဗ္ဗသတ္တာ = ဒီသ + ရဿ + မဇ္ဈိမအား သုံးထွေပြားသည့် များစွာဥဿုံ အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့သည်။ သုခိတတ္တာ = ကိုယ် + စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာကြကုန်သည်။ ဘဝန္တု = ဖြစ်ကြပါစေကုန်သတည်း။ (ဤကဲ့သို့ ပါဠိ + မြန်မာ ရောလျက်ဖြစ်စေ) -

ရှည် + တို + အလတ်၊ သုံးရပ်ခန့်၊ သတ္တဝါ၊ ချမ်းသာ ကိုယ် + စိတ်မြဲပါစေ။

ဥပဒ် + ရန် + ဘေး၊ ကင်းစင်ဝေး၊ ချမ်းအေးကြပါစေ။ ။

(ဤကဲ့သို့ မြန်မာလင်္ကာဖြင့်ဖြစ်စေ) ပွားများနိုင်ပါသည်။ ။

(ဤမေတ္တာပွားနည်းကို ဒီသ + ရဿ + မဇ္ဈိမ တိက မေတ္တာပွား နည်းဟူ၍ ခေါ်သည်)။

(ခ)။ ။ မဟန္တာ ဝါ အဏုကာ ဝါ မဇ္ဈိမာ ဝါ မဟန္တာ ဝါ = အနဝသေသာ သဗ္ဗသတ္တာ ဘဝန္တု သုခိတတ္တာ။ ။ ကြီးကျယ်သော ခန္ဓ ကိုယ် = အ-

တ္တဘောရှိကြသည့် သတ္တဝါတို့သည်လည်းကောင်း။ အဏုကာ ဝါ = သေးငယ်သော ခန္ဓာကိုယ် = အတ္တဘောရှိကြသည့် သတ္တဝါတို့သည် လည်းကောင်း။ မဇ္ဈိမာ ဝါ = မကြီး မငယ် အလယ်အလတ် ခန္ဓာ ကိုယ် = အတ္တဘော ရှိကြသည့် သတ္တဝါတို့သည်လည်းကောင်း။ အနဝသေသာ = အကြွင်းအကျန် မရှိကုန်သော။ သဗ္ဗသတ္တာ = မဟန္တ + အဏုက + မဇ္ဈိမအား သုံးထွေပြားသည့် များစွာဥဿုံ အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့သည်။ သုခိတတ္တာ = ကိုယ် + စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာကြကုန်သည်။ ဘဝန္တု - ဖြစ်ကြပါစေကုန်သတည်း။ (ဤ ကဲ့သို့ ပါဠိ + မြန်မာ ရောလျက်ဖြစ်စေ) -

(ဤမေတ္တာပွားနည်းကို ထူလ + အဏုက + မဇ္ဈိမ တိက မေတ္တာ ပွားနည်းဟူ၍ ခေါ်သည်။)

ဤမေတ္တာပွားနည်းသုံးပါးကို တိကမေတ္တာဘာဝနာသုံးပါး ဟူ၍ ခေါ်ဆို၏။

မေတ္တာဘာဝနာသုံးနည်း ဟောခြင်းအကြောင်း

ဤ၌ မေတ္တာဘာဝနာသုံးနည်း ဟောတော်မူခြင်းအကြောင်းကို အဋ္ဌကထာ၌ သုံးမျိုးပြဆို၏။ ပြဆိုပုံမှာ—

(၁) ၁/အမှတ်ပါ သဗ္ဗသင်္ဂါဟကမေတ္တာကား အကျဉ်း မေတ္တာပွားနည်းဖြစ်သည်။ နောက်နည်းများကား အကျယ် မေတ္တာပွားနည်းများ ဖြစ်ကြသည်။

ဤသို့ အကျဉ်းမေတ္တာပွားနည်း + အကျယ်မေတ္တာပွားနည်း တို့ကို ပြည့်စုံအောင် ပြတော်မူလိုသောကြောင့် သဗ္ဗသင်္ဂါဟက မေတ္တာပွားပုံကို ဟောပြီးနောက် ဒုကမေတ္တာပွားပုံ လေးနည်း တိကမေတ္တာပွားပုံ သုံးနည်းတို့ကို ဟောတော်မူသည်။

(၂) တနည်း-- အာရုံအမျိုးမျိုး၌ အလေ့အလာများသော စိတ်သည် စလျင်စမြင်း အာရုံတခုတည်း၌ မတည်တံ့နိုင်၊ အာရုံအမျိုးမျိုးသို့ လိုက်ကာ လိုက်ကာ ပွားများအားထုတ်မှ အစဉ်သဖြင့် အာရုံတခုတည်း၌ တည်တံ့နိုင်သည်။ (ဤကား သတ္တဝါတို့စိတ်၏ သဘောတည်း)။

ထို့ကြောင့် ထိုစိတ်၏ တသ + ထာဝရ--အစရှိသော ဒုက အာရုံအမျိုးမျိုး တိကအာရုံအမျိုးမျိုး၌ ဉာဏ်အမြင်အစဉ် လိုက်ကာ လိုက်ကာ (နောက်ဆုံး၌) အာရုံတခုတည်းဝယ် တည်တံ့ရန် သဗ္ဗသင်္ဂါဟကမေတ္တာပွားပုံကို ဟောပြီးနောက်

ဒုကမေတ္တာ ပွားပုံလေးနည်း တိကမေတ္တာပွားပုံသုံးနည်းတို့ကို ဆက်၍ ဟောတော်မူပါသည်။

(၃) တနည်း—သတ္တဝါတို့မှာ အဇ္ဈာသယ = အလိုဆန္ဒ အမျိုးမျိုး ရှိကြသည်။ အချို့မှာ သတ္တဝါအားလုံးကို တခွန်း တည်းချ၍ မေတ္တာပို့ရလျှင် ထင်လင်းသည်လည်း ရှိသည်။ အချို့မှာ သတ္တဝါတို့ကို နှစ်ပုံပြု၍ + သုံးပုံပြု၍ မေတ္တာပို့ရလျှင် ထင်လင်းသည်လည်း ရှိသည်။ သို့ရကား—အကြင်သူ၏ စိတ် သန္တာန်၌ အကြင်အာရုံသည် ထင်လင်း၏။ ထိုသူ၏အဖို့ရာ ထိုအာရုံ၌ စိတ်သည် တည်တံ့နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် မေတ္တာ ဘာဝနာကို ပွားများကြသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် အကြင် ယောဂီ၏အဖို့ရာ အကြင် သဗ္ဗသင်္ဂါဟကအာရုံ + ဒုကအာရုံ + တိကအာရုံသည် ထင်လင်း၏။ ထိုယောဂီ၏စိတ်သည် ထိုသဗ္ဗသင်္ဂါဟကအာရုံ + ဒုကအာရုံ + တိကအာရုံ၌ ကြံ့ကြံ့ခိုင်ကျည် တည်တံ့ရန် (ဝါ—သဗ္ဗသင်္ဂါဟကမေတ္တာကို ပွား၍ မိမိစိတ် တည်တံ့လျှင် ထိုသဗ္ဗသင်္ဂါဟကမေတ္တာကို ပွားများရန် + ဒုက မေတ္တာကိုပွား၍ မိမိစိတ်တည်တံ့လျှင် ထိုဒုကမေတ္တာကို ပွားများ ရန် + တိကမေတ္တာကိုပွား၍ မိမိစိတ်တည်တံ့လျှင် ထိုတိက မေတ္တာကိုပွားရန်) မေတ္တာပွားနည်းသုံးပါး (အစိတ်အစိတ်အား ဖြင့် ရှစ်ပါး)ကို မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူပါသည်။ ဟု အထူးမှတ်ယူရ၏။

ဤတွင် ဟိတာဓိကမာဓိပ္ပါယမေတ္တာ = အစီးအပွားကို ရလိုသော မေတ္တာသုံးနည်း ပြီး၏။

ချမ်းသာသုခ ကောင်းကျိုး၏အကြောင်းကို (ပါဠိလို) ဟိတ-ဟူ၍၎င်း၊ (မြန်မာလို) အစီးအပွားဟူ၍၎င်း ခေါ်သည်။ ဆင်းရဲဒုက္ခမကောင်းကျိုး = အပြစ်၏အကြောင်းကို (ပါဠိလို) အဟိတ-ဟူ၍ (မြန်မာလို) အစီးအပွားမဲ့-ဟူ၍ ခေါ်သည်။

ဆိုခဲ့ပြီးသော မေတ္တာသုံးမျိုးတို့သည် အစီးအပွားချမ်းသာကောင်းကျိုးကို ရစေလိုသော စိတ်ထားရွှေ့သွားပြု၍ ပွားအပ်သည့် မေတ္တာများဖြစ်သောကြောင့် (ပါဠိလို) ဟိတခိဂမာဓိပ္ပါယမေတ္တာ (မြန်မာလို) အစီးအပွားကို ရစေလိုသောမေတ္တာ-ဟု အမည်တွင်ကြလေသည်။ (ဤမေတ္တသုတ္တန်၌ ဤ ဟိတခိဂမာဓိပ္ပါယမေတ္တာအပြင် အစီးအပွားမဲ့ကို ပယ်ရှားလိုသော = အဟိတပနယနာဓိပ္ပါယမေတ္တာကိုလည်း မြတ်စွာဘုရား တဆက်တည်း ဟောကြားတော်မူအပ်သည်။)။ ဟောတော်မူပုံမှာ---

- (၁) န ပရော ပရံ နိကုဗ္ဗေထ။ (တချက်)
- (၂) နာတိမညေထ ကတ္တဓိ နံ ကဉ္စိ။ (တချက်)
- (၃) ဗျာရောသနာ ပဋိသသညာ နာညမညဿ ဒုက္ခ + မိစ္ဆေယျ။ (တချက်)---

ဤသုံးချက်တို့ဖြစ်သည်။ ထင်ရှားစေဦးအံ့---

သတ္တဝါတို့ ဆင်းရဲဒုက္ခမကောင်းကျိုးရောက်ခြင်း၏ အကြောင်းကား အဓိကအားဖြင့် သုံးပါးရှိသည်။ သုံးပါးတို့မှာ---

- (၁) တယောဏ်က တယောဏ်ကို လိမ်လည်လှည့်ဖြားခြင်း။
- (၂) တယောဏ်က တယောဏ်ကို ထိုထိုကိစ္စ + ဌာနတို့၌ အထင်သေးခြင်း။
- (၃) တယောဏ်က တယောဏ်၏ဆင်းရဲကို အလိုရှိခြင်း = ဤသုံးပါးတို့တည်း။

(၁)။ ။တယောက်က တယောက်ကို လိမ်လည်လှည့်ဖြားမှု ပြုလုပ်နေလျှင် အလိမ်မပေါ်သေးသမျှ အဆင်ပြေသကဲ့သို့ ထင်ရသော်လည်း အလိမ်ပေါ်လာသောအခါ အချင်းချင်း ခိုက်ရန်ဖြစ်၍ ဆင်းရဲဒုက္ခ အကြီးအကျယ် ရောက်ရလေသည်။ ထို့ကြောင့် မေတ္တာဘာဝနာရှင် ယောဂီသမ္မုန်သည် -

န ပရော ပရံ နိကုဗ္ဗေထ ။ ။ ပရော = တယောက်သောသူသည်။
ပရံ = တယောက်သောသူကို၊ န
နိကုဗ္ဗေထ = မလိမ်လည် မလှည့်ဖြားပါစေသား။ (ဤကဲ့သို့ ပါဠိ + မြန်မာ ရောလျက်ဖြစ်စေ) -

လူအချင်းချင်း၊ လိမ်လည်ခြင်း၊ ကင်းရှင်းကြပါစေ။

(ဤကဲ့သို့ မြန်မာလင်္ကာဖြင့်ဖြစ်စေ) အဟိဘာပနယနာဓိပ္ပါယ = အစီးအပွားမဲ့ကို ပယ်ရှားလိုသော မေတ္တာကို ပွားရလေသည်။ ပွားကြကုန်ပါလေ။

(၂)။ ။တယောက်က တယောက်ကို ထိုထိုကိစ္စ + ဌာနတို့၌ အထင်သေးခြင်းအမှု ပြုလုပ်လျှင် အချင်းချင်း ခိုက်ရန်ဖြစ်၍ ဆင်းရဲဒုက္ခ အကြီးအကျယ် ရောက်ရလေသည်။ ထို့ကြောင့် မေတ္တာဘာဝနာရှင် ယောဂီသမ္မုန်သည် -

နာတိမညေထ ကတ္ထစိ နံ ကဉ္စိ ။ ။ ပရော = တယောက်သောသူသည်။ ကဉ္စိ = တစုံတယောက်သော။ နံ ပရံ - ထိုအခြားသူတယောက်ကို။ ကတ္ထစိ = တစုံတခုသောကိစ္စ + တစုံတခုသောဌာနနှိုက်မှားမှု။ နာတိမညေထ = မထိမဲ့မြင်မှု (အထင်သေးမှု) မပြုပါစေသား။ (ဤကဲ့သို့ ပါဠိ + မြန်မာရောလျက်ဖြစ်စေ) -

လူအချင်းချင်း၊ ထင်သေးခြင်း၊ ကင်းရှင်းကြပါစေ။

(ဤကဲ့သို့ မြန်မာလင်္ကာဖြင့်ဖြစ်စေ) အဟိတာပနယနာဓိပ္ပါယ် = အစီးအပွားမဲ့ကို ပယ်ရှားလိုသော မေတ္တာကို ပွားရလေသည်။ ပွားကြကုန်ပါလေ။။ ။

(၃)။ ။ တယောက်က တယောက်၏ ဆင်းရဲမှုကို အလိုရှိနေပါက ခိုက်ရန်ဖြစ်၍ ဆင်းရဲဒုက္ခအကြီးအကျယ် ရောက်ရလေသည်။ ထို့ကြောင့် မေတ္တာရှင် ယောဂီသမ္ပုန်သည် -

ဗျာရောသနာ ပဋိသသညာ ဗျာရောသနာ = ကိုယ်နှင့်နှုတ်ချုပ် နာညမညဿ ဒုက္ခ + မိစ္ဆေယျ။ ။ ချယ်လိုသဖြင့်လည်းကောင်း။ ပဋိသသညာ = မနောဒွါရအား ထိပါး

လိုသော အမှတ်ဖြင့်လည်းကောင်း။ အညမညဿ = တယောက်သည် တယောက်၏။ ဝါ = တဦးက တဦး၏။ ဒုက္ခ - ကိုယ် + စိတ်နှစ်သင်း ဆင်းရဲခြင်းကို။ န မိစ္ဆေယျ = အလိုမရှိပါစေသား။ (ဤကဲ့သို့ ပါဠိ + မြန်မာ ရောလျက်ဖြစ်စေ) -

ချင်းချင်းလူဗိုလ်၊ ဆင်းရဲကို၊ အလိုမရှိကြပါစေ။

(ဤကဲ့သို့ မြန်မာလင်္ကာဖြင့်ဖြစ်စေ) အဟိတာပနယနာဓိပ္ပါယ် = အစီးအပွားမဲ့ကို ပယ်ရှားလိုသော မေတ္တာတရား ပွားရလေသည်။ ပွားကြကုန်ပါလေ။။ ။

ဤကား အဟိတာပနယနာဓိပ္ပါယ် မေတ္တာသုံးပါး ပွားပုံတည်း။

မေတ္တသုတ်လာ မေတ္တာဘာဝနာ ပွားနည်းပြီ၏။

ပုံ/ဦးဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ

၁၃၃၄-ခု၊ တန်ဆောင်မုန်းလဆုတ် ၁၂-ရက်။

သုတေသနကောင်းတို့ အားထားရမည့်
နာထတရားနှင့်* ထိန မိဒ္ဓ-ပယ်ဖျောက်ကြောင်းတရား

ဤ-ရာဟုလောဝါဒသုတ္တန်များနှင့် ဝိဇယသုတ္တန်တို့၌ ပါရှိသည့်-
ဓမ္မ-သဘာဝ အပေါင်းတို့ကို ဖတ်ရှုလေ့လာ ပွားများ နှလုံးသွင်း
ကြကုန်သော သုတေသင် အပေါင်းတို့သည်—

ဖော်ပြလတံ့သော၊ နာထတရား ဆယ်ပါးနှင့်—

ထိန+မိဒ္ဓ ပယ်ဖျောက်ကြောင်းတရား ခုနစ်ပါးတို့ကို လက်ကိုင်
ထားကြလျက် မဂ်+ဖိုလ်တိုင်ရောက် ပြီးမြောက်အောင် ကျင့်ကြံ
ကြိုးကုတ် အားထုတ်နိုင်ကြပါစေသော်။

(အင်္ဂုတ္တရ နိကာယ ဒဿက နိပါတ်တော်လာ)

နာထတရား-မိဒ္ဓို+အားထားရာ တရားဆယ်ပါး

သီလ ဂရု၊ ဗဟုဿုတ၊ သုမိတ္တ ဝါ၊ သုဝစာ၊ လိမ္မာထိုထိုမ၊
ဓမ္မကာမ၊ အာရဒ္ဓဝိ၊ သန္တုဋ္ဌိနှင့်၊ သတိနေပက်၊ ပညာထက်၊
ဆယ်ချက်နာထစု။

၁။ သီလဂရု = သီလကို အလေးပြု စောင့်ထိန်းခြင်း။

၂။ ဗဟုဿုတ = သီလ + သမာဓိ + ပညာနှင့် စပ်သော တရား
စကားကို များစွာ ကြားနာခြင်း။

၃။ သုမိတ္တဝါ = သဒ္ဓါ + သီလ + သုတ + စာဂ + ပညာတရားတို့
နှင့် ပြည့်စုံသည့် မိတ်ဆွေကောင်းကို ပေါင်း
သင်းလေ့ရှိခြင်း။

- ၄။ သုဝဿ = ပညာရှိ သူတော်ကောင်းတို့က ဆို-ဆုမ္မလျှင် ဆန့်ကျင်ဘက်မပြောဆိုပဲ ရှိသေစွာနာယူခြင်း။
- ၅။ လိမ္မာထိုထိုမ္မ = တရားကျင့်ဖော် ကျင့်ဘက်တို့၏ အမှုကိစ္စတို့၌ ထကြွ=လုလွ ဝီရိယရှိရှိ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာစွာ ကူညီဆောင်ရွက်ခြင်း။
- ၆။ ဓမ္မကာမ = သူတော်ကောင်း တရားတို့ကို အလိုရှိခြင်း၊ တရားတော်ကို လိုလိုချင်ချင် နာယူ ပြောဆို လေ့ရှိခြင်း။
- ၇။ အာရဒ္ဓဝိ = အကုသိုလ်တရားတို့ကို ပယ်ရှားဘို့ရန် ကုသိုလ် တရားတို့၌ လုလွ=ဝီရိယရှိရှိ အားထုတ်ခြင်း။
- ၈။ သန္တုဋ္ဌိ နှင့် = မိမိထင်ရှားရှိသော ပစ္စည်းဖြင့်သာ ကင်းတိမ် ရောင့်ရဲ ကြော့နပ်ခြင်း၊ မိမိ၌ မရှိသည့် ပစ္စည်း များကို မလိုသား မတောင်းတခြင်း။
- ၉။ သတိနေပက် = ကာယ၊ ဝေဒနာ၊ စိတ္တ၊ ဓမ္မ လေးဌာနတို့၌ ရင့်ကျက်ထက်သန်သည့်ပညာ ပါရှိသော သတိ နှင့် ပြည့်စုံခြင်း။
- ၁၀။ ပညာထက် = ခန္ဓာငါးပါး + ရုပ် နာမ် တရားတို့၏ အဖြစ် အပျက်ကို သိမြင် ဆင်ခြင်တတ်သော ဉာဏ် ပညာနှင့် ပြည့်စုံခြင်း။
- ဆယ်ချက်နာထစု = ဤ တရားဆယ်ပါးကို နာထတရား ဆယ်ပါး၊ နိဗ္ဗာန်ကို ရရှိရန် စိတ်ချယုံကြည်စွာ အားကိုး ပြုရသည့် တရားဆယ်ပါး ဟူ၍ ခေါ်သည်။

(ဤ တရားဆယ်ပါးကို အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော် တရားဆယ်မျိုးတို့ကို ဖော်ပြသည့် ဒသကနိပါတ်၌ မြတ်စွာဘုရားသည် ဟောကြားတော် မူအပ်သတည်း)။

ထိန မိဒ္ဓ-(ငိုက်မျဉ်းခြင်း)ပယ်ဖျောက်ကြောင်းတရား
ခုနစ်ပါး--လင်္ကာ

ပယ်ဖျောက်သညာ၊ စာ နှလုံးသွင်း၊ စာအံလျှင်းတည့်၊
နားပျဉ်းကိုယ်သပ်၊ အရပ်ရှုမြော်၊ အာလောက ပွား၊ စကြံန်
သွား၊ ခုနစ်ပါး ငိုက်မျဉ်းပျောက်ကြောင်းတည်း။ ။

၁။ ပယ်ဖျောက်သညာ = (တရား နှလုံးသွင်းရင်း ငိုက်မျဉ်း
လာလျှင် မူလ-နှလုံးသွင်းရင်း သညာ
ကို နှလုံးမသွင်းရ၊ ဥပမာ - အနိစ္စ
သညာကို နှလုံးသွင်းရင်း ငိုက်မျဉ်း
လာလျှင် ထိုအနိစ္စသညာ နှလုံးသွင်း
မှုကို ခေတ္တ ရပ်ဆိုင်းထားရမည်)။

၂။ စာနှလုံးသွင်း = (ဤနည်းဖြင့်မှ မရလျှင် မိမိသင်ကြား
လေ့လာထားသော ပရိယတ် စာပေ
များကို စိတ်ဖြင့် အဖန်ဖန် ကြံစည်
နှလုံးသွင်းရမည်၊ မိမိနှုတ်တက် ရရှိ
ထားသော ဓမ္မစကြာ-အနတ္တလက္ခဏ
သုတ်-စသည်ကို စိတ်ဖြင့် ကြံစည်
ရမည်)။

- ၃။ စာအံလျှင်းတည့် = (ဤနည်းဖြင့်မှ မရလျှင် မိမိသင်ကြား လေ့လာထားသော ပရိယတ် စာပေများကို အကျယ်-နှုတ်မြှောက်၍ ရွတ်အံရမည်)။
- ၄။ နားပျဉ်းကိုယ်သပ် = (ဤနည်းဖြင့်မှမရလျှင် မိမိ၏နားပျဉ်း = နားရွက်ကို လက်ဖြင့် ဆွဲရမည်၊ ကိုယ်ကို လက်ဖြင့် အဖန်ဖန် ပွတ်သပ်ပေးရမည်)။
- ၅။ အရပ်ရှုမြော် = (ဤနည်းဖြင့်မှ မရလျှင် နေရာမှ ထ၍ မျက်နှာသစ်ပြီးလျှင် အရပ်မျက်နှာ နက္ခတ် ကြယ်တာရာတို့ကို ကြည့်ရှုရမည်)။
- ၆။ အာလောကပွား = (ဤနည်းဖြင့်မှ မရလျှင် အာလောက သညာကို ပွားများရမည်၊ နေအခါဖြစ်လျှင် နေရောင်ကို ရှု၍ - ညဉ့်အခါ ဖြစ်လျှင် - လရောင်ကို ရှု၍ - (လ-မရှိလျှင်) ဆီမီးရောင်-စသည်ကို ရှု၍ “အာလောကော၊ အာလောကော = အလင်းရောင် , အလင်းရောင် ” ဟူ၍ အဖန်ဖန် ရွတ်ပွား နှလုံးထားရမည်)။
- ၇။ စကြံနိသွား = (ဤနည်းဖြင့်မှ မရလျှင် ဣန္ဒြေတို့ကို ချုပ်တည်း စိတ်ကိုလည်း ကိုယ်တွင်း ၌သာ ထားကာ လူးလာ တုန့် ခေါက် စကြံနိလျှောက်ရမည်)။

ခုနစ်ပါး-ငိုက်မျဉ်းပျောက်ကြောင်းတည်း။

(ဤ ခုနစ်ပါးသော နည်းအဆင့်ဆင့်ဖြင့် ငိုက်မျဉ်းခြင်းကို ပယ်ဖျောက်၍ မရလျှင် ကရဇခေါ်ဆို ဤ ရုပ်ကိုယ်မှာ ပင်ပန်းလှပြီ ဖြစ်၍ အနားပေးရန် အချိန်တန်ရကား...လကျောနံတောင်းဖြင့် လျောင်းကာ-လက်ဝဲခြေကို လကျောခြေ၏ ရှေ့သို့ အနည်းငယ် လွန်စေ၍ သတိသမ္ပဇဉ် လက်မလွှတ်ပဲ “ဤမည်သော အချိန် ကျလျှင် ငါ-ထမည်” ဟူသော အမှတ်ကို နှလုံးသွင်း၍ ခြင်္သေ့မင်း ပမာ တည်ကြည်စွာ အိပ်စက်ရမည်။ အိပ်ရာမှ နိုးလျှင် နိုးခြင်း “စင်း-၍နေသောချမ်းသာ-စောင်း၍နေသောချမ်းသာ-ငိုက်မျဉ်း ၍နေသောချမ်းသာတို့ကို ငါ-မခံစားဘူးဟဲ့” ဟု စိတ်ကိုတင်းလျက် လျင်မြန်စွာ ထရမည်)။

ဤကား သတ္တကနိပါတ် အင်္ဂုတ္တိုရ် ပစလ္လယမာနသုတ်လာ ငိုက်မျဉ်းခြင်း ပယ်ဖျောက်ကြောင်း တရား ခုနစ်ပါးတည်း။

(ရိုသေစွာ လိုက်နာဖြည့်ကျင့်နိုင်ကြပါစေကုန်သတည်း)။

ဤတရားကျမ်းစာအုပ်နှင့်တွဲဖက်၍
လေ့လာရန်အထူးမှာ

- ၁။ လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ခန္ဓာ, အာယတန, ဓာတ်, သစ္စာ လင်္ကာကျမ်းနှင့်
- ၂။ ပဌမဓမ္မနာဒ ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ဓာတ်ခြောက်ပါး သိမ်းဆည်းပုံကျမ်းတို့ကိုပါ ပူးတွဲလေ့လာပါရန်။

ကိုယ်စွမ်းကိုယ်စ အားကိုးပါက
ကောင်းကျိုးရကြောင်း-သုတလက်ဆောင်

အဓိပ္ပါယ်ဖလံ ကေ၊
အသ္မိံ လောကသ္မိံ ဒေဝတေ။
ပယောဇယန္တိ ကမ္မာနိ၊
တာနိ ဣဇ္ဈန္တိ ဝါ န ဝါ။

ကြံကြံစည်စည်၊ လူတို့ပြည်တွင်၊ ကျင်လည်ရာရာ၊ ဥစ္စာရှာဆည်း၊
ရေ၊ ကြည်းပတ်လျှောက်၊ ရောင်းဖောက်ကစား၊ စီးပွားမြတ်ခြင်း၊
တင်းတင်းစားစား၊ သွားလာငြင်ငြို၊ ထိုထိုအမှု၊ ပြုပြုသမျှ၊
ကံကိစ္စ၌၊ မိန်းမ၊ ယောက်ျား၊ စိတ်သွားသောလျှောက်၊ မရောက်
တချို့၊ ရောက်တချို့နှင့်၊ ကိုယ့်ဘုံပြည့်စုံ၊ မကုန်လည်းရှိ၊ ကုန်လည်း
ရှိ၏ ...။ မမိလည်းဖမ်း၊ မိလည်းဖမ်းလျက်၊ ကိုယ်စွမ်းအားကိုး၊
ဆော်ပင့်နှိုးက၊ ကောင်းကျိုးရှိရာ စမြဲဟည်း။

(မဟာဇနကဇာတ် ပါဠိတော်နှင့် မဟာဇနကပျို့၊ ပုဒ်ရေ ၄၁)

န သာဓု (မကောင်း) တရားလေးပါး
(မကောင်းတရား ၄-ပါး၊ ကြည်ရှောင်ရှားလော့)

န-သာဓုမျိုး၊ ဟောရိုးကျမ်းလာ၊ မှတ်အပ်စွာလည်း၊
(၁) အိမ်ရာထောင်သူ၊ လူအပျင်းကြီး၊ (၂) မော်မီးမော်မန်း၊
ရဟန်းဖြစ်လျက်၊ နှုတ်လက်မစောင့်၊ (၃) ပြည်ဆောင့်သနင်း၊
မင်းဖြစ်လျက်တိ၊ မရှိဆင်ခြင်၊ (၄) ပညာရှင်လျက်၊ အမျက်
ကြီးမား၊ ဤလေးပါးကား၊ ထင်ရှားလူ့ရှာ၊ မကောင်းစွာရှင့်။

(မဃဒေဝ၊ ပိုဒ်စဉ် ၂၁၀-မှ)

(လော-ဒေါ-မောဟ၊ ပယ်ရှားကြ)

လူတို့လောဘ၊ ကြီးကာလ၌၊ ဒုဗ္ဘိက္ခဘေး၊ ငတ်မှတ်ရေးကြောင့်၊
ရိုးဖွေးတောင်မျှ၊ ပျက်စီးကြ၏။ ။ ဒေါသတရား၊ ပွားလတ်
သောခါ၊ ဓားမိုးရှာသို့၊ သတ္တဝါလူပုံ၊ ပြောဟံ့အမျက်၊ စစ်မက်
ပြိုင်ခင်း၊ လက်နက်ကျင်း၍၊ ချင်းချင်းသတ်ကြ၊ သွေးချောင်း
ကျ၏။ ။ မောဟလွန်ငြား၊ ဘီလူးစားသို့၊ ထူပြားရောဂါ၊ ဝေဒနာ
ဖြင့်၊ များစွာကပ်ရောက်၊ သေပျောက်လူရှင်၊ ထူပြောပြင်၏။ ။

(မဃဒေဝ၊ ပိုဒ်စဉ် ၂၃၄-မှ)

အမျက်မထွက်သင့်ကြောင်း (ဓမ္မလက်ဆောင်)

ဤသည့်လောက၊ ဘုံဘဝ၌၊ မိန်းမ၊ ယောက်ျား၊ မျက်ထွက်
ငြားမှု၊ -

- (၁) ဖောက်ပြားယွင်းကွက်၊ ရုပ်ဆင်းပျက်၏။
- (၂) အိပ်စက်သောခါ၊ မချမ်းသာဘူး။
- (၃) ပြုရာကိစ္စ၊ အဝဝ၌၊ ကောဓလွှမ်းမိုး၊ အမျက်ဆိုးကြောင့်၊
ကျိုးမဲ့ကိုစင်၊ ကျိုးရှိထင်လျက်၊ ကျိုးပင်ရှိလတ်၊ မရှိ
မှတ်၍၊ ချော်ချွတ်ပြုမှား၊ ကျိုးမများတည့်။
- (၄) စီးပွားယုတ်လျက်။
- (၅) ဂုဏ်သိန်ပျက်၍။
- (၆) မိတ်ဖက်ကင်းကွာ။

(၇) သေသောခါလည်း၊ လေးဖြာပါယ်သို့၊ ရောက်တုံမြို့၏။
 ဤသို့ဖြစ်မှု၊ တဖက်လူ-ဟု၊ ရန်သူနှစ်ထောင်း၊ အားရ
 ကြောင်းလျှင်၊ မကောင်းတရား၊ ခုနစ်ပါးတို့၊ ယောက်ျား၊
 မိန်းမ၊ မျက်ထွက်ကြသား၊ ထိုမျှလူ့ဌာန၊ ရောက်၏မှန်
 ဟု၊ ဘုန်းသန်ဓမ္မစက်၊ ဟောဖော်မြက်သည်....

အမျက်မထွက်ကြလေနှင့်။

(အင်္ဂုတ္တရနိကာယ သတ္တကနိပါတ် ကောဝနသုတ်)

ချီးမွမ်းအပ်သည့် ဝိပဿနာ

ယော စ ဝဿသတံ ဇီဝေ၊

အပဿံ ဥဒယဗ္ဗယံ။

ကောဟံ ဇီဝိတံ သေယျော၊

ပဿတော ဥဒယဗ္ဗယံ။ (ဓမ္မပဒ)

ရုပ်နာမ်နှစ်သင်း၊ ဖြစ်၊ ပျက်ခြင်းကို၊ လင်းလင်းထင်ထင်၊ မသိ
 မြင်ပဲ၊ လူတင်ရှည်ကြာ၊ နှစ်တရာလျှင်၊ စားကာ၊ ဝတ်ကာ၊
 ပျော်ရွှင်ကာဖြင့်၊ အကာအဖျင်း၊ သက်ရှည်ခြင်းထက်၊ ကိုယ်တွင်း
 သန္တာန်၊ အဖန်ဖန်လျှင်၊ ဖြစ်ပြန်၊ ပျက်လျှင်း၊ ရုပ်နာမ်နှစ်သင်းကို၊
 လင်းလင်းဉာဏ်ကူ၊ သိမြင်သူ၏၊ လူတို့အသက်၊ တနေ့ရက်မျှ၊
 အားတက်ဖွယ်လျှင်း၊ သက်ရှည်ခြင်းက၊ ဝဋ်ခင်းပြုတ်ပယ်၊
 လောကုတ်နယ်သို့၊ အလွယ်နှင့်ရောက်၊ ကျေးဇူးဆောက်သည်....၊
 အံ့လောက်ချီးမွမ်းဖွယ်....တကား။

(ပုံ) ဦးဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ။

ကြိုးစားကျင့်သုံးဆောက်တည်နိုင်ကြပါစေသော်။ ။

ကောင်းမှုရှင်များ

- ၁။ ရန်ကုန်မြို့၊ အောက်ပုဇွန်တောင်လမ်း၊ အမှတ် ၃၉၇
ဦးသန်း-ဒေါ်ရင်မေ မိသားတစု အုပ်ရေး-၂၀၀၀။
- ၂။ ရန်ကုန်မြို့၊ လမ်း-၃၀၊ အမှတ် ၃၃ ဦးစွန်-ဒေါ်ကြင်လှ
မိသားတစု အုပ်ရေး-၂၀၀၀။
- ၃။ ရန်ကုန်မြို့၊ သမိုင်း ကျိုက်ဝိုင်းဘုရားလမ်း၊ အမှတ် ၅၀/
၂၀၅ ဦးသန်းအောင် - ဒေါ်သိန်းလှ၊ ဦးဦးယွန်းလှိုင်၊
တူ-မောင်အောင်မြင့် မိသားတစု အုပ်ရေး-၁၀၀၀။

နိဗ္ဗာန်ရည်စူး-ပန်ဆုထူး

(ဓမ္မဒါန) အဖြစ်

ဤ-ပွားများကျင့်သုံးဘွယ်ရာ တရားစုတို့ကို လှူဒါန်းပါသည်
ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ သာသနာ၌
ပရမတ္ထ (အနတ္တ) သဘာဝ-ကို

ပရိယတ္တိ=စာပေ-မှ အခြေခံ (မူမှန်) ရကြလျက်

ပဋိပတ္တိ=ကျင့်စဉ်-တရား (အမှန်) ဖြင့်သာလျှင်

ပဋိဝေဓ=မဂ်+ဖိုလ်+နိဗ္ဗာန်-တည်းဟူသော

(မိမိတို့ရည်မှန်းသည့်) ပန်-ဆုထူးကို

ကိုယ်+စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာစွာဖြင့် ရကြ ရောက်ကြပါစေသော်။

ထို့တူတမျှ-ပြုကြရသည့် ကုသိုလ်အစုတို့သည်

နိဗ္ဗာန်တိုင်ရောက် ကောင်းမြတ်သော အကြောင်း အထောက်အပံ့
တို့သည်သာ ဖြစ်ရပါစေသော်။

(အလှူရှင်-အလှူ အမများ)

ရန်ကုန်မြို့

အောက်ပုဇွန်တောင်လမ်း၊ အမှတ် ၃၉၇

ဦးသန်း-ဒေါ်ရင်မေ မိသားစု

ကောင်းမှု။